

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרה"ץ שליט"א

פרשת
כי תשא
ט' – ט"ו אדר תשפ"ה

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב – עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'
או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה
של כ"ק אדמו"ר עט"ר
מוהרא"ש
ר' אליעזר שלמה בן
ר' מנחם זאב זי"ע

לזכות מורנו ורבנו הרה"צ
ר' יצחק שמואל אהרן לעזער
שליט"א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה הקדושה מתוך
בריאות איתנה ונחת מכל יצ"ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של
רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה
ולזכות
רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

טוֹב לוֹמַר לִפְנֵי הַלְמוּד :
הַלְמוּד בָּבְלִי, יְרוּשַׁלְמִי, תּוֹסֶפְתָּא וּנְבִיאִים כְּתוּבִים יִהְיֶה לְעִלּוּי
הַשְׁכִינָה הַקְדוֹשָׁה וּלְהָקֵל צַעֲרָהּ, לְעִלּוּי כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל
שֶׁנִּפְטְרוּ מִן הָעוֹלָם, גְּאֻלָּה, יְשׁוּעָה, רְפוּאָה וְהַצָּלָחָה לְכֻלָּל
נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּרוּחָנִיוּת וּבְגַשְׁמִיוּת, גִּלּוּי מָשִׁיחַ צִדְקֵנוּ בְּרַחֲמִים
וּבְנִין בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

רש"י

לא פגעו בו קנאין מהו. מה ענוש בדבר: **אנשייה רב לנמריה.** שכח מה שגמר מרבו בדבר זה ולא ידע להשיבו: **וכן הוא אומר ואת זכר וגו'.** סיפיה דקרא תועבה היא: **וזנה.** מופקרת ואפי' ישראלית: **קדש.** מפקיר קדושתו והולך לרדיפו וזנות קדשה מחללת קדושתה וכן קדש מחלל קדושתה: **כתוב על גלגלתו של יהויקים.**

נשג"ז וזנות אם הוא כהן: **ואידך** נשייהו לא מפקרא. ולא מחייבי משום זונה הקשה ה"ר משה מפונטוז"א מהא דאמר פרק הבא על יבמתו (יבמות סא. ושם) אין זונה אלא גיורת ומשוחררת וכ"ש גיורה ר"ל דכיון דכתיב זונה לא יקח לא מחייב משום זונה אלא אם כן יש בה ליקחין בגון גיורת דתפסי קידושי אבל גיורה לא ועוד משמע קרא דאיירי בהדיא דשריא לישראל ואסירה להכי לאפוקי גיורה דאסורה לתרוייהו ומיהו קשה דבפרק כל האסורין (תמורה כט. ושם) קאמר רבא בבהן הבא על גיורה לוקה עליה משום זונה מדאורייתא ודחוק הוא לאוקמי שמעתא דהכא כאביי ועוד קשה דבפ' עשרה יוחסין (קדושין דף עח.) פליגי רבי יהודה ורבי יוסי ור"ש בגיורת לכהן ואפי' לרבי שמעון לא שרי אלא בנתגיירה פחותה מבת שלש שנזרעו בתוליה בישראל אבל גיורה לא ונראה לפרש דהך שמעתא במשומרת שלא נבעלה ואפילו אינה משומרת לא לקי מדאורייתא מספיקא אבל ודאי בעולה לוקה מדאורייתא כרבא בתמורה וההיא דקדושין אע"ג דמדאורייתא אסורה לאו משום זונה מיתסרה אלא גזירת הכתוב וכן שמעתי בירושלמי פרק בתרא דקידושין דא"ר יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי מעשה במשפחה בדרום שהיו קורין עליה ערעור ושלח רבי את ר' רומנוס לבודקה ומצא שנתגיירה וקנתה פחותה מבת ג' שנים ויום אחד והכשירה רבי לכהונה רב הושעיא אמר כרבי שמעון הכשירה א"ר זעירא דברי הכל הוא דא"ר זעירא בשם רב אדא בר אחוה ר' יודן מטו בה בשם רב ר' אבהו בשם ר' יוחנן ולד בוגרת כשר שהיא בלא תעשה ובא מכח עשה והוא אשה בבתוליה יקח ולא בוגרת כל לא תעשה הבא מכח עשה עשה הוא והכשרוהו כי אם בתולה מעמיו ולא גיורת כל לא תעשה הבא מכלל עשה עשמע משמע מהתם בהדיא דליכא מלקות והוצרכו חכמים לגזור כדי לחייבו מלקות ומיהו סוגיא דידן משמע דעובדא דירושל' משום זונה דמייתי לה בפ' הבא על יבמתו ובעי למפשט מינה דהלכה כר"ש ודחי שאני התם הואיל ואינסב אינסב דהא רב ורבי יוחנן דאמרי בוגרת ומזכת עץ לא ישא ואם נשא נשוי ומסיק בשלמא התם סופה להיות בעולה תחתיו הבא סופה להיות זונה תחתיו

רע"ל זונה לאו דווקא:

היוצק

1 **לֹא פָּגְעוּ בּוֹ קַנָּאִין מַהוּ.** אֵינְשַׁייהּ רַב לְנִמְרִיָּה,
2 אַקְרֵיהוּ לְרַב בַּחֲנָא בְּחֶלְמִיָּה, בְּגִדָּה יְהוּדָה וְתוֹעֵבָה
3 נֶעֶשְׂתָה בְיִשְׂרָאֵל וּבִירוּשָׁלָיִם כִּי חִלֵּל יְהוּדָה קֹדֶשׁ ה'
4 אֲשֶׁר אָהֵב וּבָעַל בַּת אֵל נֵכָר'. אָתָא, אֲמַר לֵיהּ,
5 הָכִי אַקְרֵיוְן. אַדַּכְּרֵיהּ רַב לִנְמְרִיָּה, 'בָּגְדָה יְהוּדָה',
6 זוֹ עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, וְכֵן הוּא אוֹמֵר '[כֵּן] בְּנֵדְתֶּם בִּי
7 בֵּית יִשְׂרָאֵל נְאוּם ה'. 'וְתוֹעֵבָה נֶעֶשְׂתָה בְיִשְׂרָאֵל
8 וּבִירוּשָׁלָיִם' זֶה מְשַׁכֵּב מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה תּוֹעֵבָה הִיא. 'וְאֶת
9 זָכָר לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה תּוֹעֵבָה הִיא'. 'כִּי חִלֵּל
10 יְהוּדָה קֹדֶשׁ ה'', זוֹ זוֹנָה, וְכֵן הוּא אוֹמֵר 'לֹא [תִּהְיֶה
11 קְדֵשָׁה מִבְּנוֹת יִשְׂרָאֵל']. 'וּבָעַל בַּת אֵל נֵכָר' זֶה הַבָּא
12 עַל הַכּוּתִית, וּכְתִיב בַּאֲחֶרִיתָהּ 'יַכְרֵת ה' לְאִישׁ אֲשֶׁר
13 יַעֲשֶׂנָּה עֵר וְעוֹנֶה [מֵאָהֳלֵי] יַעֲקֹב וּמַגִּישׁ מִנְחָה לַה'
14 צְבָאוֹת'. אִם תַּלְמִיד חָכָם הוּא, לֹא יִהְיֶה לוֹ עֵר
15 בְּהָכָמִים וְעוֹנֶה בַּתַּלְמִידִים. אִם כֹּהֵן הוּא, לֹא יִהְיֶה
16 לוֹ בֵּן מַגִּישׁ מִנְחָה לַה' צְבָאוֹת. אָמַר רַבִּי חִיָּיא בַּר
17 אֲבִיָּה, כָּל הַבָּא עַל הַכּוּתִית, כְּאִילּוּ מִתְחַתֵּן בְּעֲבוֹדַת
18 כּוֹכָבִים, דִּכְתִיב 'וּבָעַל בַּת אֵל נֵכָר', וְכִי בַּת יֶשׁ לוֹ
19 לְאֵל נֵכָר, אֶלָּא זֶה הַבָּא עַל הַכּוּתִית. וְאָמַר רַבִּי חִיָּיא
20 בַּר אֲבִיָּה, כָּתוּב עַל גִּלְגַּלְתּוֹ שֶׁל יְהוֹיָקִים, 'וְאֶת וָעוֹד
21 אַחֶרֶת'. וְקָנוֹ דְּרַבִּי פְּרִידָא, אֲשֶׁכָּח הָהוּא גּוּלְגַּלְתָּא,
22 דַּהֲוַת שְׁרָיָא בְּשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַיִם, וַהֲוָה כָּתוּב עֲלָוֵיהּ
23 'וְאֶת וָעוֹד אַחֶרֶת'. קְבָרֵיהּ, וַהֲדַר נְבוֹג. קְבָרֵיהּ, וַהֲדַר
24 נְבוֹג. אֲמַר, דַּאי גּוּלְגַּלְתָּא שֶׁל יְהוֹיָקִים, דִּכְתִיב בֵּיהּ
25 'קִבּוּרַת חֲמוֹר יִקָּבֵר סָחוֹב וְהָשְׁלַךְ מֵהַלְאָה לְשַׁעֲרֵי
26 יְרוּשָׁלָיִם'. אֲמַר, מַלְּבָא הוּא, וְלָאו אוֹרַח אַרְעָא לְבַזּוֹיֵי.
27 שַׁקְלֵהּ, כְּרִכֵהּ בְּשִׂרְאֵי, וְאוֹתְבֵיהּ בְּסִפְטָא. אָתַאי
28 דְּבִיתְהוּ, חֲזִיתֵהּ, נָפְקַת, אֲמָרָה לְהוּ לְשִׁבְּתַהְתָּא. אֲמְרִי
29 לָהּ, הַאי דְּאִיתְתָא קַמַּיְיכָּא הִיא, דְּלֵא קָא מַנְּשֵׂי
30 לָהּ. שַׁגְרָתָא לְתַנּוּרָא, וְקַלְתָּהּ. כִּי אָתָא, אֲמַר, הֵיינוּ
31 דִּכְתִיב עֲלָוֵיהּ 'וְאֶת וָעוֹד אַחֶרֶת'. כִּי אָתָא רַב דִּימִי, אֲמַר, בֵּית דִּינוּ שֶׁל חַשְׁמוֹנָאִי גָּזְרוּ,
32 הַבָּא עַל הַכּוּתִית, חַיָּיב עָלֶיהָ מִשּׁוּם נַשְׁגָּ"א. כִּי אָתָא רַבִּין, אֲמַר, מִשּׁוּם נַשְׁגָּ"ז, נִדָּה, שִׁפְחָה,
33 גּוֹיָה, זוֹנָה, אֲבָל מִשּׁוּם אִישׁוּת לֵית לְהוּ. וְאִידָךְ, נַשַּׁייהוּ וַדַּאי לֹא מְיַפְקְרֵי. אֲמַר רַב חִסְדָּא,
34 הַבָּא לְיָמְלֵךְ, אֵין מוֹרִין לוֹ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁאִם פֵּירֵשׁ זִמְרִי וַהֲרָגוֹ פִּנְחָס, נֶהֱרָג עָלָיו. נֶחְפַּף זִמְרִי וַהֲרָגוֹ
35 לְפִנְחָס, אֵין נֶהֱרָג עָלָיו, שֶׁהֲרֵי רוֹדֵף הוּא. 'וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל שֹׁפְטֵי יִשְׂרָאֵל' וְגוֹ', הֲלָכָה
36 שֶׁל שִׁמְעוֹן אֵצֶל זִמְרִי בֶּן סָלוּא. אָמְרוּ לוֹ, הֵן דָּנִין דִּינֵי נְפָשׁוֹת, וְאַתָּה יוֹשֵׁב וְשׁוֹתֵק. מֶה
37 עֲשָׂה, עָמַד וְקִינֵּץ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אֶלֶף מִיִּשְׂרָאֵל, וְהָלַךְ אֵצֶל כָּזְבִּי. אָמַר לָהּ, הַשְׁמִיעִי לִי.
38 אָמְרָה לוֹ, בַּת מֶלֶךְ אֲנִי, וְכֵן צָוְתָה לִי אָבִי, לֹא תִשְׁמְעִי אֶלָּא לְגַדּוֹל שֶׁבָּהֶם. אָמַר לָהּ, אַף הוּא נְשִׂיא שֵׁבֶט הוּא. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁהוּא
39 גָּדוֹל מִמֶּנּוּ, שֶׁהוּא שֵׁנִי לַמֶּנֶט, וְהוּא שְׁלִישִׁי לַמֶּנֶט, וְהֵבִיאָה אֵצֶל מֹשֶׁה. אָמַר לוֹ, בֶּן עַמְרָם, זוֹ אֲסוּרָה אוֹ מוּתֶּרֶת.
40 וְאִם תֹּאמַר אֲסוּרָה, בַּת יִתְרוֹ מִי הִתִּירָהּ לְךָ. נִתְעַלְּמָה מִמֶּנּוּ הֲלָכָה, נָעוּ בְּיוֹם בִּבְכִיָּה, וְהֵינוּ דִּכְתִיב 'וְהֵמָּה בּוֹכִים פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד',
41 כְּתִיב 'יַיְרֵא פִּנְחָס בֶּן אֶלְעָזָר'. מָה רָאָה, אָמַר רַב, רָאָה מַעֲשֶׂה וְנִזְכַּר הֲלָכָה. אָמַר לוֹ, אָחִי אֲבִי אַבָּא, לֹא כָּךְ לִימַּדְתָּנִי בְּרַבְּתָךְ
42 מֵהַר סִינַי, הַבּוֹעֵל אֲרַמִּית קַנָּאִין פּוֹגְעִין בּוֹ. אָמַר לוֹ, קָרֵינָא דְּאִיגַּרְתָּא, אִיהוּ לֵיהֱוֵי פַּרְוָונְקָא. וּשְׁמוּאֵל אָמַר, רָאָה שֶׁאֵין חָכְמָה
43 וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה נֶגֶד ה'', כָּל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ חִילּוּל הַשֵּׁם, אֵין חוֹלְקִין כָּבוֹד לָרַב. רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, רָאָה שֶׁבָּא מַלְאָךְ
44 וְהִשְׁחִית בָּעָם, 'וַיִּקַּח הָעֲרָה וַיְכַפֵּר רוֹמַם בְּיָדוֹ', מֵיכָן שֶׁאֵין נִכְנָסִין בִּכְלֵי זַיִן לְבֵית הַמִּדְרָשׁ. שָׁלַף שְׁנָנָה, וְהִנִּיחָהּ בְּאוּנְקְלִי, וְהָיְתָה

נשען

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42

היוצא והבולל. הא דלא חשיב מולק משום דפטור מולק נפקא לן בפרק השוחט והמעלה (זבחים דף קו. ושם) מדכתב אשר ישחט על השוחט הוא חייב ולא על המולק אבל כל הני דדחבא נפקא לן בפ' בתרא דזבחים (דף קטו: ושם) מדכתב אשר יעלה מה העלאה שהיא גמר עבודה וכו' והולכה לא חשיב משום דאפשר לבטלה לשחוט בצד המזבח ולזרוק ומיהו קשיא ליתני נותן שמן ופתילה במנורה שיש אחריה הדלקה ופטרי' בהו זר בפ' ב' דיומא (ד' כב. ושם) מהאי טעמא דיש אחריהן עבודה ומהדלקה גופה לא קשה דלאו עבודה היא כדאמר התם: **המולח** והמניף והמגיש. לא דק דתנוקה והגשה קודמת למליחה כדתניא הניף והגיש קמץ ומלח והקטיר ועוד אמרינן בהקומץ רבה וכי ס"ד שזר קרב אצל המזבח גבי לא מלח והיינו משום שהיתה המליחה אחר התנופה והגשה: ולא

נִשָּׂעָן וְהוֹלֵךְ עַל מְקֹלוֹ. וְכֵיוָן שֶׁהִגִּיעַ אֵצֶל שִׁבְטוֹ שֶׁל שִׁמְעוֹן, אָמַר, הֵיכָן מְצִינוּ שֶׁשִּׁבְטוֹ שֶׁל לֵוִי גָּדוֹל מִשֶּׁל שִׁמְעוֹן. אָמְרוּ, הַנִּיחוּ לוֹ, אַף הוּא לַעֲשׂוֹת צְרָכָיו נִכְנָס, הִתִּירוּ פְּרוּשִׁין אֶת הַדָּבָר. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, שִׁשָּׁה נְפָשׁ נַעֲשׂוּ לוֹ לְפִנְחָס. אֶחָד, שֶׁהָיָה לוֹ לִזְמֹרִי לְפָרֹשׁ וְלֹא פֵּירֵשׁ. וְאֶחָד, שֶׁהָיָה לוֹ לְדַבֵּר וְלֹא דִּבֵּר. וְאֶחָד, שֶׁכְּוִין בְּזִכְרוּתוֹ שֶׁל אִישׁ וּבִנְקֵבוּתָהּ שֶׁל אִשָּׁה. וְאֶחָד, שֶׁלֹּא נִשְׁמְטוּ מִן הָרוֹמַח. וְאֶחָד, שֶׁבָּא מַלְאָךְ וְהִגִּיבִיהּ אֶת לְהַשְׁפִּיל הָרוֹמַח וְיִשְׁמְטוּ: **ואחד שבא מלאך והשחית.** והוטרדו בני שבטו ולא הרגו לפנחס: **פלילות.** ריב: **בן קנאי.** משבט לוי שקינא במעשה דינה דכתיב (בראשית לד) הבזונה יעשה את אחותנו: **בן משב חמה.** אהרן במעשה דקרח דכתיב כי יצא הקצף וכתיב ויתן את הקטורת: **אבי אמו.** יתרו דאלעזר אבי פנחס לקח מבנות יתרו דכתיב ואלעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה ומפרש באגדה פוטיאל זה יתרו שפיטם עגלים לעבודה זרה ואמרו בטוטה פוטיאל זה בנו של יוסף שפטפט ביצרו ומשנינן אי אבוה דאמיה מיתרו אמיה דאמיה מיוסף אי אבוה דאימיה מיוסף אימיה דאימיה מיתרו דיקא נמי דכתיב פוטיאל ולא פוטאל: **וראויה בפרה** זו. שעשה פנחס: **שתהא מכפרת לעולם.** דכתיב (במדבר כה) לברית כהונת עולם תחת אשר קנא לאלהיו ויכפר: **ד' מאות** וכו'. זרזיר בגימטריא הכי הוו: **מתנים.** לשון המתנה: **או תיש.** עד שתשש כחו: **אלקום עמו.** שכל הקמות שלו: **ופנחס לא היה יודע.** שהקדוש ב"ה ששמו מלך אלקום עמו שלא היה צריך להמתין שיתשש כחו ונראה בעיני שהתיבה הוזאת לשון ערבי שכל פתיחת תיבותיהן אל: **ששים.** ואין לדבר רמז במקרא: **שנעשה.** ביצים שלו בביצים מוזהות שהקולש ונתבלבל שבכל זרע שבתוכו מרוב בעילות: **והיא נתמלאה.** שכבת זרע בערוגה מלאה מים: **מושבה.** מקום מושבה שהיתה רחבה ביותר: **וקבר שלה.** פתיחת רחמה: **שכובה באביה.** שצוה אליה אל תשמעי אלא לגדול שבהם: **כום בי עם זה.** שחוט אותם ע"י: **והיינו דאמרי אינשי.** על שם כזבי אומרים דבר זה: **בין קני לאורבני.** מקום יחוד: **אורבני.** ערבה דקה הגדלה בין האגמים אשטונ"א בלע"ז: **מאי בעי.** ודאי משום זנות הלכה לשם: **בהדי קלפי דקני.** קליפות הקנים: **שילוחי מאי בעיא.** ודאי

1 נשען והולך על מקלו. על העץ לבדו בלי הברזל שלא יהיו מכירים בו בני שבטו
2 שלהרוג הוא בא: **היכן מצינו כו'.** כלומר אתם מפקירים עצמכם אחר בנות מואב
3 אני למה לא אעשה במותכם וכי שבט שלי גדול משלכם שאהיה פרוש וטוהר
4 יותר מכולכם כיון שמעמו כן אמרו הניחו לו ליכנס לקובה שאף הוא רוצה
5 במותינו: **צרכיו.** תשמיש: **התירו פרושין את הדבר.** ודאי מותר לעשות כן שהרי פנחס
6 עשה כמותינו כך אמרו העומדים שם כשראו שנכנס: **שהיה לו לפרוש.** מן האשה
7 ושוב אין ניתן להוציאו: **לדבר.** לוטוף לאנשי שבטו לסייעו: **שכוון בזכירותו ובנקבותה.**
8 וראו אותם דבוקים זה בזה וידעו שניתן רשות לקנאי לפגוע בו ולא יאמרו שנאה
9 היתה בלבו עליו: **שלא נשמטו.** לפרוש זה מזה עד שראו שהרגם בדין: **והנביה את המשקוף.** והוציאן נדבקים ולא הוצרך
10 להשפיל הרומח וישמטו: **ואחד שבא מלאך והשחית.** והוטרדו בני שבטו ולא הרגו
11 לפנחס: **פלילות.** ריב: **בן קנאי.** משבט לוי
12 שקינא במעשה דינה דכתיב (בראשית לד)
13 הבזונה יעשה את אחותנו: **בן משב חמה.**
14 אהרן במעשה דקרח דכתיב כי יצא הקצף
15 וכתיב ויתן את הקטורת: **אבי אמו.** יתרו
16 דאלעזר אבי פנחס לקח מבנות יתרו דכתיב
17 ואלעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטיאל לו
18 לאשה ומפרש באגדה פוטיאל זה יתרו
19 שפיטם עגלים לעבודה זרה ואמרו בטוטה
20 פוטיאל זה בנו של יוסף שפטפט ביצרו
21 ומשנינן אי אבוה דאמיה מיתרו אמיה
22 דאימיה מיוסף אי אבוה דאימיה מיוסף
23 אימיה דאימיה מיתרו דיקא נמי דכתיב
24 פוטיאל ולא פוטאל: **וראויה בפרה** זו.
25 שעשה פנחס: **שתהא מכפרת לעולם.**
26 דכתיב (במדבר כה) לברית כהונת עולם
27 תחת אשר קנא לאלהיו ויכפר: **ד' מאות**
28 וכו'. זרזיר בגימטריא הכי הוו: **מתנים.** לשון
29 המתנה: **או תיש.** עד שתשש כחו: **אלקום**
30 **עמו.** שכל הקמות שלו: **ופנחס לא היה יודע.**
31 שהקדוש ב"ה ששמו מלך אלקום עמו שלא
32 היה צריך להמתין שיתשש כחו ונראה בעיני
33 שהתיבה הוזאת לשון ערבי שכל פתיחת
34 תיבותיהן אל: **ששים.** ואין לדבר רמז
35 במקרא: **שנעשה.** ביצים שלו בביצים מוזהות
36 שהקולש ונתבלבל שבכל זרע שבתוכו
37 מרוב בעילות: **והיא נתמלאה.** שכבת זרע
38 בערוגה מלאה מים: **מושבה.** מקום מושבה
39 שהיתה רחבה ביותר: **וקבר שלה.** פתיחת
40 רחמה: **שכובה באביה.** שצוה אליה אל
41 תשמעי אלא לגדול שבהם: **כום בי עם זה.**
42 שחוט אותם ע"י: **והיינו דאמרי אינשי.** על
43 שם כזבי אומרים דבר זה: **בין קני לאורבני.**
44 מקום יחוד: **אורבני.** ערבה דקה הגדלה בין
45 האגמים אשטונ"א בלע"ז: **מאי בעי.** ודאי
46 משום זנות הלכה לשם: **בהדי קלפי דקני.**
47 קליפות הקנים: **שילוחי מאי בעיא.** ודאי

משום זנות הלכה שם: **נפתה לאמה.** הנאיפה אמה כלומר הוציאה שם גפייתה על אמה שכיון שזינתה קורין אותה זונה בת זונה: **הסליא.** גרם שיזברו ויספרו לשון מסלסל בשערו (זכרי' יד) תסולה (איוב כח) המסולאים בפו (איכה ד) שדיו מעריכין עצמן בפו ואת זה ואת משפחתו סלו בניאופים ל"א גרם לחפש ולדקדק אחר עונם לשון מסלסל בשערו (נזיר דף ג.): **מעשה בנעמן.** זמה דכאמרינן בערבי פסחים (דף קיג:) ה' דברים צוה כנען את בניו ואהבו את הזמה: **הא אקריוה לרב כהנא בחלציה.** יכרת וגו' אלמא בר כרת הוא: **היוצק.** שמן על מנחה: **והבולל.** בשמן: **והפותת.** פתים לאחר אפייתה כגון מנחת מחבת ומרחשת ומאפה תנור שהן באות אפויות: **והמניפה והמגישה.** בקרן מערבית דרומית בנגד חדרה של קרן כדאמרי' בסוטה בפ' ב' (ד' יב:) והמסדר שלחן (ולחם) הפנים: **בהוין.** אם עשה אחת מאלו בחוץ: **פטור.** דלא חייב כרת אלא שוחט דכתיב (ויקרא יז) אשר ישחט וגו' ומעלה דכתיב (שם) אשר יעלה עולה הוורק דאתרבי מדם שפך בפ"ד (דף לד:) וכל הני דיש אחריה עבודה אמעיט בפ' בתרא דזבחים (דף קטו) מה העלאה מיוחדת שהוא גמר עבודה אף כל שהוא גמר עבודה:

לא משום זרות. זר שעשה אחת מהם בפנים אינו חייב מיתה דנפקא לן בסדר יומא (דף כד.) מועבדתם עבודת מתנה ודרשי' עבודה תמה ולא עבודה שיש אחריה עבודה וכל הני יש אחריה עבודה יוצק ובולל ושאר עבודות דמנחה יש אחריה עבודה דהקטרת הקומץ אחר כולן. מסדר השולחן עבודה אחרונה של לחם הפנים היינו סילוק בזיכין והקטרתן המטיב את הנרות המדשנם שחריש יש אחריה הדלקת ערבית. מקבל דמים יש אחריו זריקה: **ולא משום טומאה.** כהן טמא ששימש דזרות ושמוש בטומאה מחד קרא נפקי אזהרה לדידהו בפ' כל הזבחים תנינא בשחיטת קדשים (זבחים דף טו:) וניזרו מקדשי בני ישראל ולא יחללו דהיינו טומאה כדכתיב בתריה אמור אליהם לדורותיכם וגו' חד נמי מיניה דרשינן מדאיצטריך קרא למיכתב בני ישראל למעוטי מאי אי למעוטי קדשי גזים וקדשי נשים וכי בטומאה קרבי והא אמרינן התם דלא אלא הכי קאמר בני ישראל נמי שהם זרים לא יעבדו שלא יחללו וביון דזרות וטומאה מחד קרא נפקי מאן דמחייב אזרות מחייב נמי אטומאה: **ולא משום מחוסר בגדים.** דאינהו נמי מזרות אתרבאי בפ"ב דזבחים (דף יז:) דכתיב וחגרת אותם אבנט וגו' בזמן שבגדיהם עליהם כהונתם עליהם אין בגדיהם וכו' והוו להו זרים: **ולא משום שלא רחוץ ידים ורגלים.** דתוקף חוקה ממחוסר בגדים נמי לא דהם לענין אחולי עבודה והאי תנא נמי ליקף מינה דאמר מה מחוסר בגדים לא מיחייב אלא אעבודה שהוא האי נמי לא מיחייב אלא אעבודה שהוא גמר: **הא מקטיר.** דהויא עבודה תמה שאין אחריה עבודה חייב משום טומאה ומאי חייב לאו מיתה: **לא לאו.** הוא דמחייב דכתיב ולא יחללו: ופרכינן **אלא זר נמי.** הא דייקינן הא מקטיר לענין זרות תימא נמי דלאו הוא דמחייב והא מיתה בהדיא כתיב והזר הקרב וגו': **הא כדאיתא וכו'.** בזרות דייקינן הא מקטר חייב מיתה ולענין טומאה לאו: **מכלל דיוצק ובולל.** מדקאמר מקטר לאו בעלמא הוא דאית ביה ומההוא חיובא מעמיט ליוצק ובולל אלמא אפילו לאו לא מיחייב משום טומאה: **אוהרה ליוצק ובולל.** לטומאת הגוף מנין: **קדושים יהיו ולא יחללו.** אם אינו ענין לעבודה תנהו ענין לעבודה שיש אחריה עבודה: **ואלו שבמיתה.** ברייתא היא וחשיב נמי טובא ותני נמי טמא ששימש: **האוכל את הטבל וכו'.** בולה מתני' ליקף לה מקראי לקמן: **ופריוץ ראש.** ששימשו פרועי ראש שעברו עליהם יותר משלשים יום שלא גלחו ראשם: **אבל ערל.** שמתו אחיו מחמת מילה וכן אונן שמשמש מיושב דכל הני כולהו קים להו בהוא דמחלי עבודה בפ"ב דזבחים (ד' טו:) אפילו הכי ליתנהו במיתה אלא באזהרה ולקמן מפרש לה: **בעל מום.** כהן בעל מום שמשמש: **רבי אומר במיתה.** לקמן מפרש פלוגתייהו: **חייב במעילה.** נהנה מן הקדש שיש בו מעילה במזיד: **אשר יריחו.** שעתידין לתרום וקאמר דלא יחללום שאסור לאכלם בטבלם: **מתרומה.** שאכלה בטומאה דכתיב ומתו בו כי יחללוהו: **מנותר.** כי את קדש ה' חלל: **תרומה חוצה לארץ וכו'.** סימן הוא זה תרומה וזה תרומה מעורבת בו ואין נוהגין בחוצה לארץ אבל נותר נוהג במדבר ובשעת היתר הבמות בכל מקום ויש היתר לאיסורו זה יש היתר לאיסורו בהפרשה וזה יש היתר לאיסורו דטבול ומותר בתרומה אבל נותר אין היתר לאיסורו זה נאמר בו חלול בלשון רבים ולא יחללו וזה בלשון רבים כי יחללוהו אבל נותר לשון יחיד קדש ה' חלל: **פגול ונותר.** אין נוהג לא בטבל ולא בתרומה אלא בקדשים: **שכן פסול אוכלין.** נותר וטבל שניהם פסול המאכל אבל תרומה פסול הגוף הוא דכי יחללוהו בטומאת הגוף כתיב טבל ונותר אין להם טהרה במקוה אבל טמא בתרומה יש לו טהרה במקוה: **שנאמר ושמרו את משמרתי** וגו'. לבהנים טמאים דבר הכתוב בפרשת אמור איש איש מזרע אהרן: **טהורה אין.** מילתא באפי נפשה היא וקאי אדשמואל דאמר טמא שאכל תרומה טהורה קאמר טהורה דווקא אבל טמאה לאו במיתה אם אכלה בטומאת הגוף:

ולא משום טומאה. וא"ת תיפוק ליה משום טמא שנכנס למקדש דבכרת וי"ל כגון שנטמא בפנים ולא שהה וכי האי גוונא פריך ומשני בפ"ב דשבועות (ד' יז. ושם) דפריך התם אלא דקיימנא לן טמא ששימש במיתה היכי משכחת לה אי דשהה בר כרת הוא ואי דלא שהה היכי עביד עבודה ומשני כגון שבא בקערה והיפך בציונרא ועבודות דהכא נמי אפשר למעיבד בלא שהייה ואפילו איכא מניהו דלא אפשר בלא שהייה חשיב כולהו משום זרות ומחוסר בגדים ושלא רחוץ ידים ורגלים ומיהו קשה הא דקתני ולא משום רחוץ ידים ורגלים דאסידור שלחן והטבת נרות דבהיכל תיפוק ליה דנפקא לן לקמן שלא רחוץ ידים ורגלים מדכתיב בבואם אל אהל מועד וגו' אלמא אפי' אביאה ריקנית בלא עבודה מיחייב דאע"ג דכתיב בסיפיה דקרא או בגשתם אל המזבח וגו' אלמא לשרת בעינן ה"מ בעזרה אבל בהיכל אפילו אביאה ריקנית מיחייב רע"ל דלעולם לא מיחייב אביאה ריקנית אפי' אהיכל דלשרת אבבואם נמי קאי וכן מוכח בפרק ב' דזבחים (ד' יט:) דאמר אי כתב בבואם ולא כתב בגשתם ה"א אפי' אביאה ריקנית ופריך לשרת כתיב והא דתנן במס' כלים (פ"א מ"ט) ההיכל מקודש ממנו שאין נכנס לשם שלא רחוץ ידים ורגלים ורבי יוסי פליג ואמר דבין האולם ולמזבח שוה לו התם מעלה בעלמא מיהו בתוספתא משמע דאיכא מיתה דתניא בתוספתא דכלים (פ"א) אמר שמעון הצנוע לפני רבי אליעזר אני נבנסתי בין האולם למזבח שלא רחוץ ידים וכו' אמר ליה העבודה אפילו כהן גדול פורעים את מותו בגזירתן אלא שלא מצאך בעל הפול פי' כמו אין פולין (שבת דף יב.) איש הר הבית הממונה ובודק ואי ליכא מיתה לא היו פרחי כהונה פורעים את מותו כדאמר לעיל (דף פב:) מי איכא מידי דרחמנא פטריה ואנן קטלינן ליה ושמא ההיא פליגא:

חילול דרבים מחילול דרבים עדיף. אע"ג דולא יחללו דכתיב גבי טבל בנותר נמי אירמי דכדמשמע בזבחים שלהי בית שמנאי (דף מה: ושם מו.) דתני לוי מניין שאף בפסול זמן הכתוב מדבר תלמוד לומר ולא יחללו אלא שם קדשי וגו' בשני חלולים הכתוב מדבר אחד פסול נותר ואחד פסול טומאה מ"מ אי הוה ליקף טבל מיניה זה לא היתה גזירה שוה אלא היקש מיהו לקמן קשה דלא בעי למילף טמא ששימש מנותר משום דלא כתיב ביה חילול דרבים וצריך לומר דאע"ג דמקמינן ליה נמי בנותר מ"מ עיקרו לאו לנותר אלא דמוקמי ליה נמי בנותר משום דאשכחן בעלמא גבי נותר דכתיב ביה חילול כי את קדש ה' חלל (וע"ע תוס' זבחים טו: ד"ה אלא):

פרט

פרט

1 **לא** משום זָרוּת, וְלֹא מִשּׁוּם טוּמְאָה, וְלֹא מִשּׁוּם
2 מְחוּסַּר בְּגָדִים, וְלֹא מִשּׁוּם רְחוּץ יָדַיִם וְרַגְלַיִם. הָא
3 מַקְטֵר, חַיָּיב. מַאי לָאו, מִיתָה. לֹא, בְּאַזְהָרָה. אֶלָּא,
4 זָר נַמִּי לְאַזְהָרָה. וְהָכְתִיב, 'וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת'. הָא
5 כַּדְּאִיתָא, וְהָא כַּדְּאִיתָא. מִכְּלָל דְּיָיצֵק וּבוֹלֵל, לָאו
6 נַמִּי לֹא. וְהָתַנְיָא, אַזְהָרָה לְיוֹצֵק וּבוֹלֵל, מְנַיִן. תַּלְמוּד
7 לוֹמַר, 'קְדֹשִׁים יִהְיוּ וְלֹא יְחַלְּלוּ'. מִדְּרַבָּנָן, וּקְרָא
8 אַסְמַכְתָּא בְּעָלְמָא. מֵיתִיבִי, וְאֵלּוּ הֵן שֶׁבְּמִיתָה, טָמֵא
9 שֶׁשִּׁימֵּשׁ. תִּיוּבְתָא: גּוֹפָא, וְאֵלּוּ שֶׁבְּמִיתָה, הָאוֹכֵל
10 אֶת הַטֶּבֶל, וְכֹהֵן טָמֵא שֶׁאָכַל תְּרוּמָה טְהוֹרָה, וְזֶר
11 שֶׁאָכַל אֶת הַתְּרוּמָה, וְזֶר שֶׁשִּׁימֵּשׁ, וְטָמֵא שֶׁשִּׁימֵּשׁ,
12 וְטָבוּל יוֹם שֶׁשִּׁימֵּשׁ, וּמְחוּסַּר בְּגָדִים, וּמְחוּסַּר כַּפָּרָה,
13 וְשָׁלָא רָחַץ יָדָיִם וְרַגְלָיִם, וּשְׁתוּיֵי יַיִן וּפְרוּעֵי רֹאשׁ.
14 אֲבָל עֶרֶל, וְאוֹנֵן, וְיוֹשֵׁב, אֵינָן בְּמִיתָה אֶלָּא בְּאַזְהָרָה.
15 בַּעַל מוּם, רַבִּי אוֹמֵר, בְּמִיתָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים,
16 בְּאַזְהָרָה. הַיּוֹד בְּמַעֲלָה, רַבִּי אוֹמֵר, בְּמִיתָה. וַחֲכָמִים
17 אוֹמְרִים, בְּאַזְהָרָה. הָאוֹכֵל אֶת הַטֶּבֶל, מְנָלָן. דְּאָמַר
18 שְׁמוּאֵל מְשׁוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, מְנַיִן לָאוֹכֵל אֶת הַטֶּבֶל
19 שֶׁהוּא בְּמִיתָה, דִּכְתִיב 'וְלֹא יְחַלְּלוּ אֶת קָדְשֵׁי בְּנֵי
20 יִשְׂרָאֵל [אֵת] אֲשֶׁר יָרִימוּ לַה'". בַּעֲתִידִים לְתָרוֹם,
21 הַכָּתוּב מְדַבֵּר. וְיָלִיף 'חִילּוּל חִילּוּל' מִתְּרוּמָה, מָה
22 לְהַלָּן בְּמִיתָה, אַף כָּאן בְּמִיתָה. וְנִילַף 'חִילּוּל חִילּוּל'
23 מִנּוֹתָר, מָה לְהַלָּן בְּכָרֵת, אַף כָּאן בְּכָרֵת. מִסְּתַבְּרָא,
24 מִתְּרוּמָה הָוֵה לֵיהּ לְמִילַּף, שֶׁכֵּן תְּרוּמָה חוּצָה לָאָרֶץ
25 הוּתְּרָה, בְּרַבִּים, פָּרוּשׁ, פִּגּוּל וְנוֹתָר. אַדַּרְבָּה, מִנּוֹתָר
26 הָוֵה לֵיהּ לְמִילַּף, שֶׁכֵּן פְּסוּל אוֹכֶל, אֵין לוֹ הֶיתֵּר
27 בְּמָקוֹם. הֲנָךְ, נְפִישָׁן. רָבִינָא אָמַר, חִילּוּל דְּרַבִּים
28 מֵחִילּוּל דְּרַבִּים עָדִיף. וְכֹהֵן טָמֵא שֶׁאָכַל תְּרוּמָה
29 טְהוֹרָה, מְנָלָן. דְּאָמַר שְׁמוּאֵל, מְנַיִן לְכֹהֵן טָמֵא שֶׁאָכַל
30 תְּרוּמָה טְהוֹרָה שֶׁהוּא בְּמִיתָה בִּידֵי שָׁמַיִם, דִּכְתִיב
31 'וְשָׁמְרוּ אֶת מִשְׁמַרְתִּי וְלֹא יִשְׂאוּ עָלָיו חֵטְא' וְגוֹ'.
32 טְהוֹרָה אִין, טְמֵאָה לֹא. דְּאָמַר שְׁמוּאֵל אָמַר רַבִּי
33 אֱלִיעֶזֶר, מְנַיִן לְכֹהֵן טָמֵא שֶׁאָכַל תְּרוּמָה טְמֵאָה,
34 שֶׁאֵינוֹ בְּמִיתָה, שֶׁנֶּאֱמַר 'וּמֵתוּ בּוֹ כִּי יְחַלְּלוּהוּ',

פרט לזו שמחוללת ועומדת. תימה דבפ' השוחט והמעלה (זבחים ד' קו.) פליגי במתניתין ר' יוסי הגלילי ורבנן בטמא שאכל קדש טמא דר' יוסי הגלילי פוטר והשתא תיקשי להו תרומה אלא על כרחיך בשתחב לו חבירו הבא נמי נימא הכי וי"ל דרבנן הוו ידעי דר' יוסי הגלילי לא איירי בתחב לו חבירו (ס"ד) דמשכחת לה בתרומה שלא הוכשרה או נילושה במי פירות אי נמי כגון שנטמא הגוף ואח"כ נטמאת התרומה כדאמר התם בגמרא ובפרק גיד הנשה (חולין ד' קא. ושם) גבי קדש וקרא דפטר במחוללת בשנטמאה תחלה ולפנין מינה בעלמא דאין איסור חל על איסור ומאן דאית ליה איסור חל על איסור יאמר דשאני התם דגלי קרא וכן משמע בפרק כל הבשר (שם ד' קיג: ושם): **וטבול** יום ששימש מנלן. תימה תיפוק לן מדכתיב גבי טבול יום ובא השמש וטהר מכלל שהוא טמא בדנפקא לן מחוסר כפורים בסמוך מדכתיב וטהרה מכלל שהיא טמאה ותירץ ה"ר חיים דגבי טבול יום איכא למידרש וטהר טהר יומא דדרשינן ברכות (ד' ב.) אבל וטהרה לא שייך למדרש הכי ואע"ג דבפרק הערל (יבמות ד' עה: ושם) דרשינן וטהרה לטבול יום ההיא מחוסרת כפרה היא וע"י מכלל שהיא טמאה לא אתי מיניה טבול יום גרידא מיהו קשה דאיכא קרא אחרינא ובקדשים לא יאכל עד וגו' דמוקמינן בפ' הערל (שם) בזב בעל שתי ראיות דלאו בר קרבן הוא ולענין תרומה ונימא מכלל שהוא טמא וי"ל דרבי סימאי דדריש הבא טבול יום מקרא אחרינא סבר לה כתנא דפליג התם אתנא דבי רבי ישמעאל דמוקי ליה התם בזב בעל שלש ראיות ומיהו קשה דגבי נגיעה כתיב (ויקרא יא) וטמא עד הערב וטהר דצריך לומר דאי לאו קרא דרבי סימאי דדריש טבול יום מולא יהללו לא הוה דרשינן מחוסר כפרה מוטהרה מכלל שהיא טמאה ולא טבול יום מוטהר מכלל שהוא טמא משום דקלישא אבל מכיון דאשכחן קרא בהדיא טבול יום אע"ג דקלישא טומאתיה תו דרשינן מיניה שפיר מחוסר כפורים וא"ת בפרק שלשה מינין (נזיר ד' מה. ושם) ובפ"ב (דברכות) (ד' ט) דדרשינן טמא יהיה לרבות טבול יום עוד טומאתו בו לרבות מחוסר כפורים גבי נבנס למקדש תיפוק ליה מוטהרה מכלל שהיא טמאה וי"ל בדפרישית משום דקלישא טומאתו לא הוה מתשבחן ליה בטמא לענין מקדש מהך דרשה ואע"ג דהוי כטמא לענין אכילת קדש היינו משום דאשכחן טבול יום דהוי כטמא לענין עבודה ומיהו קשה תרי קראי למה לי טמא יהיה לרבות טבול יום ועוד טומאתו בו לרבות מחוסר כפורים מאחר דדרשינן טבול יום מקרא יתירא נפקא לן שפיר מחוסר כפורים מוטהרה מכלל שהיא טמאה וזהו דוחק לומר משום דגבי נבנס למקדש לא כתיב טבול יום בהדיא אלא מרבויא דקרא ולא דמי לעבודה דכתיב בהדיא ואין להרץ נמי דאי לאו אלא חד ריבויא הוה מוקמינן במחוסר כפורים משום דמחוסר מעשה ולא בטבול יום דשימשה ממילא ערבא דא"כ הוה ליה למימר איפכא טמא יהיה לרבות מחוסר כפורים עד טומאתו בו לרבות טבול יום ונראה לר"ת דלענין ביאת מקדש לא הוה דרשינן מחוסר כפורים מוטהרה מכלל שהיא טמאה משום דבברת דטומאת מקדש כתיב (במדבר יט) איש אשר ימות ולא יתחטא וגו' דמיירי בהדיא בטומאת מת ולכך צריך נמי טפי קרא לרבות טבול יום דמשמע אבל נתחטא דלאו מחוסר מעשה בגון טבול יום לא הוה ברת ולמאי דפרישית דמוטהרה מכלל שהיא טמאה לא הוה מרבינן מחוסר כפורים אי לאו דאשכחן טבול יום מקרא דר' שימאי קשה קצת הא דקאמר בפ"ב דזבחים (ד' יז. ושם) דאין כתב רחמנא במחוסר כפורים טבול יום לא אתי מיניה הא לא אתא לן מחוסר כפורים אי לאו דאשכחן קרא לטבול יום וי"ל דה"ק אי כתב רחמנא מחוסר כפורים בהדיא והכי"ג בפ"ב דיומא (ד' כג. ושם) גבי שפחה וגויה ומיהו קשה דאי להאי נחית ליכתוב רחמנא טבול יום ומחוסר כפורים בהדיא ולא לכתוב טמא ויש לומר דכיון דלא משכח צריכותא לא חש לדקדק: **רמז** לטבול יום כו'. הוה מצי למילף מבניניא מיושב וחד מהנך דברייש פ"ב דזבחים (ד' יז.):

וילף חילול חילול מתרומה. הקשה הר"ר חיים כיון דטבול יום יליף מתרומה אם כן טבול יום שאכל תרומה יהא במיתה ולעיל גבי ואלו הן במיתה קתני טמא שאכל תרומה ואילו טבול יום שאכל תרומה לא קתני ושמא הוא הדין אי נמי כי היכי דממעטי רבנן לקמן בעל מום ששימש מדכתיב בו ולא בבעל מום ה"ה בו ולא בטבול יום ומיהו טמא ששימש אין למעט מדכתיב בו דלהכי אהני ג"ש דחילול חילול וכן טבול יום ששימש ומיהו לא יתכן כלל דלענין תרומה ממעטינן טבול יום ממיתה מדכתיב בו ולענין טמא ששימש דהיא גופה מתרומה ילפא לא לכך נראה דה"ה טבול יום שאכל תרומה במיתה ויש ליתן טעם דלא חשיב ליה משום דטמא וטבול יום מחד קרא נפקי דהכי כתיבי בפרשת אמור אל הכהנים בהא ששמש וטהר וגו' והדר כתב ולא ישאו עליו חטא ומתו בו בי גוו' וקצת תימה היכי יליף מחוסר כפרה ששימש במיתה מדאקרי טמא וטמא ילפינן חילול חילול מתרומה נימא דפסול בתרומה במיתה דלא פסיל בתרומה לא תוי במיתה כדדרשי' בפ"ב דזבחים (ד' יז. ושם) דפסיל בתרומה וכו' וי"ל דכיון דמחיל עבודה בדנפקא לן מוינזרו כל דאיקרי טמא סברא הוא דגמרינן מתרומה דהוי במיתה אע"ג דטהור לתרומה: **אין** בגדיהן עליהן וכו'. הקשה ה"ר יעקב דאורליינ"ש והא מיתה כתב בהדיא גבי מחוסר בגדים בפ' ואתה תצוה ותירץ דההוא מיתה אמכנסיים כתיבי כדמשמע פשטיה דקרא וקרא דוחגרת דדרשינן מיניה אין בגדיהם עליהן אין בהנותם עליהם איצטריך לשאר בגדים ומיניה לא הוה ילפינן מכנסיים דלא כתיבי התם ומיהו קשה למאן דאמר דליף מכנסים בפ"ק דיומא (ד' ה: ושם) מוזה הדבר דרי"ו מוסיף על ענין ראשון ויש מפרשים דמיתה דכתיבא אמכנסיים משום אה"נ דמיתחייב מחוסר בגדים ושלא רחוץ ידים ורגלים אפילו אביאה ריקנית וא"א לומר כן בדפרישית לעיל מתוך הברייתא:

וכל

לימא **מר במיתה**. דכתיב בתריה ומתו בו כי יחללוהו וכל זר לא יאכל קדש וכל פרשתא בתרומה קאי דכתיב (ויקרא כב) ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן הקדשים שאין כפרתו מעכבתו ואילו קדשים לא אכיל עד שיביא כפרה: **הפסיק**. בין ומתו בו ובין כל זר ומשמע דלא כתיב מיתה אלא לגבי כהנים ומשום טומאה: וינזרו. וידבלו מלעבוד: **גוף טמא מקוה ברים**. טמא ששימש וטמא שאכל תרומה שניהם פסולי הגוף ושניהם פסולי טומאה ויש להם היתר במקוה וחלולו בלשון רבים: **שכן** קדש. טמא ששימש ועסק בקדשים ובנותר קדש ושניהם בפנים מה שאין כן בתרומה: **וחגרת אותם אבנט** וגו'. והיתה להם כהונה משמע שעל ידי בגדים הויא כהונה: **מכלל שהיא טמאה**. קודם כפרה: **בן נבר**. כהן מומר לעבודה זרה שהוא ערל לב ונתנברו מעשיו לאביו שבשמים:

ערל

פָּרֵט לָזוֹ שֶׁמְּחוֹלֶלֶת וְעוֹמֶדֶת. וְזֶה שֶׁאָכַל אֶת הַתְּרוּמָה:
אָמַר רַב, וְזֶה שֶׁאָכַל אֶת הַתְּרוּמָה, לוֹקֶה. אָמְרִי לֵיהּ רַב
כַּהֲנָא וְרַב אֲסִי לְרַב, לֵימָא מַר, בְּמִיתָה, דִּכְתִיב ׳וְכָל
זָר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ׳. ׳אֲנִי ה׳ מְקַדְּשָׁם׳, הִפְסִיק הָעִנְיָן.
מֵיתִיבִי, וְאִלּוּ הֵן שֶׁבְּמִיתָה, זָר הָאוֹכֵל אֶת הַתְּרוּמָה.
מַתְנִיתָא, אַדְּרַב קָא רָמֵית. רַב, תַּנָּא הוּא וּפְלִיג: וְזֶה
שֶׁשִּׁימֵּשׁ, דִּכְתִיב ׳וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת׳: וְעוֹמֵד שֶׁשִּׁימֵּשׁ,
כְּדִבְעָא מִינֵּיהּ רַב חִיָּיא בַּר אַבִּין מֵרַב יוֹסֵף, מְנַיִן
לְטָמֵא שֶׁשִּׁימֵּשׁ, שֶׁהוּא בְּמִיתָה, דִּכְתִיב ׳דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן
וְאֶל בָּנָיו וְיִנָּזְרוּ מִקָּדְשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יְחַלְּלוּ אֶת שֵׁם קָדְשִׁי, וְיָלִיף ׳חִילּוּל׳ ׳חִילּוּל׳ מִתְּרוּמָה,
מָה לְהַלָּן בְּמִיתָה, אַף כָּאן בְּמִיתָה. וְיָלֵיף ׳חִילּוּל׳ ׳חִילּוּל׳ מִנּוֹתָר, מָה לְהַלָּן בָּרֵת, אַף כָּאן בָּרֵת.
מִסְתַּבְּרָא, מִתְּרוּמָה הָוֵה לֵיהּ לְמִילַּף, שֶׁכֵּן גּוּף, טָמֵא, מְקֻוֶּה, בָּרֵים. אַדְּרַבָּה, מִנּוֹתָר הָוֵה לֵיהּ
לְמִילַּף, שֶׁכֵּן קֹדֶשׁ, פָּנִים, פִּיגּוּל, וְנוֹתָר. חִילּוּל דְּרָבִים, מֵחִילּוּל דְּרָבִים עֲדִיף: **טְבוּל יוֹם שֶׁשִּׁימֵּשׁ:**
מְנָלָן, דְּתָנְיָא, רַבִּי סִימַאי אוֹמֵר, רָמָז לְטְבוּל יוֹם שָׁאֵם עָבַד, חִילֵּל, מַנִּין, תַּלְמוּד לוֹמַר, ׳קְדֹשִׁים
יִהְיוּ לֵאלֹהֵיהֶם וְלֹא יְחַלְּלוּ׳. אִם אֵינוֹ עָנִין לְטָמֵא שֶׁשִּׁימֵּשׁ, דָּנְפָקָא לָן מִ׳וְיִנָּזְרוּ׳. תֵּיזִיל עָנִין,
לְטְבוּל יוֹם שֶׁשִּׁימֵּשׁ. וְיָלֵיף ׳חִילּוּל׳ ׳חִילּוּל׳ מִתְּרוּמָה, מָה לְהַלָּן בְּמִיתָה, אַף כָּאן בְּמִיתָה: **וּמְחוּסַּר**
כִּפּוּרִים בְּגָדִים, מְנָלָן. אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, וְכֵן תָּנָא מַתְנִיתָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן,
וְחָגַרְתָּ אוֹתָם אַבְנֵט, בְּזָמַן שֶׁבְּגָדִים עֲלֵיהֶם, כְּהוּנָּתָם עֲלֵיהֶם. אֵין בְּגָדִים עֲלֵיהֶם, אֵין
כְּהוּנָּתָם עֲלֵיהֶם. וְהוּא לְהוּ, זָרִים. וְאָמַר מַר, זָר שֶׁשִּׁימֵּשׁ, בְּמִיתָה: **וּמְחוּסַּר כִּפָּרָה**, מְנָלָן. אָמַר
רַב הוּנָא, דְּאָמַר קְרָא, ׳וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן וְטָהֵרָה׳. טָהֳרָה, מִכְּלָל שֶׁהָיָה טְמֵאָה. וְאָמַר מַר, **טָמֵא**
שֶׁשִּׁימֵּשׁ, בְּמִיתָה: וְשָׁלֵא רְחִיץ יָדַיִם וְרַגְלַיִם, מְנָלָן. דִּכְתִיב ׳בְּבֹאָם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד יִרְחֲצוּ מַיִם
וְלֹא יָמֻתוּ׳: וּשְׁתוֹיֵי יַיִן, דִּכְתִיב ׳יַיִן וְשֵׁכָר אַל תֵּשְׁתְּ׳. וּפְרוּעֵי רֹאשׁ, דִּכְתִיב ׳רֹאשְׁכֶם לֹא תְגַלֵּחוּ
וּפֶרַע לֹא יְשַׁלֵּחוּ׳, וּכְתִיב ׳בְּתֹרַת יַיִן לֹא יִשְׁתּוּ׳. אֵימָתַי מְקַשֵּׁק פְּרוּעַ רֹאשׁ לְשְׁתּוֹיֵי יַיִן, מַה **שְׁתוֹיֵי יַיִן**
בְּמִיתָה, אַף פְּרוּעֵי רֹאשׁ בְּמִיתָה: **אֲבָל** עָרֵל, אוֹנֵן, יוֹשֵׁב, בְּאִזְהָרָה. עָרֵל, מְנָלָן. אָמַר רַב חִסְדָּא,
דְּבָר זֶה מִתּוֹרַת מֹשֶׁה רַבֵּינוּ לֹא לָמַדְנוּ, עַד שֶׁבָּא יְחֶזְקֵאל בֶּן בּוּזִי וְלִמְּדָנוּ. ׳כָּל בֶּן נֵכָר עֲרֵל לֵב

ועריל בשר. שמתו אחזו מחמת מילה: **לא יבא.** והיינו אזהרה מדברי קבלה בעלמא ולא לקי עלה: **ומן המקדש לא יצא** וגו'. כלומר אע"פ שמתו אביו ואמו אין צריך לצאת מן המקדש שאם יעבוד לא יחללו דהכתיב הוא עבדו חילללו ולפיכך חילול **בגופיה.** מי כתיב בכהן הדיוט גופיה חילול מכלל דמכהן גדול דכתי' ביה אונן ואינו מחלל הוא דקא אתי: **ולא לישיבה.** דכיון דלא נבחר הוה ליה כזר ובפ"ב דזבחים (דף כג.) רמינן מכדי יושב כזר דמי ומיחל עבודה אימא במיתה הוא כזר אלמה תניא אינו במיתה ודהתם מפרק לה משום דהוי זר ושלא רחץ ידים ורגלים ושתויי יין שלשה כתובים הבאים כאחד דכתיב בהו מיתה ואין מלמדין: **אמר קרא** בו. בתרומה במיתה דכולהו נמי מיניה גמרי ואתא בו למיעוטא ולא בעל מום ומסתברא בעל מום הוא דקא ממעט ולא טמא וטבול יום שהן פסול טומאתן במיתה: **נמר חטא חטא** מתרומה. מעילה כתיב בה וחטאה בשגגה והכא כתיב ולא ישאו עליו חטא ומתו: **בו ולא בטעילה.** וממיתה לחודה הוא דאמעיט דגבי מיתה הוא דכתיב בו אבל אזהרה מגמרא גמר להזיד במעילה בגזרה שוה דחטא חטא מתרומה: **מה להלן בידי שמים.** דבמאתים וחמשים איש דקרח בשרופים כתיב (במדבר יז): **ר' יוחנן בן נורי וכו'.** ס"ל נביא שהדיח את הרבים בחנק ולקמן מפרש במאי פליגי: פלוגתא דר"ש ורבנן באלו הן הנזנקין ויליף טעמא מקרא: **והא תנן.** זר ששימש רבי עקיבא אומר בחנק ובברייתא קתני לר"ע בסקילה: **מתניתין ר' שמעון.** דאמר נביא שהדיח בחנק חזר ששימש מיניה גמר ורבי שמעון תלמידו של רבי עקיבא הוא ואמר לר"ע זר ששימש בחנק נביא שהדיח בחנק: **ובר"ת הכי גרסינן.** בני מחלוקתו של רבי שמעון ואף הם תלמידי רבי עקיבא הוו ואמרי משמו סקילה בתרוייהו:

הדרן עלך אלו הן הנשרפין

בִּידֵי שָׁמַיִם. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, נֶאֱמַר כָּאן ׳וְהִזָּר הַקָּרֵב יוּמָת׳, וְנֶאֱמַר לְהַלָּן ׳וְהִנְבִּיא הַהוּא אוֹ חֹלֵם הַחֲלוֹם הַהוּא יוּמָת׳. מַה לְּהַלָּן, בִּסְקִילָה. אַף כָּאן, בִּסְקִילָה. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר, מַה לְּהַלָּן, בְּחֶנֶק. אַף כָּאן, בְּחֶנֶק. בְּמַאי קָמִפַּלְגִי, רַבִּי יִשְׁמָעֵאל וְרַבִּי עֲקִיבָא. רַבִּי עֲקִיבָא סָבַר, דָּנִין ׳יוּמָת׳ מִ׳יוּמָת׳, וְאֵין דָּנִין ׳יוּמָת׳ מִ׳עֲוּמוֹת׳. וְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל סָבַר, דָּנִין הֲרֵיוֹט מֵהֲרֵיוֹט, וְאֵין דָּנִין הֲרֵיוֹט מִגְּבִיא. וְרַבִּי עֲקִיבָא, כֵּיוָן שֶׁהֲדִיחַ, אֵין לְךָ הֲרֵיוֹט גָּדוֹל מִזֶּה. בְּמַאי קָמִפַּלְגִי, רַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבָּנָן, דְּתַנְיָא, גְּבִיא שֶׁהֲדִיחַ, בְּסִקִילָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, בְּחֶנֶק. הָא אֲנַן תְּנַן, רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, בְּחֶנֶק. תְּרֵי תַּנָּאֵי, וְאִלֵּיבָּא דְּרַבִּי עֲקִיבָא. סָתָנִיתִין, רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאִלֵּיבָּא דְּרַבִּי עֲקִיבָא. בְּרַיְיתָא, רַבָּנָן וְאִלֵּיבָּא דְּרַבִּי עֲקִיבָא:

וכל דבר הבא מן הכלל אין דנין וכו'. לא דמי להההיא דפרק שני דזבחים (דף יח. ושם) דילפינן שתויי יין חוקה חוקה ממחוסר בגדים משום דדרשינן אין בגדיהן עליהן אין בהונתן עליהן וכן בכל הנהו דכתיב ולא יחללו דיקיגן הא עבדו חיללו ולפיכך חילול חילול מתרומה ובתורם מן הרעה על היפה דלא ילפינן דליהוי במיתה חט חט מתרומה תירץ הרב רבי יעקב דאורליינ"ש משום דהוי דבר הבא מן הכלל וצריך לחלק אמאי הוי דבר הבא מן הכלל טפי מהנך ובפרק בסוי הדם (חולין פה. ושם) דשרי רבי שמעון טריפה שנשחטה חולין בעזרה ומותרת בהנאה משום דהויא שחיטה שאינה ראויה וליף ג"ש מוטבח טבח והכן אע"ג דגבי חולין בעזרה לא כתיב זביחה אלא מן הכלל דדרשינן ברחוק מקום אתה זובח ואי אתה זובח בקרוב מקום אין זה מן הכלל דהא כתיב כי ירחק ממך המקום ולפיכך מוטבח טבח דבזביחה הראויה אייתי ועל זביחה הראויה דייקינן הא בקרוב מקום לא וכן ברישא הבא על יבמתו (יבמות נה:) גבי העראה דליף חייבי עשה כגון מצרי ואדומי דכתיב בהו דור שלישי יבא בג"ש ביאה ביאה אע"ג דלא כתיב ביאה אלא מן הכלל דדייקינן הא דור שני לא יבא הא נמי ניחא דילפינן בג"ש דדור שלישי יבא דהתיה ביאה היא הראה והדר דייק הא דור שני לא יעדה: **אלא** מטבח ששימש. תימה דהוה לן למילף מנותר טפי משום דחילול דיחיד מחילול דיחיד עדיף דאמרן לעיל חילול דרבים מחילול דרבים עדיף דגבי בעל מום כתיב ואל המובח לא יגש וגו' ובנותר כתיב כי את קדש ה' חלל לאפוקי תרומה דכתי' כי יחללהו וכ"ת פסול הגוף עדיף אם כן לעיל דיליף טמא ששימש מתרומה ופריך דניליף מנותר הוה ליה לשנויי משום דפסול הגוף עדיף ולא משום חילול דרבים ויש לומר דהכא פסול הגוף דעבודה מפסול הגוף דעבודה עדיף:

בו ולא בבעל מום. כל הני דלעיל דלא ממעטינן דפסול טומאה הם כתרומה וטבל אע"ג דלאו פסול טומאה הוא דמי לתרומה טפי מהני:

גמר חטא חטא מתרומה. תימה דמשמע בפ' בתרא דמכות (דף יג.) דאיכא מלקות בקדשי בדק הבית דקא חשיב מעשר שני והקדש שלא נפדו ואמאי בין דמתרומה ילפינן לא הוה לן למילף אלא דומיא דתרומה דקדושת הגוף בראשטבחן בזבחים שלהי פרק בית שמאי (דף מה:) דקדשי גזים לא מועלין בהן דגמרינן חט חט מתרומה ובתרומה כתיב בני ישראל ולא גזים ואמרינן בד"א בקדשי מזבח אבל בקדשי בדק הבית מועלין ומפרש טעמא דכי גמרינן מעילה חט חט מתרומה דומיא דתרומה דקדישא קדושת הגוף אבל קדשי בדק הבית דקדושת דמים לא וקצת יש לדחות ההיא דמכות דמיירי בקדשי מזבח שהוממנו דשייך בהו פדיון אבל קשה ממעילה פרק הנזנהו (דף יח) דממעט מחובר ממעילה משום דגמרה מתרומה אלמא ילפינן קדשי בדק הבית מתרומה ויש לומר דהתם הוא דבעינן דומיא דתרומה משום דכתיב לה' לרבויי ולא גמרינן אלא דומיא דקדושת הגוף ואע"ג דרבי יוסי דריש ליה התם ולא רבנן מכל מקום לרבנן נמי אהני לגבי הכי דלא גמרינן קדשי בדק הבית מתרומה (וע"ע תוס' תמורה ג. ד"ה מאי תרומה):

הדרן עלך אלו הן הנשרפין

אלו הן הנחנקין: **ה"ג** ואצטריך למכתב מכה איש ומת ואצטריך למכתב ואיש כי יכה כל נפש. ולא כמו שכתוב בספרים כל מכה נפש דבפרק יוצא דופן (נדה מד: ושם) גמרינן בן יום אחד דהדהורנו חייב ומפיק ליה מדכתיב ואיש כי יכה כל נפש כל דהו:

איש דבר מצוה אין. יש ספרים שכתוב בהן אשה לא ואע"ג דהשוויה הכתוב אשה לאיש וכו' הני מילי בפרשה שנאמרה בלשון זכר אבל היכא דכתיב איש בהדיא ממעטין אשה כדפירש שלהי פרק ד' מיתות (לעיל טו.) גבי מקלל אביו ואמו:

הוה אמינא אפילו נפלים. תימה א"כ היכי מיחייב דמי וולדות הא מיחייב מיתה וי"ל דה"א דהכא גזירת הכתוב היא היכא דלא נחבוין לוולדות כדאשכחן לרבי ונתחה נפש תחת נפש ממון אי נמי נהי דהוה מיחייב אנפל לאחר שנולד קודם שנולד לא מיחייב:

הכחישה באבנים כו'. בהכחשה דלא הדרא איירי דאם לא כן לא שייך נזק דמקרי שבת מידי דהוה אהכהו על ידו ועצמה וסופה לחזור ובהכמה לא שייכי ד' דברים:

אלא למאן דאית ליה דתנא דבי חזקיה. פירשתי לעיל בפ' הנשרפין (דף עט: ד"ה בין):

מאן שמעת ליה דאמר מקלקל בחבורה חייב ר"ש. פלוגתא דר' יהודה ור"ש במקלקל בחבורה ומקלקל בהבערה לא מצינו בפירוש לא במשנה ולא בברייתא ובפרק האורג (שבת דף קו. ושם) דחק רש"י לפרש דנפקא מפלוגתא דמלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה הלכך אין לך חובל ומבעיר שאינו מקלקל ואפילו מבעיר עצים לתבשילו מקלקל הוא אצל העצים ומה שהוא מתקן אצל אחרים לרבי שמעון לא חשיב ליה דהא מלאכה שאינה צריכה לגופה היא אם כן כי חייב הכתוב חובל ומבעיר מדאצטריך למשרי מילה ומדאסר הבערה דבת כהן על כרחיך במקלקל נמי חייב אבל רבי יהודה סבירא ליה מלאכה שאינה צריכה לגופה חייב עליה הלכך חיוב דחובל בצריך לכלבו ומבעיר בצריך לאפרו משכחת לה ואע"פ שמקלקל הוא אצל מלאכה עצמה מתקן הוא אצל אחרים ולרבי יהודה בכי האי גוונא מלאכה היא משום תיקון דאחרים אבל מקלקל ואינו מתקן פטור לשון הקונט' כתבתי השתא דאמרי' התם בפרק האורג (שם) תני רבי אבהו קמיה דר' יוחנן כל המקלקלין פטורים חוץ מחובל ומבעיר אמר ליה פוק תני לברא חובל ומבעיר אינה משנה כו' משמע מתוך פי' הקונטרס דר' אבהו בר"ש ורבי יוחנן דבעי צריך לכלבו ולאפרו בר' יהודה וזהו תימה א"כ אמאי א"ל פוק תני לברא אטו משום דס"ל כרבי יהודה מאן דתני בר"ש משתרץ ליה דבי האי גוונא פריך פרק קמא דחולין (דף טו.) ועוד אי חשיב תיקון גמור צריך לכלבו ולאפרו אמאי נקט חובל ומבעיר ועוד דר"ש אפי' בחובל ומבעיר בעי שתהא צריכה לגופה כדמסיק בשמעתין גבי חובל ובשלהי ספק אבל (בריתות דף כ:) גבי הבערה על כן נראה דר' אבהו ור' יוחנן אליבא דר"ש פליגי דר' אבהו בר"ש כדאיתא בפרק האורג (שבת דף קו.) ורבי יוחנן סבר דאפילו ר' שמעון בעי תיקון קצת ומיהו לא חשיב תיקון שיתחייב בכך לר' יהודה דאין דרך לחבול בחבירו ליתן לכלב ולשרוף גדיש בשביל אפר ופלוגתא דמקלקל בחבורה דרבי יהודה ורבי שמעון קים ליה להש"ס או בקבלה או שמא ברייתא שנויה בשום מקום ובי תימא לרבי אבהו כיון דליכא תיקון א"כ צריכה לגופה היכי משכחת לה דאי משכחת לה באיסורי הנאה שסבור שיכול לידחות וליתן לכלבו וכן מבעיר באיסורי הנאה שסבור שיכול לידחות ולא בעי לדקדק ועוד יש לדקדק פלוגתא דמקלקל בחבורה מדתנן בפסחים פר' אלו דברים (דף עב: ושם ע.) ושאר כל החבורים ששחטן לשם פסח אם אינן ראויין חייב ואמרי' בגמ' מאן תנא דשני ליה בין ראוין לשאינן ראוין ר"ש הוא ואמרינן התם לעיל מינה דאיירי בטהרה אלמא מחייבינן מתעסק ואמרינן בפ' ספק אבל (בריתות ד' יט:) הנח לתינוקות הואיל ומקלקל בחבורה חייב מתעסק נמי חייב ומדמחייב רבי שמעון מתעסק בחבורה שמע מינה מקלקל

משנה אֵלּוּ הֵן הַנֶּחֱנָקִין, הַמַּכֶּה אָבִיו וְאִמּוֹ, וְגוֹנֵב נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל, וְזָקֵן מֵמְרֶא עַל פִּי בֵּית דִּין, וְנָבִיא הַמִּתְנַבֵּא בְּשֵׁם עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, וְהַבָּא עַל אֵשֶׁת אִישׁ, וְזוֹמְמֵי בַּת כֹּהֵן וּבוֹעֲלָהּ: **גמרא** מַכֵּה אָבִיו וְאִמּוֹ, מְנָלָן. דִּכְתִיב ׳מַכֵּה אָבִיו וְאִמּוֹ מוֹת יוּמָת׳, וְכָל מִיתָה דְּאָמְרָה בַּתּוֹרָה סְתָם, אֵינָהּ אֶלָּא חֶנֶק. אִימָא, עַד דְּקָטֵיל לֵיהּ מִיקְטַל. תָּלְקָא דַּעְתָּךְ, קָטֵל חַד בִּסְיָיף, וְאָבִיו בְּחֶנֶק. הֵיכָא לְמֵאן דְּאָמַר, חֶנֶק כָּל. אֶלָּא לְמֵאן דְּאָמַר, חֶנֶק חָמוּר, מַאי אִיכָּא לְמֵימַר. אֶלָּא, מִדִּכְתִיב ׳מַכֵּה אִישׁ וָמֵת מוֹת יוּמָת׳, וּכְתִיב ׳אוֹ בְאִיבָה הִכָּהוּ בְיָדוֹ וַיָּמֹת׳, שָׁמַע מִינַּהּ, כָּל הֵיכָא דְּאִיכָּא הֲכָאָה סְתָם, לָאו מִיתָה הוּא. וְאַצְטְרִיךְ לְמִיכְתַּב ׳מַכֵּה אִישׁ׳, וְאִיצְטְרִיךְ לְמִכְתַּב ׳כָּל מַכֵּה נֶפֶשׁ׳. דְּאִי כָּתַב רַחֲמָנָא ׳מַכֵּה אִישׁ וָמֵת׳, הָוֶה אָמֵינָא, אִישׁ, דִּבֵּר מִצְוָה, אִין. קָטָן, לֹא. כָּתַב רַחֲמָנָא, ׳כָּל מַכֵּה נֶפֶשׁ׳. וְאִי כָּתַב רַחֲמָנָא ׳כָּל מַכֵּה נֶפֶשׁ׳, הָוֶה אָמֵינָא, אֲפִילּוּ נְפָלִים, אֲפִילּוּ בֶּן שְׁמוֹנָה, צְרִיכִי. וְאֵימָא, אַף עַל גַּב דְּלָא עָבִיד בֵּיהּ חַבּוּרָה, אַלְמָה תְּנַן, ׳הַמַּכֶּה אָבִיו וְאִמּוֹ, אֵינוֹ חַיָּיב עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה בָּהֶן חַבּוּרָה׳. אֲמַר קְרָא, ׳מַכֵּה אָדָם׳ ׳וּמַכֵּה בְהֵמָה׳. מַה מַּכֵּה בְהֵמָה, עַד דְּעָבִיד בָּהּ חַבּוּרָה, דִּכְתִיב בָּהּ נֶפֶשׁ. אַף מַכֵּה אָדָם, עַד דְּעָבִיד חַבּוּרָה. מַתְקֵיף לָהּ רַב יִרְמְיָה, אֶלָּא מַעֲתָּה, הַכְחִישָׁהּ בָּאֲבָנִים, הֲכִי נַמִּי דְּלָא מְחַיַּיב. אֶלָּא, אִם אֵינוֹ עִנְיָן לְנֶפֶשׁ בְּהֵמָה, דָּהֲא אִי נַמִּי הַכְחִישָׁהּ בָּאֲבָנִים, חַיָּיב. תֵּנִיהוּ עִנְיָן לְנֶפֶשׁ אָדָם. אֶלָּא, הֵקֵישָׁא לָמָּה לִי, לְכִדְתָנֵיא דִּבֵי חִזְקִיָּה. הָנֵיחָא לְמֵאן דְּאִית לֵיהּ תָּנָא דִּבֵי חִזְקִיָּה, אֶלָּא לְמֵאן דְּלֵית לֵיהּ תָּנָא דִּבֵי חִזְקִיָּה, הֵקֵישָׁא לָמָּה לִי. מַה מַּכֵּה בְהֵמָה לְרִפּוּאָה, פָּטוּר. אַף מַכֵּה אָדָם לְרִפּוּאָה, פָּטוּר. דְּאִיבָּעֵית אֵימָא לְהוּ, בֵּן, מַהוּ שֶׁיִּשְׁקֵי דָּם לְאָבִיו. רַב מַתְנָא אָמַר, וְאָהֲבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ. רַב דִּימִי בַּר חִינְנָא אָמַר, מַכֵּה אָדָם וּמַכֵּה בְהֵמָה, מַה מַּכֵּה בְהֵמָה לְרִפּוּאָה פָּטוּר, אַף מַכֵּה אָדָם לְרִפּוּאָה פָּטוּר. רַב, לָא סָבַר לְהָא דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי. מַר בְּרֵיהּ דְּרַבִּינָא, לָא שָׁבֵק לְבֵרֵיהּ לְמֵיפַּתַּח לֵיהּ כַּוָּורְתָא, דַּיְילְמָא חָבֵיל, וַהֲוָה לֵיהּ שִׁגְגַת אִיסּוּר. אִי הָכִי, אַחַר נַמִּי. אַחַר, שִׁיגְגַת לָאו. בְּנוֹ, שִׁגְגַת חֶנֶק. וְהָדְרַתְנַן, מַחַט שֶׁל יָד, לִיטּוֹל בָּהּ אֶת הַקּוֹץ. לֵיחוּשׁ דַּיְילְמָא חָבֵיל, וְהָוְיָא לָהּ שִׁגְגַת סְקִילָה. הָתָם, מִקַּלְקֵל הוּא. הָנֵיחָא לְמֵאן דְּאָמַר, מְקַלְקֵל פָּטוּר. אֶלָּא לְמֵאן דְּאָמַר חַיָּיב, מַאי אִיכָּא לְמֵימַר. מַאן שְׁמַעַתְּ לֵיהּ דְּאָמַר מְקַלְקֵל בְּחַבּוּרָה חַיָּיב, רַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא.

אלו הן הנחנקין: ממרא על פי בית דין. כמו ממרים התייחס עם ה' (דברים ט) שמסרב על פי ב"ד הגדול שבלשכת הגזית: **וזוממי בת כהן.** אע"פ שהם היו מחייבין אותה שריפה אין נדונין אלא במיתה שהיו מחייבין לבועל והיינו חנק כשאר בא על אשת איש כדמפרש קרא היא תשרף ולא בועלה וזוממיה יליפינן מבאשר זמם לעשות לאחיו ולא לאחותו: **ובועלה.** בנשואה בת כהן קמיירי אבל ארוסה בועלה בסקילה: **גמ' מ"ה** בתמיה: **קטל חד בסייף.** כדתנן בפרקין לעיל (דף עו) אלו הן הנהרגים הרוצח ועיר הנדחת: **מאי איכא למימר.** הכא דאיכא למדרש דאיירי בחנק: **אלא מדכתיב מכה איש ומת.** היכא דעבי מיתה מפרש מיתה בהדיא: **אפילו נפלים.** כגון בן תשעה וראשו אטום או שיש לו שני גבין דלא חי: **דכתיב נפש.** ונפש משמע דם דהוה חבורה: **הכחישה.** לבהמה: **באבנים.** דלא עשה בה חבורה: **לנפש אדם.** דהיינו אביו דאף על גב דלא בעינן מיתה חבורה מיהא בעינן: **אלא הקישא למה לי.** דאתקש מכה אדם למכה בהמה בחד קרא הואיל ולפת ליה מאם אינו ענין: **לכדתנא דבי חזקיה.** בס"ק (בהמנידן) (דף לה.) לפטור חייבי מיתות שוגגין מן התשלומין מה מכה בהמה לא חלקת בו וכו': **הניחא וכו'.** פלוגתא דרבי יוחנן ורשב"ל בכתובות באלו נערות (דף לד:): **מה מכה בהמה לרפואה.** כגון מקיז דם פטור מן התשלומין שהרי לא הזיקה: **אף מכה אדם.** דהיינו אביו: **לרפואה פטור.** ממיתה ואע"ג דחבורה היא: **ואהבת לרעך כמוך.** לא הזהירו ישראל מלעשות לחבריהם אלא דבר שאינו חפץ לעשות לעצמו: **גילוח.** קרע ישב לו בשערו: **למפתח ליה בוותא.** כויה להוציא ליחה ממנה: **או הכי אחר נמי.** לא ליפתח שהרי כל ישראל הזהירו על חבלת חבירו דכתיב (דברים כה) לא יוסיף פן יוסיף: **שגגת לאו.** בשאין מתכוין הוי שגגת באיסור שודונו לאו בעלמא דקיל: **מחט של יד.** היא מחט קטנה שתופרין בה בגדים ניטלת בשבת ליטול בה את הקוץ ומשום דקתני לה להלן במסכת שבת בפרק כל הכלים (דף קכב:) גבי שול שקאין לפתוחי בו את הדלת קרי ליה להא קטנה מחט של יד: **דילמא חביל.** ועביד חבורה בשבת: **מקלקל הוא.** וכל המקלקלין פטורין בחלול שבת דמלאכת מחשבת בכתיב ואין מחייב אמקלקל אלא רבי שמעון ומקלקל בחבורה רבי שמעון נמי לא מחייב אלא במתכוין לכך דהוי צריך לחבלה אבל הנוטל קוץ אין צריך לחבלה וברצונו לא יחבל:

ורבי שמעון אית ליה מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עלה. בפרק המצניע (שבת ד' צג:) גבי המוציא את המת במטה: מהו שיעשה שליח. ב"ד לאביו אם נתחייב אביו נדוי או מלקות: ואחר מי התירו. לקללו ולהכות את חבירו והלא כל ישראל החזרו על הכאת חבריהם ועל קללתם כדילפינן בר' מיתות (לעיל ד' נז:) אפ"ה נעשה שליח ב"ד לכך דכתיב (דברים כה) ארבעים יכנו וכתיב (במדבר ה) יתן ה' אותך: ומה מי שמצוה להכותו. בריייתא תניא הכי במכילתא: מאי לאו אידי ואידי. מצוה ואינה מצוה תרוייהו במקום מצוה והא בבנו והא באחר והכי קאמר ויליף אזהרה למכה אביו: ומה אחר שמצוה לחבותו במקום מצוה. דכתיב יכנו: מצוה שלא להכותו. יותר מארבעים דכתיב (דברים כה) ולא יוסיף פן יוסיף בנו שאינו מצוה להכותו אפילו במקום מצוה אלמא אינו נעשה שליח לכך אינו דין שמוזהר שלא להכותו שלא במקום מצוה: ומה במקום מצוה שמצוה להכותו מצוה שלא להכותו. יותר מארבעים שלא במקום מצוה לא כל שכן ויליף אזהרה למכה אביו או חבירו מהכא: בא אחר והכהו וילקלו פטור. קס"ד פטור ממלקות: ואינו יוצא. ואשמעי' דבנו אינו נעשה שליח בית דין לכופו לצאת וקשיא לרב ששת: ה"ג והאמר רב ששת ביישו ישן ומת חייב. ביישו ישן ומת תוך שינתו: חייב. דהא מתביישין בניו והאי נמי ל"ש: מכלל. דחייב דקתני גבי בנו ממון קאמר בתמיה והא באין בה שוה פרוטה מוקמת לה: אלא. על כרחך חייב בדינו קאמר מיתה: הכא נמי. דתני גבי אחר פטור בדינו קאמר וממלקות פטור ליה ואבתי מאי שנא: בעושה מעשה עמך. וזה שעובר עבירה שחייב מיתה לאו עושה מעשה עמך הוא: התינח קללה. דכתיב ביה בעמך: מקשין. כלומר גמרינן במה מצינו ואיכא דאמרי היקשא דכתיב מכה אביו ומקלל אביו גבי הדדי באלה המשפטים אלא שמקרא אחד מפסיק ביניהם: אי הכי בנו נמי. דהא לא כתיב אזהרה במקלל אביו אלא במקלל חברו שאביו בכלל עמך בפ' ד' מיתות (לעיל ד' סו.): דרב פנחס. משמיה דרבא במסכת חגיגה בסוף חומר בקודש: במקוים. הראוי להתקיים ולא זה שנגמר דינו:

מידי

וְרַבִּי שִׁמְעוֹן, הָאָמַר כָּל מְלָאכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה לְגוּפָהּ, פָּטוּר עָלֶיהָ. בָּעוּ מִינֵיהּ מֵרַב ששת, בַּן, מַהוּ שֶׁיַּעֲשֶׂה שָׁלִיחַ לְאָבִיו, לְהַכּוֹתוֹ וּלְקַלְלוֹ. אֲמַר לְהוּ, וְאַחֵר, מִי הִתִּירוּ. אֶלָּא, כְּבוֹד שָׁמַיִם עָדִיף, הָכָא נַמִי כְּבוֹד שָׁמַיִם עָדִיף. מֵיתִיבִי, וּמַה מִּי שֶׁמְּצֻוֶּה לְהַכּוֹתוֹ, מְצֻוֶּה שֶׁלֹּא לְהַכּוֹתוֹ. מִי שֶׁאֵינוֹ מְצֻוֶּה לְהַכּוֹתוֹ, אֵינוֹ דִין שֶׁמְּצֻוֶּה שֶׁלֹּא לְהַכּוֹתוֹ. מַאי לָאו, אִידִי וְאִידִי, בְּמָקוֹם מִצְוָה. הָא בְּבְנוֹ, הָא בְּאַחֵר. לֹא, אִידִי וְאִידִי, לָא שָׁנָא בְּנוֹ וְלָא שָׁנָא אַחֵר. וְלָא קַשְׁיָא, כָּאן בְּמָקוֹם מִצְוָה, כָּאן שֶׁלֹּא בְּמָקוֹם מִצְוָה. וְהָכִי קָתָנֵי, וּמַה בְּמָקוֹם מִצְוָה, שֶׁמְּצֻוֶּה לְהַכּוֹתוֹ, מִצְוָה שֶׁלֹּא לְהַכּוֹתוֹ, אֵינוֹ דִין שֶׁמְּצֻוֶּה שֶׁלֹּא לְהַכּוֹתוֹ בְּמָקוֹם מִצְוָה, כָּאן בְּמָקוֹם מִצְוָה, כָּאן שֶׁלֹּא בְּמָקוֹם מִצְוָה. תָּא שְׁמַע, הַיּוֹצֵא לְיַהֵרג, וּבָא בְּנוֹ וְהִכָּהוּ וְקִילְלוֹ, חַיָּיב. בָּא אַחֵר וְהִכָּהוּ וְקִילְלוֹ, פָּטוּר, וְהַיְינוּ הָךְ, מַאי שְׁנָא בְּנוֹ, וּמַאי שְׁנָא אַחֵר. וְאָמַר רַב חִסְדָּא, בְּמַסְרְבִין בּוֹ לָצֵאת וְאֵינוֹ יוֹצֵא. רַב ששת, מוֹקֵי לָהּ בְּשֶׁאֵין מַסְרְבִין בּוֹ לָצֵאת. אִי הָכִי, אַחֵר נַמִי. אַחֵר, גַּבְרָא קְטֵילָא הוּא. וְהָאָמַר רַב ששת, בֵּיישׁוֹ יָשָׁן וָמֵת, חַיָּיב. הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן, בְּשֶׁהִכָּהוּ הַבָּאה שֶׁאֵין בָּהּ שָׁוֶה פְּרוּטָה. וְהָאָמַר רַבִּי אַמִּי, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, הִכָּהוּ הַבָּאה שֶׁאֵין בָּהּ שָׁוֶה פְּרוּטָה, לוֹקֶה. מַאי פְּטוּר דְּקָאָמַר, פְּטוּר מִמַּמּוֹן. מִכְּלָל, דִּבְנוֹ חַיָּיב בְּמָמוֹן. אֶלָּא, בְּדִינוֹ. הָכָא נַמִי, בְּדִינוֹ. אֶלָּא אַחֵר, הֵיינוּ טַעֲמָא דְּפָטוּר, דְּאָמַר קְרָא 'וְנִשְׁיָא בַּעֲמָךְ לֹא תָאוֹר', בְּעוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה בְּעַמְּךָ. הָתִינַח קְלָלָה, הַכָּאה מְנָלָן. דְּמַקְּשִׁינַן הַכָּאה לְקִלְלָה. אִי הָכִי, בְּנוֹ נַמִי. כִּדְאָמַר רַב פִּינְחָס, בְּשֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה. הָכָא נַמִי, בְּשֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה. אִי הָכִי, אַחֵר נַמִי. אָמַר רַב מָרִי, 'בְּעַמְּךָ', בְּמָקוֹם שֶׁבְּעַמְּךָ. אִי הָכִי, בְּנוֹ נַמִי.

מידי

מלקלקל נמי מיחייב ור' יהודה דפטר מדתנן בפ' כל הבלים (שבת ד' קכב:) ומייתי בסמוך דמחט של יד (מוחר) ליטול בה את הקוץ דמשמע ליה להש"ס דאתיא כבולי עלמא כי ההיא דשלחי שבת (ד' קנו.) דאמרי' אבל מוקצה מחמת חסרון כיס אפילו ר' שמעון מודה דתנן כל הבלים ניטלין בשבת חוץ ממסר הגדול ויתד של מחרישה ומנא ליה דמודה ר' שמעון בה אלא משמע ליה דבסתמא דהתם מודו ר"ע היכא דלא משכח פלוגתא וכיון דר' יהודה מחייב במלאכה שאינה צריכה לגופה לא אפשר למישרי מחט של יד ליטול בה את הקוץ אי לאו משום דסבירא ליה מקלקל בחבורה פטור ואע"ג דאמרי' בפ' כירה (שם דף מב.) דשמואל במלאכה שאינה צריכה לגופה סבר לה כרבי יהודה ובפ' ספק אבל (בריתות דף יט:) מסיק ר"נ אליבא דשמואל הנח לתינוקות הואיל ומקלקל בחבורה חייב לאו משום דסבירא ליה הכי לשמואל אלא אליבא דמאן דמחייב קאמר ותדע דבשילהי האורג (שבת דף קז.) אמר שמואל כל פסורי דשבת פטור אבל אסור לבר מהני תלת דפטור ומותר המפיס מורסא ומנא לן דפטור ומותר התנן מחט של יד (מותר) ליטול בה את הקוץ ומדשרי ליטול הקוץ ש"מ דקסבר מקלקל בחבורה פטור דמטעם מלאכה שאינה צריכה לגופה לא שריא דהא סבירא ליה דחייב:

ורבי שמעון האמר מלאכה שאינה וכו'. הא דקיימא לן הלכה כר' שמעון בגרירה לאו שגגת סקילה היא דאי עביד חרוץ הוי כלאחר יד כדאיתא שלהי פ' כירה (שם דף מה: ושם) ועוד דאינה צריכה לגופה ועוד דאפי' לר' יהודה כל אין מתכוין דלא פסיק רישיה פטור מדאורייתא דלא הוי מלאכת מחשבת וכן משמע ביומא (דף ל"ד:) גבי עששיות דאמר' צירוף דרבנן פי' כי האי משום דאין מתכוין ולא הוי מלאכת מחשבת והתירו משום דאין שבות במקדש וכן מוכח בההיא דהמכבד והמרבץ דהא רבנן דסבירא להו כרבי יהודה בדבר שאין מתכוין ופטרי אפילו ישוה גומות וכן בפרק ספק אבל (בריתות דף כ.) דמתעסק שאינו מתכוין למלאכה פטור ש"מ היכא דאינו מתכוין אלא לגרירה והא דמחייב רבי יהודה בבריתות נתכוין לכבות את העליונות והובערו התחתונות מאליהן היינו התם משום דרוי פסיק רישיה וחשיב מלאכת מחשבת כיון שיודע שיבעיר ור' שמעון דפטר משום דאינה צריכה לגופה ולא בעי מלאכת מחשבת דהא ר' שמעון מחייב מקלקל בהבערה ומקלקל דמיפטר בשאר מלאכות היינו משום דלא הוי מלאכת מחשבת כדמוכח שלהי פרק קמא דחגיגה (דף י.) מכלל דבהבערה לא חיישינן והא דשרינן לבעל לכתחלה בשבת אם להנאת עצמו הוא צריך אפילו דם חברי מחבר ה"ט משום דאינה צריכה לגופה ור' אליעזר דמחייב חטאת במכבד ומרבץ לאו משום דלידתי פסיק רישיה דהא שרי לר' שמעון לכתחלה אלא חשיב תיקון לכיבוד ולריבוץ כעין בנין ואפילו בלא השוואת גומות דבדבר מועט מיחייב משום בונה כדאשכחן גודלת ופוקסת ובס"פ כירה (שבת דף מז:) דדוי שרי לטלטל נר הדולק בשבת אי לאו משום דבסיס לדבר האסור הוינן משום דאי מכבה בלא מתכוין אינה צריכה לגופה היא ומיהו תימה דהא לשמואל קאמר בפרק כירה דבדבר שאין מתכוין סבר לה כר"ש ובמלאכה שאינה צריכה לגופה סבר לה כר' יהודה וכיון דסבר כר"ש במלאכה שאינה צריכה לגופה היכי שרי דבר שאין מתכוין דשרי התם (דף מא:) גבי מיחם שפינהו לתת לתוכו מים להפשיר אפי' שיעור לצרף דהוה ליה שגגת סקילה וי"ל דהא דאסרינן הכא קורץ וסילוא משום דחיישינן כשמתחיל להסיר שמא יתהפך דלא סגי אי לא הוי פסיק רישיה ולא יניח בשביל כך אבל שאר דבר שאין מתכוין דלא פסיק רישיה הוא שרי ולישול קורץ בשבת מודה שמואל אע"ג דמחייב במלאכה שאינה צריכה לגופה דקסבר מקלקל בחבורה פטור:

הא בבנו הא באחר. רוצה ללמד מכאן אזהרה למכה אביו דלא נפיק מפן יוסיף כיון דאינו מצווה להכותו ומשמע בסמוך דאפי' ביוצא ליהרג נפקא לן אזהרה לבנו דחייב דמוקי לה רב חסדא במסרבין בו לצאת ואע"ג דאין מזהירין מן הדין הני מילי להלקותו ומיהו קשה היכי אתא בנו בקל וחומר מאחר כיון דאחר פטור במסרבין בו לצאת ואינו יוצא ושמא גלויי מילתא בעלמא הוא דפן יוסיף מיירי אפי' בבנו אע"ג דארבעים יכנו לא מיירי בבנו: **והאמר** רב ששת ביישו ישן. ד"ק פ' הדין (ב"ק דף פו: ושם) בעי רבי אבא בר ממל ביישו ישן ומת מהו ולא אפשיטא והכא פריך בפשיטות ויש ספרים דגרסינן והאמר רב ששת ביישו ישן חייב ולא גרס ומת ולא נהירא דמה ענין ישן ליוצא ליהרג ועוד מאי קמ"ל רב ששת מתניתין היא בפרק החובל דמחייב את הישן חייב ור"ת גריס והאמר רב ששת ביישו חייב ואיתא ליהרג קאי מיהו אין כל כך תימה אם לא הביא דברי רב ששת בפרק החובל למיפשט דהיא בעיא דכי האי גוונא אשכחן בגדרים בפרק אין בין המודר (ד' לה: ושם) דאיבעיא לן הנהו כהני שלוחי דידן או שלוחי דשמיא ולא מייתי התם דברי רב הונא בריה דרב יהושע דאמר בפרק קמא דקדושין (דף כג: ושם) הני כהני שלוחי דרחמנא ניתנו דאי שלוחי דידן מי איכא מידי דאנן לא מצינן עבדין ושלוחי דידן עבדי: **הכהו** דכאה שאין בה וכו'. תימה אמאי לקי הא פן יוסיף לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד הוא דמיניה נפקא לן אזהרה למכה אביו כדאיתא בספרי ובירושלמי:

שיכול

שיכול הואיל וחייב במכה כו'. הוי מצי למימר הואיל וכתיב בעמך כדאמר לעיל במקום שבעמך: **ומה** מכה אביו כו'. ואם תאמר מה למכה שכן בחנק תאמר במקלל דבסקילה וי"ל דהיא גופה ילפינן השתא דמכה אביו בסקילה מקל וחומר ממקלל ומיהו קשה לבסוף דילוף דמקלל לאחר מיתה חייב נילף ליה שלא נעשה בו שלא בעמך כבעמך ממקלל דחייב ביה לאחר מיתה ומכה פטור דבעינן נפש כדדרשינן לעיל (דף פה:) עד דעביד חבורה: **איש** איש מה תלמוד לומר איש איש. פירשתי שלהי פ' ד' מיתות (לעיל דף סו. ד"ה לרבותא): **ושורו** כישראל. לאו לגמרי כישראל דשור של ישראל שנגח לשור של כותי פטור משום דקנסינן להו כדאמר בריש פ' ד' וה' (ב"ק דף לז:) ומיהו לגבי הכי הוי כישראל דשור של כותי שנגח לשור של ישראל חם משלם חצי נזק ומועד נזק שלם ושור של ישראל בין תם בין מועד משלם נזק שלם: **עד** שיכניסנו לרשותו. משום דכתיב ונמצא בידו ואע"ג דבפ"ק דבבא מציעא (דף ח:) גבי גט וגבייה מרבינהו תרי קראי לרבויי דידו לא דוקא דהוה הדין גנו וחצירו קרפיפו דלמא כאן נמי יש שום ריבוי ואפשר דאם הגביהו אפילו ברשות בעלים חייב כדאשכחן גבי גניבה בפרק מרובה (ב"ק דף עט: ושם) דתנן היה מושכו ויוצא בו' אי נמי הכא דפטר ר' שמעון מכרו לקרובים בדבעינן שיוציאנו מרשות אחיו כ"ש דברשות בעלים לא מהני כלל: מוגמגא

1 מִידֵי דַּהֲוָה, לְאַחַר מִיתָה. מַאי הֲוָה עָלָּהּ? אֲמַר רַבָּה
2 בַּר רַב הוּנָא, וְכֵן תָּנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, לְכָל, אֵין
3 הַבֵּן מְעֻשֶּׂה שָׁלִיחַ לְאָבִיו לְהַסּוֹתוֹ וּלְקַלְּלוֹ, חוּץ מִמַּסִּית,
4 שֶׁהֲרֵי אֲמָרָה תּוֹרָה 'לֹא תַחְמֹל וְלֹא תְכַסֶּה עָלָיו':
5 **מִשְׁנָה** הַמַּכֶּה אָבִיו וְאִמּוֹ, אִינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה בָּהֶן
6 חַבּוּרָה. זֶה חוֹמֶר בְּמְקַלֵּל מִבְּמַכֶּה, שֶׁהַמְקַלֵּל לְאַחַר
7 מִיתָה חַיָּב, וְהַמַּכֶּה לְאַחַר מִיתָה פָּטוּר: **גְּמָרָא** תָּנוּ
8 רַבָּנָן, 'אָבִיו וְאִמּוֹ קַלֵּל, לְאַחַר מִיתָה. שֶׁיָּכוֹל, הוֹאִיל
9 וְחַיָּב בְּמַכֶּה, וְחַיָּב בְּמְקַלֵּל. מַה מַּכָּה אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא
10 מֵחַיִּים, אַף הַמְקַלֵּל אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא מֵחַיִּים. וְעוֹד, קַל
11 וָחוֹמֶר, וּמָה מַּכָּה, שֶׁנַּעֲשֶׂה בּוֹ שֶׁלֹּא בְּעָמְדָּךְ בִּבְעָמְדָּךְ,
12 לֹא חַיָּב בּוֹ לְאַחַר מִיתָה. מְקַלֵּל, שֶׁלֹּא נַעֲשָׂה בּוֹ
13 שֶׁלֹּא בְּעָמְדָּךְ בִּבְעָמְדָּךְ, אֵינוֹ דִּין שֶׁלֹּא חַיָּב בּוֹ לְאַחַר
14 מִיתָה. תַּלְמוּד לוֹמַר, 'אָבִיו וְאִמּוֹ קַלֵּל, לְאַחַר מִיתָה.
15 הֲנִיחָא לְרַבִּי יוֹנָתָן, דִּמְיַתַּר לֵיהּ קְרָא 'אָבִיו וְאִמּוֹ'. אֶלָּא
16 לְרַבִּי יְאוֹשִׁיָּה, מַאי אִיכָּא לְמֵימַר. דִּתְנָיָא, 'אִישׁ אִישׁ',
17 מָה תַּלְמוּד לוֹמַר 'אִישׁ אִישׁ', לְרַבּוֹת בַּת טוּמְטוּם
18 וְאַנְדְּרוֹגִינוֹס. 'אֲשֶׁר יְקַלֵּל אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ', אֵין לִי
19 אֶלָּא אָבִיו וְאִמּוֹ. אָבִיו שֶׁלֹּא אִמּוֹ, אִמּוֹ שֶׁלֹּא אָבִיו, מְנַיִן. תַּלְמוּד לוֹמַר, 'אָבִיו וְאִמּוֹ קַלֵּל, אָבִיו
20 קַלֵּל, אִמּוֹ קַלֵּל, דִּבְרֵי רַבִּי יְאוֹשִׁיָּה. רַבִּי יוֹנָתָן אוֹמֵר, מְשֻׁמָּע שְׁנֵיהֶן כְּאֶחָד, וּמְשֻׁמָּע אֶחָד וְאֶחָד
21 בִּפְנֵי עַצְמוֹ, עַד שֶׁיְּפָרֵט לְךָ הַכָּתוּב 'יְחִידָיו', מָנָא לֵיהּ. נְפָקָא לֵיהּ מִ'וּמְקַלֵּל אָבִיו וְאִמּוֹ מוֹת
22 יוּמָת'. וְאֵידָךְ, הַהוּא מִיבְּעֵי לֵיהּ, לְרַבּוֹת בַּת טוּמְטוּם וְאַנְדְּרוֹגִינוֹס. וְתִיפּוֹק לֵיהּ, מֵ'אִישׁ אִישׁ'.
23 דְּבָרָה תּוֹרָה כִּלְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם. וְלֵיתֵי חוֹמֶר בְּמַכֶּה מִבְּמְקַלֵּל, שֶׁהַמַּכֶּה, עֲשָׂה בּוֹ שֶׁלֹּא בְּעָמְדָּךְ
24 בִּבְעָמְדָּךְ. מַה שֶּׁאֵין כֵּן, בִּמְקַלֵּל. קָסָבַר, מְקַשְׁנִין הַכָּאָה לִקְלָלָה. לֵימָא, הָנֵי תַּנָּאֵי כְּהָנֵי תַּנָּאֵי,
25 דְּהָנֵי חֲדָא, כּוּתִי אָתָה מְצֻוֶּה עַל הַכָּאָתוֹ וְאִי אַתָּה מְצֻוֶּה עַל קִלְלָתוֹ. וְתָנֵיא אִידָךְ, אִי אַתָּה
26 מְצֻוֶּה לֹא עַל קִלְלָתוֹ וְלֹא עַל הַכָּאָתוֹ. סַבְרוּהּ, דְּכוּלֵי עָלְמָא, כּוּתִים גֵּירֵי אֱמֶת הֵן. מַאי לָאו,
27 בְּהָא קָמִפַּלְגִי. דְּמַר סָבַר, מְקַשְׁנִין הַכָּאָה לִקְלָלָה. וּמַר סָבַר, לָא מְקַשְׁנִין הַכָּאָה לִקְלָלָה. לָא,
28 דְּכוּלֵי עָלְמָא, לָא מְקַשְׁנִין הַכָּאָה לִקְלָלָה. וְהָכָא, בְּהָא קָמִפַּלְגִי. מַר סָבַר, כּוּתִים גֵּירֵי אֱמֶת הֵן.
29 וּמַר סָבַר, כּוּתִים גֵּירֵי אֲרָיוֹת הֵן. אִי הָכִי, הֵיינוּ דְּקָתָנֵי עֲלָהּ 'וְשׁוֹרוֹ כְּיִשְׂרָאֵל'. אֶלָּא שְׁמַע מִינַּהּ,
30 בְּהֵיקֵישָׁא פְּלִיגִי, שְׁמַע מִינַּהּ: **מִשְׁנָה** הַגּוֹנֵב נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל, אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיְּכַנְּסֶנּוּ לִרְשׁוּתוֹ.
31 רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, עַד שֶׁיְּכַנְּסֶנּוּ לִרְשׁוּתוֹ וְיִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר 'וְהִתְעַמֵּר בּוֹ וּמְכָרוֹ'. הַגּוֹנֵב אֶת
32 בְּנוֹ, רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה, מְחַיֵּב. וַחֲכָמִים פּוֹטְרִין. גְּנַב מִי שֶׁחָצִיו עֶבֶד
33 וְחָצָיו בֶּן חוֹרִין, רַבִּי יְהוּדָה מְחַיֵּב, וַחֲכָמִים פּוֹטְרִין. גְּמָרָא וְתָנֵא קַמָּא, לָא בָּעֵי עִימּוּר. אֲמַר
34 רַב אֲחָא בְּרֵיהּ דְּרָבָא, עִימּוּר, פָּחוֹת מִשָּׁוֶה פְּרוּטָה, אִיכָּא בֵּינַיְיהוּ. בָּעֵי רַבִּי יִרְמְיָה, גְּנָבוֹ וּמְכָרוֹ
35 יָשָׁן, מַהוּ. מָכַר אִשָּׁה לְעִיבְּרָה, מַהוּ. יֵשׁ דֶּרֶךְ עִימּוּר בְּכָךְ, אוֹ אֵין דֶּרֶךְ עִימּוּר בְּכָךְ. וְתֵיפּוֹק
36 לֵיהּ, דְּלֵיקָא עִימּוּר כְּלָל. לָא צְרִיכָא יָשָׁן, דְּזָקֵא אִשָּׁה דְּאוֹקְמָא בְּאַפֵּי זִיקָא. דֶּרֶךְ עִימּוּר
37 בְּכָךְ אוֹ אֵין דֶּרֶךְ עִימּוּר בְּכָךְ, מַאי, תֵּיקוּ. תָּנוּ רַבָּנָן, 'כִּי יִמְצָא אִישׁ גּוֹנֵב נֶפֶשׁ מֵאֶחָיו', אֵין לִי
38 אֶלָּא אִישׁ שֶׁגָּנַב, אִשָּׁה מִנַּיִן. תַּלְמוּד לוֹמַר, 'וְגוֹנֵב אִישׁ'. אֵין לִי אֶלָּא אִישׁ שֶׁגָּנַב, בֵּין אִשָּׁה וּבֵין
39 אִישׁ. וְאִשָּׁה שֶׁגָּנְבָה אִישׁ, אִשָּׁה שֶׁגָּנְבָה אִשָּׁה, מְנַיִן. תַּלְמוּד לוֹמַר, 'וּמֵת הַגַּנָּב הַהוּא', מִכָּל
40 מָקוֹם. תַּנְיָא אִידָךְ, 'כִּי יִמְצָא אִישׁ גּוֹנֵב נֶפֶשׁ מֵאֶחָיו', אֶחָד הַגּוֹנֵב אֶת הָאִישׁ, וְאֶחָד הַגּוֹנֵב אֶת
41 הָאִשָּׁה, וְאֶחָד גֵּר, וְאֶחָד עֶבֶד מְשׁוּחְרָר, וְקָטָן, חַיָּב. גְּנָבוֹ וְלֹא מְכָרוֹ, מְכָרוֹ וַעֲדַיִן יָשָׁנוֹ בִּרְשׁוּתוֹ,
42 פָּטוּר. מְכָרוֹ לְאָבִיו אוֹ לְאָחִיו, אוֹ לְאֶחָד מִן הַקְּרוֹבִים, חַיָּב. הַגּוֹנֵב אֶת הָעֲבָדִים, פָּטוּר.

מידי דהוה **לאחר מיתה**. דילפינן לקמן מקלל לאחר מיתה חייב וא"ת והתנן מכה לאחר מיתה פטור והכא מידחייב ליה אהכאה דקתני הכהו וקללו היינו טעמא דפטור מכה לאחר מיתה משום דבעינן חבורה ולאחר מיתה ליכא חבורה דליכא נפש דנפקא ליה לעיל מנפש ויוצא ליהרג איכא חבורה דחז הוא אלא דסופו למות: **מתני'** **שהמקלל לאחר מיתה חייב.** כדילפינן בגמרא: **והמכה לאחר מיתה פטור.** דחבורה ליכא: **גמ' אביו ואמו** כלל. קרא יתירא הוא דהא כתיב רישיה דקרא אשר יקלל את אביו ואת אמו: **מכה שעשה שלא בעמך כבעמך.** דגבי הכאה לא כתיב בעמך למעוטי שאינו עושה מעשה עמך והאי תנא סבר לא מקשינן הכאה לקללה מפני המקרא המפסיק ביניהם: **לא חייב בו לאחר מיתה.** דהא חבורה כתיב: **לרבות בת.** טומטום ואנדרוגינוס: **אין לי אלא אביו ואמו.** שניהם יחד: **אביו** קלל **ואמו** קילל. בראש המקרא סמך קללה לאביו ובסוף סמך לאמו: **עד שיפרט לך הכתוב** יחדו. וכמו שפרט בחורש בשור ובחמור מדפרט לך ש"מ דאי לא הוי יחדו הוה משמע שור לבדו וחמור לבדו והא אביו ואמו דרישא דרשינן נמי אי אביו או אמו וסיפא לאתויי לאחר מיתה: **מומטם קלל אביו.** דוקא המשפטים: **ואידך.** דמפיק לאחר מיתה מאביו ואמו קילל: **ולתני נמי וכו'.** אמתניתין קאי דקתני זה חומר במקלל ממכה: **לימא תני תנאי.** תנא דמתניתין דלא תנא חומר במכה שעשה בו שלא בעמך כבעמך ותנא דבריית'א דלעיל דתנא ומה מכה שעשה בו: **נירי אמת הן.** מתחילתן גרים גמורים היו ועכשיו הרשיעו וישראל שאינו עושה מעשה עמך הוא וכי היכי דעל קללתו פטור על הכאתו נמי פטור: **נירי אריות הן.** והרי הם בגוים גמורים: **אי הכי.** דטעמא דפטור משום דגירי אריות הן: **היינו דתנא עלה.** בתמיה בהך מתני' דקתני אינו מצווה לא על הכאתו ולא על קללתו קתני ושורו כישראל שלו שלנו שנגח את שורו ושורו שנגח שלנו הם משלם חצי נזק ומועד משלם נזק שלם ואילו דגוי תנן שור של ישראל שנגח שור של גוי פטור ושל גוי שנגח שור של ישראל בין תם בין מועד משלם נזק שלם: **מתני'** שיכניסנו לרשותו. דכתיב (שמות כב) ונמצא בידו ותניא במכילתא ונמצא אין מציאה בכל מקום אלא בעדים בידו אין בידו אלא ברשותו וכן הוא אומר (במדבר כא) ויקח את כל ארצו מידו: **גמ' עמור.** שמוש: **גנבו ומכרו כשהוא ישן מהו.** לקמן מפרש לה בהביא': **מכר אשה לעוברה.** גנב אשה מעוברת ומכרה לעוברה שלא מכר הגוף שלה אלא שידה עובר מכור: **הליכא עימור.** לא בישן ולא בעובר: **דינא עלית.** דסמך עליה: **דאומנא באפי זיקא.** וכל כמה שהיא עבה מועיל יותר להגין בפני הרוח: **אין** [לי] **אלא איש.** בשהגנב איש: **וגונב איש.** שהגנב איש ולא אשה וקרא קמא דלא קפיד אנגנב למהוי איש כתוב גונב נפש ואשה שגנבה איש שגנב בין איש בין אשה דהיכא דגנב הוי איש כתוב גונב נפש ואשה שגנבה איש

דכתיב וגונב איש וגונב אפילו אשה גונבת משמע: **הגנב.** מ"מ וההוא דרשינן ליה בספרי למעוטי גונב עבד: **ועדיין ישנו ברשותו.** ברשות הגנגב עצמו שעדיין לא הכניסו גנב ברשותו: **פטור.** שהרי לא גנבו: **לאביו.** אביו של גנגב:

תני תנא. לדך מתני' דקתני מכר לאביו חייב: **סתם ספרא.** תורת כהנים: **סתם ספרי.** ספר וידבר ומשנה תורה והאי דקתני סתמא דכי ימצא איש במשנה תורה הוא: **אליבא דרבי עקיבא.** ממה שלמדו מר' עקיבא אמרתם: **של בית פלוני.** לא ריצה להזכיר שמם שחשובין היו ובזה לא היו נוהגין כדת שהיו הרבה דרין בבית אחד אנשים ונשים והיו מצויין תמיד עם נשי חבירתן ולא שמתיידחו: **ונמצא.** קרא יתירא הוא דאי ללמד שימצא בעדים מכי ימצא נפקא: **במצויין בירן דמו.** התלמידים מצויין תמיד בבית הרב ואם ינגב הרב אחד מתלמידיו ומכרו אינו נהרג: **אין לעבדים בושת.** המבייש את העבד לא חייבתו תורה לתת דמי בשתו: **וכי ינצו אנשים יחדיו והכה איש וגו'.** מהתם נפקא לן חיוב בשת דכתיב וקצותה את כפה ממון אתה אומר ממון או אינו אלא ממש נאמר כאן לא תחוס עינך ונאמר להלן בעדים זוממין (דברים יט) לא תחוס עינך מה להלן ממון אף כאן ממון: **עבד שאין לו אחוה.** ואפי' עם אחיו בני אביו דכתיב (בראשית כב) עם החמור עם הדומה לחמור אינו אלא בבהמה: **אחיו הוא במצות.** בכל מצות שהאשה חייבת בהן עבד חייב בהן דגמר לה להן מאשה: **והכא** במתני' בגונב נפש דכתיב מאחיו: **היכי דריש.** רבי יהודה לחייב על מי שחציו עבד: **מאחיו למעוטי עבדים.** דהא לרבי יהודה אין לו אחוה: **מכני.** יתירא דריש ליה דהוה ליה למכתב מאחיו בני ישראל: **מלא תגונב.** האמור בעשרת הדברות דבגונב נפשות מתוקם לקמן בשמעתין: **דבר הלמד מענינו.** אם אי אתה יודע במה הכתוב מדבר צא ולמד מפרשה שכתוב בה ולפי הפרשה הוא נכתב אצלה וכאן במה כל הענין מדבר בנפשות לא תרצח ולא תנאף כל אלה חייבי מיתות ב"ד אף לא תגנוב בגניבה שיש בה מיתת ב"ד: **לא תגנובו.** בפרשת קדושים תהיו: **משלש עשרה מדות.** זו היא אחת מהן שיהא הדבר מענייננו למד: **בכה הכתוב מדבר.** הענין של מטה ושל מעלה מזו: **במטן.** לא תעשוק את רעך (ויקרא יט): **עידי נגיבה ועידי מכירה.** שני ניתי עדים אחת העידה שגנב את הנפש ואחת העידה שמכר אין נהרגין בדמפרש טעמא ואזיל וכיון דאינהו לא מקטלי איהו נמי אם לא הוזמו לא מקטיל דהוי לה עדות שאי אתה יכול להזימה ולא משכחת לה דמקטיל אלא בבת אחת שמעידין על הגניבה ועל המכירה: **פלוגתא** דר"ע **ורבנן.** בבבא בתרא בחזקת הבתים בל' שנים עדים יקום דבר ולא חציו דבר והאי חציו דבר הוא אצל כל כת וכת דאי לאו עידי גניבה אינו נהרג משום עידי מכירה שיכול לומר עבדי מכרתי ואי לאו מכירה נמי לא מיחייב אגניבה: **בעדים האחרונים של בן סורר ומורה.** דתנן לעיל (דף עא.) מתרין בו בפני ג' ומלקין אותו חזר וקלקל נדון בעשרים ושלשה מתרין בו אביו ואמו בפני הדיינין ובשבאין עדים ראשונים ומעידין עליו שאבל תרטימר בשר ושתה חצי לוג יין מגניבה מלקין אותו כדכתיב ויסרו אותו דהיינו מלקות חזר וקלקל נדון בג"ג למיתה ומודה חזקיה בהך אחרונים שהעידו שחזר וקלקל שהוזמו שנהרגין ולא אמרינן שחצי דבר הוא דאי לאו סהדותא דקמאי לא מקטיל בסהדותא דהני אלא אמרינן הואיל ויש עונש על פי ראשונים שזה לקה על ידה תו לא שייכא ההוא סהדותא קמייתא בהני בתרייתא והני בתראי כוליה דבר קא עבדי:
להלקותו

מונמצא בידו קא אמינא. תימא דבסוטה פ' עגלה ערופה (דף מה:) דדשינן כי ימצא חלל פרט למצוי ופטרינן עיר שרובה גוים וי"ל דהתם כתיב באדמה והוי כמו בידו דהכא ואכתי קשה דדשינן בפ' בתרא דערכין (דף ל:) גבי בתי ערי חומה ומנא פרט למצוי שלא ימכור ברחוק ויגאל בקרוב וי"ל כדפ' בקונטרס דהכא מריבויא דקרא:

יצא עבד שאין לו אחוה. פירש בקונטרס עבד אין לו אחוה ואפילו עם אחיו בני אביו דכתיב עם החמור עם הדומה לחמור וקשה דאם כן גר ומשוחרר נמי ונראה לפרש שאין לו אחוה שאין יוצאי חלציו קרויין אחוה מושא"כ בגר:

בני ישראל למעוטי מי שחציו וכו'. אבל כולו משוחרר וגר לא ממעט מבני ישראל וכן בפרק בנות כותים (נדה דף לד. ושם) בני ישראל מיטמאין בזיבה וכו' אבל גרים ומשוחררים לא ממעט וכן שלהי פ"י דמנחות גבי סמיכה בני ישראל סומכין ואין הגרים סומכים ומשוחרר וגר לא ממעטינן וכן בפ"ק דערכין (דף ה:) בני ישראל מערכין ואין הגרים מעריכין ולא ממעטין גרים ולא עבדים משוחררין ותימה דבפרק בת המנחות באות מצה (מנחות דף סא: ושם) גבי תנופה אמרינן בני ישראל מניפין ואין הגרים מניפין ואין לי אלא בני ישראל גרים ועבדים משוחררים מניין תלמוד לומר המקריב וכן בפ' הערל (יבמות דף עד: ושם) ובשלהי פ"ק דבריחות (דף ז:) אשה כי תוריע אין לי אלא בני ישראל גיורת משוחררת מניין ת"ל אשה ושמא בכל הני שם שום רבוי דמרבינן מיניה גרים ומשוחררין: **דבר** ואפי' חצי דבר. וא"ת הא אמרינן לקמן (דף ע.) קיים מקצת ובטל מקצת דשאר מצות דברי הכל פטור ופי' בקונטרס משום דכתיב אך הנביא אשר יזיד לדבר בזיבה דבר ולא חצי דבר וי"ל דדבנן נמי מודו דדרשינן ולא חצי דבר והא דלפליגי אדרבי עקיבא היינו משום דחשיבי ליה דבר שלם כדמוכח במרובה (ב"ק דף ע:) ובחזקת הבתים (ב"ב דף נו: ושם) וצריך לחלק בדברים דיש מקומות בה"ג בפ' ד' וה' (ב"ק דף מ. ושם) כופר שלם אמר רחמנא ולא חצי כופר ובפרק יש בור (בכורות דף מח) חומש ולא חצי חומש ובמרובה (ב"ק דף עא:) חמשה בקר אמר רחמנא ואפי' חמשה חצאי בקר ובפרק אותו ואת בנו (חולין דף עט: ושם) פליגי ר' אליעזר ורבנן בשה ואפילו מקצת שה ולענין כיסוי בצבי ואפילו מקצת צבי ובפרק הבא על יבמתו (יבמות דף נט: ושם) בבתולה מקצת בתולים ובכתובות פרק אלמנה (דף צז: ושם) במקצת כסף כגל כסף ושלהי כסוי הדם (חולין דף פח. ושם) דם ואפילו מקצת דם ובריש בכורות (דף ג. ושם) בכור ואפילו מקצת בכור: **מהוך** שיכולים עדים הראשונים כו'. אין הטעם תלוי באמירתם אלא במאי דעידי גניבה ראשונה לא צריכי לעידי גניבה שניה כדאמרינן במרובה (ב"ק דף ע: ושם) דמודה רבי עקיבא בשנים אומרים קידש ושנים אומרים בעל אע"ג דעידי ביאה צריכי לעידי קדושין (והואיל) ודן לא צריכי לעידי ביאה כוליה דבר הוא:

גניבה

תַּנְיָא תַּנָּא קַמֵּיהּ דְּרַב שֵׁשֶׁת, אָמַר לוֹ, אֲנִי שׁוֹנֶה, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, מֵאֶחָיו, עַד שֶׁיִּשָּׂיאֶנּוּ מֵרֹאשׁ אֶחָיו, וְאִתְּמַר אָמְרָה חִיָּיא, תְּנֵי, פְּטוּר. מַאי קוּשְׁיָא, דִּילְמָא, הָא רַבִּי שִׁמְעוֹן, הָא רַבָּנָן. לָא סָלְקָא דַּעְתָּךְ, דְּאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, סָתָם מַתְנִיתִין, רַבִּי מֵאִיר. סָתָם תּוֹסֶפְתָּא, רַבִּי נְחֶמְיָה. סָתָם סִפְרָא, רַבִּי יְהוּדָה. סָתָם סִפְרֵי, רַבִּי שִׁמְעוֹן. וְכוּלְּהוּ, אֲלִיבָּא דְּרַבִּי עֲקִיבָא: הַגּוֹנֵב אֶת בְּנוֹ: מַאי טַעֲמָא דְּרַבָּנָן? אָמַר אַבַּיֵי, דְּאָמַר קְרָא ״כִּי יִמָּצֵא״, פָּרַט לְמָצוּי. אָמַר לֵיהּ רַב פָּפָּא לְאַבַּיֵי, אֶלָּא מַעֲתָּה, ״כִּי יִמָּצֵא אִישׁ שֹׁכֵב עִם אִשָּׁה בְּעֻלַת בָּעַל״, הָכִי נָמֵי ״כִּי יִמָּצֵא״ פָּרַט לָמָצוּי, בְּגוֹן שֶׁל בֵּית פְּלוֹנִי, דִּשְׁכִיחֵי נַבְיֵיהוּ, הָכִי נָמֵי דִּסְפִרֵי. אָמַר לֵיהּ, אֲנָא, מִ׳וְנִמְצָא בְיָדוֹ׳ קָאָמִינָא. אָמַר רָבָא, הִלְכָךְ, הֲנֵי מִיקְרֵי דַּדְרֵךְ וּמַתְנוּ רַבָּנָן, בְּמִצְוִיין בְּיָדָן דָּמוֹ, וּפְטִירִי: גָּנַב מִי שֶׁחֶצְיוֹ וְכוּ׳: תָּנֵן הָתָם, רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אֵין לָעֲבָדִים בּוּשֶׁת. מַאי טַעֲמָא דְּרַבִּי יְהוּדָה? אָמַר קְרָא, ׳כִּי יִנְצוּ אֲנָשִׁים יַחְדָּו אִישׁ וְאָחִיו׳, מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ אָחוֹת, יָצָא עֶבֶד שֶׁאֵין לוֹ אָחוֹת. וְרַבָּנָן, אָחִיו הוּא בְּמִצְוֹת. וְהָכָא, הֵיכִי דָּרֵישׁ רַבִּי יְהוּדָה. סָבַר, ׳מֵאֶחָיו׳ לְאַפּוֹקֵי עֲבָדִים. ׳בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׳, לְמַעוּטֵי מִי שֶׁחֶצְיוֹ עֶבֶד וְחֶצְיוֹ בֶּן חוֹרִין. ׳מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל׳, לְמַעוּטֵי מִי שֶׁחֶצְיוֹ עֶבֶד וְחֶצְיוֹ בֶּן חוֹרִין, הָנֵי מִיעוּטֵי אַחַר מִיעוּט, וְאֵין מִיעוּט אַחַר מִיעוּט אֶלָּא לְרַבּוֹת. וְרַבָּנָן, ׳מֵאֶחָיו׳ לְאַפּוֹקֵי עֲבָדִים, לֹא מַשְׁמַע לְהוּ, דְּהָא אָחִיו הוּא בְּמִצְוֹת. ׳בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׳ ׳מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל׳, חַד לְמַעוּטֵי עֶבֶד, וְחַד לְמַעוּטֵי מִי שֶׁחֶצְיוֹ עֶבֶד וְחֶצְיוֹ בֶּן חוֹרִין. אֲזָהֳרָה לְגוֹנֵב נֶפֶשׁ, מְנָלַן. רַבִּי יְאוֹשִׁיָּה אָמַר, מִ׳לֹא תִגְנֹבוּ׳. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, מִ׳לֹא יִמְכְּרוּ מִמְכֶּרֶת עָבֶד׳. וְלָא פְּלִיגִי. מַר, קָא חָשֵׁישׁ לְאוּ דְּגְנֵיבָה. וּמַר, קָא חָשֵׁישׁ לְאוּ דִּמְכִירָה. תָּנוּ רַבָּנָן, ׳לֹא תִגְנֹב׳, בְּגוֹנֵב נְפָשׁוֹת, הַכָּתוּב מְדַבֵּר. אַתָּה אוֹמֵר בְּגוֹנֵב נְפָשׁוֹת, אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא בְּגוֹנֵב מָמוֹן. אָמַרְתָּ, צֵא וּלְמַד מִשְּׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת בָּהֶן, דָּבָר הַלָּמֵד מֵעִנְיָנוֹ׳. בַּמֶּה הַכָּתוּב מְדַבֵּר, בְּמָמוֹן. אַף פָּאן, בְּמָמוֹן. אִיתְּמַר, עֵידֵי גְּנֵיבָה וְעֵידֵי מְכִירָה בְּנֶפֶשׁ, שֶׁהוּזְּמוּ. חִזְקִיָּה אָמַר, אֵין נֶהֱרָגִין. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, נֶהֱרָגִין. חִזְקִיָּה דְּאָמַר כְּרַבִּי עֲקִיבָא, דְּאָמַר, ׳דָּבָר׳ וְלֹא חֲצִי דָּבָר. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר כְּרַבָּנָן, דְּאָמְרִי, ׳דָּבָר׳ וַאֲפִילּוּ חֲצִי דָּבָר. וּמוֹדֶה חִזְקִיָּה, בָּע�ֵדִים הָאַחֲרוֹנִים שֶׁל בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה, שֶׁהוּזְּמוּ, שֶׁנֶּהֱרָגִין. מִתּוֹךְ שֶׁיְּכוֹלִים לוֹמַר הָרִאשׁוֹנִים,

להלקותו

גניבה אתחלתא דמבירה היא. וא"ת אמאי מקטלי הא מצו למימר לפוסלו לעדות באנו וכ"ת דבעו התראה וכיון דאמרי שהתרו בו למיתה אלמא למיקטליה קא אתו אם כן לחזקיה נמי לקטלו אע"ג דאתו נמי להלקותו כדאשכחן בפ"ב דב"ק (דף כד. ושם) דעידי נגיחה ראשונה ושניה אע"ג דאתו לחיובי' חצי נזק כיון דאתו נמי לייעודי משלמי חצי נזק של העדאה עם הבת השלישית כשהזהמו השלש כתות וי"ל דקסבר חזקיה דגניבה לחודה קיימא כמו עידי קדושין ועידי ביאה ואע"ג דמירתי באתרו ביה מדמקטלי לרבי יוחנן מ"מ לא שייך בהו חיוב מיתה ואפשר דלחזקיה לא בעי התראה ולר' יוחנן בעי אי נמי הש"ס לא חש בטעמא דלפוסלו לעדות באנו מדאיצטריך לעיל למימר להלקותו ושמא איצטריך היכא דמפסיל מעיקרא וקא"ל:

עברי מברתי. וא"ת אי לאו למקטליה קא אתו אם יבאו עדים שאינו עבדו אם כן למאי קא אתו וי"ל דאתו להקיים המקח וא"ת אי דלא אתרו ביה למה לן שנמנא דעבדי מכרתי אלא ודאי אתרו ביה אם כן למקטליה קאתי וי"ל דאתרו ביה אחריני ואינהו לא ידעי וכי האי גוונא הוה מצי לשנויי ברייש פרק היו בודקין (לעיל דף מא.) גבי נערה המאורסה:

אמר רב יוסף כו'. סלקא דעתך דרב יוסף בדאתו עידי גניבה ה"פ מתוך שהוא יכול לומר עבדי מכרתי אם לא היו באים עידי גניבה אם כן אין בעדותם ממש וחצי דבר הוא ואביי פריך ליה הא מתוך קאמר דשמעו הלשון דאפילו השתא נמי בתר דאתו עידי גניבה מצי למימר הכי: **קמ"ל** רמיזה לאו כלום הוא. בפ"ב דב"ק (דף כד: ושם) גבי ליעיודי תורא ולייעודי גברא דמסקינן התם אלא דקא מרמוז רמוזי לא דמי לרמיזה דהכא דהתם מיירי ברמיזה חשובה שבכל השלשה ימים באו אלו עם אלו וקא מרמזי אבל הכא ברמיזה גרועה איירי דלאו מילתא היא אי נמי דיני נפשות שאני:

במופלא

1 **לְהִלְקוֹתוֹ בָּאנוּ.** וְהָנֵי אֲחֲרִינֵי, כּוּלֵּי דָּבָר קָא עָבְדִי לֵיהּ.
2 מַתְקֵיף לַהּ רַב פָּפָּא, אִי הָכִי, עִידֵי מְכִירָה נַמִּי לֵיקְטְלֵיהּ,
3 מִתּוֹךְ שֶׁיְּכוֹלִין עֵדֵי גְּנֵיבָה לוֹמַר 'לְהִלְקוֹתוֹ בָּאנוּ'. וְכִי
4 תֵּימָא דְּקָסָבַר חִזְקִיָּה דְּלָא לָקֵי, וְהָא אִיתְּמַר, עֵדֵי גְּנֵיבָה
5 בְּנֶפֶשׁ שֶׁהִזְּמוּ, חִזְקִיָּה וְרִבִּי יוֹחָנָן, חַד אָמַר לוֹקִין, וְחַד
6 אָמַר אֵין לוֹקִין. וְאָמְרִינַן, תִּסְתַּיֵּים דְּחִזְקִיָּה דְּאָמַר לוֹקִין,
7 מִדְּאָמַר חִזְקִיָּה, אֵין נֶהֱרָגִין. דְּאִי רַבִּי יוֹחָנָן, כֵּיוָן דְּאָמַר
8 נֶהֱרָגִין, הֲוָה לֵיהּ לָאו שֶׁנִּיתַּן לְאַזְהָרַת מִיתַת בֵּית דִּין,
9 וְכָל לָאו שֶׁנִּיתַּן לְאַזְהָרַת מִיתַת בֵּית דִּין, אֵין לוֹקִין עָלָיו.
10 אִיהוּ לָא לָקֵי, אִינְהוּ חֵיכִי לָקוּ. אֶלָּא אָמַר רַב פָּפָּא,
11 בְּעֵידֵי מְכִירָה, דְּכוּלֵּי עָלְמָא לָא פְּלִיגִי דְּנֶהֱרָגִין. כִּי פְּלִיגִי,
12 בְּעֵידֵי גְּנֵיבָה. חִזְקִיָּה אָמַר אֵין נֶהֱרָגִין, גְּנֵיבָה לְחוּדָהּ
13 קָיְימָא, וּמִכְּירָה לְחוּדָהּ קָיְימָא. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר נֶהֱרָגִין,
14 גְּנֵיבָה אַתְחִלְתָּא דְּמִכְּירָה הִיא. וּמוֹדֶה רַבִּי יוֹחָנָן, בָּעֵדִים
15 הָרִאשׁוֹנִים שֶׁל בֵּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה שֶׁהִזְּמוּ, שֶׁאֵין נֶהֱרָגִין,
16 מִתּוֹךְ שֶׁיְּכוֹלִין לוֹמַר, לְהִלְקוֹתוֹ בָּאנוּ. אָמַר אַבַּיֵי, הַכֹּל
17 מוֹדִים בְּבֶן סוֹרֵר וּמוֹרֶה, וְהַכֹּל מוֹדִים בְּבֶן סוֹרֵר וּמוֹרֶה,
18 וּמַחֲלוֹקֶת בְּבֶן סוֹרֵר וּמוֹרֶה. הַכֹּל מוֹדִים בְּבֶן סוֹרֵר
19 וּמוֹרֶה, בְּעֵדִים הָרִאשׁוֹנִים שֶׁאֵין נֶהֱרָגִין, מִתּוֹךְ שֶׁיְּכוֹלִין
20 לוֹמַר לְהִלְקוֹתוֹ בָּאנוּ. וְהַכֹּל מוֹדִים בְּבֶן סוֹרֵר וּמוֹרֶה,
21 בְּעֵדִים אֲחֵרוֹנִים שֶׁנֶּהֱרָגִים, מִתּוֹךְ שֶׁעֵדִים הָרִאשׁוֹנִים
22 יְכוֹלִין לוֹמַר, לְהִלְקוֹתוֹ בָּאנוּ. וְהָנֵי, כּוּלֵּיהּ דָּבָר, קָא
23 עָבְדִי לֵיהּ. וּמַחֲלוֹקֶת בְּבֶן סוֹרֵר וּמוֹרֶה, שֶׁנֶּאֱמְרִים
24 בְּפָנֵינוּ נָגָב, וּשְׁנֵים אוֹמְרִים בְּפָנֵינוּ אָכַל. אָמַר רַב אַפֵּי,
25 עֵדֵי מְכִירָה בְּנֶפֶשׁ, שֶׁהִזְּמוּ, אֵין נֶהֱרָגִין, מִתּוֹךְ שֶׁיְּכוֹלִין

26 לוֹמַר עֲבָדִי מְכָרְתִּי. אָמַר רַב יוֹסֵף, כְּמַאן אָזְלָא הָא שְׁמַעְתָּא דְּרַב חִסְדָּא, דְּרַבִּי עֲקִיבָא, דְּאָמַר
27 'דָּבָר' וְלֹא חֲצִי דָּבָר. אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵי, דִּאי בְּרַבָּנָן, נֶהֱרָגִין הָא, מִתּוֹךְ שֶׁקָּמַר. אֶלָּא, אֲפִילּוּ תֵּימָא
28 רַבָּנָן, וּבְדָלָא אִתְּ עֵדֵי גְּנֵיבָה. אִי הָכִי, מַאי לְמֵימְרָא. לָא צְרִיכָא, דְּאַף עַל גַּב דְּאָתוּ לְבַסּוֹף.
29 וְאַבָּתֵי, מַאי לְמֵימְרָא. לָא צְרִיכָא, דְּקָא מַרְמְזִי רַמּוּזֵי. מַהוּ דִּתֵימָא, רְמִיזָה מִילְּתָא הִיא. קָא מַשְׁמַע
30 לָן, רְמִיזָה לָאו כְּלוּם הוּא: **מִשְׁנָה** זָקֵן מַמְרֵא, עַל פִּי בֵית דִּין, שֶׁנֶּאֱמַר 'כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ דָּבָר
31 לַמִּשְׁפָּט'. שִׁלְשָׁה בָּתֵּי דִינִין הָיוּ שָׁם, אֶחָד יוֹשֵׁב עַל פֶּתַח הַר הַבַּיִת, וְאֶחָד יוֹשֵׁב עַל פֶּתַח הָעֲזָרָה,
32 וְאֶחָד יוֹשֵׁב בְּלִשְׁכַּת הַגָּזִית. בָּאִין לָזֶה שֶׁעַל פֶּתַח הַר הַבַּיִת, וְאוֹמֵר, כָּךְ דָּרַשְׁתִּי, וְכָךְ דָּרְשׁוּ חֲבֵירַי.
33 כָּךְ לִימַּדְתִּי, וְכָךְ לִימְּדוּ חֲבֵירַי. אִם שָׁמְעוּ, [אוֹמְרִים] לָהֶם. וְאִם לָאו, בָּאִין לָהֶן לְאוֹתָן שֶׁעַל פֶּתַח
34 עֲזָרָה, וְאוֹמֵר, כָּךְ דָּרַשְׁתִּי, וְכָךְ דָּרְשׁוּ חֲבֵירַי, כָּךְ לִימַּדְתִּי, וְכָךְ לִימְּדוּ חֲבֵירַי. אִם שָׁמְעוּ, [אוֹמְרִים]
35 לָהֶם. וְאִם לָאו, אֵלּוּ וְאֵלּוּ בָּאִין לְבֵית דִּין הַגָּדוֹל שֶׁבִּלְשְׁכַּת הַגָּזִית, שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצֵא תּוֹרָה לְכָל
36 יִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר 'מִן הַמָּקוֹם הַהוּא אֲשֶׁר יִבְחַר ה''. חָזָר לְעִירוֹ, שָׁנָה וְלִמֵּד כְּדֶרֶךְ שֶׁהָיָה לְמֵד,
37 פָּשׁוּט. וְאִם הוֹרָה לַעֲשׂוֹת, חַיָּיב, שֶׁנֶּאֱמַר 'וְהָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה בְּזָדוֹן', אֵינוֹ חַיָּיב עַד שֶׁיּוֹרֶה לַעֲשׂוֹת.
38 תַּלְמִיד שֶׁהוֹרָה לַעֲשׂוֹת, פָּטוּר, נִמְצָא חוֹמְרוֹ קוֹלוֹ: **גמ'** **תְּנוּ רַבָּנָן,** 'כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ דָּבָר',

1 **להלקותו באנו.** ולא הועדנו להמיתו שלא ידענו שסופו לחזור ולקלקל: **להלקותו באנו.** על הגניבה ולא ידענו שימכרנו: **דלא** לקי. אגניבה לחודה משום דהוה ליה לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד שאם ימכרנו יהרג: **עידי גניבה בנפש.** שהעידוהו שגנב נפש: **מדאמר** חזקיה **אין** נהרגין. אם הזמו לא אחר שבאו עידי מכירה משום הכי לוקין שהרי אין סופן למות על עדות זו ולא הוי לגבייהו לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד: **דאי ר' יוחנן בין דאמר** נהרגין. אם באו עידי מכירה אחרי כן קודם הזמה ונגמר דינו ע"פ שתי הכתות והזמו הכי לקו אם הזמו קודם שבאו עידי מכירה הא הוה ליה לאו דלא תענה לגבייהו בשעה שהתעידו לאו שניתן לאזהרה שלא להעיד כן שאם יעידו ולא יזמו עד שיבאו עידי מכירה ויגמר דינו ויזמו יומתו: **וכל לאו שניתן לאזהרת ב"ד אין** לוקין עליו. ואפילו יפטרו מן המיתה שהרי לא לאזהרת מלקות ניתן: **אינהו חיכי** לקו. הא לאו באשר זמם הוא ואי משום לא תענה (שמות כ) לאו שאין בו מעשה הוא: **בעידי מכירה כולי עלמא לא פליגי** דנהרגין. אם נגמר דינו על פי שתי הכתות: **לחודה קיימא.** ועידי גניבה אינן באין להורגו אלא להלקותו אבל עידי מכירה שבאין עמהן ואומרין שהתרו בו למיתה מונעין אותו ממלקות ומחייבין אותו מיתה והויא לה מכירה דבר שלם: **אתחלתא דמכירה.** דקסבר ר' יוחנן לא לקי עלה דלאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד ואינן באין אלא להורגו ואף על גב דשתיהן צריכות זו לזו והוה ליה כל חדא וחדא חצי דבר מיקטל כרבנן: **ומודה ר' יוחנן בעדים הראשונים של בן סורר ומורה שהזמו דאין נהרגין.** דהינהו ודאי למלקות אתו כדתניא ויסרו אותו (דברים כא): **הכל מודים בו'.** כלומר יש עדים בבן סורר ומורה שהכל מודים באחת כתותיה לפטור ויש בת שהכל מודים בו לחיוב ויש בת בבן סורר ומורה שנחלקו חזקיה ורבי יוחנן לפי מה ששמענו במחלוקתן: **שנים אומרים בפנינו נגב.** משל אביו מעות לקנות בשר ויין בפעם שניה אחר שלקה: **ושנים אומרים בפנינו אכל.** הבשר ברשות אחרים דאינו חייב עד שיגובו משל אביו ויאכל ברשות אחרים הנך שתי כתות צריכות זו לזו ואין הראשונים יכולין לומר להלקותו באנו והוה ליה חצי דבר לחזקיה דסבר לה כר"ע דאמר אין נהרגין ולר' יוחנן דאמר נהרגין כרבנן: **עידי מכירה בנפש.** ולא באו עידי גניבה על כך לפנינו: **הא מתוך קאמר.** אפי' חצי דבר אין כאן שהרי היה לו להציל נפשו מב"ד בטענה זו: **ובדלא אתו עידי גניבה.** קאמר רב אשי וכדפרישית שהיה יכול לומר עבדי מכרתי: **לכפות.** אחר שהעידו עידי מכירה באו עידי גניבה ונגמר הדין ע"פ שניהם: **ואבתי מאי למימרא.** בשהעידו הראשונים לא היה הדין ראוי ליגמר על פיהם ויכולין לומר לא היינו יודעין שיבואו עידי גניבה עלינו: **דקא מרמזי רמוזי.** הני להני: **מתני' ג' בתי דינין היו שם.** בירושלים דמשתעי בה קרא וקמת ועלית: **אחד יושב על פתח הר הבית.** הוא שער המזרחי שלפנים מן החיל לפני עזרת נשים: **ואחד יושב למעלה הימנו.** כשעברו עזרת נשים ובאין לפני עזרת ישראל: **ואחד בלשכת הגזית.** שהיא בנויה בתוך העזרה חציה בקודש וחציה בחול דבאמרינן בסדר יומא (דף כה.): **באין לזה שעל פתח הר הבית.** זקן זה שהורה בעירו ונחלק ב"ד שבעירו עליו והזקיקו הכתוב לעלות לירושלים ולשאול ובאין הוא ובית דין שבעירו לב"ד זה שעל פתח הר הבית שהרי בו פוגעין תחילה: **תלמיד שהורה לעשות.** תלמיד שלא הגיע להוראה ונחלק על ב"ד שבעירו ובאו לב"ד הגדול ושאלו וחזר לעירו והורה בבתחילה פטור שאין למסור על הוראתו והתורה לא חייבה אלא מופלא ומומחה לב"ד דבאמרי' בגמ': **נמצא חומרו קולו.** חומר שהחמירו עליו שאינו ראוי להוראה עד שיהא בן ארבעים שנה נעשה לו קל לפוטרו מן המיתה:

במופלא

גמ' במופלא שבב"ד. במומחה לב"ד למעוטי תלמיד: **ממך** זה יועץ. שנחלק בעיבור השנה הקרוי סוד ועצה כדמפרש לקמן: **וכן הוא אומר.** דגבי יועץ כתוב ממך: **זו הלכה למשה מסיני.** שאף עליה הוא נהרג: **למשפט זה הדיין.** אם נחלק בדבר הלמד בדין ג"ש גם הוא נהרג דאילו דין ממש כתיב בין דין לדין: **בין דם נדה דם לידה בו'.** שנחלקו בדם נדה או בדם לידה או בדם זיבה:

ובין נגע לנגע. שנחלקו בנגעי אדם או בנגעי בגדים: **דברי ריבות.** ה"ל למכתב דבר ריב וכתיב דברי ריבות לרבות חרמין וערכין והקדשות שהן באין לחלים ע"י דיבור הפה: **זו השקאת סוטה.** שהיא על ידי ריב שבינה ובין בעלה: **ועריפת העגלה.** שהחלל נהרג ע"י מריבה: **וטהרת מצורע.** שאף נגעים ע"י ריב של לשון הרע הם באים: **זה לקט שכחה ופאה.** שהן לעניים שכתוב בהן ואבלו בשערך: **וקמת מבית דין.** מדכתיב וקמת מכלל דביושבין עסקינן והיינו ב"ד שיושבין במקום הקבוע להם עד עת האוכל ושם באין כל הצריכין לדין ולהוראה בכל עיר ועיר ואזהר רחמנא לב"ד של אותה העיר שהמחלוקת ביניהם לילך ולישאל: **מלמד שבית המקדש גבוה מא".** וקמת ועלית אל המקום ש"מ אין לך עיר בא"י שאין ירושלים גבוה ממנה: **וא"י גבוה מכל הארצות.** תנא דבריישא קא מסיק למלתיה ולאו מהאי קרא יליף ולקמן מפרש מנלן: **אשר העלה וגו' מכל הארצות אשר הדחתם שם וישבו על אדמתם.** ש"מ דאדמתם גבוה מכל הארצות דכתיב העלה: **מה להלן דברי שחיבים בו'.** בדילפינן בהוריות: **תרגמא לי.** להאי מתניתא דלעיל דקתני דמיקטיל אבל הני דחשיב בה הלכה וגזירה שוה ותרבים והקדשות וכולהו הנך דתנא בה דתיתוקם בר"מ דאמר אין חייב אלא על דבר שזדונו כרת וכו': **כדתנן הם העידו.** כלומר אי אפלוגתא דהנך תנאי פליגי זקן ממרא ורבנן: **הם העידו.** ר' יהושע ור' פפייס במס' עדיות: **שמעברין את השנה כל אדר.** ואע"פ שלא נמלכו לעבר קודם הפורים וקראו את המגילה באדר הראשון ואחר כך ראו שהשנה צריכה להתעבר ועברוה: **שהיו אומרים בו'.** לפיכך הצריכו להעיד כן שהיו שאר חכמים אומרים עד הפורים מעברין ושוב אין מעברין וטעמא מפרש במס' ר"ה דמן הפורים התחילו לדרוש בהלכות הפסח דתניא שואלים בהלכות הפסח קודם לפסח ל' יום וכי מרחק להו לא צייתי לשלוחי ב"ד שכבר שמעו מן הדרשנים לעשות הפסח בסוף ל' ואתי לזלזולי בחמץ: **דאי להאי גיסא.** אם אמרו ב"ד שבלשכת הגזית שמעברים אחר הפורים מעוברת כר' יהושע ור' פפייס והוא אמר אינה מעוברת קא שרי חמץ בפסח: **ואי איפכא.** נמי שרי חמץ בפסח דזדונו כרת: **הלכות אחד עשר.** יום אחרון של י"א שבין נדה לנדה קיימא לן י"א יום שבין נדה לנדה הלכה למשה מסיני משעברה ז' ימי הנדה אינה חוזרת להיות נדה עד שיעברו י"א יום דכל דמים שרואה בהם זיבה הם ואם ראתה בהם יום או יומים רצופים שומרת יום ג' ואם פסקה ולא ראתה בו טובלת בו ביום וטהורה ואם ראתה ג' ימים רצופים הויא זיבה לקרבן ולטבילת מים חיים ואפליגו רבי יוחנן ורש"ל בהלכות יום האחרון: רבי יוחנן אמר הלכה אחת נאמרה בו ר"ל אמר שתי הלכות נאמרו בו ליחלק משלפניו והך פלוגתא בשילהי מסכת נדה ואתמר בתרתי לישני וחד מיניהו נקט הכא: **עשירי רבי יוחנן אמר הרי הוא בתשיעי.** מה הרואה בתשיעי צריכה להיות שומרת עשירי שהרי ראויה בצירוף ג' לזיבה ושמא תראה בעשירי הרי שנים ותחזור ותראה באחד עשר הרי ג' אף הרואה בעשירי צריכה להיות שומרת אחד עשר ואע"פ שעשיריי אינו ראוי לצירוף ג' שאין שנים עשר מצטרף עמהם לזיבה דהיכא דלא ראתה ג' רצופין להיות יום שנים עשר תחלת נדה והיינו דקאמר רבי יוחנן התם הלכתא י"א הלכה אחת נאמרה בו ליחלק משלפניו ומאי איהו דלא בעי שימור להיות שומרת שנים עשר נגדו דהא לאו מימי זיבה הוא אבל שוה לשלפניו להיות שימור לראיית עשיריי כשם שהעשיריי שימור לראיית תשיעי: **ור"ל אשר עשירי כאחד עשר.** מה אחד עשר לא בעי שימור שנים עשר שהרי אין השנים עשר ממי הזיבה אף עשיריי לא בעי שימור להיות שומרת י"א דלא נאמרה שומרת יום נגד יום אלא בראויה לצירוף ג' הלכך לר"ל שתי הלכות נאמרו ביום אחד עשר ליחלק משאר ימים שלפניו אחת שאינו צריך שימור ואחת שאין נעשה שימור לראיית עשיריי ואי איפלוג זקן ממרא ורבנן בהלכות אחד עשר כדאיפליגו ר"ל ורבי יוחנן הוי דבר שזדונו כרת על שומרת יום בנגד יום חייב כרת כדתניא (ויקרא טו) כל ימי זוב טומאתה וגו' ודרשינן ימי וכל ימי:

במופלא

שבב"ד. מומחה למעוטי תלמיד ואין זה כשאר מופלא דבכל דוכתין כדפרישית שלהי פרק קמא (דף טז:)

שבית

המקדש גבוה. לאו מכל א"י דאיכא עין עיטם דמידלי מיניה כדאמר באידך מקומן (ובחום דף נד:) סבור למבניינה בעין עיטם דמידלי אי נמי כותלי בהמ"ק גבוה מעין עיטם שגובהן ק' אמה:

מלמד

שהמקום גורם. לאפוקי מצאן בבית פאגי והמרה עליהם כדאמרינן לעיל בפרק קמא (שם יד:): **דאי** להאי גיסא קא שרי חמץ בפסח. תימה הא מ"ד עד הפורים מודה דאם עברוה אחר הפורים מעוברת דדוקא בניסן הוא דאמר בפרק קמא (דף יב: ושם) זה ניסן ואין אחר ניסן אבל מאן דאמר עד הפורים מדרבנן בעלמא הוא דאסור כדמפרש בפרק קמא דר"ה (דף ז. ושם) מ"ט דמ"ד עד הפורים ביון דאמר מר שואלין בהלכות הפסח קודם הפסח ל' יום אתי לזלזולי בחמץ וביון דאם עברוה כ"ע מודו דמעוברת לא קא שרי חמץ בפסח:

ורשב"ל

אומר עשיריי כאחד עשר. וא"ת ולרשב"ל אי אמר זקן ממרא כרבי יוחנן אמאי מיחייב הרי מחמיר הוא ואין כאן דבר שזדונו כרת וי"ל דמשכחת לה אי נגעה בכבר של תרומה וקידש בו את האשה דאי טמא הוא אין בו שוה פרוטה דלא חזי אלא להסקה ואינה מקודשת ואי טהור הוא יש בו שוה פרוטה דחזי לאכילה ומקודשת:

בְּמוּפְלָא שֶׁבְּבֵית דִּין הַכָּתוּב מְדַבֵּר. ׳מִמְּךָ׳, זֶה יוֹעֵץ, שֶׁנֶּחְלְקוּ בְּעִבּוּר הַשָּׁנָה הַקָּרוּי סוֹד וְעֵצָה כְּדִמְפָרֵשׁ לְקַמָּן: **וְכֵן הוּא אוֹמֵר** ׳מִמְּךָ יָצָא חֹשֵׁב עַל רָעָה, יֹעֵץ בְּלִיָּעַל׳. ׳דָּבָר׳, זוֹ הֲלָכָה. ׳לְמִשְׁפָּט׳, זֶה הַדַּיָּן. ׳בֵּין דָּם לְדָם׳, בֵּין דַּם נִדָּה, דַּם לֵידָה, דַּם זִיבָה. ׳בֵּין דִּין לְדִין׳, בֵּין דִּינֵי נְפָשׁוֹת, דִּינֵי מָמוֹנוֹת, דִּינֵי מַכּוֹת. ׳בֵּין נֶגַע לָנָגַע׳, בֵּין נִגְעֵי אָדָם, נִגְעֵי בָּתִּים, נִגְעֵי בְּגָדִים. ׳דִּבְרֵי׳, אֵלּוּ הַחֲרָמִים וְהָעֲרָכִין וְהַהֶקְדֵּשׁוֹת. ׳רִיבוֹת׳, זוֹ הַשְׁקָאַת סוֹטָה וַעֲרִיפַת עֶגְלָה וְטָהֳרַת מְצוֹרָע. ׳בְּשַׁעֲרֶיךָ׳, זוֹ לֶקֶט שִׁכְחָה וּפֵאָה. ׳וְקַמְתָּ׳, מִבֵּית דִּין. ׳וְעָלִיתָ׳, מִלַּמֵּד שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ גָּבוֹהַּ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל גְּבוֹהָה מִכָּל הָאֲרָצוֹת. ׳אֶל הַמָּקוֹם׳, מְלַמֵּד שֶׁהַמָּקוֹם גּוֹרֵם. בְּשָׁלְמָא בֵּית הַמִּקְדָּשׁ גָּבוֹהַּ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב ׳וְעָלִיתָ׳. אֶלָּא, אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל גְּבוֹהָה מִכָּל הָאֲרָצוֹת, מְנָא לֵיהּ, דִּכְתִיב ׳לָכֵן הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם ה׳ [וְלֹא יֵאָמְרוּ עוֹד] חַי ה׳ אֲשֶׁר הֶעֱלָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם, כִּי אִם חַי ה׳ אֲשֶׁר הֶעֱלָה וַאֲשֶׁר הֵבִיא אֶת זֶרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ צְפוֹנָה וּמִכֹּל הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר הִדַּחְתִּים שָׁם וְיָשְׁבוּ עַל אַדְמָתָם׳. תְּנוּ רַבָּנָן, זָקֵן מַמְרֵא אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא עַל דָּבָר שֶׁזְּדוֹנוֹ כָּרֵת וְשִׁגְגָתוֹ חַטָּאת, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, עַל דָּבָר שֶׁעֲקָרוֹ מִדִּבְרֵי תּוֹרָה, וּפֵרוּשׁוֹ מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, אֲפִילּוּ דִּקְדּוּק אֶחָד מִדִּקְדּוּקֵי סוֹפְרִים. מַאי מַעֲמָא דְּרַבִּי מֵאִיר, גְּמַר ׳דָּבָר דָּבָר׳. כְּתִיב הָכָא ׳כִּי יִפָּלֵא מִמְּךָ דָּבָר לְמִשְׁפָּט׳, וּכְתִיב הָתָם ׳וְנַעֲלַם דָּבָר מֵעֵינֵי הַקָּהָל׳. מָה לְהַלָּן, דָּבָר שֶׁחַיָּב עַל זְדוֹנוֹ כָּרֵת וְעַל שִׁגְגָתוֹ חַטָּאת. אַף כָּאן, דָּבָר שֶׁחַיָּב עַל זְדוֹנוֹ כָּרֵת וְעַל שִׁגְגָתוֹ חַטָּאת. וְרַבִּי יְהוּדָה, ׳עַל פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרוּךָ, עַד דְּאִיכָּא ׳תּוֹרָה׳ וְ׳יוֹרוּךָ׳. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן, ׳אֲשֶׁר יַגִּידוּ לְךָ מִן הַמָּקוֹם הַהוּא׳, אֲפִילּוּ כָּל דְּהוּ. אָמַר לֵיהּ רַב הוּנָא בַּר חִינָּנָא לְרָבָא, תַּרְגְּמָהּ לִי לָהָא מַתְנִיתָא, אַלְיְבָא דְּרַבִּי מֵאִיר. אָמַר לֵיהּ רָבָא לְרַב פָּפָּא, פּוֹק תַּרְגְּמָהּ לֵיהּ. כִּי יִפָּלֵא, בְּמוּפְלָא שֶׁבְּבֵית דִּין הַכָּתוּב מְדַבֵּר. ׳מִמְּךָ׳, זֶה יוֹעֵץ שֶׁיּוֹדֵעַ לְעַבֵּר שָׁנִים וְלִקּוּטֵי חֳדָשִׁים, כִּדְתָנֵי, הֵן הֵעִידוּ שֶׁמְּעַבְּרִים אֶת הַשָּׁנָה כָּל אֲדָר, שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים עַד הַפּוּרִים. דְּאִי לְהַאי גִּיסָא, קָא שָׁרֵי חָמֵץ בְּפֶסַח. וְאִי לְהַאי גִּיסָא, קָא שָׁרֵי חָמֵץ בְּפֶסַח. ׳דָּבָר׳, זֶה הֲלָכָה, זוֹ הִלְכוֹת אֶחָד עָשָׂר. דְּאִיתְמַר, עֲשִׂירִי, רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, עֲשִׂירִי כִּתְשִׁיעִי. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר, עֲשִׂירִי כְּאֶחָד עָשָׂר. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר עֲשִׂירִי כִּתְשִׁיעִי, מַה תְּשִׁיעִי בָּעֵי שִׁימּוּר, אַף עֲשִׂירִי בָּעֵי שִׁימּוּר. רֵישׁ לָקִישׁ אָמַר עֲשִׂירִי כְּאֶחָד עָשָׂר, מָה אֶחָד עָשָׂר לָא בָּעֵי שִׁימּוּר, אַף עֲשִׂירִי לָא בָּעֵי שִׁימּוּר. ׳מִשְׁפָּט׳, זֶה הַדַּיָּן,

דין בתו מאנוסתו. בכולהו משכח פלוגתא בר מהאי ורוצה לומר דאין זקן ממרא מודה בגזירה שוה זו:

עקביא בן מהללאל מטמא. ואף על גב דעקביא מחמיר זמנין דהויא קולא כגון שרואה דם אדום ומשלימתו לדם ירוק:

בלילי שבת ויומו. לאפוקי יום תחלה ואח"כ לילה אלא א"כ שפחה לילה שלם ואחר כך יום שלם בלילי שבת ויום שהיום הולך אחר הלילה: **בפלוגתא** דרבי יהושע ורבנן. פי' בקונטרס לרבנן אם נבנס למקדש חייב ולרבי יהושע פטור ולא יתכן דאכי האי גוונא לא מחייב זקן ממרא כיון שהוא בעולה ויורד דהא ילפינן לעיל דבר דבר מונעלם דבר דתנן בפ' (הור') בהן משוח (הוריות דף ט.) מביאין עולה ויורד על טומאת מקדש וקדשיו ויש לפרש כדפריש לעיל בכבר של תרומה:

רבי יהושע אומר ביהה. פירש בקונטרס באילו ביהה הנגע דהוא מסימני טהרה כשמשתנה בו לובן שלו לאחר הסגר וקשה היכי פריך בשילחי נזיר (דף סה:) ודילמא ביהה וטמא הא לפירושו כל ביהה טהור ועוד אי ביהה וטמא היינו ת"ק ונראה בגירסת ר"ח קהה בקו"ף ול"ג אומר כלומר ר' יהושע הקשה ודקדק בדבר כמו הקהה את שיניו וכן מקהו אקהייתא בשוקא (יבמות דף קי:) מאספים אסופות של בני אדם כלומר עמדו למניין ולא ידע הש"ס אם להביא ראיה לת"ק או לסתור ולהכי בעי מאי קיהה וקאמר קיהה וטיהר ומיהו בירושלמי דריש שבועות משמע דיש ביהה טמא דאמר התם והתורה אמרה והנה בהה הנגע הבהה טמא וכהה וכהה מן הבהה טהור:

מרחו

1 דִּין בְּתוֹ מְאֻנְסָתוֹ, דְּאָמַר רָבָא, אָמַר לִי רַב יִצְחָק
2 בַּר אֲבוּדִימִי, אָתְיָא ׳הֲוָה הֲוָה׳, אָתְיָא ׳וְיִמָּה וְיִמָּה׳.
3 ׳בֵּין דָּם לְדָם׳, בֵּין דָּם נִדָּה, דָּם לְיָדָה, דָּם יוֹלֶדֶת, דָּם
4 נִדָּה, בְּפְלוּגְתָּא דְּעַקְבְיָא בֶּן מַהֲלַלְאֵל וְרַבָּנָן. דִּתְנַן, דָּם
5 הַיָּרוֹק, עַקְבְיָא בֶּן מַהֲלַלְאֵל מְטַמֵּא, וַחֲכָמִים מְטַהֲרִין.
6 דָּם לְיָדָה, בְּפְלוּגְתָּא דְּרַבִּי וְלֵוִי, דְּאִתְּמַר, רַב אָמַר, מֵעֶן
7 אֶחָד הוּא, הַתּוֹרָה טִימְּאָתוֹ, וְהַתּוֹרָה טִיהֲרַתּוּ. וְלֵוִי
8 אָמַר, שְׁנֵי מַעְיָנוֹת הֵן. נִסְתַּם הַטְּמֵאָה, נִפְתַּח הַטָּהוֹר.
9 נִסְתַּם הַטָּהוֹר, נִפְתַּח הַטְּמֵאָה: דָּם יוֹלֶדֶת, בְּפְלוּגְתָּא דְּרַבִּי
10 אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. דִּתְנַן, קִיְּשָׁתָהּ שְׁלֹשָׁה יָמִים בְּתוֹךְ
11 אַחַד עָשָׂר יוֹם, אִם שָׁפְתָה מֵעֵת לְעֵת וְיָלְדָה, הֲרֵי
12 זוֹ יוֹלֶדֶת בְּוֹב, דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר,
13 לַיְלָה וְיוֹם, כְּלֵילֵי שַׁבָּת וְיוֹמוֹ, שֶׁשָּׁפְתָה שְׁלֹשָׁה יָמִים בְּתוֹךְ
14 מִן הַדָּם. ״בֵּין דִּין לְדִין״, בֵּין דִּינֵי מְמוֹנוֹת, דִּינֵי נְפָשׁוֹת,
15 דִּינֵי מַכּוֹת. דִּינֵי מְמוֹנוֹת, בְּפְלוּגְתָּא דִּשְׁמוּאֵל וְרַבִּי
16 אֲבָהוּ: דְּאָמַר שְׁמוּאֵל, שְׁנַיִם שֶׁדָּנוּ דִּינֵיהֶם דִּין, אֲלָא
17 שֶׁנִּקְרְאָין ״בֵּית דִּין חָצוּף״. וְרַבִּי אֲבָהוּ אָמַר, לְדִבְרֵי הַכֹּל
18 אֵין דִּינֵיהֶן דִּין. דִּינֵי נְפָשׁוֹת, בְּפְלוּגְתָּא דְּרַבִּי וְרַבָּנָן.
19 דְּתַנְיָא, רַבִּי אוֹמֵר, ׳וְנָתַתָּ נֶפֶשׁ תַּחַת נָפֶשׁ׳, מָמוֹן. אַתָּה
20 אוֹמֵר מָמוֹן, אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא נֶפֶשׁ מַמָּשׁ. נֶאֱמַר ׳וְתָיְתָה׳
21 לְמַעֲלָה, וְנֶאֱמַר ׳וְתָיְתָה׳ לְמַטָּה. מַה לְּהַלָּן מָמוֹן, אַף

22 כָּאן מָמוֹן. דִּינֵי מַכּוֹת, בְּפְלוּגְתָּא דְּרַבִּי יְשְׁמָעֵאל וְרַבָּנָן. דִּתְנַן, מַכּוֹת בְּשִׁלְשָׁה. מִשּׁוּם רַבִּי
23 יִשְׁמָעֵאל אָמְרוּ, בְּעֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה. ׳בֵּין נֶגַע לָנֶגַע׳, בֵּין נֶגַע נֶגַע אָדָם, נֶגַע בָּתִּים, נֶגַע בְּגָדִים,
24 נֶגַע אָדָם, בְּפְלוּגְתָּא דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבָּנָן. דִּתְנַן, אִם בְּהֶרֶת קָדֵם לַשֵּׂעָר הַלָּבָן, טָמֵא. אִם
25 שֵׂעָר לָבָן קָדֵם לַבֶּהֶרֶת, טָהוֹר. סָפֵק, טָמֵא. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר, בֶּהָה. מַאי בֶּהָה. אָמַר רָבָא,
26 בֶּהָה, טָהוֹר. נֶגַע בָּתִּים, בְּפְלוּגְתָּא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבָּנָן. דִּתְנַן, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי
27 שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, לְעוֹלָם אֵין הַבַּיִת טָמֵא עַד שֶׁיֵּרָאֶה כִּשְׁנֵי גְרִיסִין עַל שְׁתֵּי אֲבָנִים, בִּשְׁתֵּי כְתָלִים
28 בְּקֶרֶן זָוִית, אָרְכּוֹ כִּשְׁנֵי גְרִיסִין, וְרָחְבּוֹ כִּגְרִיס. מַאי טַעֲמָא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, כְּתִיב
29 ׳הַקִּיר׳, וּכְתִיב ׳בְּקִירוֹת׳. אֵיזֶהוּ קִיר שֶׁהוּא בְּקִירוֹת, הֱוֵי אוֹמֵר זֶה קֶרֶן זָוִית. נֶגַע בְּגָדִים,
30 בְּפְלוּגְתָּא דְּרַבִּי (יוֹ)[נָתָן] בֶּן אַבְטוֹלְמוֹס וְרַבָּנָן. דִּתְנַיָא, רַבִּי (יוֹ)[נָתָן] בֶּן אַבְטוֹלְמוֹס אוֹמֵר, מִנַּיִן

לפריחה

דרב יצחק בר אבודימי. באלו דן הנשרפין פרישית להּ גבי בתו מאנוסתו דמהאי דינא ילפינן והוא דבר שזדונו כרת: הירוק **עקביא בן מהללאל מטמא.** דם הירוק הוי דם הנדה ואם אמר זקן ממרא בעקביא בן מהללאל מיתתי לה לחיוב כרת שפעמים שרואה דם הירוק בתחלת נדותה ולבסוף ב' ימים רואה דם אדום ופוסקת והיא מתחלת למנות שבעה ימים מראיית דם ירוק וטובלת ומשמשת עם בעלה ב' ימים בנדותה לפי שדם הירוק טהור הוא והיה לה להתחיל למנות מראיית דם אדום: **בלילי יום.** אבל מעת לעת לא חשיב שופי אם שפתה משש שעות של שלישי עד שש שעות של ד' הואיל וה"ל מקצת קושי ביום השופי לא הויא יולדת בזוב לזיבתה: **לילה ויום.** ור"א לחומרא ורבי יהושע לקולא והיינו דבר שזדונו כרת: **ששפתה מן הצער.** ואין אנו חוששין אם לא שפתה מן הדם: **בפלוגתא דשמואל ור' אבהו.** בי תרי ממונא מהאי ואיהבו להאי בדינא דידהו והלך זה וקידש אשה באותו ממון לשמואל מקודשת לרבי אבהו אינה מקודשת דה"ל קידשה בגזל וקי"ל בפ"ב דקידושין (דף נב.) גבי מעשה דה' נשים שנתקדשו בבלבלה קידשה בגזל אינה מקודשת דהשתא אתי לידי כרת אי רבנן כשמואל וזקן ממרא ברבי אבהו וא"נ רבנן ברבי אבהו וזקן ממרא כשמואל אתי לידי כרת דקא משוי להו קידושין ואי אתי איש אחרינא לבתר הכי וקדשה מפיק לה מבתרא בלא גט וה"ל דבר שזדונו כרת בלא עדים ובלא התראה דאי איכא עדים והתראה הוי מיתת ב"ד ואי ליכא לא זה ולא זה הוי כרת: **ונתתה נפש תחת נפש.** במתכוין להרוג את זה והרג את זה ומיהיכי ליה רבי ממון ורבנן פטרי ובכפלוגתא באלו הן הנשרפין ואי תפסו יורשין דהרוג ממונא דהורג ופטר ליה זקן ממרא וקידשו בו את האשה לרבי מקודשת לרבנן אינה מקודשת ואי אתי אינש אחרינא וקידשה מקודשת לשני הרי חיוב כרת בדבר: **נתינה למעלה.** גבי נוגף אשה הרה ונתן בפלילים (שמות כא) דמי ולדות: **בב"נ.** ואם הלקוהו ג' לר' ישמעאל חייבין לו ממון כשאר חובל בחבירו ומקדש בו את האשה ולרבנן בדין הלקוהו ואם תפס ממונו וקידש בו אינה מקודשת: **ספק.** אם זה קדם אם זה קדם: **כהה.** כאילו כהה הנגע דהוי מסימני טהרה כשמשתנה הלובן לאחר הסגר ולרבנן אם נבנס למקדש חייב כרת ולר' יהושע פטור: **עד שיראה בשני גריסין.** שיעור הנגע כגריס על גריס וכתיב את האבנים אשר בתן הנגע שיהא הנגע על שתי אבנים על כל אחד ואחד שיעור נגע על ב' כתלים ובקרן זוית בגון מקצוע דרומית מזרחית אורכו כשני גריסין ורחבו כגריס שיהא בקיר הדרומי גריס וכן בקיר המזרחי והנגע כולו מחובר באחד: **מאי טעמא דר' אליעזר.** דבעי קרן זוית: **כתיב.** המראיתך שפל מן הקיר (ויקרא יג) וכתיב והנה הנגע בקירות הבית: **זה קרן זוית.** ורבנן לא בעו קרן זוית והיכא דליתיה בקרן זוית ונבנס בה אדם ואח"כ נבנס למקדש לרבנן חייב כרת לר' אלעזר בר"ש פטור:

לפריחה

רש"י

לפריחה בבגדים. אם פרוח תפרח הצרעת ונתמלא כל הבגד: **אדם שפריחה בכולו מרחו** מעשר ונותן לו. ואפילו למאן דאית ליה ברירה כל זמן שלא הפריש פיאה ולא בירדה היה הבל שלו ונתחייב הבל במעשר ושוב לא יפטר וא"ת תרומה נמי לתני שתורם ונותן לו וכ"ת דתרומה בלאו הכי יפריש העני דכל פיאה חייבת בתרומה חדא דאם כן הרי הוא מקדים מעשר לתרומה גדולה ועוד דתנן במסכת תרומות פ"ק (מ"ה) אין תורמין מן הלקט מן השכחה ומן הפיאה וי"מ דלהכי לא תני תורם דאפילו הפקיר לאחר מירוח פטור מן התרומה (דתנן במסכת מעשרות פ' שלשה מינין) פירות ממורחין בשדה מכונסין אסורים משום גזל מפחדים מותרין בין כך בין כך חייבין במעשר ופטורים מן התרומה וליתא דבירושלמי מפרש דלהכי פטורין מן התרומה לפי שאי אפשר לגורן שתעקר אלא אם כן נתרמה ממנו תרומה גדולה לפיכך אין צריך לתרום כשמצא פירות דמסתמא הופרשה מהם תרומה גדולה ונראה לפרש דמשום דתרומה דבר מועט לא חש להזכיר:

קנויו מחול. היינו דוקא קודם שנמחקה המגילה אבל לאחר מיכן אין יכול למחול:

מסית

לְפָרִיחָה בִּבְגָדִים שֶׁהִיא טְהוֹרָה, נֶאֱמְרָה 'קְרֶחֶת וְגַבַּחַת' בָּאָדָם, וְנֶאֱמְרָה 'קְרֶחֶת וְגַבַּחַת' בִּבְגָדִים. מָה לְהַלָּן, פָּרַח בְּכוּלּוֹ טָהוֹר, אַף כָּאן, פָּרַח בְּכוּלּוֹ טָהוֹר. דִּבְרֵי, אֵלּוּ הָעֲרָכִין וְהַחֲרָמִים וְהַקְּדָשׁוֹת. הָעֲרָכִין, בְּפְלוּגְתָּא דְּרַבִּי מֵאִיר וְרַבָּנָן. דְּתַנְיָן, הַמַּעֲרִיךְ פָּחוֹת מִבֶּן חֹדֶשׁ, רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, נוֹתֵן דָּמָיו. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, לֹא אָמַר פְּלוֹנִי. הַחֲרָמִים, בְּפְלוּגְתָּא דְּרַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָה וְרַבָּנָן. דְּתַנְיָן, רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתֵירָה אוֹמֵר, סְתָם חֲרָמִים לְבֶדֶק הַבַּיִת, שֶׁנֶּאֱמַר 'כֹּל חֵרֶם קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא לַה'". וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, סְתָם חֲרָמִים לַכֹּהֲנִים, שֶׁנֶּאֱמַר 'כִּשְׂדֵה הַחֵרֶם, לַכֹּהֵן תִּהְיֶה אֲחֻזָּתוֹ'. אִם כֵּן, מַה תַּלְמוּד לוֹמַר 'קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא לַה'", שֶׁחָל עַל קָדְשֵׁי קָדָשִׁים וְעַל קָדָשִׁים קַלִּים. הֶקְדֵּשׁוֹת, בְּפְלוּגְתָּא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב וְרַבָּנָן. דְּתַנְיָא, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר, אֲפִילּוּ צִינּוֹרָא שֶׁל הֶקְדֵּשׁ, צְרִיכָה עֲשָׂרָה בְּנֵי אָדָם לְפָדוֹתָהּ. 'רִיבּוֹת', וְזֶה הַשְׁקָאַת סוֹטָה, וַעֲרֵיפַת הָעֶגְלָה, וְטָהֳרַת מְצוֹרָע. הַשְׁקָאַת סוֹטָה, בְּפְלוּגְתָּא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. דְּתַנְיָן, הַמְכַנֶּה לְאִשְׁתּוֹ, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, מְקַנֵּא עַל פִּי שְׁנַיִם, וּמַשְׁקֶה עַל פִּי עֵד אֶחָד, אוֹ עַל פִּי עַצְמוֹ. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר, מְקַנֵּא עַל פִּי שְׁנַיִם, וּמַשְׁקֶה עַל פִּי שְׁנַיִם. עֲרֵיפַת עֶגְלָה, בְּפְלוּגְתָּא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי עֲקִיבָא. דְּתַנְיָן, מֵאַיִן הָיוּ מוֹדְדִין, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, מִטִּיבּוּרוֹ. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, מֵחוֹטְמוֹ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר, מִמָּקוֹם שֶׁנַּעֲשָׂה חָלָל, מִצָּוָארוֹ. טָהֳרַת מְצוֹרָע, בְּפְלוּגְתָּא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבָּנָן. דְּתַנְיָן, אֵין לוֹ בֹּהֶן יָד, בֹּהֶן רֶגֶל, אוֹזֶן יְמָנִית, אֵין לוֹ טָהֳרָה עוֹלָמִית. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, נוֹתֵן לוֹ עַל מְקוֹמוֹ, וְיוֹצֵא. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, נוֹתֵן עַל שֶׁל שְׁמֹאל, וְיוֹצֵא. בִּשְׁעָרֶיךָ, זֶה לֶקֶט, שִׁכְחָה, פֵּיאָה. לֶקֶט, דְּתַנְיָן, שְׁנֵי שִׁבֳּלִין, לֶקֶט. שְׁלֹשָׁה, אֵינָן לֶקֶט. שִׁכְחָה, שְׁנֵי עֹמָרִין, שִׁכְחָה. שְׁלֹשָׁה, אֵינָן שִׁכְחָה. וְעָלָה כּוּלָּן, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים, שְׁלֹשׁ לָעָנִי, וְאַרְבַּע לְבַעַל הַבַּיִת. פֵּיאָה, בְּפְלוּגְתָּא דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל וְרַבָּנָן. דְּתַנְיָן, מְצַוָּת פֵּיאָה, לְהַפְרִישׁ מִן הַמָּקוֹם. לֹא הִפְרִישׁ מִן הָעֹמָרִים, יַפְרִישׁ מִן הָעֹמָרִים. לֹא הִפְרִישׁ מִן הָעֹמָרִין, יַפְרִישׁ מִן הַכִּרִי, עַד שֶׁלֹּא מֵירְחוּ. מֵירְחוּ, מְעַשֵּׂר וְנוֹתֵן לוֹ. מִשּׁוּם רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אָמְרוּ, אַף מַפְרִישׁ מִן הָעִיסָּה: שְׁלֹשָׁה בְּתֵי דִינִין וְכוּ': אָמַר רַב כָּהֲנָא, הוּא אוֹמֵר מִפִּי הַשְּׁמוּעָה, וְהֵן אוֹמְרִין מִפִּי הַשְּׁמוּעָה, אֵינוֹ נֶהֱרָג. הוּא אוֹמֵר מִפִּי הַשְּׁמוּעָה, וְהֵן אוֹמְרִין מִפִּי הַשְּׁמוּעָה, אֵינוֹ נֶהֱרָג. וְכָל שֶׁכֵּן, הוּא אוֹמֵר מִפִּי הַשְּׁמוּעָה, וְהֵן אוֹמְרִין מִפִּי הַשְּׁמוּעָה, אֵינוֹ נֶהֱרָג. עַד שֶׁיֹּאמַר פֶּה הוּא בְּעֵינַי, וְהֵן אוֹמְרִים מִפִּי הַשְּׁמוּעָה. תֹּדַע, שֶׁהֲרֵי לֹא הֶרְגוּ אֶת עֵקְבִיָּא בֶּן מַהֲלַלְאֵל. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אֲפִילּוּ הוּא אוֹמֵר מִפִּי הַשְּׁמוּעָה, וְהֵן אוֹמְרִין פֶּה הוּא בְּעֵינַי, וְהֵן אוֹמְרִים מִפִּי הַשְּׁמוּעָה, עֵקְבִיָּא בֶּן מַהֲלַלְאֵל, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא יְרִבּוּ מַהֲלוֹקוֹת בְּיִשְׂרָאֵל. וְאִם תֹּאמַר, מִפְּנֵי מָה לֹא הֶרְגוּ אֶת עֵקְבִיָּא בֶּן מַהֲלַלְאֵל, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הוֹרָה הֲלָכָה לְמַעֲשֶׂה. תָּנֵן, כָּךְ דָּרַשְׁתִּי, וְכָךְ דָּרְשׁוּ חֲבֵירַי. כָּךְ לְמַדְתִּי, וְכָךְ לִמְּדוּ חֲבֵירַי. מַאי לָאו, דְּהוּא אָמַר מִפִּי הַשְּׁמוּעָה, וְהֵם אוֹמְרִין כָּךְ הוּא בְּעֵינֵינוּ. לֹא. הוּא אוֹמֵר כָּךְ הוּא בְּעֵינַי, וְהֵם אוֹמְרִים מִפִּי הַשְּׁמוּעָה. תָּא שְׁמַע, דְּאָמַר רַבִּי יֹאשִׁיָּה, שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים סָח לִי זְעִירָא מֵאֲנָשִׁי יְרוּשָׁלַיִם, בַּעַל שֶׁמָּחַל עַל קִנְיָנוֹ, קִנְיָנוֹ מָחוּל.

בן

דף נו:) המקדש בעגלה ערופה אינה מקודשת ואם מדד זקן ממרא מטיבורו וה"ד מחוטמו והביאו אלו עגלה ואלו עגלה למר זה עגלה אסורה ואין מקדשין בה דוו אינה עגלה ומקדשין בה ולמר הוי אינפכא: **אין לו טהרה עולמית.** דבעינן קרא כדכתב בדאמרן בנגעי הדין: **נותן על מקומו.** על מקום הבוהן נותן דם האשם וזהור ליכנס למקדש ולאכול קודש דהיינו דזונו ברת: **שלש אינן שכחה.** בספרא יליף לה מקראי בפרשת שכחה ואם נחלק זקן ממרא ואמר אף שלשה שכחה ובא עני ונטלן ובא בעל הבית ונטלן הימנו לזקן ממרא הוי גזל ואין מקדשין בו אשה ולרבנן מקודשת: **מצות פיאה מפריש מן הקמה.** דכתיב לא תכלה אלא הנח לפניהם והם יקצרוהו: **טרחו.** בכרי נתחייב במעשר דנגמרה מלאכתו הלכך מעשר תחילה את הכרי מכל מעשרותיו ונותן לו את הפאה שאילו הפרישה לא היו עניים צריכין לעשרה דלקט שכחה פאה פטורין מן המעשר: **אף מפריש מן העיסה.** אם טחנה ולשה ולת"ק טחנה פטור דקניינא בשינוי ואם בא עני ונטל כדי פאה משטחנה לר' ישמעאל לא הוי גזל לרבנן הוי גזל: **עקביא בן מהללאל.** נחלק על חכמים בלשכת הגזית בד' דברים במסכת עדיות (פ"ה משנה ו) שהיה אומר לבנו בשעת מיתתו חזור בך בד' דברים שהייתי אומר אומר לו אבא ואתה מפני מה לא חזרתה בהם אמר לו אני שמעתי מפי המרובים והם שמעו מפי המרובים הם עמדו בשמועתן ואני עמדתי בשמועתי אבל אתה שמעת מפי היחיד וכו': **על קנויו.** שקינא לאשתו אל תסתרי עם פלוני: **קנויו מחול.** ואם נסתרה אינה נאסרת עליו:

בן

מסית דלא בעי התראה מאי איכא למימר. לאו אליבא דר' מאיר פריך דאמסית לא מיחייב דאין בו כרת:

ואין לנו אלא תפילין ואליבא דר' יהודה. כל הנך דרשות דדרשינן לעיל מקרא דכי יפלא לא חיישי: **אי** סבירא לן דצריך אגד לא אמרינן האי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי והכי נמי אמרי' בריש לולב הגזול (סוכה דף לא.) דקאמר רבי יהודה אין אוגדין את הלולב אלא במינו מאי טעמא דכיון דאמר ר' יהודה לולב צריך אגד אי עבדי ליה ממין אחר הוה ליה ה' מינין ותימה דאמר התם (שבת:) ד' מינין שבלולב כשם שאין פוחתין מהן כך אין מוסיפין עליהם ופריך פשיטא ומשני מהו דתימא הואיל ואמר רבי יהודה לולב צריך אגד אי אייתי מינא אחרינא האי לחודיה קאי והאי לחודיה קאי קמ"ל מאי קא תלי טעמא דהאי לחודיה קאי משום דלולב צריך אגד אדרבה מטעם זה יש לנו לומר יותר דאסור ומיהו ר"ל דהתם בדמנח ליה חוץ לאגד אבל קשה דמשמע דמסיק לר' יהודה דלא אמר האי לחודיה וכ"ש לרבנן והכא משמע דלרבנן אמר האי לחודיה קאי וי"ל דהתם מדרבנן אסור ור"ח ל"ג התם הואיל ואמר ר' יהודה וזהו לשונו מהו דתימא הואיל ואמרו חכמים בין אגוד בין שאינו אגוד כשר הלכך אין צריך אגד והאי יתירה דמוסיף על הד' לחודיה קאי ולא מיפסל ביה קמ"ל ומיהו תימה אמאי לא משכח לולב לרבי יהודה בבי האי גוונא שאגד ג' מינין בפני עצמן דנעשה בכשרות ואחד כך אגד עמהן מין אחר דהוה ליה מוסיף גורע ויש לומר כיון דקודם נטילתו נפסל הוה ליה גרוע ועומד אבל תפילין אם הניחן בראשו בכשרות והניח גבייהו בית חמישי הרי זה מוסיף גורע שפוסלן ומבטל מצות שעל ראשו ולא דמי ללולב דאם נטלו ובעודו בידו הוסיף מין חמישי אין זה מבטל מצותו דמדאגבייה נפק ביה: קשר

בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֶה, שֶׁרָצוּ אָבִיו וְאִמּוֹ לְמָחוֹל לוֹ, מוֹחֲלִין לוֹ. זָקֵן מַמְרֶא, שֶׁרָצוּ בֵּית דִּינוֹ לְמָחוֹל לוֹ, מוֹחֲלִין לוֹ. וְכִשֶּׁאָבִי אֵצֶל חֲבֵירַי שֶׁבַּדָּרוֹם, עַל שְׁנַיִם הוֹרוּ לִי, עַל זָקֵן מַמְרֶא לֹא הוֹרוּ לִי, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵרְבּוּ מַחֲלוֹקֶת בְּיִשְׂרָאֵל. תִּיובְתָא. תַּנְיָא, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מִתְּחִלָּה לֹא הָיוּ מַרְבִּין מַחֲלוֹקֶת בְּיִשְׂרָאֵל, אֶלָּא בֵּית דִּין שֶׁל שִׁבְעִים וְאֶחָד יוֹשְׁבִין בְּלִשְׁכַּת הַגָּזִית, וּשְׁנֵי בָתֵּי דִינִין שֶׁל עֶשְׂרִים וְשִׁלְשָׁה, אֶחָד יוֹשֵׁב עַל פֶּתַח הַר הַבַּיִת, וְאֶחָד יוֹשֵׁב עַל פֶּתַח הָעֲזָרָה, וּשְׁאָר בָּתֵּי דִינִין שֶׁל עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה, יוֹשְׁבִין בְּכָל עֲיָרוֹת יִשְׂרָאֵל. הוֹצְרַךְ הַדָּבָר לִשְׁאוֹל, שׁוֹאֲלִין מִבֵּית דִּין שֶׁבָּעֲזָרָה. אִם שָׁמְעוּ, אָמְרוּ לָהֶן. וְאִם לָאו, בָּאִין לְזֶה שֶׁפָּמוּךְ לְעִירָן. אִם שָׁמְעוּ, אָמְרוּ לָהֶם. וְאִם לָאו, בָּאִין לְזֶה שֶׁעַל פֶּתַח הַר הַבַּיִת. אִם שָׁמְעוּ, אָמְרוּ לָהֶם. וְאִם לָאו, בָּאִין לָזֶה שֶׁעַל פֶּתַח הָעֲזָרָה. וְאוֹמֵר כָּךְ דָּרַשְׁתִּי, וְכָךְ דָּרְשׁוּ חֲבֵירַי. כָּךְ לִמַּדְתִּי, וְכָךְ לִמְּדוּ חֲבֵירַי. אִם שָׁמְעוּ, אָמְרוּ לָהֶם. וְאִם לָאו, אִלּוּ וְאִלּוּ בָּאִין לִלְשְׁכַּת הַגָּזִית, שָׁם יוֹשְׁבִין מֵתְמִיד שֶׁל שַׁחַר עַד תָּמִיד שֶׁל בֵּין הָעַרְבַּיִם. וּבְשַׁבָּתוֹת וּבְיָמִים טוֹבִים, יוֹשְׁבִין בַּחַיל. נִשְׁאֲלָה שְׁאֵלָה בְּפִנֵּיהֶם, אִם שָׁמְעוּ, אָמְרוּ לָהֶם. וְאִם לָאו, עוֹמְדִין לְמָקוֹמָן. רַבּוּ הַמְטַמְּאִים, טִמְּאוּ. רַבּוּ הַמְטַהֲרִין, טִהֲרוּ. מִשֶּׁרַבּוּ תַּלְמִידֵי שַׁמַּאי וְהִלֵּל שֶׁלֹּא שִׁמְּשׁוּ כָּל צָרְכָּן, רַבּוּ מַחֲלוֹקֶת בְּיִשְׂרָאֵל, וְנַעֲשֵׂית תּוֹרָה כִּשְׁתֵּי תוֹרוֹת. מָשָׁם, כּוֹתְבִין וְשׁוֹלְחִין בְּכָל מְקוֹמוֹת. כָּל מִי שֶׁהוּא חָכָם, וּשְׁפַל בְּרֶךְ, וְדַעַת הַבְּרִיּוֹת נוֹחָה הֵימֶנּוּ, יֵהָא דַּיָּין בְּעִירוֹ. מָשָׁם, מְעַלִּין אוֹתוֹ לְהַר הַבַּיִת. מָשָׁם, לְלִשְׁכַּת הַגָּזִית. שָׁלְחוּ מֵהֶם, אֵיזֶהוּ בֶּן הָעוֹלָם הַבָּא, עֲנָוְתָן, וּשְׁפַל בְּרֶךְ, שְׁיָיךְ עָיֵיל, שְׁיָיךְ וְנָפִיק, וְגָרִים בְּאוֹרַיְיתָא תְּדִירָא, וְלֹא מַחֲזִיק טִיבוּתָא לְנַפְשֵׁיהּ. יְהֵבוּ בֵּיהּ רַבָּנָן עֵינֵיהוֹן, בַּרְ עוֹלָא בַּר אַבָּא: חָזַר לְעִירוֹ, וְשָׁנָה: תָּנוּ רַבָּנָן, אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה כְּהוֹרָאָתוֹ, אוֹ שֶׁיּוֹרֶה לַאֲחֵרִים וְיַעֲשׂוּ כְּהוֹרָאָתוֹ. בְּשִׁלְמָא, יוֹרֶה לַאֲחֵרִים וְיַעֲשׂוּ כְּהוֹרָאָתוֹ, מְעַיְּקָרָא, לָאו בַּר קְטָלָא הוּא, וְהַשְׁתָּא בַּר קְטָלָא הוּא. אֶלָּא, שֶׁיַּעֲשֶׂה כְּהוֹרָאָתוֹ, מֵעַיְּקָרָא נָמֵי בַּר קְטָלָא הוּא. הָתְנִיָּא, הֵיכָא דְּאוֹרֵי בְּחֵלֶב וְדָם, דְּמֵעַיְּקָרָא לָאו בַּר קְטָלָא הוּא, וְהַשְׁתָּא בַּר קְטָלָא הוּא. אֶלָּא, הֵיכָא דְּאוֹרֵי בְּחַיְּבֵי מִיתוֹת בֵּית דִּין, מֵעַיְּקָרָא נָמֵי בַּר קְטָלָא הוּא. מֵעַיְּקָרָא, בְּעֵי הָתָרָאָה. הַשְׁתָּא, לָא בְּעֵי הָתָרָאָה. מְסֵית, דְּלָא בְּעֵי הָתָרָאָה, מַאי אִיכָּא לְמֵימַר. מֵעַיְּקָרָא, אִי אָמַר מֵעַמָּא, מְקַבְּלִינַן מִינֵיהּ. הַשְׁתָּא, אִי אָמַר מֵעַמָּא, לָא מְקַבְּלִינַן מִינֵיהּ: **משנה** חוֹמֶר בְּדִבְרֵי סוֹפְרִים מִבְּדִבְרֵי תוֹרָה, הָאוֹמֵר אֵין תְּפִילִּין, כְּדֵי לַעֲבוֹר עַל דִּבְרֵי תוֹרָה, פָּטוּר. חָמֵשׁ טוֹטָפוֹת, לְהוֹסִיף עַל דִּבְרֵי סוֹפְרִים, חַיָּב: **גמרא** אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי אוֹשַׁעְיָא, אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא עַל דָּבָר שֶׁעִיקָּרוֹ מִדִּבְרֵי תוֹרָה, וּפֵירוּשׁוֹ מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים, וְיֵשׁ בּוֹ לְהוֹסִיף, וְאִם הוֹסִיף גּוֹרֵעַ, אֵינוֹ בְּכְלַל מַאי סְבִירָא לָן לִדְתַנְיָא גּוֹרֵעַ, דְּעִיקָּרוֹ מִדִּבְרֵי תוֹרָה, וּפֵירוּשׁוֹ מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים, וְיֵשׁ בּוֹ לְהוֹסִיף, וְאִם הוֹסִיף גּוֹרֵעַ, וְאִין לָנוּ אֶלָּא תְּפִילִּין, כְּדֵי לַעֲבוֹר עַל דִּבְרֵי תוֹרָה, פָּטוּר, חָמֵשׁ טוֹטָפוֹת, לְהוֹסִיף עַל דִּבְרֵי סוֹפְרִים, חַיָּב: אִי מִדִּבְרֵי תוֹרָה הוּא, מַאי טַעְמָא לָא מְחַיְּבִינַן לֵיהּ, מִשּׁוּם מְעַלִּין אוֹתוֹ. לְהֵיפוֹךְ, מִשּׁוּם מְעַלִּין אוֹתוֹ. לְהֵיפוֹךְ, דִּיֵּין בְּהַר הַבַּיִת כְּשֶׁמֵּת אֶחָד מֵהֶם וְיוֹשֵׁב שָׁם עַד שֶׁמֵּת אֶחָד מִשֶּׁל עֶזְרָה וּמַעֲלִין אֶת זֶה שֶׁם וְכוֹלֵן יֵשׁ בָּהֶם מַעֲלָה זֶה מִזֶּה: **שיר"ש** שׁוֹחֵה נִכְנָס וְשׁוֹחֶה יוֹצֵא וְהָכִי אָמְרִי' בַּב"ב (דף ז.) גַּבֵּי תִּקְרַת הַבַּיִת שֶׁנִּתְבַּטְּחָה שׁוֹף עַל שׁוֹף פּוֹק: **מעיקרא.** קוֹדֶם שֶׁבָּא לְבֵית דִּין שֶׁבִּלְשְׁכַּת הַגָּזִית לְיִשְׁאל לוֹ הוּא מִיחַיֵּיב קְטָלָא כָּל כְּמָה דְּלָא עֲבִיד אִיזְהוּ גּוֹפֵיהּ: **מעיקרא נמי בר קטלא הוא.** אִם עוֹשֶׂה עֲבֵירָה שִׁיּוּ בָּהּ מִיתַת בֵּית דִּין הוּא מִיקְטִיל: **מסית דלא בעי התראה.** אִם הָיָה מַסִּית וּמוֹרֶה טֶעֶם הֵיתֵר וּלְוֹמַר אֵין בִּלְשׁוֹן הַזֶּה הַסְּתָה מֵעִיקָּרָא נָמֵי מְקַטֵּיל בְּלֹא הַתְרָאָה: **אי אמר טעמא לזכותא.** לְאַצּוֹלֵיהּ אֲבָל הַשְׁתָּא אִי אָמַר טַעְמָא לֹא מְקַבְּלִינַן שֶׁהֲרֵי שָׁמַע מִפִּי בֵּ"דּ שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת וְהַמּוֹרֶה: **מתני' האומר אין תפילין פטור.** דְּאֵין זוֹ הוֹרָאָה דְּזִיל קְרֵי בֵּי רַב הוּא: **חמש טוטפות יש.** שֶׁאע"פ שֶׁאֵין דָּבָר זֶה אֶלָּא לְהוֹסִיף עַל דִּבְרֵי סוֹפְרִים חַיָּב דִּמְדְּרַשׁ סוֹפְרִים הוּא לְטַעֲפָהּ לְטוֹטָפוֹת לְטוֹטְפוֹת הֲרֵי כָּאן ד': **גמ' ויש בו להוסיף.** עַל מָה שֶׁפֵּירְשׁוּ חֲכָמִים: **ואם הוסיף גורע.** וּפוֹסֵל הָרִאשׁוֹן בְּתוֹסֶפְתּוֹ: **ואין לנו אלא תפילין.** שֶׁעִיקָּרָן בְּתוֹרָה וּפֵירוּשָׁן מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים שֶׁהֵם ד' בָּתִּים וְיֵשׁ לְהוֹסִיף חֲמִשָּׁה אוֹ יוֹתֵר וְאִם הוֹסִיף גּוֹרֵעַ דְּקָא עָבֵר בְּבַל תּוֹסִיף וְלֹא עָבַד מְצוּוֹ: **ואליבא דרבי יהודה.** אָמַר ר' אוֹשַׁעְיָא לְמִילְתֵיהּ דְּאָמַר לְעֵיל עַד דְּאֵיכָא תּוֹרָה וְיוֹרֶה וְאֵיתָא דְּאָמְרִי אֵין לָנוּ אֶלָּא תְּפִילִּין וְאֵלִיבָּא דְּרַבִּי יְהוּדָה דְּאָמַר צָרִיךְ לְהַדְבִּיק בַּמְּנָחוֹת בְּהֶקּוֹמֵץ רִבָּה (דף לד:) וְלֹא נִהְרָא לֵיהּ לְדִי דְּהַהֵיא בִּתְפִילִּין שֶׁל יָד קַאֵי וּמִתְנֵי' טוֹטָפוֹת תְּנֵאִי וְהֵיינוּ דְּרֵאשׁ וְעוֹד מִדְּקָא מְקַשֵּׁי בְּסֵיפָא אִי דַּעְבַד אַרְבָּעָה בְּתִּים כְּרֹ' שְׁמַע מִינָּה בְּשֶׁל רֹאשׁ קַיְּימִין דְּאִי בְּשֶׁל יָד בֵּית אֶחָד הוּא דְּקָא הָוֵי: **האי לחודיה קאי.** וְאִין זֶה גּוֹרֵעַ: **גרוע ועומד.** דְּמַתְחִילְתּוֹ לֹא עָשָׂה כְּהוֹגֵן שֶׁאִגַּד שֵׁם תּוֹסֶפֶת מִצְוָה וְאִגַּן בְּעֵינֵן גּוֹרֵעַ דְּדִשְׁתָּא שְׁזִיהּ מִתְּחִילְתּוֹ כְּשֵׁר וּפוֹסְלוֹ בְּתוֹסֶפְתּוֹ: **ופירושו מדברי סופרים.** דִּ' חוּטִין דִּילְפִינַן גְּדִיל ב' גְּדִילִים דִּ': **קשר עליון.** שֶׁעוֹשִׂין סְמוּךְ לְכַנַּף כְּשֶׁנִּתְלוֹ הַחוּטִין וְעַל יְדֵיהֶן נַעֲשִׂין חִיבּוּר לְטִלִּית לְאוֹ דְּאוֹרַיְיתָא (אלא) הִלְכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי דִּפְלוּגְתָּא הִיא בְּמַנְחוֹת (דף לט.): **האי לחודיה קאי.** דְּיכוֹל דִּלְא נִקְשַׁר אֵינוֹ חִיבּוּר עִם הַשְּׁאֵר וְהֵרְאוּי לְמִצְוָה הִיא הַמִּצְוָה וְהַעוֹדֵף כְּמוֹ שֶׁאֵינוֹ: שאינו

בן סורר ומורה. אף לאחר שהתרו בו וקלקל והלקוהו וחזר וקלקל אם רצו למחול ולא הביאוהו לבית דין מוחלין לו שהכתוב תלה בהם ותפשו בו: **תיובתא.** מדתלי טעמא בשלא ירבו מחלוקת ש"מ אפי' הוא אומר מפי השמועה וזקן אומרין כך הוא בעיונו: **יושבין בחיל.** מפני שהעם רב ומקום צר להם בלשכה אי נמי שלא יהו נראים כיושבין בדין שבלשכת הגזית היו דנים וזה עיקר: **משם מעלין אותו.** להיות דיין בהר הבית בשמת אחד מהם וישב שם עד שמת אחד משל עזרה ומעלין את זה שם וכולן יש בהם מעלה זה מזה: **שיי"ח.** שוחה נכנס ושוחה יוצא והכי אמרי' בב"ב (דף ז.) גבי תקרת הבית שנתבטה שוף על שוף פוק: **מעיקרא.** קודם שבא לבית דין שבלשכת הגזית לישאל לא הוה מיחייב קטלא כל כמה דלא עביד איזהו גופיה: **מעיקרא נמי בר קטלא הוא.** אם עושה עבירה שיש בה מיתת בית דין הוה מיקטיל: **מסית דלא בעי התראה.** אם היה מסית ומורה טעם היתר ולומר אין בלשון הזה הסתה מעיקרא נמי מקטיל בלא התראה: **אי אמר טעמא לזכותא.** לאצולי אבל השתא אי אמר טעמא לא מקבלינן שהרי שמע מפי ב"ד שלא לעשות והמורה: **מתני' האומר אין תפילין פטור.** דאין זו הוראה דזיל קרי בי רב הוא: **חמש טוטפות יש.** שאע"פ שאין דבר זה אלא להוסיף על דברי סופרים חייב דמדרש סופרים הוא לטפפה לטפסת לטוטפות הרי כאן ד': **גמ' ויש בו להוסיף.** על מה שפירשו חכמים: **ואם הוסיף גורע.** ופוסל הראשון בתוספתו: **ואין לנו אלא תפילין.** שעיקרן בתורה ופירושן מדברי סופרים שהם ד' בתים ויש להוסיף חמשה או יותר ואם הוסיף גורע דקא עבר בבל תוסיף ולא עבד מצוה: **ואליבא דרבי יהודה.** אמר ר' אושעיא למילתיה דאמר לעיל עד דאיכא תורה ויורה ואיתא דאמרי אין לנו אלא תפילין ואליבא דרבי יהודה דאמר צריך להדביק במנחות בהקומץ רבה (דף לד:) ולא נהירא ליה דהתם בתפילין של יד קאי ומתני' טוטפות תנאי והיינו דראש ועוד מדקא מקשי בסיפא אי דעבד ארבעה בתים כר' שמע מינה בשל ראש קיימין דאי בשל יד בית אחד הוא דקא הוי: **האי לחודיה קאי.** ואין זה גורע: **גרוע ועומד.** דמתחילתו לא עשה כהוגן שאגד שם תוספת מצוה ואגן בעינן גורע דדשתא שזיהי מתחילתו כשר ופוסלו בתוספתו: **ופירושו מדברי סופרים.** ד' חוטין דילפינן מגדיל ב' גדילים ד': **קשר עליון.** שעושין סמוך לכנף כשנתלו החוטין ועל ידיהן נעשין חיבור לטלית לאו דאורייתא (אלא) הלכה למשה מסיני דפלוגתא היא במנחות (דף לט.): **האי לחודיה קאי.** דכיון דלא נקשר אינו חיבור עם השאר והראוי למצוה היא המצוה והעודף כמי שאינו:

[יז.]

תַּמָּן: הוֹסִיף רַבִּי עֲקִיבָה: הַסֹּלֶת וְהַקֶּטֹרֶת, הַלְּבוֹנָה וְהַגְּחָלִים, שֶׁנֶּגַע טְבוּל יוֹם בְּמִקְצָתָן - שֶׁפָּסַל אֶת כֻּלָּן. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: יוֹדְעִין הָיוּ שֶׁכְּלֵי שָׁרֵת מְחַבְּרִים. וּמַה בָּא לְהָעִיד? עַל שִׁירֵי מְנָחוֹת, שֶׁיְּהוּ מְחַבְּרִין אֶת עַצְמָן. רַבִּי יוֹסָה בְּרַבִּי זְמִינָה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ שִׁירֵי מְנָחוֹת מְחַבְּרִין אֶת עַצְמָן? מִפְּנֵי שֶׁנִּזְקְקוּ לְכֶלְיָן. רַבִּי אַחָא רַבִּי אִילָא בְּשֵׁם רַבִּי יַסָּא: יוֹדְעִין הָיוּ שֶׁכְּלֵי שָׁרֵת מְחַבְּרִין. וּמַה בָּא לְהָעִיד? עַל הַסֹּלֶת וְעַל הַקֶּטֹרֶת וְעַל הַלְּבוֹנָה וְעַל הַגְּחָלִים. נִיחָא סֹלֶת וּקְטֹרֶת וּלְבוֹנָה, גֶּחָלִים מַאי? אֲמַר רַבִּי בּוּן בַּר כַּהֲנָא: תִּפְתַּר בְּגֶחָלִים שֶׁל יוֹם־הַכִּפּוּרִים, שֶׁבְּמַה שֶּׁהוּא חוֹתֶה הוּא מַכְנִיס, אֲבָל בְּגֶחָלִים שֶׁבְּכָל יוֹם - לֹא. כְּהִיא דְתָנִינַן תַּמָּן: נִתְפַּזֵּר מִמֶּנּוּ כְּקַב גֶּחָלִים - הָיָה מְכַבְּדָן לַאֲמָּה. וּבְשַׁבָּת - כּוֹפִין עָלָיו פִּסַכְתֵּר.

אֲמַר רַבִּי מַתַּנְיָה: וְכִי סֹלֶת וּקְטֹרֶת וּלְבוֹנָה וְגֶחָלִים יֵשׁ לָהֶן שִׁעוּר אֵצֶל זֶה? ! לֹא מִפְּנֵי שֶׁנִּזְקְקוּ לְכֶלְיָן, וְהָכָא מִפְּנֵי שֶׁנִּזְקְקוּ לְכֶלְיָן. רַבִּי בּוּן בַּר חִיָּה בָּעֵי: קֹמֶץ, מַהוּ שֶׁיִּקָּרֵב בִּשְׁנֵי כֵלִים? הָתִיב רַבִּי חָנִין: וְהָא תָּנֵינַן: הַכְּלִי מְצָרֵף. אִין תֵּימַר שֶׁקֹּמֶץ קָרֵב בִּשְׁנֵי כֵלִים, וְלַיְדָא מִלָּה תָּנֵינַן הַכְּלִי מְצָרֵף? אֲמַר רַבִּי לְעָזָר דָּרוֹמָיָא: לָא־כֵן אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי זְמִינָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ שִׁירֵי מְנָחוֹת מְחַבְּרִין אֶת עַצְמָן, לֹא מִפְּנֵי שֶׁנִּזְקְקוּ לְכֶלְיָן? וְהָכָא שֶׁנִּזְקְקוּ לְכֶלְיָן. אֲמַר רַבִּי מַתַּנְיָה: וְכִי סֹלֶת וּקְטֹרֶת וּלְבוֹנָה וְגֶחָלִים לֹא בְּכַמָּה כֵלִים הֵן קְרֵבִין? וְאַתְּ אָמַר הַכְּלִי מְצָרֵף, וְהָכָא הַכְּלִי מְצָרֵף.

כַּהֲנָא שְׁאֵל לְרַבָּנִין דְּתָמָּן: מִנְחָה חֲלוּקָה

[יז:]

בְּגַסָּה, נִטְמֵאת זוֹ נִטְמֵאת זוֹ? אַמְרוּן לֵהּ: נִטְמֵאת זוֹ נִטְמֵאת זוֹ. וְקֻפְצָה טְמֵאָה? אַמְרוּן לֵהּ: וְקֻפְצָה טְמֵאָה. אֲפִלּוּ אַחֶרֶת בְּנַתַּיִם? אַמְרוּן לֵהּ: אֲפִלּוּ אַחֶרֶת בְּנַתַּיִם. קוֹמֶץ מִזּוֹ לָזוֹ? אַמְרוּן לֵהּ: שְׁמוּעָה לֹא שָׁמַעְנוּ, מִשְׁנָה שָׁנִינוּ. כְּהִיא דְתָנֵינַן לְתַמָּן: שְׁתֵּי מְנָחוֹת שֶׁלֹּא נִקְמְצוּ, וְנִתְעָרְבוּ זוֹ בָזוֹ: אִם יָכוֹל לִקֹּמֶץ מִזּוֹ בִּפְנֵי עַצְמָהּ וּמִזּוֹ בִּפְנֵי עַצְמָהּ - כְּשֵׁרוֹת, וְאִם לָאו - פְּסוּלוֹת. וְאֵין שְׁיָרֶיהָ שֶׁל זוֹ מַפְסִיקִין לָזוֹ? אָתָא רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא, רַבִּי יַסָּא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: קוֹמֶץ מִזּוֹ עַל זוֹ, נִטְמֵאת זוֹ נִטְמֵאת זוֹ, הָאֶמְצָעִית לֹא נִטְמֵאת. לָא־כֵן תָּנֵי: כַּף אַחַת, שֶׁהִיא עוֹשָׂה מַה שֶּׁבְּתוֹכָהּ אַחַת? אֲמַר רַבִּי חִינָּנָה: אֵין הַכְּלִי מְצָרֵף אֶלָּא דָּבָר שֶׁהוּא רָאוּי לוֹ.

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בָּעֵי: צָרִיד שֶׁל מְנָחוֹת, מַהוּ שֶׁיֵּעָשֶׂה מִנְיָן? הָתִיב רַבִּי לְעָזָר: וְהַכְתִיב (וַיִּקְרָא יא, לד): "מִכֹּל הָאֹכֶל אֲשֶׁר יֵאָכֵל, אֲשֶׁר יָבוֹא עָלָיו מַיִם יִטְמָא"; אֶת שֶׁטְּמְאָתוֹ עַל־יְדֵי מַיִם - עוֹשֶׂה מִנְיָן, אֶת שֶׁאֵין טְמְאָתוֹ עַל־יְדֵי מַיִם - אֵינוֹ עוֹשֶׂה מִנְיָן. הָתִיב רַבִּי יוֹחָנָן: הֲרֵי נִבְלַת עוֹף הַטָּהוֹר, הֲרֵי הִיא מְטַמָּא טְמֵאת אֳכָלִים בְּלֹא הֶכְשֵׁר וּבְלֹא טְמֵאָה, מִפְּנֵי שֶׁסּוֹפָהּ לְטַמְּאוֹת טְמֵאָה חֲמוּרָה. מַאי כְּדוֹן? "מִכֹּל הָאֹכֶל אֲשֶׁר יֵאָכֵל", אֶת שֶׁטְּמְאָתוֹ מִשֵּׁם אֹכֶל - עוֹשֶׂה מִנְיָן, וְאֶת שֶׁאֵין טְמְאָתוֹ מִשֵּׁם אֹכֶל - אֵינוֹ עוֹשֶׂה מִנְיָן.

רַבִּי יוֹנָתָן בְּשֵׁם רַבִּי: הָאוֹכֵל אֹכֶל שְׁלִישִׁי בַּתְּרוּמָה - נִפְסָל גּוּפוֹ מִלּוֹכַל בַּתְּרוּמָה. רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק בָּעֵי: מָה רַבִּי כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר? דְּתָנֵינַן תַּמָּן: הָאוֹכֵל אֹכֶל רִאשׁוֹן - רִאשׁוֹן; הָאוֹכֵל אֹכֶל שֵׁנִי - שֵׁנִי; הָאוֹכֵל אֹכֶל שְׁלִישִׁי - שְׁלִישִׁי? דִּבְרֵי הַכֹּל הִיא, כְּדֵי שֶׁיְּהֵא בָדֵל מִן הַתְּרוּמָה.

וְדִכְוָותַהּ: הָאוֹכֵל אֹכֶל שֵׁנִי בְּמַעֲשֵׂר, נִפְסַל גּוּפוֹ מִלּוֹכַל בְּמַעֲשֵׂר? נִשְׁמְעִנַּהּ מִן הֲדָא: וַחֲכָמִים אוֹסְרִין

[יח.]

בְּמַעֲשֵׂר. וְאָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בְּשֵׁם רַבִּי זְעוּרָה: מַהוּ וַחֲכָמִים אוֹסְרִין בַּמַּעֲשֵׂר? נִפְסַל גּוּפוֹ מִלּוֹכַל בַּמַּעֲשֵׂר. וְדִכְוָותַהּ: הָאוֹכֵל אֹכֶל רְבִיעִי בַּקֹּדֶשׁ, נִפְסַל גּוּפוֹ מִלּוֹכַל בַּקֹּדֶשׁ? נִשְׁמְעִנַּהּ מִן הֲדָא: דְּאָמַר רַבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַבִּי בָּא בַּר מַמָּל: עָשׂוּ אוֹתוֹ כְּאוֹכֵל אֹכֶל רְבִיעִי בַּקֹּדֶשׁ. הֲדָא אָמְרָה: הָאוֹכֵל אֹכֶל רְבִיעִי בַּקֹּדֶשׁ - נִפְסַל גּוּפוֹ מִלּוֹכַל בַּקֹּדֶשׁ. עַד כַּדּוּן בְּקָדְשֵׁי מִקְדָּשׁ הַמְקֻדָּשִׁין, וַאֲפִלּוּ בְּחֻלִּין שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל טָהֳרַת הַקֹּדֶשׁ? נִשְׁמְעִנַּהּ מִן הֲדָא: דְּתָנֵינַן תַּמָּן: הַשּׁוֹחֵט בְּהֵמָה, חָיָה וָעוֹף, וְלֹא יָצָא מֵהֶן דָּם - כְּשֵׁרִין, וְנֶאֱכָלִים בִּידַיִם מְסוֹאָבוֹת, לְפִי שֶׁלֹּא הֻכְשְׁרוּ בְּדָם. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: הֻכְשְׁרוּ בַּשְּׁחִיטָה. רַבִּי לְעָזָר בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: מַתְנִיתָא בְּחֻלִּין שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל־גַּב הַקֹּדֶשׁ, כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ.

רַבִּי זְעוּרָא, רַבִּי יַסָּא, רַבִּי יוֹחָנָן, רַבִּי יַנַּיי בְּשֵׁם רַבִּי: הָאוֹכֵל אֹכֶל שְׁלִישִׁי בַּקֹּדֶשׁ - נִפְסַל גּוּפוֹ מִלּוֹכַל בַּקֹּדֶשׁ. וְלָא מַתְנִיתָא הִיא, שֶׁהַשְּׁלִישִׁי שֵׁנִי לַקֹּדֶשׁ? מַתְנִיתָא בְּקָדְשֵׁי מִקְדָּשׁ הַמְקֻדָּשִׁין, דְּרַבָּא אָתָא מֵימַר לָךְ, וַאֲפִלּוּ בְּחֻלִּין שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל־גַּב הַקֹּדֶשׁ. אָמַר רַבִּי בּוּן בַּר חִיָּה קָמֵי רַבִּי זְעוּרָה: מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן: כִּכְרוֹת הַקֹּדֶשׁ, בְּתוֹךְ גּוּמּוֹתֵיהֶם הַמַּיִם מְקֻדָּשִׁין? בְּאֵשׁ לָךְ דַּאֲתָא מֵימוֹר לָךְ, עָשָׂה מַשְׁקֶה פִּיו כְּמַשְׁקֶה קֹדֶשׁ? ! אָמַר רַבִּי זְעוּרָה: כְּמָה דַּתְּ אָמַר תַּמָּן: עָשָׂה אֶת הַטָּהוֹר לְחַטָּאת כְּמֵי חַטָּאת וּכְאֵפֶר חַטָּאת, וְהָכָא: עָשָׂה מַשְׁקֶה פִּיו כְּמַשְׁקֶה קֹדֶשׁ.

רַבִּי זְעוּרָא, רַבִּי יַסָּא, רַבִּי יוֹחָנָן, רַבִּי יַנַּיי, וְלָא יָדְעִין אִין מָטֵי בָּהּ בְּשֵׁם רַבִּי: מַתְנִיתָא - מִנַּהּ קִיּוּמָהּ וּמִנַּהּ תַּבְרָהּ. מִנַּהּ קִיּוּמָהּ - שֶׁהַשְּׁלִישִׁי שֵׁנִי לַקֹּדֶשׁ, וְאֵין שֵׁנִי לַתְּרוּמָה

[יח:]

מִנַּהּ תַּבְרָהּ - שֶׁנַּעֲשִׂית עַל טָהֳרַת הַתְּרוּמָה, אֲבָל אִם נַעֲשָׂה עַל טָהֳרַת הַקֹּדֶשׁ - נַעֲשָׂה גּוּפוֹ שֵׁנִי אֵצֶל הַתְּרוּמָה, וְכָל־שֶׁכֵּן אֵצֶל הַקֹּדֶשׁ.

תָּנֵי רַבִּי יוֹסֵי: מִנַּיִן לִרְבִיעִי בַּקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא פָּסוּל? וְדִין הוּא, מָה אִם מְחַסֵּר כִּפּוּרִים שֶׁאֵינוֹ פָּסוּל בַּתְּרוּמָה, הֲרֵי פּוֹסֵל בַּקֹּדֶשׁ, שְׁלִישִׁי שֶׁהוּא פָּסוּל בַּתְּרוּמָה, אֵינוֹ דִין שֶׁיִּפְסֹל בַּקֹּדֶשׁ? ! הֲרֵי לָמַדְנוּ לִשְׁלִישִׁי מִן הַכָּתוּב וְלִרְבִיעִי מִקַּל וָחֹמֶר. הָתִיב רַבִּי יוֹחָנָן: הֲרֵי הָאֹכֶל הַבָּא מֵחֲמַת טְבוּל יוֹם יוֹכִיחַ. הֲרֵי הוּא פָּסוּל בִּתְרוּמָה וְאֵינוֹ פּוֹסֵל בַּקֹּדֶשׁ. רַבִּי חֲנַנְיָה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: אַתְיָא דְּרַבִּי יוֹסָה, כְּשִׁטַּת רַבִּי עֲקִיבָא רַבּוֹ. כְּמָה דְּרַבִּי עֲקִיבָה אָמַר תַּמָּן: "יִטְמָא" (ויקרא יא, לג) - "יְטַמֵּא", דְּבַר תּוֹרָה. כֵּן רַבִּי יוֹסָה אָמַר הָכָא: "יִטְמָא" - "יְטַמֵּא", דְּבַר תּוֹרָה. רַבִּי אַבָּהוּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסָה בֶּן חֲנִינָה: לֵית רַבִּי יוֹסֵי צָרִיךְ לְהָדִין קַל וָחֹמֶר, קְרָיֵי דָּרַשׁ רַבִּי יוֹסֵי (וַיִּקְרָא ז, יט): "וְהַבָּשָׂר אֲשֶׁר יִגַּע" - זֶה שֵׁנִי שֶׁנִּגַּע בָּרִאשׁוֹן; "בְּכָל טָמֵא" - זֶה שְׁלִישִׁי שֶׁנִּגַּע בַּשֵּׁנִי; "לֹא יֵאָכֵל" - סוֹף טָמֵא לֹא יֵאָכֵל. עַד כַּדּוּן, בְּאֻכָלִין שֶׁנִּטְמוּ מֵאֲוִיר כְּלִי חֶרֶס שֶׁנִּטְמָא בְּשֶׁרֶץ, אֻכָלִין עַצְמָן שֶׁנִּטְמוּ בְּשֶׁרֶץ, מִנַּיִן? וְדִין הוּא, וּמָה אִם הַכֵּלִים שֶׁאֵינָן מִטַּמִּין מֵאֲוִיר כְּלִי חֶרֶס שֶׁנִּטְמָא בְּשֶׁרֶץ, הֲרֵי הֵן מִטַּמִּין כְּשֶׁרֶץ לְטַמֵּא אֻכָלִין, אֻכָלִין עַצְמָן שֶׁנִּטְמוּ בְּשֶׁרֶץ - אֵינוֹ דִין שֶׁיִּטַּמּוּ כְּשֶׁרֶץ לְטַמֵּא אֻכָלִין! עַד כַּדּוּן, כְּרַבִּי עֲקִיבָה. כְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל? תָּנֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: "וְהַבָּשָׂר אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל טָמֵא" - זֶה רִאשׁוֹן שֶׁנִּגַּע בְּטָמֵא; "לֹא יֵאָכֵל" - לְרַבּוֹת אֶת הַשֵּׁנִי. שְׁלִישִׁי בַּתְּרוּמָה מִנַּיִן? וְדִין

הוּא, מָה אִם טְבוּל יוֹם שֶׁאֵינוֹ פּוֹסֵל בַּחֻלִּין, הֲרֵי הוּא פּוֹסֵל בַּתְּרוּמָה, שֵׁנִי שֶׁהוּא פּוֹסֵל בַּחֻלִּין - אֵינוֹ דִין שֶׁיִּפְסֹל בַּתְּרוּמָה? רְבִיעִי בַּקֹּדֶשׁ מִנַּיִן? וְדִין הוּא, מָה אִם מְחֻסָּר כִּפּוּרִים שֶׁאֵינוֹ פּוֹסֵל בַּתְּרוּמָה, הֲרֵי הוּא פּוֹסֵל בַּקֹּדֶשׁ, שְׁלִישִׁי שֶׁהוּא פּוֹסֵל בַּתְּרוּמָה - אֵינוֹ דִין שֶׁיִּפְסֹל בַּקֹּדֶשׁ? הֲרֵי לָמַדְנוּ לָרִאשׁוֹן וְלַשֵּׁנִי מִן הַכָּתוּב, וְלַשְּׁלִישִׁי מִן הַדִּין, וְלָרְבִיעִי מִקַּל וָחֹמֶר. דָּנִין לוֹ דִּין מִן הַדִּין? שֶׁיְּהֵא הַכֹּל מְשֻׁעְבָּד לַהֲלָכָה. שֶׁיְּהֵא הַשְּׁלִישִׁי פּוֹסֵל בַּתְּרוּמָה וְהָרְבִיעִי בַּקֹּדֶשׁ.

וּבַתְּרוּמָה, אִם נִטְמֵאת אַחַת מִיָּדָיו - חֲבֶרְתָּהּ טְהוֹרָה' וְכוּ' - לְטַמֵּא אֶת הַקֹּדֶשׁ - דִּבְרֵי רַבִּי. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יוּדָה אוֹמֵר: לִפְסֹל בַּקֹּדֶשׁ. מָה רַבִּי כִּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ? דְּתָנֵינַן תַּמָּן: כָּל הַפּוֹסֵל אֶת הַתְּרוּמָה - מְטַמֵּא אֶת הַיָּדַיִם לִהְיוֹת שְׁנִיּוֹת, וְהַיָּד מְטַמָּא אֶת חֲבֶרְתָּהּ; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. וּדְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ רַבָּא מִן דְּרַבִּי. מַה דַּאֲמַר רַבִּי - בַּקֹּדֶשׁ, וּמַה דַּאֲמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ - בַּתְּרוּמָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא חֲבֶרְתָּהּ, הָא

[יט.]

אַחֶרֶת לֹא. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: אֲפִלּוּ אַחֶרֶת. רַבִּי יִרְמְיָה, רַבִּי אַמִּי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: אֲפִלּוּ כְּכָר. אָמְרִין: חֲזַר בֵּהּ רַבִּי יוֹחָנָן מִן הֲדָא. מָה אָמַר כָּהּ עַד לָא יַחֲזוֹר בֵּהּ, לָא אָמַר אֶלָּא לְטַמֵּא כְּכָר, עַל שֵׁם: כָּל הַפּוֹסֵל אֶת הַתְּרוּמָה - מְטַמֵּא אֶת הַיָּדַיִם לִהְיוֹת שְׁנִיּוֹת, הָא לְטַמֵּא כְּכָר - כָּל עַמָּא מוֹדֵיי שֶׁאֵינוֹ מְטַמֵּא, עַל שֵׁם: שֶׁאֵין שֵׁנִי עוֹשֶׂה שֵׁנִי.

הֲלָכָה ג, מַתְנִיתִין: אוֹכְלִין אֹכֶל נְגוּבִים בְּיָדַיִם מְסוּאָבוֹת בַּתְּרוּמָה, אֲבָל לֹא בַּקֹּדֶשׁ. הָאוֹנֵן וְהַמְחֻסָּר כִּפּוּרִים צְרִיכִין טְבִילָה לַקֹּדֶשׁ, אֲבָל לֹא לַתְּרוּמָה.

גְּמָרָא: אָמַר רַבִּי חֲנַנְיָה בֶּן אַנְטִיגְנַס: וְכִי יֵשׁ אֳכָלִים נְגוּבִין אֵצֶל הַקֹּדֶשׁ? תּוֹחֵף אֶת הַחֲרָרָה בְּשַׁפּוּד, וְאוֹכֵל עִמָּהּ כְּזַיִת בָּשָׂר בַּתְּרוּמָה, אֲבָל לֹא בַּקֹּדֶשׁ. תַּמָּן תָּנֵינַן: הָיָה אוֹכֵל דְּבֵלָה בְּיָדַיִם מְסוּאָבוֹת, הִכְנִיס יָדוֹ לְתוֹךְ פִּיו לִטֹּל אֶת הַצְּרוֹר - חִזְקִיָּה אָמַר: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא דְּבֵלָה, שֶׁהוּא רוֹצֶה בְּמַשְׁקִין שֶׁעַל אֶצְבָּעוֹ, הָא שְׁאָר כָּל הַדְּבָרִים לֹא. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: לָא שַׁנְיָא, הֵיא דְּבֵלָה הֵיא שְׁאָר כָּל הַדְּבָרִים. מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל חִזְקִיָּה, מַגַּע טְמֵא מֵת שֶׁהָיוּ אֳכָלִין וּמַשְׁקִין לְתוֹךְ פִּיו, הִכְנִיס רֹאשׁוֹ לַאֲוִיר הַתַּנּוּר טָהוֹר, וְטִמְּאָהוּ. וְטָהוֹר שֶׁהָיוּ אֳכָלִין וּמַשְׁקִין לְתוֹךְ פִּיו, הִכְנִיס רֹאשׁוֹ לַאֲוִיר הַתַּנּוּר טָמֵא, נִטְמְאוּ. נִיחָא מַשְׁקִין טְמֵאִין, אֳכָלִין מֵאֵיכָן הֶכְשְׁרוּ, לֹא מִמַּשְׁקֶה פִּיו? תִּפְתֹּר, אוֹ בִּדְבֵלָה שְׁמֵנָה, אוֹ בְּאֳכָלִין שֶׁהֶכְשְׁרוּ עַד שֶׁהֵן מִבַּחוּץ.

מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל רַבִּי יוֹחָנָן, אוֹכְלִין

[יט:]

אֳכָלִין נְגוּבִין בְּיָדַיִם מְסוּאָבוֹת בַּתְּרוּמָה, אֲבָל לֹא בַּקֹּדֶשׁ? פְּתַר לָהּ, בְּזוֹרֵק. אִם בְּזוֹרֵק, אֲפִלּוּ בַּקֹּדֶשׁ? שֶׁמָּא יִשְׁכַּח וְיִגַּע. אִם שֶׁמָּא יִשְׁכַּח וְיִגַּע, אֲפִלּוּ בַּתְּרוּמָה יְהֵא אָסוּר? מַאי כַּדּוּן? אוֹכְלֵי תְּרוּמָה זְרִיזִין הֵן, וְאֵינוֹ שׁוֹכֵחַ. אוֹכְלֵי הַקֹּדֶשׁ אֵינָן זְרִיזִין, וְהוּא שׁוֹכֵחַ. תַּמָּן תָּנֵינַן: אוֹנֵן נוֹגֵעַ וְאֵינוֹ מַקְרִיב, וְאֵינוֹ חוֹלֵק לוֹכַל בָּעֶרֶב. תַּמָּן אַתְּ אָמַר, מֻתָּר לִגַּע, וְכָא אַתְּ אָמַר, אָסוּר לְיַגֵּעַ? אָמַר רַבִּי יַנַּיי: כָּאן בְּשֶׁהִסִּיעַ דַּעְתּוֹ, וְכָאן בְּשֶׁלֹּא הִסִּיעַ דַּעְתּוֹ. רַבִּי יוֹסָה בָּעֵי: אִם בְּשֶׁהִסִּיעַ דַּעְתּוֹ, אֲפִלּוּ בִּתְרוּמָה יְהֵא אָסוּר? מַאי כַּדּוּן? כַּהִיא דַּאֲמַר רַבִּי יִרְמְיָה בְּשֵׁם רַבִּי בָּא בַּר מַמָּל:

עָשׂוּ אוֹתוֹ כְּאוֹכֵל אֹכֶל רְבִיעִי בַּקֹּדֶשׁ. הֲדָא אָמְרָה: הָאוֹכֵל אֹכֶל רְבִיעִי בַּקֹּדֶשׁ - אָסוּר לוֹכַל, וּמֻתָּר לִגַּע; וְכָא, אָסוּר לוֹכַל, וּמֻתָּר לִגַּע.

תַּמָּן תָּנֵינַן: שֶׁבִּית־שַׁמַּאי אוֹמְרִים: צְרִיכָה טְבִילָה בְּאַחֲרוֹנָה. וּבֵית־הִלֵּל אוֹמְרִים: אֵינָהּ צְרִיכָה טְבִילָה בְּאַחֲרוֹנָה. מָה אֲנַן קָיְמִין, אִם לַאֲכִילַת תְּרוּמָה, קַשְׁיָא עַל דְּבֵית שַׁמַּאי - וְלֹא טְבוּלַת יוֹם הִיא, וְאֵין טְבוּל יוֹם מַעֲרִיב שְׁמְשׁוֹ וְאוֹכֵל? אִם לַאֲכִילַת קָדָשִׁים, קַשְׁיָא דְּבֵית הִלֵּל - וְלֹא מְחֻסֶּרֶת כַּפָּרָה הִיא, וְאֵין מְחֻסָּר כַּפָּרָה טָעוּן טְבִילָה אֶצֶל הַקֹּדֶשׁ? אֵין תֵּימַר בִּתְרוּמָה אֲנַן קָיְמִין תַּמָּן, וַהֲדָא דְתָנֵינַן הָכָא, רֵישָׁא דִּבְרֵי הַכֹּל וְסֵיפָא בְּמַחֲלֹקֶת. אִין תֵּימַר בַּקֹּדֶשׁ אֲנַן קָיְמִין תַּמָּן, וַהֲדָא דְתָנֵינַן הָכָא, רֵישָׁא בְּמַחֲלֹקֶת וְסֵיפָא דִּבְרֵי הַכֹּל. אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר אַבּוּדְמִי קֶמֵי רַבִּי מָנָא: בִּתְרוּמָה אֲנַן קָיְמִין תַּמָּן, טַעְמוֹן דְּבֵית שַׁמַּאי מִפְּנֵי הַהֶדְיוֹטוֹת, שֶׁלֹּא יְהוּ אוֹמְרִים: רָאִינוּ אִשָּׁה שׁוֹפַעַת דָּם וְאוֹכֶלֶת בַּתְּרוּמָה.

הֲלָכָה ד, מַתְנִיתִין: חֹמֶר בַּתְּרוּמָה - שֶׁבִּיהוּדָה נֶאֱמָנִין עַל טָהֳרַת יַיִן וְשֶׁמֶן כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה. וּבְשָׁעַת הַגִּתּוֹת וְהַבַּדִּים אַף עַל הַתְּרוּמָה. עָבְרוּ הַגִּתּוֹת וְהַבַּדִּים, הֵבִיאוּ לוֹ חָבִית שֶׁל יַיִן שֶׁל תְּרוּמָה - לֹא יִקַּבְּלֵם מִמֶּנּוּ, אֲבָל

[כ.]

מַנִּיחָה לַגַּת הַבָּאָה. אִם אָמַר לוֹ: 'הִפְרַשְׁתִּי לְתוֹכָהּ רְבִיעִית קֹדֶשׁ' - נֶאֱמָן. כַּדֵּי יַיִן וְכַדֵּי שֶׁמֶן הַמְדֻמָּעוֹת - נֶאֱמָנִין עֲלֵיהֶן בְּשָׁעַת הַגִּתּוֹת וְהַבַּדִּים, קֹדֶם לַגַּת שִׁבְעִים יוֹם.

גְּמָרָא: 'חֹמֶר בַּתְּרוּמָה, שֶׁבִּיהוּדָה נֶאֱמָנִין' - הָא בְגָלִיל לָא? רַבִּי סִימוֹן, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי בְּשֵׁם רַבִּי פְּדָיָה: מִפְּנֵי שֶׁפִּסִיקְיָא שֶׁל כּוּתִים מַפְסֶקֶת. וְהָא תָּנֵינַן: שְׁנֵיָּה לָהּ רֶגֶב בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן, בְּלֹא כָךְ, אֵין פִּסִיקְיָא שֶׁל כּוּתִים מַפְסֶקֶת? אָמַר רַבִּי שַׁמַּי: תִּפְתַּר, בְּמֵבִיא גַּרְגְּרִים וְכָתְשָׁן שָׁם. וּבִיהוּדָה נֶאֱמָנִין עַל הַיַּיִן, אֲבָל לֹא עַל הַקַּנְקַנִּים. וּבַגָּלִיל - אֵינָן נֶאֱמָנִין לֹא עַל הַיַּיִן וְלֹא עַל הַקַּנְקַנִּים. רַבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: בֶּן דְּרוֹם שֶׁאָמַר: 'מִגָּלִיל הֲבֵאתִיהָ' - נֶאֱמָן. וּבֶן גָּלִיל שֶׁאָמַר: 'מִדָּרוֹם הֲבֵאתִיהָ' - אֵינוֹ נֶאֱמָן. רַבִּי יִרְמְיָה סָבַר מֵימַר: בִּתְרוּמָה שֶׁנַּעֲשֵׂית עַל גַּב הַקֹּדֶשׁ, הָא עַל גַּב עַצְמָהּ לֹא. אָמַר רַבִּי יוֹסָה: וַאֲפִלּוּ נַעֲשֵׂית עַל גַּב עַצְמָהּ. מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל רַבִּי יוֹסָה, צָרִיךְ לַעֲמֹד עֲלֵיהֶן עַד שֶׁיִּטְבְּלוּ? פְּתַר לָהּ, שֶׁלֹּא בְשָׁעַת הַבַּד. אִית לָךְ מֵימַר, שֶׁלֹּא בְשָׁעַת הַגַּת? אָמַר רַבִּי יִצְחָק בְּרַבִּי לְעָזָר: אוֹ קֹדֶם, עַד שֶׁלֹּא בָּצְרוּ בָהּ שְׁלֹשָׁה בְּנֵי־אָדָם. נָגְעוּ בּוֹ טְהָרוֹת - בְּשָׁעַת הַגִּתּוֹת וְהַבַּדִּים הַטְּהָרוֹת טְהוֹרוֹת. עָבְרוּ הַגִּתּוֹת וְהַבַּדִּים - הַטְּהָרוֹת טְמֵאוֹת. וְיֵשׁ כְּלִי חֶרֶשׂ מְשֻׁהוּא מִטַּהֵר, חוֹזֵר וּמִטַּמֵּא? וְלֵית כָּל אִלֵּין מִלַּיָּא כֵּן? אֶלָּא כֵּינִי, נָגְעוּ בּוֹ טְהָרוֹת, קֹדֶם לַגִּתּוֹת וְלַבַּדִּים - הַטְּהָרוֹת טְמֵאוֹת, בְּשָׁעַת הַגִּתּוֹת וְהַבַּדִּים - הַטְּהָרוֹת טְהוֹרוֹת, וְיֵשׁ כְּלִי חֶרֶשׂ מְשֻׁהוּא מִטַּמֵּא, חוֹזֵר וּמִטַּהֵר? וְלֵית כָּל אִלֵּין מִלַּיָּא כֵּן? אֶלָּא כֵּינִי, נָגְעוּ בּוֹ טְהָרוֹת, בְּשָׁעָה שֶׁהוּא מָלֵא - הַטְּהָרוֹת טְהוֹרוֹת, פְּנָהוּ - הַטְּהָרוֹת טְמֵאוֹת. וְיֵשׁ כְּלִי חֶרֶשׂ מְשֻׁהוּא מִטַּהֵר, חוֹזֵר וּמִטַּמֵּא? וְלֵית כָּל אִלֵּין מִלַּיָּא כֵּן? אֶלָּא כֵּינִי,

[כ:]

נָגְעוּ בּוֹ טְהָרוֹת, בְּשָׁעָה שֶׁהוּא רֵיקָן - הַטְּהָרוֹת טְמֵאוֹת, מִלָּהוּ - הַטְּהָרוֹת טְהוֹרוֹת, וְיֵשׁ כְּלִי חֶרֶשׂ מְשֻׁהוּא מִטַּמֵּא, חוֹזֵר וּמִטַּהֵר? וְלֵית כָּל אִלֵּין מִלַּיָּא כֵּן?

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: כּוֹשְׁתּ, וְקִירוּיָה, וּמָבוֹי, וְגֵר, וְעַם־הָאָרֶץ - חֲמִירִין. כּוֹשְׁתּ, כַּיי דְּתָנִינַן תַּמָּן: הַכּוֹשְׁתּ וְהֶחָמָס וְרָאשֵׁי בְשָׂמִים, הַתְּיָיה וְהַחִלְתִּית וְהַפִּלְפִּלִין וְחַלּוֹת חָרִיעַ, נִלְקָחִין בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר, וְאֵינָן מִטַּמִּין טָמְאַת אֳכָלִין, דִּבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָה. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי: אִם נִלְקָחִין בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר, מִפְּנֵי מָה אֵינָן מִטַּמּוֹת טָמְאַת אֳכָלִין? אִם אֵינָן מִטַּמּוֹת טָמְאַת אוֹכָלִין, אַף הֵן לֹא יִלָּקְחוּ בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר! רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: חֲמִירִין - מִטַּמִּין טָמְאַת אֳכָלִים, וְאֵינָן נִלְקָחִין בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר.

קִירוּיָה, כַּיי דְּתָנִינַן תַּמָּן, קִירוּיָה שֶׁהִטְבִּילוּהָ בְּמַיִם שֶׁהֵן רְאוּיִין לְקַדֵּשׁ - מְקַדְּשִׁין בָּהּ, עַד שֶׁתִּטְמָא. נִטְמְאָה - אֵין מְקַדְּשִׁין בָּהּ. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: אִם מְקַדְּשִׁין בָּהּ בִּתְחִלָּה - אַף בַּסּוֹף יְקַדֵּשׁ בָּהּ. אִם אֵינָן מְקַדְּשִׁין בָּהּ בַּסּוֹף - אַף לֹא בִּתְחִלָּה. בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ - לֹא יֵאָסֵף בְּתוֹכָהּ מַיִם מְקֻדָּשִׁין. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: חֲמִירִין - אֵין מְקַדְּשִׁין בָּהּ לֹא בַּתְּחִלָּה וְלֹא בַּסּוֹף.

מָבוֹי, כַּיי דְּתָנִינַן תַּמָּן: וְכֵן מָבוֹי שֶׁנִּטְּלָה קוֹרָתוֹ אוֹ לְחָיָיו - מַתִּירִין בְּאוֹתוֹ שַׁבָּת וַאֲסוּרִין לְעָתִיד לָבוֹא; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אִם מַתִּירִין לְאוֹתוֹ שַׁבָּת - מַתִּירִין לְעָתִיד לָבוֹא, וְאִם אֲסוּרִין לְעָתִיד לָבוֹא - אֲסוּרִין לְאוֹתוֹ שַׁבָּת. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: חֲמִירִין - אֲסוּרִין בֵּין בְּשַׁבָּת הַזֹּאת בֵּין בְּשַׁבָּת הַבָּאָה.

גֵּר, דְּתָנֵי: גֵּר שֶׁנִּתְגַּיֵּר, וְהָיוּ לוֹ יֵינוֹת, וְאָמַר: ׳בָּרִיא לִי שֶׁלֹּא נִתְנַסֵּךְ מֵהֶן׳: בִּזְמַן שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל גַּב עַצְמוֹ - טְהוֹרִין לוֹ וּטְמֵאִין לַאֲחֵרִים. עַל גַּב אֲחֵרִים - טְמֵאִין בֵּין לוֹ בֵּין לַאֲחֵרִים. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: אִם טְהוֹרִין לוֹ - יִהְיוּ טְהוֹרִין לַאֲחֵרִים, אִם טְמֵאִין לַאֲחֵרִים - יִהְיוּ טְמֵאִין לוֹ. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: חֲמִירִין - טְמֵאִין בֵּין לוֹ בֵּין לַאֲחֵרִים.

עַם הָאָרֶץ, דְּתָנֵי: עַם הָאָרֶץ שֶׁנִּתְמַנָּה לִהְיוֹת חָבֵר, וְהָיוּ לוֹ טְהָרוֹת, וְאָמַר: ׳בָּרִיא לִי שֶׁנַּעֲשׂוּ בְּטָהֳרָה׳: בִּזְמַן שֶׁנַּעֲשׂוּ עַל גַּב עַצְמוֹ - טְהוֹרוֹת לוֹ וּטְמֵאוֹת לַאֲחֵרִים, עַל גַּב אֲחֵרִים - טְמֵאוֹת בֵּין לוֹ בֵּין לַאֲחֵרִים. רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר: אִם טְהוֹרוֹת לוֹ - יִהְיוּ טְהוֹרוֹת לַאֲחֵרִים, אִם טְמֵאוֹת לַאֲחֵרִים - יִהְיוּ טְמֵאוֹת לוֹ. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: חֲמִירִין - טְמֵאוֹת בֵּין לוֹ בֵּין לַאֲחֵרִים.

אָמַר רַבִּי יַנַּיי: הָרוֹבִין הָיוּ אוֹמְרִים: בְּתִרוּמָה שֶׁנַּעֲשֵׂית עַל גַּב הַקֹּדֶשׁ - הָא עַל גַּב עַצְמָהּ לֹא. וַאֲנִי אוֹמֵר: אֲפִלּוּ נַעֲשֵׂית עַל גַּב עַצְמָהּ. אַתְיָא דְּרַבִּי יוֹסֵי כְּרַבִּי יַנַּאי, וּדְרַבִּי יִרְמְיָה כְּרוֹבִים.

׳אִם אָמַר לוֹ: הִפְרַשְׁתִּי לְתוֹכָהּ רְבִיעִית בַּקֹּדֶשׁ - נֶאֱמָן׳ - מֵאַחַר שֶׁהוּא נֶאֱמָן עַל הַקֹּדֶשׁ, נֶאֱמָן עַל הַתְּרוּמָה.

׳כְּדֵי יַיִן וְכְדֵי שֶׁמֶן הַמַּדְמִיעוֹת׳ - אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֵּי רַבִּי בוּן: אֵלּוּ שֶׁקּוֹדְחִין בָּהֶן אֶת הַדֶּמַע.

הֲלָכָה ה, מַתְנִיתִין: מִן הַמּוּדִיעִית וְלִפְנִים - נֶאֱמָנִין עַל כְּלֵי חֶרֶשׂ. וּמִן הַמּוּדִיעִית וְלַחוּץ - אֵינָן נֶאֱמָנִין. כֵּיצַד? הַקָּדַר שֶׁהוּא מוֹכֵר אֶת הַקְּדֵרוֹת, נִכְנָס לִפְנִים מִן הַמּוּדִיעִית: הוּא הַקָּדַר וְהֵן הַקְּדֵרוֹת

[כא.]

וְהֵן הַלּוֹקְחִין - נֶאֱמָן. יָצָא - אֵינוֹ נֶאֱמָן.

גְּמָרָא: מַתְנִיתָא בִּכְלֵי חֶרֶשׂ הַדַּקִּים. מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵּן: ׳הוּא הַקָּדַר וְהֵן הַקְּדֵרוֹת וְהֵן הַלּוֹקְחִין׳. וּקְדֵרוֹת לָא כְּלֵי חֶרֶשׂ דַּקִּין הֵן? נָגְעוּ בּוֹ טְהָרוֹת: מִן הַמּוּדִיעִית וְלִפְנִים - טְמֵא

מַשְׁקֶה אֶת הַכְּלִי. הָיָה מָלֵא מַיִם - רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ אָמַר: נֶאֱמָן עַל הַכְּלִי, וְאֵינוֹ נֶאֱמָן עַל הַמַּשְׁקֶה. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: נֶאֱמָן עַל זֶה וְעַל זֶה.

מַתְנִיתָא פְלִיגָא עַל רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, אִם אָמַר לוֹ: 'הִפְרַשְׁתִּי לְתוֹכָהּ רְבִיעִית קִדֵּשׁ' - נֶאֱמָן! אָמַר רַבִּי זְעוּרָה: תִּפְתֹּר, בְּאוֹמֵר: 'עַד שֶׁאֲנִי חָבֵר הִפְרַשְׁתִּיהָ'.

רַבָּנָן דְּקֵיסָרִין בְּשֵׁם רַבִּי בּוּן בַּר חִיָּה: טַעֲמָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, אֵין חֲבֵרוּת לְמַיִם.

הֲלָכָה ו: מַתְנִיתִין: הַגַּבָּאִים שֶׁנִּכְנְסוּ לְתוֹךְ הַבַּיִת, וְכֵן הַגַּנָּבִים שֶׁהֶחֱזִירוּ אֶת הַכֵּלִים - נֶאֱמָנִין לוֹמַר: 'לֹא נָגַעְנוּ'. וּבִירוּשָׁלַיִם - נֶאֱמָנִין עַל הַקֹּדֶשׁ, וּבְשָׁעַת הָרֶגֶל אַף עַל הַתְּרוּמָה.

גְּמָרָא: הַגַּבָּאִים שֶׁנִּכְנְסוּ לְתוֹךְ הַבַּיִת - הַבַּיִת טָמֵא. אִם יֵשׁ עִמָּהֶן גּוֹי - נֶאֱמָנִין לוֹמַר: 'נִכְנְסוּ, אֲבָל לֹא נָגְעוּ'. פְּתַר לָהּ תְּרֵין פִּתְרִין: נֶאֱמָנִין לוֹמַר: 'נִכְנְסוּ, אֲבָל לֹא נָגְעוּ' - בִּשְׁשִׁישׁ עֵדִים יוֹדְעִין. וּבִירוּשָׁלַיִם נֶאֱמָנִין עַל הַקֹּדֶשׁ - אֲפִלּוּ יֵשׁ עֵדִים יוֹדְעִין. פְּתַר לָהּ פִּתַּר חוֹרָן: נֶאֱמָנִין לוֹמַר: 'נִכְנְסוּ, אֲבָל לֹא נָגְעוּ'; לָכֵן צְרִיכָה בִּשְׁשִׁישׁ עֵדִים יוֹדְעִין. וּבִירוּשָׁלַיִם נֶאֱמָנִין אַף עַל הַקֹּדֶשׁ, אַף־עַל־פִּי שֶׁיֵּשׁ עֵדִים יוֹדְעִים.

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי (תְּהִלִּים קכב, ג): "יְרוּשָׁלַם הַבְּנוּיָה כְּעִיר שֶׁחֻבְּרָה לָהּ יַחְדָּו"; עִיר שֶׁהִיא עוֹשָׂה כָּל יִשְׂרָאֵל חֲבֵרִים. מֵעַתָּה, אֲפִלּוּ בִּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה? אֲמַר רַבִּי זְעוּרָה: וּבִלְבַד בְּשָׁעָה "שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים" (שָׁם, ד).

[כא:]

הֲלָכָה ז: מַתְנִיתִין: הַפּוֹתֵחַ אֶת חָבִיתוֹ, וְהַמַּתְחִיל בְּעִסָּתוֹ עַל גַּב הָרֶגֶל - רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: יִגְמֹר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֹא יִגְמֹר. מִשֶּׁעָבַר הָרֶגֶל - הָיוּ מַעֲבִירִין עַל טָהֳרַת עֲזָרָה. עָבַר הָרֶגֶל בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי - לֹא הָיוּ מַעֲבִירִין, מִפְּנֵי כְּבוֹד הַשַּׁבָּת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף לֹא בְּיוֹם חֲמִישִׁי, שֶׁאֵין הַכֹּהֲנִים פְּנוּיִים.

גְּמָרָא: רַבִּי חֲנַנְיָה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: הִתִּירוּ סוֹפוֹ מִפְּנֵי תְּחִלָּתוֹ. שֶׁאִם אוֹמֵר אַתְּ לוֹ שֶׁלֹּא יִגְמֹר - אַף הוּא אֵינוֹ פּוֹתֵחַ. וְלֹא יִפְתַּח? אַף הוּא מְמַעֵט בְּשִׁמְחַת הָרֶגֶל. רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן בְּשֵׁם רַבִּי יוֹנָתָן: מַה פְּלִיגִין? בְּחָבִית שֶׁל יַיִן, אֲבָל בְּחָבִית שֶׁל שֶׁמֶן כָּל עַמָּא מוֹדֵיי שֶׁאֵינוֹ גּוֹמְרָהּ. כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה? תָּנֵי רַבִּי חִיָּה: שׁוֹפְכָהּ. תָּנֵי בַּר קַפָּרָה: שׁוֹבְרָהּ. וְהָא תָּנָא רַבִּי חַלַפְתָּא בַּר שָׁאוּל: מַנִּיחָהּ לָרֶגֶל הַבָּא.

רַבִּי סִימוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי: יוֹם טוֹב שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּעֶרֶב שַׁבָּת - אוֹכֵל אַף תַּשְׁבוּת[9] הָרֶגֶל כָּרֶגֶל. אֲמַר רַבִּי זְעוּרָה: מַתְנִיתָא אָמְרָה כֵן, עֶרֶב הַפֶּסַח כְּפֶסַח, וְיוֹם טֹבַח כַּעֲצֶרֶת. אֲמַר רַבִּי חֲנַנְיָה: אוּף אֲנַן תָּנֵינַן דְּרַבָּא. רַבִּי יוּדָה אוֹמֵר: אַף לֹא בְּיוֹם הַחֲמִישִׁי, שֶׁאֵין הַכֹּהֲנִים פְּנוּיִים.

הֲלָכָה ח: מַתְנִיתִין: כֵּיצַד מַעֲבִירִין עַל טָהֳרַת עֲזָרָה? מַטְבִּילִין אֶת הַכֵּלִים שֶׁהָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ וְאוֹמְרִים לָהֶם: 'הִזָּהֲרוּ שֶׁלֹּא תִּגְּעוּ בַּשֻּׁלְחָן'! כָּל הַכֵּלִים שֶׁהָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ, הָיוּ לָהֶן שְׁנַיִם וּשְׁלִישִׁים, שֶׁאִם נִטְמְאוּ הָרִאשׁוֹנִים - יָבִיאוּ שְׁנַיִם תַּחְתֵּיהֶן. כָּל הַכֵּלִים שֶׁהָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ טְעוּנִין

[9] שַׁבָּת שֶׁאַחַר הָרֶגֶל.

טְבִילָה, חוּץ מִמִּזְבַּח הַזָּהָב וּמִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת, מִפְּנֵי שֶׁהֵן כְּקַרְקַע; דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מִפְּנֵי שֶׁהֵן מְצַפִּין.

גְּמָרָא: וְכֵלִים טְעוּנִין טְבִילָה? אֲמַר רַבִּי בָּא: אֲנִי אוֹמֵר, שֶׁמָּא שֶׁהָיָה שָׁם אֶחָד מִן הַכֹּהֲנִים שֶׁלֹּא הָזָּה. מֵעַתָּה נָחוּשׁ לְכֻלָּן? אֲמַר רַבִּי בּוּן בַּר חִיָּה: אֲנִי אוֹמֵר, שֶׁהָיָה שָׁם אֶחָד מִן הַכֹּהֲנִים, שֶׁיָּצָא לְדַבֵּר עִם הָאִשָּׁה עַל עִסְקֵי קִנָּהּ, וְנִתְזָה צְנוֹרָה שֶׁל רֹק מִתּוֹךְ פִּיהָ עַל בְּגָדָיו וְטִמְּאָתוּ. מֵעַתָּה נָחוּשׁ לְכֻלָּם? תִּפְתַּר, בְּשֶׁנִּטְמָא בְּסָפֵק מַשְׁקִין.

[כב.]

תַּמָּן תָּנֵינַן: סָפֵק מַשְׁקִין לְטַמֵּא - טָמֵא. וּלְטַמֵּא - טָהוֹר. תַּמָּן בִּתְרוּמָה, וְכָאן בְּקֹדֶשׁ; חֹמֶר הוּא בְּקֹדֶשׁ.

תָּנֵי: שֻׁלְחָן שֶׁנִּטְמָא, מַטְבִּילִין אוֹתוֹ בִּזְמַנּוֹ, אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מִיָּד. אַשְׁכְּחַת אָמַר, עַל דַּעְתֵּהּ דְּרַבִּי מֵאִיר - מְטַמֵּא שְׁנֵי לְחָמִים. עַל דַּעְתּוֹן דְּרַבָּנָן - אֵינוֹ מְטַמֵּא אֶלָּא לֶחֶם אֶחָד בִּלְבַד. אֲמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר סוֹסַי קָמֵי רַבִּי יוֹסֵה: וַאֲפִלּוּ עַל דַּעְתֵּהּ דְּרַבִּי מֵאִיר, אֵינוֹ מְטַמֵּא אֶלָּא לֶחֶם אֶחָד בִּלְבַד, תִּפְתַּר, שֶׁנִּטְמָא בְּסָפֵק מַשְׁקִין.

פַּעַם אַחַת הִטְבִּילוּ אֶת הַמְּנוֹרָה, אָמְרוּ צְדוֹקִים: רְאוּ פְּרוּשִׁים מַטְבִּילִין גַּלְגַּל חַמָּה׳. תַּמָּן תָּנֵינַן: נִכְנְסוּ לִלְשְׁכַּת הַכֵּלִים, וְהוֹצִיאוּ מִשָּׁם תִּשְׁעִים וּשְׁלֹשָׁה כְּלֵי כֶסֶף וּכְלֵי זָהָב. רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן בְּשֵׁם רַבִּי יוֹנָתָן: כְּנֶגֶד תִּשְׁעִים וְשָׁלֹשׁ אַזְכָּרוֹת שֶׁכָּתוּב בְּפָרָשַׁת חַגַּי וּמַלְאָכִי. אָמַר רַבִּי חוּנָה: חִשַּׁבְתִּים וְאֵינָן אֶלָּא שְׁמוֹנִים וְשָׁלֹשׁ, כְּנֶגֶד שְׁמוֹנִים וְשָׁלֹשׁ חוֹתָמוֹת שֶׁכָּתוּב בְּעֶזְרָא, שֶׁהָיָה כָּל אֶחָד וְאֶחָד מְיַחֵד שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְחוֹתֵם. אִית דְּבָעֵי מֵימַר, כְּיוֹם מְרֻבֶּה

[כב:]

שֶׁל תָּמִיד, כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה עָשָׂר פָּרִים, וְאַרְבָּעָה עָשָׂר כְּבָשִׂים, וְאֵילִים שְׁנַיִם וְשָׂעִיר אֶחָד.

רַבִּי שֵׁילָה דִּכְפַר תְּמַרְתָּה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: טַעֲמָא דְּרַבִּי לְיעֶזֶר (שְׁמוֹת ל, ג): ״וְצִפִּיתָ אֹתוֹ זָהָב טָהוֹר״ וְגוֹ׳; הַתּוֹרָה קָרֵאת אוֹתוֹ קַרְקַע. עַד כַּדּוּן מִזְבַּח הַזָּהָב. מִזְבַּח הָעוֹלָה מִנַּיִן? וְדִין הוּא, מָה אִם מִזְבַּח הַזָּהָב, שֶׁהוּא אַמָּה עַל אַמָּה, אַתְּ אָמַר קַרְקַע. מִזְבַּח הָעוֹלָה, שֶׁהוּא חָמֵשׁ עַל חָמֵשׁ - לֹא כָּל־שֶׁכֵּן? ! אִית דְּבָעֵי מֵימַר: ״רָבוּעַ״ (שְׁמוֹת לז, כה) ״רָבוּעַ״ (שָׁם כז, א), מַה כָּאן קַרְקַע - אַף כָּאן קַרְקַע. אָמַר רַבִּי הִילָא: טַעֲמָא דְּרַבָּנָן (יְחֶזְקֵאל מא, כב): ״הַמִּזְבֵּחַ עֵץ שָׁלוֹשׁ אַמּוֹת גָּבְהֹה״ וְגוֹ׳; הַתּוֹרָה קָרֵאת אוֹתוֹ מִטַּלְטֵל. עַד כַּדּוּן מִזְבַּח הָעוֹלָה. מִזְבַּח הַזָּהָב מִנַּיִן? וְדִין הוּא, מָה אִם מִזְבַּח הָעוֹלָה, שֶׁהוּא חָמֵשׁ עַל חָמֵשׁ, אַתְּ אָמַר מִטַּלְטֵל. מִזְבַּח הַזָּהָב, שֶׁהוּא אַמָּה עַל אַמָּה - לֹא כָּל־שֶׁכֵּן? ! אִית דְּבָעֵי מֵימַר: ״רָבוּעַ״ ״רָבוּעַ״, מַה כָּאן מִטַּלְטֵל - אַף כָּאן מִטַּלְטֵל.

׳וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מִפְּנֵי שֶׁהֵן מְצַפִּין׳ - לָא צְפוּי שֶׁהוּא עוֹמֵד מֵחֲמָתוֹ הוּא? לָא־כֵן אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: כְּעִבְרֵי דִּינָר גּוּרְדִּינוֹן הָיָה בּוֹ? אָמַר רַבִּי לָא: לִמְלַכְתּוֹ - אֵינוֹ עוֹמֵד מֵחֲמָתוֹ הוּא. וְאַתְיָא כַּיי דְּאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ (שְׁמוֹת ל, א): ״וְעָשִׂיתָ מִזְבֵּחַ ׳לְמִקְטַר׳ קְטֹרֶת״ - אֵין כְּתִיב כָּאן, אֶלָּא: ״מִקְטַר קְטֹרֶת״ - הַמִּזְבֵּחַ הָיָה מַקְטִיר אֶת הַקְּטֹרֶת. וְיֵהֵא כְּטַבְלָה שֶׁהִיא עֲשׂוּיָה לֵילֵךְ וּלְהַנִּיחַ. לָא־כֵן אָמַר רַבִּי אַמִּי בְּשֵׁם רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ:

הַשֻּׁלְחָן לָמָּה טָמֵא? לָא[10] מִפְּנֵי שֶׁמּוֹצִיאִין אוֹתוֹ וּמַרְאִין אוֹתוֹ לְעוֹלֵי רְגָלִים, וְזֶה לֹא בִּמְקוֹמוֹ הוּא עוֹמֵד? אַף זֶה שִׁמֵּשׁ כְּלִי בַּמִּקְדָּשׁ, וְיֵהָא טָהוֹר. וְלָמָּה טָמֵא? אֲמַר רַבִּי מָנָא: כַּיי דְתָנֵינַן תַּמָּן, שָׁלֹשׁ מַשְׁפֵּלוֹת הֵן. אָמַר רַבִּי זְעוּרָה: מִפְּנֵי שֶׁמִּשְׁתַּמְּשִׁין בָּהּ עַל־גַּב חֲבִילֶיהָ, וְכָא מִפְּנֵי שֶׁמִּשְׁתַּמְּשִׁין בּוֹ עַל־גַּב חֲבִילָיו.

הַדָּרָן עֲלָךְ פֶּרֶק חֲמֵר בַּקֹּדֶשׁ

וּסְלִיקָא לָהּ מַסֶּכְתָּא דַּחֲגִיגָה

הַדָּרָן עֲלָךְ מַסֶּכֶת חֲגִיגָה וְהַדָּרָךְ עֲלָךְ, דַּעְתָּן עֲלָךְ מַסֶּכֶת חֲגִיגָה וְדַעְתָּךְ עֲלָן, לָא נִתְנַשֵּׁי מִנָּךְ מַסֶּכֶת חֲגִיגָה וְלָא תִתְנַשֵּׁי מִנָּן, לָא בְעָלְמָא הָדֵין וְלָא בְעָלְמָא דְאָתֵי:

יאמר כן שלש פעמים ואחר כך יאמר זה:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתְּהֵא תוֹרָתְךָ אֻמָּנוּתֵנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּתְהֵא עִמָּנוּ לָעוֹלָם הַבָּא. חָנִינָא בַּר פַּפָּא, רָמֵי בַּר פַּפָּא, נַחְמָן בַּר פַּפָּא, אָחַאי בַּר פַּפָּא, אַבָּא מָרִי בַּר פַּפָּא, רַפְרָם בַּר פַּפָּא, רָכִישׁ בַּר פַּפָּא, סוּרְחַב בַּר פַּפָּא, אַדָּא בַּר פַּפָּא, דָּרוּ בַּר פַּפָּא:

הַעֲרֶב- נָא, יְיָ אֱלֹהֵינוּ, אֶת דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִיפִיּוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְנִהְיֶה אֲנַחְנוּ וְצֶאֱצָאֵינוּ (וְצֶאֱצָאֵי צֶאֱצָאֵינוּ) וְצֶאֱצָאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, כֻּלָּנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתְךָ לִשְׁמָהּ. מֵאֵיבֵי תְּחַכְּמֵנִי מִצְוֹתֶךָ כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי: יְהִי לִבִּי תָמִים בְּחֻקֶּיךָ לְמַעַן לֹא אֵבוֹשׁ: לְעוֹלָם לֹא אֶשְׁכַּח פִּקּוּדֶיךָ כִּי בָם חִיִּיתָנִי: בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ: אָמֵן אָמֵן אָמֵן סֶלָה וָעֶד:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁשָּׂמְתָּ חֶלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ וְלֹא שַׂמְתָּ חֶלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי קָרְנוֹת. שֶׁאָנוּ מַשְׁכִּימִים וְהֵם מַשְׁכִּימִים, אָנוּ מַשְׁכִּימִים לְדִבְרֵי תוֹרָה וְהֵם מַשְׁכִּימִים לְדָבָרִים בְּטֵלִים. אָנוּ עֲמֵלִים וְהֵם עֲמֵלִים, אָנוּ עֲמֵלִים וּמְקַבְּלִים שָׂכָר וְהֵם עֲמֵלִים וְאֵינָם מְקַבְּלִים שָׂכָר. אָנוּ רָצִים וְהֵם רָצִים, אָנוּ רָצִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא וְהֵם רָצִים לִבְאֵר שָׁחַת, שֶׁנֶּאֱמַר: וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרִדֵם לִבְאֵר שַׁחַת אַנְשֵׁי דָמִים וּמִרְמָה לֹא יֶחֱצוּ יְמֵיהֶם וַאֲנִי אֶבְטַח בָּךְ:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי, כְּשֵׁם שֶׁעֲזַרְתַּנִי לִסַּיֵּם מַסֶּכֶת חֲגִיגָה, כֵּן תַּעַזְרֵנִי לְהַתְחִיל מַסֶּכְתּוֹת וּסְפָרִים אֲחֵרִים וּלְסַיְּמָם, לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתְךָ בְּאַהֲבָה, וּזְכוּת כָּל הַתַּנָּאִים וְאָמוֹרָאִים וְתַלְמִידֵי חֲכָמִים יַעֲמֹד לִי וּלְזַרְעִי שֶׁלֹּא תָמוּשׁ הַתּוֹרָה מִפִּי וּמִפִּי זַרְעִי וְזֶרַע זַרְעִי עַד עוֹלָם, וְיִתְקַיְּמוּ בִי: בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אֹתָךְ בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ וַהֲקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ: כִּי בִי יִרְבּוּ יָמֶיךָ וְיוֹסִיפוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים: אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בְּשְׂמֹאולָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד: יְיָ עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

[10] אֶלָּא.

פרק ראשון

[דף א' ע"א]

הלכה א משנה מַשְׁקִין בֵּית הַשְּׁלָחִין בַּמּוֹעֵד וּבַשְּׁבִיעִית, בֵּין מִמַּעְיָן שֶׁיּוֹצֵא בַתְּחִלָּה, בֵּין מִמַּעְיָן שֶׁאֵינוֹ יוֹצֵא בַתְּחִלָּה. אֲבָל לֹא מִמֵּי גְשָׁמִים וְלֹא מִמֵּי קִילוֹן. וְאֵין עוֹשִׂין עוּגִיּוֹת לַגְּפָנִים.

גמרא נִיחָא מַעְיָן שֶׁלֹּא יָצָא בַתְּחִלָּה. מַעְיָן שֶׁיּוֹצֵא בַתְּחִלָּה, וְלֹא טָרִיחַ הוּא? אֶלָּא כְּרַבִּי מֵאִיר, דְּרַבִּי מֵאִיר אָמַר: מַשְׁקִין מִמֶּנּוּ אֲפִלּוּ שְׁדֵה בֵית הַבַּעַל. אָמַר רַבִּי יוֹסֵה: דִּבְרֵי הַכֹּל, כְּשֶׁהָיָה אֶחָד וְנַעֲשָׂה שְׁנַיִם, אוֹ שֶׁהָיוּ מֵימָיו מוּעָטִין וְנִתְבָּרְכוּ. וּתְנֵי כֵן: (תוספתא מועד קטן א,א) "מַעְיָן שֶׁיָּצָא בַּתְּחִלָּה, מַשְׁקִין מִמֶּנּוּ אֲפִלּוּ שְׁדֵה בֵית הַבַּעַל. דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין מַשְׁקִין מִמֶּנּוּ, אֶלָּא שְׁדֵה בֵית הַשְּׁלָחִין שֶׁחָרְבָה". עַל דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי מֵאִיר, מַשְׁקִין מִמֶּנּוּ דָּבָר שֶׁאֵינוֹ אָבֵד, וְדָבָר שֶׁהוּא טָרִיחַ. עַל דַּעְתְּהוֹן דְּרַבָּנִין, אֵין מַשְׁקִין מִמֶּנּוּ אֶלָּא דָּבָר שֶׁהוּא אָבֵד, וּבִלְבַד דָּבָר שֶׁאֵינוֹ טָרִיחַ. אָבֵד וְטָרִיחַ, מָה אָמְרֵי בַּהּ רַבָּנִין? נִשְׁמְעִנַּהּ מִן הָדָא: כָּל שֶׁהִיא פְּסָדָה וְהוֹלֶכֶת, <מתקלקלת> זוֹ הִיא בֵּית הַשְּׁלָחִין.

[דף א' ע"ב]

עָמְדָה מִלְּהַכְחִישׁ, זוֹ בֵּית הַבַּעַל. מַחֲלֹקֶת דְּרַבִּי מֵאִיר וַחֲכָמִים. עַד כַּמָּה תִּשְׁהֵא וְתֵעָשֶׂה בֵּית הַשְּׁלָחִין? עַד כְּדֵי שֶׁתִּשְׁהֵא שְׁנַיִם שְׁלֹשָׁה יָמִים קֹדֶם לֶרֶגֶל? נִשְׁמְעִנַּהּ מִן הָדָא: קַבְרַייֵל נְגַב קַמֵּי מוֹעֲדָא תְּלָתָא יוֹמִין, <שם נהר> חֲזַר בְּמוֹעֲדָא. <בחול המועד> אַתָּא עוֹבָדָא קַמֵּי רַב חוּנָּה, וַאֲמַר: אִלֵּין דְּאַכְחֲשָׁן, יֶשְׁתְּיָן, <אלה שנבלו, ישתו> אִלֵּין דְּלָא אַכְחֲשָׁן, לָא יֶשְׁתְּיָן. רַבִּי יוֹנָה וְרַבִּי יוֹסֵה הוֹרוּן בְּהָדָה מִקְרֵת דְּצִלְיָא, <נווה במקום הנקרא צליא> דַּהֲוַת זְרִיעָה סָעֲרִין, <שהיתה זרועה שעורים> מִחְצְדִינוּן בְּמוֹעֲדָא, <לקצור אותן בחול המועד> דְּלָא יִפְקְעֶן וְייֵבְדָן. <שלא יבקעו ויאבדו> נִיחָא מֵי גְשָׁמִים? אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: גְּזִרוּ מֵי גְשָׁמִים מִפְּנֵי שֶׁהֵן כְּמֵי קִילוֹן. רַבִּי בִּיסְנָא בְּשֵׁם רַבִּי לָא: לֹא שָׁנוּ אֶלָּא בַּמּוֹעֵד, הָא בַּשְּׁבִיעִית, מַתָּר. מַה בֵּין שְׁבִיעִית, מַה בֵּין מוֹעֵד? שְׁבִיעִית, עַל יְדֵי שֶׁהִיא מֻתֶּרֶת בְּמְלָאכָה, הִתִּירוּ בֵּין דָּבָר שֶׁהוּא טָרִיחַ, בֵּין דָּבָר שֶׁאֵינוֹ טָרִיחַ. מוֹעֵד עַל יְדֵי שֶׁהוּא אָסוּר בְּמְלָאכָה, לֹא הִתִּירוּ אֶלָּא דָּבָר שֶׁהוּא אָבֵד, וּבִלְבַד דָּבָר שֶׁאֵינוֹ טָרִיחַ. וְאִית דְּבָעֵי מִשְׁמְעִנַּהּ מִן הָדָא: שְׁבִיעִית, עַל יְדֵי שֶׁזְּמַנָּהּ מְרֻבָּה, הִתִּירוּ; מוֹעֵד, עַל יְדֵי שֶׁזְּמַנּוֹ קָצָר, אָמְרוּ. אוֹתָן שִׁבְעַת יָמִים הָאַחֲרוֹנִים, לָא מִסְתַּבְּרָה מֵעִבְּדִנּוּן כְּשִׁבְעָה יְמֵי חָרֶגֶל, וְיִהְיוּ אֲסוּרִין? רַבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי: מֵי תַּמְצִיּוֹת שֶׁלֹּא פָסְקוּ, מָה הֵן? נִשְׁמְעִנַּהּ מִן הָדָא: (תוספתא מקוואות) "אֵילוּ הֵן מֵי תַמְצִיּוֹת? כָּל זְמַן שֶׁהַגְּשָׁמִים יוֹרְדִין וְהֶחָרִים בּוֹצְצִין. <מטפטפים> פָּסְקוּ גְשָׁמִים, אַף עַל פִּי שֶׁהֶחָרִים בּוֹצְצִין, הֲרֵי הֵן כְּמֵי תַמְצִיּוֹת. פָּסְקוּ מִלְּהִיוֹת בּוֹצְצִין, הֲרֵי הֵן כְּמֵי

גְּבָיִים.״ עַד אֵיכָן? חִיָּה בַּר בּוּן בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: עַד כְּדֵי שֶׁתִּתְפָּרַח הַבּוֹרִית. רַבִּי לְעָזָר בֵּירַבִּי יוֹסֵה, בְּשֵׁם רַבִּי תַּנְחוּם בֵּירַבִּי חִיָּה: עַד כְּדֵי שֶׁיֵּעָשׂוּ כְּרַגְלֵי הָאַוָּז. רַבִּי יִרְמְיָה בָּעֵי: פָּרְחָה הַבּוֹרִית וְלֹא פָסְקוּ, לְמַפְרֵעַ הוּא נַעֲשֶׂה כַּמַּעְיָן, אוֹ מִכָּן וְלַבָּא? לַיְדָה מִלָּה? <לאיזה דבר> הִטְבִּיל בּוֹ מְחָטִים וְצִנּוֹרִיּוֹת, אֵין תֵּימַר לְמַפְרֵעַ הוּא נַעֲשֶׂה מַעְיָן, טָהֲרוּ; אֵין תֵּימַר מִכָּאן וְלַבָּא, לֹא טָהֲרוּ. רַבִּי לְעָזָר בֵּירַבִּי יוֹסֵה

[דף ב׳ ע״א]

שָׁאַל: אִילֵּין אַגְטָרַגְטַיָּא, <מפלי מים, קטרקט. כאן, סכר> מָה אַתְּ עָבִיד לוֹן? כְּמֵי קִילּוֹן, אוֹ אֵינָן כְּמֵי קִילּוֹן? בְּרֵכָה שֶׁנִּתְמַלְּאת מִן הַמַּעְיָן, וְהִפְסִיק הַמַּעְיָן מִתּוֹכָהּ, מַהוּ לְהַשְׁקוֹת מִמֶּנָּה? נִשְׁמְעֶנָּהּ מִן הָדָא: ״אֲבָל אֵין מַשְׁקִין לֹא מִמֵּי הַגְּשָׁמִים וְלֹא מִמֵּי הַקִּילּוֹן״. מָה אֲנַן קָיְמִין? <במה אנו עוסקים> אִם בְּשָׁעָה שֶׁהַגְּשָׁמִים יוֹרְדִין, וַהֲלֹא כְמַשְׁקִין לַיָּם הַגָּדוֹל הֵן? אֶלָּא כִּי נַן קָיְמִין, בְּשָׁעָה שֶׁפָּסְקוּ גְּשָׁמִים. אִם בְּשָׁעָה שֶׁפָּסְקוּ גְּשָׁמִים, לֹא כַּבְּרֵכָה שֶׁנִּתְמַלְּאת מִן הַמַּעְיָן, וְהִפְסִיק הַמַּעְיָן מִתּוֹכָהּ הִיא? וְאַתְּ אָמַר ״אֵין מַשְׁקִין מִמֶּנָּה״? הָדָא אָמְרָה, בְּרֵכָה שֶׁנִּתְמַלְּאת מִן הַמַּעְיָן, וְהִפְסִיק הַמַּעְיָן מִתּוֹכָהּ, אֵין מַשְׁקִין מִמֶּנָּה. בְּרֵכָה שֶׁנִּתְמַלְּאת מִן הַקִּילּוֹן, וְהִמְשִׁיךְ הַמַּעְיָן לְתוֹכָהּ, מַהוּ לְהַשְׁקוֹת מִמֶּנָּה? נִשְׁמְעֶנָּהּ מִן הָדָא: שְׁדֵה בֵית הַשָּׁלְחִין שֶׁנִּטְּפָה לְתוֹךְ שְׂדֵה בֵית הַשָּׁלְחִין אַחֶרֶת, מַשְׁקִין מִמֶּנָּה. [802] אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: וְעוֹדָהּ מְנַטֶּפֶת. וְכִי מֻחְמֶּצֶת הַנִּטּוּף הִיא יְכוֹלָה לְהַשְׁקוֹת? לֹא מֻחְמֶּצֶת עַצְמָהּ, שֶׁהִיא מְלֵאָה? וְאַתְּ אָמַר ״מַשְׁקִין מִמֶּנָּה״. הָדָא אָמְרָה, בְּרֵכָה שֶׁנִּתְמַלְּאת מִן הַקִּילּוֹן, וְהִמְשִׁיךְ הַמַּעְיָן לְתוֹכָהּ, מַשְׁקִין מִמֶּנָּה. וְתָנֵי שְׁמוּאֵל בַּר׳: הַפּוֹסְקִין וְהַבְּרֵכָה שֶׁמִּלְּאָן קֹדֶם לֶרֶגֶל, לֹא יַשְׁקֶה מֵהֶן בָּרֶגֶל; אִם הָיְתָה אַמַּת הַמַּיִם עוֹבֶרֶת בֵּינֵיהֶן, מַשְׁקֶה מֵהֶן וְאֵינוֹ נִמְנָע. ״וְאֵין עוֹשִׂין עוּגִיּוֹת לַגַּפָּנִים.״ אֵילּוּ הֵן עוּגִיּוֹת? אֵלּוּ הֵן הַבְּדִידִין שֶׁבְּעִקְּרֵי אִילָנוֹת, <חפירות> כַּיּוֹצֵא דְתֵנִינַן תַּמָּן: (כלים כט,ז) ״יַד הַבְּדִיד, אַרְבָּעָה״.

הֲלָכָה ב משנה רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר: אֵין עוֹשִׂין אֶת הָאַמָּה כַּתְּחִלָּה בַּמּוֹעֵד וּבַשְּׁבִיעִית. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: עוֹשִׂין אֶת הָאַמָּה כַּתְּחִלָּה בַּשְּׁבִיעִית, וּמְתַקְּנִין אֶת הַמְקֻלְקָלֶת בַּמּוֹעֵד. וּמְתַקְּנִין אֶת קִלְקוּלֵי הַמַּיִם שֶׁבִּרְשׁוּת הָרַבִּים, וְחוֹטְטִין אוֹתָן. וּמְתַקְּנִין אֶת הַדְּרָכִים וְאֶת הָרְחוֹבוֹת וְאֶת מְקוֹוֹת הַמַּיִם, וְעוֹשִׂין כָּל צָרְכֵי הָרַבִּים, וּמְצַיְּנִין עַל הַקְּבָרוֹת, וְיוֹצְאִין אַף עַל הַכְּלָאִים.

[דף ב׳ ע״ב]

גמרא תַּמָּן תְּנֵינַן: (שביעית ג,ג) ״רַבִּי לְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹסֵר, עַד שֶׁיֵּעָמִיק שְׁלֹשָׁה, אוֹ עַד שֶׁיַּגִּיבִיהַּ שְׁלֹשָׁה, אוֹ עַד שֶׁיִּתֵּן עַל הַסֶּלַע.״ פְּתַר לַהּ תְּרֵין פִּתְרִין: בְּשֶׁהָיָה לוֹ דָּבָר מְמַעֵט בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ מֵעֲרֵב שְׁבִיעִית, וְהוּא מְבַקֵּשׁ לְהוֹצִיאוֹ בְּתוֹךְ שֶׁדֵּהוּ בַּשְּׁבִיעִית, הֲרֵי זֶה מוֹסִיף עָלָיו וְהוֹלֵךְ, מִשֶּׁיִּפְסְקוּ עוֹבְדֵי

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת יוֹם-טוֹב (בֵּיצָה) פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. בֵּיבָרִין שֶׁל חַיָּה וְעוֹפוֹת וְשֶׁל דָּגִים - אֵין צָדִין מֵהֶם בְּיוֹם-טוֹב וְאֵין נוֹתְנִין לִפְנֵיהֶן מְזוֹנוֹת. אֲבָל צָדִין מֵהֶן מֵעֶרֶב יוֹם-טוֹב, וְנוֹתְנִין לִפְנֵיהֶם מְזוֹנוֹת. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: לֹא כָל הַבֵּיבָרִין שָׁוִין. זֶה הַכְּלָל: מְחֻסָּר צֵידָה - אָסוּר. שֶׁאֵין מְחֻסָּר צֵידָה - מֻתָּר.

ב. שׁוֹחֲטִין מִן הַנִּגְרָרִין בְּיוֹם-טוֹב, אֲבָל לֹא מִן הַמְצוּדוֹת, וְלֹא מִן הַמְכְמוֹרוֹת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: כָּל שֶׁפִּרְסוּהוּ מֵעֶרֶב יוֹם-טוֹב, וּבָא וּמְצָאוֹ מְקֻלְקָל, בְּיָדוּעַ שֶׁמֵּעֶרֶב יוֹם-טוֹב נִצּוֹדוּ, וּמֻתָּר. בָּא וּמְצָאָן כְּמוֹת שֶׁהוּא - הַדָּבָר יָדוּעַ שֶׁבְּיוֹם-טוֹב נִצּוֹדוּ, אֲסוּרִין.

ג. אוֹתוֹ וּבְנוֹ שֶׁנָּפְלוּ לַבּוֹר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: מַעֲלֶה אֶת הָרִאשׁוֹן עַל מְנָת לְשָׁחְטוֹ, וְשׁוֹחֲטוֹ, וְהַשֵּׁנִי - עוֹשֶׂה לוֹ פַּרְנָסָה בִּמְקוֹמוֹ, כְּדֵי שֶׁלֹּא יָמוּת. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: מַעֲלֶה אֶת הָרִאשׁוֹן עַל מְנָת לְשָׁחְטוֹ, וְאֵין שׁוֹחֲטוֹ, וּמַעֲרִים וּמַעֲלֶה אֶת הַשֵּׁנִי עַל מְנָת לִשְׁחוֹט. רָצָה לִשְׁחֹט, רָצָה שֶׁלֹּא לִשְׁחוֹט אֶחָד מֵהֶן - הָרְשׁוּת בְּיָדוֹ.

ד. בְּכוֹר שֶׁנָּפַל לַבּוֹר. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אַף עַל פִּי שֶׁמּוּמוֹ נִכָּר מֵעֶרֶב יוֹם-טוֹב, וְלֹא הִתִּירוּ מֻמְחֶה - אֵין שׁוֹחֲטִין אוֹתוֹ בְּיוֹם-טוֹב, לְפִי שֶׁאֵינוֹ מִן הַמּוּכָן. עוֹשִׂין פַּרְנָסָה לִנְחִיל שֶׁל דְּבוֹרִים, בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא יִבְרְחוּ. אֲבָל אֵין צָדִין אוֹתָן בַּתְּחִלָּה בְּיוֹם-טוֹב, כֵּיצַד? אֵין נִמְנִין עַל הַבְּהֵמָה בַּתְּחִלָּה בְּיוֹם-טוֹב. לֹא יֹאמַר אָדָם לַחֲבֵרוֹ: "הֲרֵינִי עִמְּךָ בְּסֶלַע, הֲרֵינִי עִמְּךָ בִּשְׁנַיִם", אֶלָּא אוֹמֵר לוֹ: "הֲרֵינִי עִמְּךָ לְמֶחֱצָה וְלִשְׁלִישׁ וּלְרִבִיעַ". וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין מַשְׁגִּיחִין בְּכָךְ מֵאוֹזְנַיִם כָּל עִקָּר. אֲבָל שׁוֹקֵל בְּיָדוֹ וּמַנִּיחַ. וְאִם הָיָה טַבָּח אוּמָן, אַל יִשְׁקֹל בְּיָדוֹ, מִפְּנֵי שֶׁיָּדוֹ כְּמִשְׁקָל, אֲבָל חוֹתֵךְ בִּכְלִי וְנוֹתֵן לָזֶה וְלָזֶה.

הַשָּׁלֵם

ה. הוֹלֵךְ אָדָם אֵצֶל רוֹעֶה הָרָגִיל אֶצְלוֹ, וְאוֹמֵר לוֹ: 'תֵּן לִי גְּדִי אֶחָד אוֹ טָלֶה אֶחָד'. אֵצֶל טַבָּח הָרָגִיל אֶצְלוֹ, וְאוֹמֵר לוֹ: 'תֵּן לִי כַּף אַחַת אוֹ יָרֵךְ אֶחָת'. אֵצֶל נַחְתּוֹם הָרָגִיל אֶצְלוֹ, וְאוֹמֵר לוֹ: 'תֵּן לִי כִּכַּר אֶחָד אוֹ גְּלוּסְקָא אַחַת'. אֵצֶל פַּטָּם הָרָגִיל אֶצְלוֹ, וְאוֹמֵר לוֹ: 'תֵּן לִי תּוֹר אֶחָד אוֹ גּוֹזָל אֶחָד, אוֹ תַּרְנְגֹלֶת אַחַת'. אֵצֶל חֲנָוָנִי הָרָגִיל אֶצְלוֹ, וְאוֹמֵר לוֹ: 'תֵּן לִי עֶשְׂרִים בֵּיצִים, אוֹ חֲמִשִּׁים אֱגוֹזִין, עֲשָׂרָה אֲפַרְסְקִין, חֲמִשָּׁה רִמּוֹנִים וְאֶתְרוֹג אֶחָד, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִזְכּוֹר לוֹ שֵׁם מִקֹּח'. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִזְכּוֹר לוֹ שֵׁם מִנְיָן.

ו. לֹא יִתֵּן אָדָם לִפְנֵי בָּנָיו וְלִפְנֵי בְּהֶמְתּוֹ, לֹא בְּמִדָּה וְלֹא בְּמִשְׁקָל, וְלֹא בְּמִנְיָן, אֲבָל קוֹדֵחַ בִּסְאָה אוֹ בְּתַרְקַב, וְנוֹתֵן לִפְנֵי בְּהֶמְתּוֹ. קוֹדֵחַ בְּמִנִיקְתּוֹ וְנוֹתֵן לִפְנֵי בָּנָיו, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְכַּוֵּן לְכָךְ. אָמְרוּ עָלָיו עַל רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר צָדוֹק, וְעַל אַבָּא שָׁאוּל בֶּן בָּטְנִית שֶׁהָיוּ חֲנָוָנִים בִּירוּשָׁלַיִם כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם, וְהָיוּ מְמַלְּאִין מִדּוֹתֵיהֶם מֵעֶרֶב יוֹם-טוֹב, וְנוֹתְנִין לַלָּקוֹחוֹת בְּיוֹם-טוֹב. רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן אַנְטִיגְנוֹס אוֹמֵר: אַף בְּחָלוֹ שֶׁל מוֹעֵד עוֹשִׂין כֵּן, מִפְּנֵי בְּטוּל בֵּית הַמִּדְרָשׁ. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אַף בַּחוֹל עוֹשִׂין כֵּן מִפְּנֵי מְצוּי הַמִּדּוֹת. אַף הוּא כִּנֵּס שְׁלֹשׁ מֵאוֹת גַּרְבֵי יַיִן מִבְּרוּרֵי הַמִּדּוֹת, וַחֲבֵרָיו כָּנְסוּ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת גַּרְבֵי שֶׁמֶן מִמְּצוּי הַמִּדּוֹת, וְהֵבִיאוּ לִפְנֵי הַגִּזְבָּרִים בִּירוּשָׁלַיִם. אָמְרוּ לָהֶם: אִי אַתֶּם זְקוּקִין לָכְךָ. אָמְרוּ לָהֶם: אַף אָנוּ אֵין רְצוֹנֵנוּ בָּכָךְ! אָמְרוּ לָהֶן: הוֹאִיל וְהֶחְמַרְתֶּם עַל עַצְמְכֶם וְשֶׁל רַבִּים הֵם - עֲשׂוּ מֵהֶם צָרְכֵי רַבִּים.

ז. אֵין נוֹטְלִין עֵצִים מִן הַסֻּכָּה, אֲפִלּוּ בְּיוֹם-טוֹב הָאַחֲרוֹן שֶׁל חַג. אֲבָל אִם אָמַר: 'לִכְשֶׁאֶרְצֶה אֶטֹּל' - הֲרֵי זֶה מֻתָּר. אֵין מְבִיאִין עֵצִים, לֹא בְּחֶבֶל, וְלֹא בְּקֻפָּה, וְלֹא בְּמַחֲצֶלֶת. אֲבָל מֵבִיא בְּמִטְפַּחַת וּבְחֵיקוֹ.

ח. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: לֹא נֶחְלְקוּ בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל עַל הַמְכֻנָּסִין

תּוֹסֶפְתָּא

שֶׁבַּקַּרְפֵּף שְׁמְבִיאִין, וְעַל הַמְּפַזְּרִין שֶׁבַּשָּׂדֶה שֶׁאֵין מְבִיאִין. עַל מָה נֶחְלְקוּ? עַל הַמְּפַזְּרִין שֶׁבְּקַרְפֵּף וְעַל הַמְּכַנְּסִין שֶׁבַּשָּׂדֶה, שֶׁבֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: לֹא יָבִיאוּ, וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: יָבִיא. אָמַר רַבִּי נָתָן: לֹא נֶחְלְקוּ בֵּית שַׁמַּאי וּבֵית הִלֵּל עַל מְפַזְּרִין שֶׁבַּקַּרְפֵּף וְעַל מְכַנְּסִין שֶׁבַּשָּׂדֶה שֶׁיָּבִיאוּ, עַל מָה נֶחְלְקוּ? עַל הַמְּפַזְּרִין שֶׁבַּשָּׂדֶה, שֶׁבֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: לֹא יָבִיאוּ, וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: יָבִיאוּ.

ט. הַמִּטָּה וְהַכִּסֵּא וְהַסַּפְסָל וְקַתֶּדְרָא וַעֲרִיסָה שֶׁנִּתְפָּרְקָה. וְכֵן קוֹרָה שֶׁנִּשְׁבְּרָה, וְכֵן סְוָאר שֶׁל קוֹרוֹת שֶׁנִּשְׁבַּר - אֵין מְסַיְּקִין מֵהֶן בְּיוֹם-טוֹב, לְפִי שֶׁאֵינוֹ מִן הַמּוּכָן. אֶגּוֹזִין וּשְׁקֵדִין שֶׁאָכְלָן מֵעֶרֶב יוֹם-טוֹב - מְסַיְּקִין בְּקְלִיפֵיהֶן בְּיוֹם-טוֹב. אֶגּוֹזִין וּשְׁקֵדִין עַצְמָן - אֵין מְסַיְּקִין בָּהֶן בְּיוֹם-טוֹב, לְפִי שֶׁאֵינוֹ מִן הַמּוּכָן. מוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי מֵאִיר, בְּחוֹתָמוֹת שֶׁבְּקַרְקַע, שֶׁמְּשַׁבֶּרֶת מְפַקֶּפֶק וּמֵתִיר, אֲבָל לֹא מַפְקִיעַ וְלֹא חוֹתֵךְ. וּבְיוֹם-טוֹב מְפַקֶּפֶק וּמֵתִיר, מַפְקִיעַ וְחוֹתֵךְ. וְשֶׁמְּכַסִּים מֵתִיר, בַּשָּׂבָת מֵתִיר וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּיוֹם-טוֹב. קוֹרֵעַ אָדָם אֶת הָעוֹר שֶׁעַל פִּי הֶחָבִית שֶׁל יַיִן, וְשֶׁל מוֹרִיס, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְכַּוֵּן לַעֲשׂוֹת זִינּוּק[1].

י. אֵין פּוֹחֲתִין לְפָסִין סְתוּמִין[2], וְרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל מֵתִיר בִּלְפָסִין חֲרָנִיּוֹת[3]. אֵין מְכַבִּין אֶת הַבְּקַעַת לְחוּס עָלֶיהָ, אִם בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא יֵעָשֵׂן הַבַּיִת, אוֹ בִּשְׁבִיל שֶׁלֹּא תַּקְדִּיחַ אֶת הַתַּבְשִׁיל - מֻתָּר. לֹא יִתֵּן אָדָם אֶבֶן עַל גַּבֵּי בְּקַעַת כְּדֵי לְשׁוֹבְרָהּ, אֲבָל מַכְנִיסָהּ בַּחוֹר וְשׁוֹבְרָהּ, אֵין עוֹשִׂין פֶּחָמִין בְּיוֹם-טוֹב, אֲפִלּוּ לְאוֹתוֹ הַיּוֹם. אֲבָל מְמִתִּיקִין אֶת הַחַרְדָּל בְּגַחֶלֶת. אֵין מְנַפְּחִים בְּמַפּוּחַ, אֲבָל נוֹפְחִים בִּשְׁפוֹפֶרֶת. אֵין עוֹשִׂין אֶת הַשַּׁפּוּד, וְאֵין מְחַדְּדִין אוֹתוֹ. אֵין פּוֹצְעִין אֶת הַקָּנֶה לְצָלוֹת בּוֹ מָלִיחַ, אֲבָל פּוֹצְעִין אֶת הָאֱגוֹז בְּמִטְפַּחַת, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא יִקָּרַע.

יא. הַתַּנּוּר וְהַכִּירַיִם הֶחָדָשִׁים - הֲרֵי הֵן כְּכָל הַכֵּלִים וּמְטַלְטְלִין אוֹתָן. אֲבָל אֵין סָכִין אוֹתָן שֶׁמֶן, וְאֵין עוֹשִׂין אוֹתָן בְּמַטְלִית, וְאֵין מְפִיגִין אוֹתָן בְּצוֹנֵן כְּדֵי לְחַסְּמָן[4], וְאִם בִּשְׁבִיל לֶאֱפוֹת בָּהֶן - מֻתָּר. אֵין יוֹצְאִין בְּכִסֵּא, אֶחָד אֲנָשִׁים וְאֶחָד נָשִׁים, וְלֹא סוּמָא בְּמַקְלוֹ, וְלֹא רוֹעֶה בְּתַרְמִילוֹ בְּיוֹם-טוֹב. רַבִּי אֶלְיעֶזֶר בֶּן רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: אַף אֵין מַנְהִיגִין אֶת הַבְּהֵמָה בְּמַקֵּל בְּיוֹם-טוֹב.

יב. רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר: נוֹטֵל אָדָם קֵיסָם מִשֶּׁלְפָנָיו לְחָצוֹת בּוֹ שִׁנָּיו. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: לֹא יִטּוֹל אֶלָּא מֵאֲבוּס שֶׁל בְּהֵמָה. וְשָׁוִין, שֶׁלֹּא יְקַטְּמֵנּוּ. וְאִם קִטְּמוֹ לַחֲצוֹץ בּוֹ שִׁנָּיו, וְלִפְתֹּחַ בּוֹ הַדֶּלֶת בַּשַּׁבָּת, בְּשׁוֹגֵג - חַיָּב חַטָּאת. בְּמֵזִיד בְּיוֹם-טוֹב - לוֹקֶה אַרְבָּעִים; דִּבְרֵי רַבִּי אֶלְיעֶזֶר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֶחָד זֶה וְאֶחָד זֶה, אֵינוֹ אֶלָּא מִשּׁוּם שְׁבוּת. רַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹמֵר: מְגַבֵּב מִן הֶחָצֵר וּמַדְלִיק, שֶׁכָּל מַה שֶּׁבְּחָצֵר מוּכָן. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה צְבוּרִין צְבוּרִין. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר, שֶׁכָּל שֶׁבְּחָצֵר מוּכָן.

יג. מוֹלְגִין אֶת הָרֹאשׁ וְאֶת הַכְּרָעַיִם, וּמְהַבְהֲבִין אוֹתָן בָּאוּר, אֲבָל אֵין טוֹפְלִין

---

[1] כְּעֵין מַרְזֵב.

[2] בֵּיצִי טִיט שֶׁבִּיֵּד הַיּוֹצֵר עֲשׂוּיוֹת כְּתַבְנִית קְעָרָה אֲבָל לֹא נֶחְקַק תּוֹכָהּ.

[3] קְעָרוֹת שֶׁל הַחַקְלָאִים בְּנֵי הַכְּפָרִים שֶׁאֵינָם מַקְפִּידִים שֶׁתִּהְיֶינָה חֲקוּקוֹת כִּקְעָרוֹת שֶׁלָּנוּ, וְאוֹכְלִים מֵעֲלֵיהֶן כְּשֶׁעוֹדָן כְּתוּמוֹת, וְלָכֵן אֵין דְּחִיקַת הָאֶגְרוֹף לְתוֹכָהּ הַבֵּיצַת טִיט – תְּקוּן מָנָא.

[4] לְהָפִיג אֶת הַחֹם שֶׁקָּהֶם עַל יְדֵי מַיִם צוֹנְנִים, שֶׁעַל יְדֵי זֶה הֵם מִתְקַשִּׁים וּמִתְחַזְּקִים, שֶׁהַחֹם מִתְפַּנֵּם לְתוֹכוֹ, עַל יְדֵי הוֹפְכוֹ הַבָּא לוֹ מִבַּחוּץ וְאֵינוֹ מִתְפַּזֵּר, וְאָסוּר מִשּׁוּם תִּקּוּן מָנָא.

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

אוֹתָם, לֹא בְּחַרְסִית, וְלֹא בְּאֶדָמָה, וְלֹא בְּסִיד. וְאֵין מְסַפְּרִין אֶת הָרֹאשׁ וְאֶת הַכְּרָעַיִם. וְאֵין מְסַפְּרִין אֶת הַיָּרָק בְּתִסְפֹּרֶת שֶׁלּוֹ, אֲבָל מְסַפְּרִין אֶת הַקּוֹנְדָּס וְאֶת הָעִכְּבִיּוֹת. וּמְסִיקִין וְאוֹפִין בַּפּוּרְנִי[5], וּמְחַמִּין חַמִּין בְּאַנְטִיכִי[6], וְאֵין מַסִּיקִין אֶת הַפּוּרְנִי לְאֻפּוֹת בּוֹ בַּתְּחִלָּה.

יד. שִׁשָּׁה דְּבָרִים נֶאֱמְרוּ בַּפְּתִילָה, שְׁלֹשָׁה לְהַחֲמִיר וּשְׁלֹשָׁה לְהָקֵל. אֵלּוּ שְׁלֹשָׁה לְהַחֲמִיר: אֵין גּוֹדְלִין אוֹתָהּ בַּתְּחִלָּה בְּיוֹם-טוֹב, וְאֵין מְהַבְהֲבִין אוֹתָהּ בָּאוּר. וְאֵין חוֹתְכִין אוֹתָהּ לִשְׁנַיִם אוֹ לִשְׁלֹשָׁה. לְהָקֵל - שׁוֹרִין אוֹתָהּ בַּשֶּׁמֶן, וּמְמַעֲכִין אוֹתָהּ בַּיָּד, וְחוֹתְכִין אוֹתָהּ בָּאוּר, כְּפִי שְׁתֵּי נֵרוֹת.

מַסֶּכֶת יוֹם-טוֹב (בּ״צָּה) פֶּרֶק רְבִיעִי

א. הָיָה אוֹכֵל בַּעֲנָבִים מֵעֶרֶב יוֹם-טוֹב, וְהוֹתִיר וְהֶעֱלָן לַגֶּג לַעֲשׂוֹת מֵהֶן צְמוּקִין. בַּתְּאֵנִים, וְהוֹתִיר וְהֶעֱלָן לַגֶּג לַעֲשׂוֹת מֵהֶן גְּרוֹגָרוֹת - לֹא יֹאכַל מֵהֶן בְּיוֹם-טוֹב עַד שֶׁיְּזִמֵּן מִבְּעוֹד יוֹם, לְפִי שֶׁאֵינָן מִן הַמּוּכָן. סוֹכֵי תְּאֵנִים[7] וּבֶהֱן תְּאֵנִים, מְכַבְּדוֹת-תְּמָרִים וּבָהֶם תְּמָרִים, הִכְנִיסָן לָעֲצִים - אֵין אוֹכְלִים מֵהֶן בְּיוֹם-טוֹב. לְמַאֲכָל בְּהֵמָה - אוֹכֵל מֵהֶן בְּיוֹם-טוֹב. וּמַתְחִילִין בָּאוּצָר בַּתְּחִלָּה, וּמְשַׁלְשְׁלִין פֵּרוֹת דֶּרֶךְ אֲרֻבָּה בְּיוֹם-טוֹב. אֵין מְשַׁלְשְׁלִין אוֹתָן דֶּרֶךְ חַלּוֹנוֹת, אֲבָל מוֹרִידִין אוֹתָן דֶּרֶךְ סֻלָּמוֹת.

ב. אַרְבַּע רְשָׁיוֹת וְאַרְבַּע מְצָווֹת הֵן, הָאוֹרֵג שְׁנֵי חוּטִין, בֵּין בְּבִגְדֵי קֹדֶשׁ בֵּין בְּבִגְדֵי הֶדְיוֹט. וְהַכּוֹתֵב אוֹת אוֹ תֵּיבָה, בֵּין בִּכְתָבֵי קֹדֶשׁ בֵּין בִּכְתָבֵי הֶדְיוֹט - בְּשַׁבָּת חַיָּב וּבְיוֹם-טוֹב חַטָּאת, וּבְיוֹם-טוֹב לוֹקֶה אַרְבָּעִים. וְהָאוֹרֵג חוּט אֶחָד, בֵּין בְּבִגְדֵי קֹדֶשׁ בֵּין בְּבִגְדֵי הֶדְיוֹט. וְהַכּוֹתֵב אוֹת אַחַת, בֵּין בִּכְתָבֵי קֹדֶשׁ בֵּין בִּכְתָבֵי הֶדְיוֹט - בְּשַׁבָּת חַיָּב חַטָּאת, בְּיוֹם-טוֹב לוֹקֶה אַרְבָּעִים; דִּבְרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בֵּין בְּשַׁבָּת וּבֵין יוֹם-טוֹב - אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא מִשּׁוּם שְׁבוּת.

ג. אֵלּוּ הֵן מִשּׁוּם שְׁבוּת: לֹא עוֹלִין בָּאִילָן, וְלֹא רוֹכְבִין עַל גַּבֵּי בְּהֵמָה, וְלֹא שָׁטִין עַל פְּנֵי הַמַּיִם, וְלֹא מְסַפְּקִין, וְלֹא מְטַפְּחִין, וְלֹא מְרַקְּדִין. וְאֵלּוּ הֵם מִשּׁוּם רְשׁוּת: לֹא דָנִין, וְלֹא מְקַדְּשִׁין, וְלֹא חוֹלְצִין, וְלֹא מְיַבְּמִין. וְאֵלּוּ הֵן מִשּׁוּם מִצְוָה: לֹא מַקְדִּישִׁין, וְלֹא מַעֲרִיכִין, וְלֹא מַחֲרִימִין, וְלֹא מַגְבִּיהִין תְּרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת. וְכָל אֵלּוּ בְּיוֹם-טוֹב אָמְרוּ, קַל וָחֹמֶר בַּשַּׁבָּת! וְאֵין בֵּין יוֹם-טוֹב לַשַּׁבָּת אֶלָּא אֹכֶל נֶפֶשׁ בִּלְבַד. וְכֵלָן שֶׁעָשָׂאָן יִשְׂרָאֵל, בֵּין אֲנוּסִין, בֵּין שׁוֹגְגִין, בֵּין מְזִידִין, בֵּין מֻטְעִין - מַה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי, בַּשַּׁבָּת, וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּיוֹם-טוֹב.

ד. הַבְּהֵמָה וְהַכֵּלִים - כְּרַגְלֵי הַבָּעָלִים. הַמּוֹסֵר בְּהֶמְתּוֹ לִבְנוֹ אוֹ לְרוֹעֶה - הֲרֵי זֶה כְּרַגְלָיו. כֵּלִים הַמְיֻחָדִים לְאֶחָד מִן הָאַחִים שֶׁבַּבַּיִת - הֲרֵי אֵלּוּ כְּרַגְלָיו. וְשֶׁאֵינָן מְיֻחָדִים - לְמָקוֹם שֶׁכֵּלָן הוֹלְכִין, מְהַלֵּךְ. בַּצָּפוֹן כְּרַגְלָיו שֶׁל זֶה בַּדָּרוֹם, בַּדָּרוֹם כְּרַגְלָיו שֶׁל זֶה בַּצָּפוֹן, אִם מִצְּעוּ אֶת הַתְּחוּם - לֹא יָזוּז מִמְּקוֹמוֹ.

ה. חָמוֹר - כְּרַגְלֵי מְחַמֵּר, פָּרָה - כְּרַגְלֵי הָאִכָּר. בְּהֵמָה - כְּרַגְלֵי הָרוֹעֶה. רַבִּי דּוֹסָא אוֹמֵר: הַלּוֹקֵחַ בְּהֵמָה מֵחֲבֵרוֹ בְּעֶרֶב יוֹם-טוֹב, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא מָסְרָהּ לוֹ אֶלָּא בְּיוֹם-טוֹב - הֲרֵי הִיא כְּרַגְלֵי הַלּוֹקֵחַ. וְהַמּוֹסֵר בְּהֵמָה לְרוֹעֶה מִן הָרוֹעֶה, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הוֹדִיעַ עָלֶיהָ לְרוֹעֶה - הֲרֵי הִיא כְּרַגְלֵי הָרוֹעֶה. הַלּוֹקֵחַ בְּהֵמָה מֵחֲבֵרוֹ מֵעֶרֶב יוֹם-טוֹב - כְּרַגְלֵי הַלּוֹקֵחַ. בְּיוֹם-טוֹב - כְּרַגְלֵי הַמּוֹכֵר.

ו. הַלּוֹקֵחַ בָּשָׂר מִן הַטַּבָּח מֵעֶרֶב יוֹם-טוֹב - כְּרַגְלֵי הַלּוֹקֵחַ. וּבְיוֹם-טוֹב - כְּרַגְלֵי הַמּוֹכֵר.

הַשָּׁלֵם

---

[5] תַּנּוּרִים שֶׁלָּנוּ הַגְּדוֹלִים וּפִיהֶם בְּצִדָּם, וְלֹא חַיְשִׁינַן לְטֻרְחָה אִם יֵשׁ לוֹ אוֹרְחִים רַבִּים וְלֹא סַגֵּי לֵיהּ בְּתַנּוּר.

[6] כְּלִי גָּדוֹל וְנָפִישׁ טָרְחֵיהּ.

[7] עַנְפֵי תְּאֵנִים קְצוּצִים מִן הָאִילָן.

תוֹסֶפְתָּא

הַשּׁוֹאֵל חָלוּק מֵעֶרֶב יוֹם-טוֹב - כְּרַגְלֵי הַשּׁוֹאֵל. בְּיוֹם-טוֹב - כְּרַגְלֵי הַמַּשְׁאִיל. שְׁנַיִם שֶׁשָּׁאֲלוּ חָלוּק אֶחָד בְּשָׁתָּפוּת, אֶחָד לֵילֵךְ בּוֹ שַׁחֲרִית לְבֵית הַמִּדְרָשׁ, וְזֶה לֵילֵךְ בּוֹ עַרְבִית לְבֵית הַמִּשְׁתֶּה - כְּרַגְלֵי הַמַּשְׁאִיל. הָאִשָּׁה שֶׁשָּׁאֲלָה מֵחֲבֶרְתָּהּ תַּבְלִין, מַיִם וּמֶלַח, מֵעֶרֶב יוֹם-טוֹב - כְּרַגְלֵי הַשּׁוֹאֶלֶת. בְּיוֹם-טוֹב - כְּרַגְלֵי הַמַּשְׁאֶלֶת. נָתְנָה לְעִסָּתָהּ הֲרֵי אֵלּוּ כְּרַגְלֵי שְׁתֵּיהֶן. רַבִּי יְהוּדָה פּוֹטֵר בַּמַּיִם, מִפְּנֵי שֶׁנִּבְלָעִין בָּעִסָּה.

ז. הַגַּחֶלֶת כְּרַגְלֵי הַבְּעָלִים, וְשַׁלְהֶבְתּוֹ בְּכָל מָקוֹם. חֲמִשָּׁה דְּבָרִים נֶאֱמְרוּ בְּגַחֶלֶת (א): גַּחֶלֶת שֶׁל הֶקְדֵּשׁ - מוּעָלִין בָּהּ. שַׁלְהֶבֶת - לֹא נֶהֱנִין וְלֹא מוּעָלִין בָּהּ. (ב): גַּחֶלֶת שֶׁל עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - אֲסוּרָה. וְשַׁלְהֶבֶת - מֻתֶּרֶת. (ג): הַמּוֹצִיא גַּחֶלֶת לִרְשׁוּת הָרַבִּים - חַיָּב. שַׁלְהֶבֶת - פָּטוּר. (ד): הַמּוּדֵר הֲנָאָה מֵחֲבֵרוֹ - אָסוּר בְּגַחַלְתּוֹ, וּמֻתָּר בְּשַׁלְהֶבְתּוֹ. (ה): מְבָרְכִין עַל הַשַּׁלְהֶבֶת וְאֵין מְבָרְכִין עַל הַגַּחֶלֶת.

ח. בּוֹר שֶׁל שְׁנֵי שְׁבָטִים - מְשַׁלְשֵׁל וּמְמַלֵּא הֵימֶנּוּ בַּשַּׁבָּת. בּוֹר שְׁנֵי תְּחוּמִין - אֵין מְמַלְּאִין מִמֶּנּוּ בַּשַּׁבָּת, אֶלָּא אִם כֵּן עָשׂוּ לוֹ מְחִיצָה גְּבוֹהָּ עֲשָׂרָה טְפָחִים. הַנְּהָרוֹת וּמַעְיָנוֹת הַמּוֹשְׁכִין - הֲרֵי הֵן כְּרַגְלֵי כָּל אָדָם.

ט. מִי שֶׁהָיוּ פֵּרוֹתָיו בְּעִיר אַחֶרֶת, וְעֵרְבוּ בְּנֵי אֲנָשֵׁי אוֹתָהּ הָעִיר לָבוֹא אֲצָלוֹ - לֹא יָבִיאוּ לוֹ מִפֵּרוֹתָיו, אֶלָּא אִם כֵּן הָיוּ רַגְלָיו מְעוֹרָבוֹת לְשָׁם. וְאִם יֵשׁ שָׁם אַפּוֹטְרוֹפּוֹס - מְבִיאִין עַל פִּי אַפּוֹטְרוֹפּוֹס. מִי שֶׁזִּמֵּן אֲצָלוֹ אוֹרְחִים - לֹא יוֹלִיכוּ בִּידֵיהֶן מָנוֹת, אֶלָּא אִם כֵּן זָכָה לָהֶם אַחֵר בְּמַתְּנוֹתֵיהֶן מֵעֶרֶב יוֹם-טוֹב. מָה הֵן מוֹצִיאִין מִבֵּית הַמִּשְׁתֶּה? חֲתִיכָה וּגְלוֹסְקְמָא וּמַצָּה מְתֻבֶּלֶת. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לְחַלֵּק אֲגוֹזִין וּקְלָיוֹת - יוֹלִיכוּ בְּנוֹ וּבִתּוֹ הַקְּטַנִּים. מוֹלִיכִין עִמּוֹ לְבֵית הָאֵבֶל וּלְבֵית הַמִּשְׁתֶּה וּלְבֵית הַשְּׁמְחָה. בְּמָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ, לֹא יִתֵּן אָדָם מְמָנָתוֹ לְבָנוֹ וּלְבִתּוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת מִפְּנֵי הַכָּבוֹד.

הַשָּׁלֵם

י. אֵין חָפִין[8] וְאֵין מִתְגָּרְדִין בְּיוֹם-טוֹב, וְאֵין שָׁפִין כְּלֵי כֶסֶף בְּגַרְתִּיקִין[9], וְאֵין מְדִיחִין אֶת הַכֵּלִים בְּנֶתֶר בְּיוֹם-טוֹב, אֲבָל מְדִיחִין אוֹתָן בְּמֶלַח וּבְמֶרְסָן בַּשַּׁבָּת. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּיוֹם-טוֹב. אֵלּוּ הֵן מִדְּבָרִיּוֹת: הַיּוֹצְאוֹת בַּפֶּסַח וְנִכְנָסוֹת בְּרִבִיעָה. בֵּיתוֹת: אֵלּוּ שֶׁלָּנוּ בְּתוֹךְ הַתְּחוּם. רַבִּי אוֹמֵר: אֵלּוּ וְאֵלּוּ הַיּוֹצְאוֹת חוּץ לַתְּחוּם, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִכְנְסוּ לְתוֹךְ הַתְּחוּם אֶלָּא מִשֶּׁחֲשֵׁכָה - מֻתָּר לִשְׁחֹטָן בְּיוֹם-טוֹב. אֵלּוּ הֵן מִדְּבָרִיּוֹת: הָרוֹעוֹת בָּאָפָר לְעוֹלָם.

מַסֶּכֶת רֹאשׁ הַשָּׁנָה פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. נִיסָן - רֹאשׁ הַשָּׁנָה לַמְּלָכִים, וְלָרְגָלִים, וְלֶחָדָשִׁים, וְלָעִבּוּרִין, וְלִתְרוּמַת שְׁקָלִים. וְיֵשׁ אוֹמְרִים: אַף לִשְׁכִירוּת בָּתִּים. כֵּיצַד לַמְּלָכִים? מֵת בָּאֲדָר, וְעָמַד אַחֵר תַּחְתָּיו בַּאֲדָר - מוֹנִין שָׁנָה לָזֶה וְלָזֶה. מֵת בְּנִיסָן, וְעָמַד אַחֵר תַּחְתָּיו בְּנִיסָן - מוֹנִין שָׁנָה לָזֶה וְלָזֶה. מֵת בַּאֲדָר, וְעָמַד אַחֵר תַּחְתָּיו בְּנִיסָן - הָרִאשׁוֹנָה נִמְנֵית לָרִאשׁוֹן, וְהַשְּׁנִיָּה נִמְנֵית לַשֵּׁנִי.

ב. כֵּיצַד לָרְגָלִים? אֶחָד הַנּוֹדֵר, וְאֶחָד הַמַּעֲרִיךְ, וְאֶחָד הַמַּקְדִּישׁ - אֵינוֹ עוֹבֵר מִשּׁוּם "בַּל תְּאַחֵר" עַד שֶׁיַּעַבְרוּ עָלָיו רְגָלֵי הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: שְׁלֹשׁ רְגָלִים כְּסִדְרָן, וְחַג הַמַּצּוֹת רִאשׁוֹן. וְכֵן הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: פְּעָמִים שֶׁהֵן שְׁלֹשָׁה, וּפְעָמִים שֶׁהֵן אַרְבָּעָה, פְּעָמִים שֶׁהֵן חֲמִשָּׁה.

---

[8] אֵין מְשַׁפְשְׁפִים אֶת הַגּוּף בְּכֹחַ בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב.

[9] עָפָר שֶׁגָּדַל בְּחָבִית שֶׁל יַיִן וְקוֹרִים לוֹ 'אלום', וְהוּא עִקַּר תִּקּוּן כְּלֵי כֶּסֶף, וְגוֹרֵר אוֹתוֹ, שֶׁהַכֶּסֶף הוּא רַךְ וְיֵשׁ בָּזֶה מִשּׁוּם מְמַחֵק שֶׁהוּא אָב מְלָאכָה.

תּוֹסֶפְתָּא

כֵּיצַד? נָדַר לִפְנֵי הַפֶּסַח, עַד שֶׁיַּעַבְרוּ עָלָיו: הַפֶּסַח, וַעֲצֶרֶת, וְהֶחָג; נָדַר לִפְנֵי עֲצֶרֶת, עַד שֶׁיַּעַבְרוּ עָלָיו: עֲצֶרֶת, וְהֶחָג, וְהַפֶּסַח, וְהָעֲצֶרֶת, וְהֶחָג; נָדַר לִפְנֵי הֶחָג, עַד שֶׁיַּעַבְרוּ עָלָיו: הֶחָג, וְהַפֶּסַח, וַעֲצֶרֶת, וְהֶחָג.

ג. כֵּיצַד לֶחֳדָשִׁים? זֶה שֶׁנֶּאֱמַר "בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן, וּבַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי", אֵין מַתְחִילִין לְמִנּוֹת אֶלָּא מֵרִאשׁוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת יב): "הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֳדָשִׁים". שלומב"ר

ד. כֵּיצַד לִתְרוּמַת שְׁקָלִים? כָּל קָרְבָּנוֹת צִבּוּר קָרְבִין בְּאֶחָד בְּנִיסָן, אִם בָּא חֹדֶשׁ בִּזְמַנּוֹ - קָרְבִין מִן הַחֲדָשָׁה. וְאִם לָאו - קָרְבִין מִן הַיְשָׁנָה.

ה. כֵּיצַד לִשְׁכִירוּת בָּתִּים? הַמַּשְׁכִּיר בַּיִת לַחֲבֵרוֹ לְשָׁנָה - מוֹנֶה שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ מִיּוֹם לְיוֹם. אִם אָמַר: 'לְשָׁנָה זוֹ', אֲפִלּוּ לֹא שָׁכַר מִמֶּנּוּ אֶלָּא בְּאֶחָד בַּאֲדָר - אֵין לוֹ אֶלָּא עַד אֶחָד בְּנִיסָן.

ו. בְּאֶחָד בֶּאֱלוּל רֹאשׁ הַשָּׁנָה לְמַעֲשֵׂר בְּהֵמָה. רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמְרִים: בְּאֶחָד בְּתִשְׁרֵי. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן עַזַּאי: הוֹאִיל וְאָלוּ אוֹמְרִים בְּאֶחָד בֶּאֱלוּל, וְאָלוּ אוֹמְרִים בְּאֶחָד בְּתִשְׁרֵי, יְהֵא הָאֱלוּלִיִּים מִתְעַשְּׂרִין לְעַצְמָן. כֵּיצַד? נוֹלְדוּ ה' בְּאָב, וְה' בֶּאֱלוּל, ה' בֶּאֱלוּל, וְה' בְּתִשְׁרֵי - אֵין מִצְטָרְפִין. ה' בְּתִשְׁרֵי, וְה' בְּאָב - הֲרֵי אֵלּוּ מִצְטָרְפִין.

ז. תִּשְׁרֵי - רֹאשׁ הַשָּׁנָה לַשָּׁנִים, וְלַשְּׁמִיטִין, וְלַיּוֹבְלוֹת, לַנְּטִיעָה, וְלַיָּרָקוֹת, וְלַמַּעֲשְׂרוֹת, וְלִנְדָרִים. כֵּיצַד לַשָּׁנִים וְלַשְּׁמִיטִין וְלַיּוֹבְלוֹת? אֵין מַתְחִילִין לִמְנוֹת לַשָּׁנִים וְלַשְּׁמִיטִין וְלַיּוֹבְלוֹת אֶלָּא מִתִּשְׁרֵי.

כֵּיצַד לַנְּטִיעָה? אֶחָד הַנּוֹטֵעַ, וְאֶחָד הַמַּבְרִיךְ, וְאֶחָד הַמַּרְכִּיב שְׁלוֹשִׁים יוֹם לִפְנֵי רֹאשׁ הַשָּׁנָה - עָלְתָה לוֹ שָׁנָה, וּמִתְּר לְקַיְּמָן בַּשְּׁבִיעִית. פָּחוֹת מִכָּאן - לֹא עָלְתָה לוֹ שָׁנָה, וְאָסוּר לְקַיְּמָן בַּשְּׁבִיעִית. וּפְרוֹת נְטִיעָה זוֹ

הַשָּׁלֵם

אֲסוּרִים עַד חֲמִשָּׁה עָשָׂר בִּשְׁבָט, אִם עָרְלָה - עָרְלָה, אִם רְבָעִי - רְבָעִי.

ח. כֵּיצַד לִירָקוֹת? לִקֵּט יָרָק בְּעֶרֶב רֹאשׁ הַשָּׁנָה עַד שֶׁלֹּא בָּא הַשֶּׁמֶשׁ, וְחָזַר וְלִקֵּט אַחֵר מִשֶּׁבָּא הַשֶּׁמֶשׁ - אֵין תּוֹרְמִין וּמְעַשְּׂרִין מִזֶּה עַל זֶה, מִפְּנֵי שֶׁזֶּה חָדָשׁ וְזֶה יָשָׁן. הָיְתָה שְׁנִיָּה וְנִכְנֶסֶת שְׁלִישִׁית, הָרִאשׁוֹן מִתְעַשֵּׂר מַעֲשֵׂר שֵׁנִי, וְהַשֵּׁנִי מִתְעַשֵּׂר מַעֲשֵׂר עָנִי. לִקֵּט אֶתְרוֹג בְּעֶרֶב ט"וּ בִּשְׁבָט עַד שֶׁלֹּא בָּא הַשֶּׁמֶשׁ, וְחָזַר וְלִקֵּט אַחַר מִשֶּׁבָּא הַשֶּׁמֶשׁ - אֵין תּוֹרְמִין וּמְעַשְּׂרִין מִזֶּה עַל זֶה, מִפְּנֵי שֶׁזֶּה חָדָשׁ וְזֶה יָשָׁן. הָיְתָה שְׁלִישִׁית וְנִכְנְסָה רְבִיעִית - הָרִאשׁוֹן מִתְעַשֵּׂר מַעֲשֵׂר עָנִי, וְהַשֵּׁנִי מִתְעַשֵּׂר מַעֲשֵׂר שֵׁנִי.

ט כֵּיצַד לְנִדָּרִים? הַמּוֹדֵר הֲנָאָה מֵחֲבֵרוֹ לְשָׁנָה - מוֹנֶה שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ מִיּוֹם לְיוֹם, אִם אָמַר "לְשָׁנָה זוֹ" - אֲפִלּוּ לֹא נָדַר הֵימֶנּוּ אֶלָּא בְּאֶחָד בֶּאֱלוּל - אֵין לוֹ אֶלָּא עַד א' בְּתִשְׁרֵי.

י. בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה כָּל בָּאֵי עוֹלָם עוֹבְרִים לְפָנָיו כִּבְנֵי מָרוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים לג): "הַיּוֹצֵר יַחַד לִבָּם" וְגוֹ'. וְאוֹמֵר (שָׁם פּא): "תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר", וְאוֹמַר: "כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא" וְגוֹ'. קְדֻשּׁוּהוּ בֵּית דִּין - הַדִּין נִכְנָס לְפָנָיו, וְאִם לָאו - אֵין הַדִּין נִכְנָס לְפָנָיו. וְכֵן אַתָּה מוֹצֵא בָּעֹמֶר שֶׁל מָן, אִם בָּא חֹדֶשׁ בִּזְמַנּוֹ- הָיָה מִתְעַכֵּב לִשְׁלֹשָׁה יָמִים, וְאִם לָאו - הָיָה מִתְעַכֵּב יוֹתֵר.

יא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה מְשׁוּם רַבִּי עֲקִיבָא: אֲמָרָה תּוֹרָה - הָבֵא שְׁעוֹרִין בַּפֶּסַח שֶׁהוּא פֶּרֶק שְׁעוֹרִין, כְּדֵי שֶׁתִּתְבָּרֵךְ לָכֶם תְּבוּאָה שֶׁבַּשָּׂדוֹת. הָבֵא חִטִּים וּבְכוּרִים בַּעֲצֶרֶת שֶׁהוּא פֶּרֶק אִילָן, כְּדֵי שֶׁיִּתְבָּרְכוּ לָכֶם פֵּרוֹת אִילָן. נַסְכוּ לְפָנַי מַיִם בְּחַג כְּדֵי שֶׁיִּתְבָּרְכוּ עֲלֵיכֶם מֵי גְּשָׁמִים, אִמְרוּ לְפָנַי מַלְכֻיּוֹת וְזִכְרוֹנוֹת וְשׁוֹפָרוֹת, מַלְכֻיּוֹת - כְּדֵי שֶׁתַּמְלִיכוּנִי עֲלֵיכֶם. זִכְרוֹנוֹת - כְּדֵי שֶׁיִּבָּא זִכְרוֹנְכֶם לְפָנַי לְטוֹבָה, אִמְרוּ לְפָנַי שׁוֹפָרוֹת - כְּדֵי שֶׁתַּעֲלֶה תִּפְלַּתְכֶם בִּתְרוּעָה לְפָנַי.

תוֹסֶפְתָּא

יב. הַכֹּל נִדּוֹנִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה וּגְזַר דִּינָם נֶחְתָּם בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַכֹּל נִדּוֹנִין בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, וּגְזַר דִּינוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד נֶחְתָּם בְּזִמָּנוֹ. בְּפֶסַח - עַל הַתְּבוּאָה, בַּעֲצֶרֶת - עַל פֵּרוֹת הָאִילָן, בֶּחָג - עַל הַמַּיִם; וּגְזַר דִּינוֹ שֶׁל אָדָם נֶחְתָּם בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אָדָם נִדּוֹן בְּכָל יוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר (איוב ז): "וַתִּפְקְדֶנּוּ לַבְּקָרִים". רַבִּי נָתָן אוֹמֵר: אָדָם נִדּוֹן בְּכָל שָׁעָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "לִרְגָעִים תִּבְחָנֶנּוּ".

יג. עַל שִׁשָּׁה חֲדָשִׁים הַשְּׁלוּחִין יוֹצְאִין. רַבִּי הִתְקִין שֶׁיְּהוּ יוֹצְאִין אַף עַל אֲדָר שֵׁנִי, מִפְּנֵי הַפּוּרִים.

יד. בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ מְקַבְּלִין עֵדוּת הַחֹדֶשׁ מִכָּל אָדָם. פַּעַם אַחַת שָׁכְרוּ בַּיְתוֹסִין שְׁנֵי עֵדִים לָבֹא לְהַטְעוֹת אֶת הַחֲכָמִים, לְפִי שֶׁאֵין הַבַּיְתוֹסִין מוֹדִים שֶׁתְּהֵא עֲצֶרֶת אֶלָּא אֶחָד בְּשַׁבָּת, בָּא אֶחָד וְאָמַר עֵדוּתוֹ וְהָלַךְ לוֹ, וּבָא הַשֵּׁנִי וְאָמַר: עוֹלֶה הָיִיתִי בְּמַעֲלֵה אֲדֻמִּים, וְרָאִיתִי רַבּוּץ בֵּין שְׁנֵי סְלָעִים, רֹאשׁוֹ דּוֹמֶה לְעֶגֶל, אָזְנָיו דּוֹמֶה לְגִדְי, קַרְנָיו דּוֹמֶה לִצְבִי, וּזְנָבוֹ מַנַּחַת בֵּין יַרְכוֹתָיו, רָאִיתִי וְנִרְתַּעְתִּי וְנָפַלְתִּי לַאֲחוֹרַי, וַהֲרֵי מָאתַיִם זוּז צְרוּרִין לִי בְּפוּנְדָתִי. אָמְרוּ לוֹ: מָאתַיִם זוּז נְתוּנִין לְךָ בְּמַתָּנָה, וְהַשּׁוֹכֵרְךָ יִמָּתֵחַ עַל הָעַמּוּד; מֶה רָאִיתָ לְזַקֵּק לְכָךְ? אָמַר לָהֶם: מִפְּנֵי שֶׁשָּׁמַעְתִּי שֶׁבַּיְתוֹסִין מְבַקְּשִׁין לְהַטְעוֹת אֶת חֲכָמִים, אָמַרְתִּי: "מוּטָב אֵלֵךְ אֲנִי וְאוֹדִיעַ אֶת חֲכָמִים".

טו. אִם אֵין מַכִּירִין אוֹתוֹ - מְשַׁלְּחִין עֵדָיו עִמּוֹ, אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת. מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי נְהוֹרַאי, שֶׁבָּא עִם הָעֵד בְּשַׁבָּת לְאוּשָׁא וְהֵעִיד בּוֹ. בָּרִאשׁוֹנָה הָיוּ מַשִּׂיאִין מַשּׂוֹאוֹת בָּרְאשֵׁי הָרִים הַגְּבוֹהִים, בְּהַר הַמִּשְׁחָה, בְּסַרְטְבָא, בְּגַדְפִּינָא, בְּחַבְרוֹן, בְּבֵית בִּלְתִּין. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אַף חָרוּם, וְכַיָּר, וְגֶדֶר וְחַבְרוֹתֶיהָ.

טז מֵאֵימָתַי מַשִּׂיאִין עַל הַחֹדֶשׁ? לְאוֹר עִבּוּרוֹ! כֵּיצַד? חָל לִהְיוֹת עֶרֶב שַׁבָּת וְשַׁבָּת, מַשִּׂיאִין עָלָיו לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת, וְאִם בָּא בִּזְמַנּוֹ - מַשִּׂיאִין עָלָיו, וְאִם לָאו - אֵין מַשִּׂיאִין עָלָיו. עַל כָּל רָאשֵׁי חֳדָשִׁים הָיוּ מַשִּׂיאִין מַשּׂוֹאוֹת. אָמַר אֶחָד: לְפָנֶיהָ רָאִיתִי - לֹא אָמַר כְּלוּם. לְאַחֲרֶיהָ - דְּבָרָיו קַיָּמִין. לְצִפּוֹנָהּ - לֹא אָמַר כְּלוּם. לְדָרוֹמָהּ - דְּבָרָיו קַיָּמִין. אֶחָד אוֹמֵר: "רָאִיתִי גְּבוֹהַּ שְׁתֵּי מַרְדָּעוֹת", וְאֶחָד אוֹמֵר: "שְׁלֹשָׁה" - עֵדוּתָן קַיֶּמֶת. אֶחָד אוֹמֵר: "שְׁלֹשָׁה", וְאֶחָד אוֹמֵר: "חֲמִשָּׁה" - אֵין מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה. אֲבָל מִצְטָרֵף הוּא עִם אֲחֵרִים. אֶחָד אוֹמֵר: "רָאִיתִיו מַטֶּה וְאֶחָד אוֹמֵר רְאִיתִיו זָקוּף" - אֵין מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה, אֲבָל מִצְטָרֵף הוּא עִם אֲחֵרִים. רְאִיתִיו חָצְיוֹ בֶּעָנָן לֹא אָמַר כְּלוּם חָצְיוֹ בעשישה לֹא אָמַר כְּלוּם חָצְיוֹ בְּמַיִם לֹא אָמַר כְּלוּם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי צָדוֹק אוֹמֵר: אִם לֹא נִרְאָה בִּזְמַנּוֹ - אֵין מְקַדְּשִׁין אוֹתוֹ, שֶׁכְּבָר קִדְּשׁוּהוּ שָׁמַיִם. וְכֵן הָיָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי צָדוֹק אוֹמֵר: אֵין הַשְּׁלוּחִין יוֹצְאִין לְסוּרְיָא, עַד שֶׁיִּשְׁמְעוּ מִפִּי בֵּית דִּין לְמָחָר.

יז. לָמָּה לֹא נִתְפָּרְשׁוּ שְׁמוֹתָן שֶׁל זְקֵנִים? שֶׁלֹּא יְהֵא כָּל אֶחָד וְאֶחָד אוֹמֵר: 'הֲרֵינִי בָּא לְהָקִישׁ אֶת רַבִּי פְּלוֹנִי לְאֶלְדָּד וּמֵידָד, וְאֶת רַבִּי פְּלוֹנִי לְנָדָב וַאֲבִיהוּא'.

וְכֵן הוּא אוֹמֵר (שְׁמוּאֵל א יב): "ה' אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת מֹשֶׁה וְאֶת אַהֲרֹן", וְאוֹמֵר (שָׁם): "וַיִּשְׁלַח ה' אֶת יְרֻבַּעַל וְאֶת בְּדָן וְאֶת יִפְתָּח וְאֶת שְׁמוּאֵל". "יְרֻבַּעַל" - זֶה גִּדְעוֹן. "בְּדָן" - זֶה שִׁמְשׁוֹן. "יִפְתָּח" - כְּמַשְׁמָעוֹ. וְאוֹמֵר (תְּהִלִּים צט): "מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו" וְגוֹ'; שְׁקַל הַכָּתוּב שְׁלֹשָׁה קַלֵּי עוֹלָם בֵּין שְׁלֹשָׁה גְּדוֹלֵי עוֹלָם, לְלַמֶּדְךָ, שֶׁבֵּית דִּינוֹ שֶׁל יְרֻבַּעַל גָּדוֹל לִפְנֵי הַמָּקוֹם כְּבֵית דִּינוֹ שֶׁל מֹשֶׁה. וּבֵית דִּינוֹ שֶׁל יִפְתָּח גָּדוֹל לִפְנֵי הַמָּקוֹם כְּבֵית דִּינוֹ שֶׁל שְׁמוּאֵל, לְהוֹדִיעֲךָ שֶׁכָּל מִי שְׁנִתְמַנָּה פַּרְנָס עַל הַצִּבּוּר, אֲפִלּוּ קַל שֶׁבַּקַּלִּים, שָׁקוֹל כְּאַבִּיר שֶׁבָּאַבִּירִים! וְכֵן הוּא אוֹמֵר (דְּבָרִים יז): "וּבָאתָ אֶל הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם וְאֶל הַשּׁוֹפֵט" - אֵין לְךָ אֶלָּא שׁוֹפֵט שֶׁבְּדוֹרְךָ; וְאוֹמֵר (קֹהֶלֶת ז): "אַל תֹּאמַר מַה הָיָה וְגוֹ', שֶׁהַיָּמִים הָרִאשׁוֹנִים הָיוּ טוֹבִים".

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת רֹאשׁ הַשָּׁנָה פֶּרֶק שֵׁנִי

א. קִדְּשׁוּ אֶת הַחֹדֶשׁ בִּזְמַנּוֹ וְנִמְצְאוּ עֵדִים זוֹמְמִין - הֲרֵי זֶה מְקֻדָּשׁ. קִדְּשׁוּהוּ בַּלַּיְלָה - אֵינוֹ מְקֻדָּשׁ. קִדְּשׁוּהוּ אֲנוּסִין, שׁוֹגְגִין, מְזִידִין וּמְטֻעִין - הֲרֵי זֶה מְקֻדָּשׁ. קִדְּשׁוּהוּ לִפְנֵי זְמַנּוֹ, אוֹ לְאַחַר עִבּוּרוֹ - פָּחוֹת מִשְּׁלֹשִׁים יוֹם אוֹ יוֹתֵר עַל שְׁלֹשִׁים, יָכוֹל יִהֵא מְקֻדָּשׁ - תַּלְמוּד לוֹמַר (שְׁמוֹת יב): "חֹדֶשׁ" - אֵין חֹדֶשׁ פָּחוֹת מִשְּׁלֹשִׁים יוֹם, לֹא נִרְאֵית לְבָנָה לִשְׁנֵי יָמִים, יָכוֹל יְקַדְּשׁוּהוּ לְאַחַר שְׁנֵי יָמִים? תַּלְמוּד לוֹמַר: "יוֹם" - אֵין לוֹ אֶלָּא יוֹם אֶחָד בִּלְבַד.

ב. בְּתַעֲנִיּוֹת תּוֹקְעִין שָׁלֹשׁ שֶׁל שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ, וּבְמַסְעוֹת שָׁלֹשׁ שֶׁל שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ, עַל כָּל דָּגֶל וְדָגֶל; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: שָׁלֹשׁ עַל כָּל מִטָּה וּמִטָּה. בַּמֶּה הֵן תּוֹקְעִין? בַּחֲצוֹצְרוֹת שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה תּוֹקְעִין בְּשֶׁל זְכָרִים, וּבְיוֹבֵל בְּשֶׁל יְעֵלִים, נָתְנוּ חֲכָמִים אֶת הַמְצוּי לְמְצוּי, וְאֶת שֶׁאֵינוֹ מְצוּי לְשֶׁאֵינוֹ מְצוּי.

ג. שׁוֹפָר אָרוֹךְ שֶׁקִּצְרוֹ - כָּשֵׁר. גֵּרְדּוֹ בֵּין מִבִּפְנִים בֵּין מִבַּחוּץ - כָּשֵׁר. צִפָּהוּ זָהָב, מִבִּפְנִים - פָּסוּל. מִבַּחוּץ - כָּשֵׁר. צִפָּהוּ בְּמָקוֹם הַנָּחַת פִּיו, אוֹ שֶׁהוֹסִיף עָלָיו כָּל שֶׁהוּא - אֲפִלּוּ בְּמִינוֹ פָּסוּל. נִקַּב וּסְתָמוֹ - אֲפִלּוּ בְּמִינוֹ, אִם מְעַכֵּב אֶת הַתְּקִיעָה - פָּסוּל. וְאִם לָאו - כָּשֵׁר. נָתַן שְׁנֵי שׁוֹפָרוֹת זֶה בְּתוֹךְ זֶה וְתָקַע, אִם קוֹל הַפְּנִימִי שָׁמַע - יָצָא, אִם קוֹל הַחִיצוֹן שָׁמַע - לֹא יָצָא. כַּמָּה הוּא שִׁעוּר שׁוֹפָר? כְּדֵי שֶׁיֹּאחֵז בְּיָדוֹ אַחַת וְיִתְקַע.

ד. הַכֹּל חַיָּבִין בִּתְקִיעַת שׁוֹפָר: כֹּהֲנִים, לְוִיִּם וְיִשְׂרְאֵלִים, גֵּרִים, וַעֲבָדִים מְשֻׁחְרָרִין, חֲלָלִים, נְתִינִים, מַמְזֵרִים, חֵרֵשׁ, שׁוֹטֶה וְקָטָן, סְרִיס אָדָם וּסְרִיס חַמָּה, פְּצוּעַ דַּכָּה וּכְרוּת שָׁפְכָה - כֻּלָּן חַיָּבִין, וּמוֹצִיאִין אֶת הָרַבִּים יְדֵי חוֹבָתָן. טוּמְטוּם וְאַנְדְּרוֹגִינוֹס - חַיָּבִין, וְאֵין מוֹצִיאִין אֶת הָרַבִּים יְדֵי חוֹבָתָן. אַנְדְּרוֹגִינוֹס - מוֹצִיא אֶת מִינוֹ, וְאֵינוֹ מוֹצִיא אֶת שֶׁאֵינוֹ מִינוֹ. טוּמְטוּם - אֵינוֹ מוֹצִיא, לֹא אֶת מִינוֹ וְלֹא אֶת שֶׁאֵינוֹ מִינוֹ. וְכֵן מִי שֶׁחֶצְיוֹ עֶבֶד וְחֶצְיוֹ בֶּן חוֹרִין - אֵינוֹ מוֹצִיא לֹא אֶת מִינוֹ וְלֹא אֶת שֶׁאֵינוֹ מִינוֹ. נָשִׁים וַעֲבָדִים וּקְטַנִּים - פְּטוּרִין, וְאֵין מוֹצִיאִין אֶת הָרַבִּים יְדֵי חוֹבָתָן.

ה. הַתּוֹקֵעַ וּמְתַעֵסֵּק, וְהַתּוֹקֵעַ וּמְתַלְמֵד, וְהַמְלַמֵּד אֶת בְּנוֹ, וְהַמְלַמֵּד אֶת תַּלְמִידוֹ, אִם כְּוֵן לִבּוֹ - יָצָא, וְאִם לָאו - לֹא יָצָא. רוֹעֶה שֶׁהִרְבִּיץ אֶת צֹאנוֹ אֲחוֹרֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת, וְכֵן חוֹלֶה שֶׁהָיָה מֻטָּל אֲחוֹרֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת, וּמִי שֶׁהָיָה בֵּיתוֹ סָמוּךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת, וְשָׁמַע קוֹל שׁוֹפָר, אוֹ קוֹל מְגִלָּה, אִם כְּוֵן לִבּוֹ - יָצָא. וְאִם לָאו - לֹא יָצָא. אַף עַל פִּי שֶׁזֶּה שָׁמַע וְזֶה שָׁמַע, זֶה כְּוֵן לִבּוֹ וְזֶה לֹא כְּוֵן לִבּוֹ. זֶה שֶׁכְּוֵן לִבּוֹ - יָצָא, וְזֶה שֶׁלֹּא כְּוֵן לִבּוֹ - לֹא יָצָא, שֶׁאֵין הַכֹּל הוֹלֵךְ אֶלָּא אַחַר כַּוָּנַת הַלֵּב, שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים י): "תָּכִין לִבָּם תַּקְשִׁיב אָזְנֶךָ, וְאוֹמֵר (מִשְׁלֵי כג): "תְּנָה בְנִי לִבְּךָ לִי וְעֵינֶיךָ דְּרָכַי תִּצֹּרְנָה" וְגוֹ'.

ו. וְעוֹד זֹאת הָיְתָה יְרוּשָׁלַיִם יְתֵרָה עַל יַבְנֶה, שֶׁכָּל עִיר שֶׁרוֹאָה וְשׁוֹמַעַת וּקְרוֹבָה, וְיכוֹלָה לָבוֹא, שִׁלְשָׁה דְּבָרִים אֵלּוּ בְּתוֹכָהּ - תּוֹקְעִין בָּהּ. וּבִיבְנֶה - לֹא הָיוּ תּוֹקְעִין אֶלָּא בְּבֵית דִּין בִּלְבַד.

ז. רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר צָדוֹק אוֹמֵר: אִם לֹא נִרְאָה בִּזְמַנּוֹ - אֵין מְקַדְּשִׁין אוֹתוֹ, שֶׁכְּבָר קִדְּשׁוּהוּ שָׁמַיִם. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אִם לֹא נִרְאָה בִּזְמַנּוֹ - אֵין מְקַדְּשִׁין אוֹתוֹ, שֶׁכְּבָר חִדֵּשׁ שֶׁלְּפָנָיו קִדְּשׁוֹ. שִׁמְעוֹן בֶּן הַסְּגָן אוֹמֵר: אִם בָּאוּ עֵדִים מִן הַמִּנְחָה וּלְמַעְלָה- תּוֹקְעִין הָיוּ, אֲבָל אֵין מוֹסִיפִין קָרְבָּן עַד שֶׁיְּקַדְּשׁוּ הַחֹדֶשׁ. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה: דְּבָרִים אֵלּוּ הִתְקִינָן רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי מִשֶּׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, לְכִשְׁיִבָּנֶה הַבַּיִת בִּמְהֵרָה יַחְזְרוּ דְּבָרִים אֵלּוּ לְיוֹשְׁנָם.

ח. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: כְּתִיב (וַיִּקְרָא כג): "שַׁבָּתוֹן זִכְרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא קֹדֶשׁ"; "שַׁבָּתוֹן" - זוֹ קְדֻשַּׁת הַיּוֹם. "זִכָּרוֹן" - אֵלּוּ זִכְרוֹנוֹת. "תְּרוּעָה" - אֵלּוּ שׁוֹפָרוֹת. "מִקְרָא קֹדֶשׁ" - קִדְּשֵׁהוּ בַּעֲשַׂיַּת

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

מְלֹאכָה. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָה: מִפְּנֵי מָה לֹא נֹאמַר "שַׁבָּתוֹן" שְׁבוּת! שֶׁבּוֹ פָּתַח הַכָּתוּב תְּחִלָּה?! אֶלָּא "שַׁבָּתוֹן" - קְדֻשֶּׁהוּ בַּעֲשִׂיַּת מְלֹאכָה. "זִכָּרוֹן" - אֵלּוּ זִכְרוֹנוֹת. "תְּרוּעָה" - אֵלּוּ שׁוֹפָרוֹת. "מִקְרָא קֹדֶשׁ" - זוֹ קְדֻשַּׁת הַיּוֹם.

ט. מָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ לוֹמַר כְּדִבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָה אוֹמֵר כְּדִבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָה, כְּדִבְרֵי רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר כְּדִבְרֵי רַבִּי יוֹחָנָן. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: קְדֻשַּׁת הַיּוֹם עִם הַזִּכְרוֹנוֹת. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: מַה מָּצִינוּ בְּכָל מָקוֹם אוֹמְרָהּ בָּאֶמְצַע, אַף כָּאן אוֹמְרָהּ בָּאֶמְצַע. רַבִּי אוֹמֵר: מַה מָּצִינוּ בְּכָל מָקוֹם אוֹמְרָהּ בָּרְבִיעִית, אַף כָּאן אוֹמְרָהּ בָּרְבִיעִית. וּכְשֶׁקִּדְּשׁוּ אֶת הַשָּׁנָה בְּאוּשָׁא, בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן עָבַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָא, וְאָמַר כְּדִבְרֵי רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: לֹא הָיִינוּ נוֹהֲגִין כֵּן בְּיַבְנֶה. בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי עָבַר רַבִּי חֲנִינָא בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי, וְאָמַר כְּדִבְרֵי רַבִּי עֲקִיבָה. וְאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: "כָּךְ הָיִינוּ נוֹהֲגִין בְּיַבְנֶה"!

י. אֵין פּוֹחֲתִין מֵעֲשָׂרָה מַלְכֻיּוֹת, וּמֵעֲשָׂרָה זִכְרוֹנוֹת, וּמֵעֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת. וְאִם אָמַר שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ מִכֻּלָּם - יָצָא. אֵין מַזְכִּירִין זִכָּרוֹן וּמַלְכוּת וְשׁוֹפָר שֶׁל פָּרְעָנוּת. מַתְחִיל בְּתוֹרָה וּמְשַׁלֵּים בַּנְּבִיא. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אִם הָיְתָה פָּרְעָנוּת שֶׁל עוֹבְדֵי גִּלּוּלִים - מַזְכִּירִין אוֹתָהּ בְּפָנֵי עַצְמָהּ. הַמַּתְחִיל - מַתְחִיל בְּשֶׁל תּוֹרָה, וּמְסַיֵּם בְּשֶׁל תּוֹרָה. אוֹמֵר שֶׁל נְבִיאִים וְשֶׁל כְּתוּבִים בָּאֶמְצַע. אֵין אוֹמְרִים מַלְכֻיּוֹת עִם זִכְרוֹנוֹת, וְלֹא זִכְרוֹנוֹת עִם הַשּׁוֹפָרוֹת, וְאִם אָמַר - לֹא אָמַר כְּלוּם, וְצָרִיךְ לְאוֹמְרָהּ שְׁנִיָּה.

יא. פִּקְדּוֹנוֹת כְּזִכְרוֹנוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית כא): "וַה' פָּקַד אֶת שָׂרָה" וְגוֹ'. וְאוֹמֵר (שְׁמוֹת ג): "פָּקֹד פָּקַדְתִּי אֶתְכֶם" וְגוֹ'. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אוֹמְרָן עִם הַזִּכְרוֹנוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא יֹאמְרָהּ עִמָּהֶן, זִכָּרוֹן שֵׁישׁ עִמָּהּ תְּרוּעָה, כְּגוֹן (וַיִּקְרָא כג): "זִכְרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא קֹדֶשׁ".

הַשָּׁלֵם

רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אוֹמְרָן עִם הַזִּכְרוֹנוֹת וְעִם הַשּׁוֹפָרוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא הָיָה אוֹמְרָן אֶלָּא עִם הַזִּכְרוֹנוֹת בִּלְבַד. תְּרוּעָה שֶׁאֵין עִמָּהּ וְלֹא כְלוּם, כְּגוֹן (בְּמִדְבַּר כט): "יוֹם תְּרוּעָה יִהְיֶה לָכֶם". רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אוֹמְרָהּ עִם הַשּׁוֹפָרוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵינוֹ אוֹמְרָהּ כָּל עִקָּר. מַלְכוּת שֵׁישׁ עִמָּהּ תְּרוּעָה, כְּגוֹן "תְּרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ". רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אוֹמְרָהּ עִם הַמַּלְכֻיּוֹת וְעִם הַשּׁוֹפָרוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא הָיָה אוֹמְרָהּ אֶלָּא עִם הַשּׁוֹפָרוֹת בִּלְבַד. (דִּבְרִים ו): "שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד". (דִּבְרִים ד): "וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים וְגוֹ', אַתָּה הָרְאֵתָ לָדַעַת" וְגוֹ'. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אוֹמְרָן עִם הַמַּלְכֻיּוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא הָיָה אוֹמְרָן כָּל עִקָּר. (תְּהִלִּים מז): "זַמְּרוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ וְגוֹ', כִּי מֶלֶךְ כָּל הָאָרֶץ אֱלֹהִים" וְגוֹ'. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: שְׁתַּיִם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַחַת. וְשָׁוִין בְּ"מֶלֶךְ עַל גּוֹיִם אֱלֹהִים יָשַׁב עַל כִּסֵּא קָדְשׁוֹ" שֶׁהוּא אַחַת. (תְּהִלִּים כד): "שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְגוֹ', מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד ה' צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה". רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: רִאשׁוֹנִים - שְׁתַּיִם. שְׁנִיָּה - שָׁלֹשׁ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: רִאשׁוֹנָה - אַחַת. שְׁנִיָּה - שְׁתַּיִם. זִכְרוֹנוֹת הָאֲמוּרוֹת בַּעֲנִיָּה וּבַקָּשָׁה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אוֹמְרָן כֻּלָּן כְּאֶחָד. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: רִאשׁוֹנִים בִּפְנֵי עַצְמָן, וּשְׁנִיִּים בִּפְנֵי עַצְמָן. שׁוֹפָרוֹת הָאֲמוּרוֹת בְּעִנְיַן גְּדֵעוֹן וּבְעִנְיַן יְהוֹשָׁעַ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אוֹמְרָן כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הָאֲמוּרִין בִּשְׁעַת מַעֲשֶׂה - לְעַצְמָן. בִּשְׁעַת פְּקִידָה - לְעַצְמָן.

יב. סֵדֶר תְּקִיעוֹת, שָׁלֹשׁ שֶׁל שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ, שִׁעוּר תְּקִיעָה - כְּשָׁלֹשׁ תְּרוּעוֹת. שִׁעוּר תְּרוּעָה - כְּשָׁלֹשׁ יְבָבוֹת. שָׁמַע שֵׁשׁ תְּקִיעוֹת וְשֵׁשׁ תְּרוּעוֹת, אֻפְּלוּ בְּסִרוּגִין, אֻפְּלוּ כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ - יָצָא. שָׁמַע תְּקִיעָה מִזֶּה וּתְקִיעָה מִזֶּה, וּתְרוּעָה מִזֶּה, תְּקִיעָה מִזֶּה וּתְרוּעָה מִזֶּה, אֻפְּלוּ בְּסִרוּגִין, אֻפְּלוּ כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ - יָצָא. שָׁמַע תְּקִיעוֹת וּבְרָכוֹת, בֵּין שֶׁהַקְּדִים תְּקִיעוֹת לִבְרָכוֹת, וּבֵין שֶׁהִקְדִּים בְּרָכוֹת

תּוֹסֶפְתָּא

לִתְקִיעוֹת - יָצָא. תְּקַע וְהָרִיעַ, וְתָקַע וְחָזַר, וְהָרִיעַ וְתָקַע - אֵין בְּיָדוֹ אֶלָּא אַחַת. תָּקַע וְהָרִיעַ, וְתָקַע בִּנְשִׁימָה אַחַת - לֹא יָצָא. מִתְלַמְּדִים לִתְקוֹעַ בַּשַּׁבָּת, וְאֵין מְעַכְּבִין אֶת הַנָּשִׁים, וְאֶת הַקְּטַנִּים מִלִּתְקַע בְּשַׁבָּת, וַאֲפִילוּ בְּיוֹם-טוֹב.

יג. יוֹם-טוֹב שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת. בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: מִתְפַּלֵּל עֶשְׂרָה, וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: מִתְפַּלֵּל תֵּשַׁע. יוֹם-טוֹב שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת, בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים: מִתְפַּלֵּל שְׁמוֹנֶה, וְאוֹמֵר שֶׁל שַׁבָּת בְּפְנֵי עַצְמָהּ וְשֶׁל יוֹם-טוֹב בְּפְנֵי עַצְמָהּ, וּמַתְחִיל בְּשֶׁל שַׁבָּת. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים: מִתְפַּלֵּלִים שֶׁבַע, וּמַתְחִיל בְּשֶׁל שַׁבָּת, וּמְסַיֵּם בְּשֶׁל שַׁבָּת, וְאוֹמְרִים קְדֻשַּׁת הַיּוֹם בְּאֶמְצַע. אָמְרוּ בֵּית הִלֵּל לְבֵית שַׁמַּאי: וַהֲלֹא בְּמַעֲמַד כֻּלְּכֶם, זְקֵנֵי בֵית שַׁמַּאי, יָרַד חוֹנִי הַקָּטָן וְאָמַר שֶׁבַע, וְאָמְרוּ לוֹ כָּל הָעָם: ׳נַחַת רוּחַ יְהֵיה לְךָ׳! אָמְרוּ לָהֶם בֵּית שַׁמַּאי: מִפְּנֵי שֶׁהָיְתָה שָׁעָה רְאוּיָה לְקַצֵּר. אָמְרוּ לָהֶם בֵּית הִלֵּל: אִילּוּ הָיְתָה שָׁעָה רְאוּיָה לְקַצֵּר - הָיָה לוֹ לְקַצֵּר בְּכָלָם!

יד. רַבָּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: שְׁלִיחַ צִבּוּר מוֹצִיא אֶת הָרַבִּים יְדֵי חוֹבָתָן. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: כָּל אֶחָד וְאֶחָד מוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ. אָמְרוּ לוֹ: אִם כֵּן, לָמָּה מִתְפַּלְּלִין כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְעַצְמוֹ? אָמַר לָהֶן: מִפְּנֵי שֶׁשְּׁלִיחַ צִבּוּר מְתַקֵּן אֶת עַצְמוֹ. אָמַר לָהֶם: אִם כֵּן, לָמָּה מוֹרִידִין אוֹתוֹ לִפְנֵי הַתֵּבָה? אָמְרוּ לוֹ: לְהוֹצִיא אֶת מִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ. אָמַר לָהֶם: כְּשֵׁם שֶׁהוּא מוֹצִיא אֶת מִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ - כָּךְ הוּא מוֹצִיא אֶת מִי שֶׁיּוֹדֵעַ.

מַסֶּכֶת תַּעֲנִית פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. שׁוֹאֲלִין אֶת הַגְּשָׁמִים עַד שֶׁיֵּצֵא נִיסָן, שֶׁנֶּאֱמַר (יואל ב, כג): "וַיּוֹרֶד לָכֶם גֶּשֶׁם מוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ בָּרִאשׁוֹן"; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: יוֹרֶה בְּמַרְחֶשְׁוָן וּמַלְקוֹשׁ בָּרִאשׁוֹן. אָמַר לָהֶם רַבִּי מֵאִיר: הוֹאִיל וְאֵילָן עוֹשֶׂה פֵּרוֹת לִשְׁנֵים עָשָׂר, וּתְבוּאָה לִשְׁשָׁה חֳדָשִׁים, מַה מָּצִינוּ בְּאֵילָן שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (יחזקאל מז, יב): "לָחֳדָשָׁיו יְבַכֵּר", אַף תְּבוּאָה לַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם, הָא לְמַדְתָּ, שֶׁיּוֹרֶה וּמַלְקוֹשׁ בָּרִאשׁוֹן.

ב. מֵאֵימָתַי שׁוֹאֲלִין אֶת הַגְּשָׁמִים? מִשֶּׁהִגִּיעַ זְמַנָּהּ שֶׁל רְבִיעָה, אִם הָיְתָה שָׁנָה חֲסֵרָה - נוֹתְנִין לָהּ חֶסְרוֹנָהּ, וְאִם לָאו - הוֹלְכִין אַחַר סִדְרָן; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: לְעוֹלָם הוֹלְכִים אַחַר סִדְרָן, אִם הָיְתָה שָׁנָה מְעֻבֶּרֶת - נוֹתְנִין לָהּ עִבּוּרָהּ.

ג. אֵיזוֹ הִיא רְבִיעָה רִאשׁוֹנָה? הַבְּכִירָה בִּשְׁלִשָּׁה, בֵּינוֹנִית בִּשְׁבָעָה בּוֹ, אֲפִלָּה בִּשְׁבָעָה עָשָׂר בּוֹ; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בִּשְׁבָעָה, וּבִשְׁבָעָה עָשָׂר, וּבְעֶשְׂרִים וּשְׁלִשָּׁה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: בִּשְׁבָעָה עָשָׂר, וּבְעֶשְׂרִים וּשְׁלוֹשָׁה, וּבְרֹאשׁ חֹדֶשׁ כִּסְלִיו. וְכֵן הָיָה רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אֵין הַיְחִידִים מִתְעַנִּין עַד שֶׁיַּגִּיעַ רֹאשׁ חֹדֶשׁ כִּסְלֵיו.

ד. אֵיזוֹ הִיא רְבִיעָה שְׁנִיָּה? מִשֶּׁהִגִּיעַ זְמַנָּהּ שֶׁל רְבִיעָה; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: מִשֶּׁתֵּרֵד רְבִיעָה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: כָּל הַתְּלוּיִ בִּרְבִיעָה - מִשֶּׁתַּגִּיעַ זְמַנָּהּ שֶׁל רְבִיעָה, וְכָל שֶׁאֵין תָּלוּי בִּרְבִיעָה - מִשֶּׁתֵּרֵד רְבִיעָה שְׁנִיָּה. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: גְּשָׁמִים שֶׁיָּרְדוּ שִׁבְעָה יָמִים זֶה אַחַר זֶה - אַתָּה מוֹנֶה בָּהֶן רְבִיעָה רִאשׁוֹנָה. שְׁנִיָּה וּשְׁלִישִׁית וְלֹא פָסְקוּ - יֵשׁ בָּהֶן כְּדֵי רְבִיעָה שְׁנִיָּה. כַּמָּה גְּשָׁמִים יוֹרְדִין, וְיֹהֵא בָּהֶן כְּדֵי רְבִיעָה? מִלֹּא כְלִי שֶׁל שְׁלֹשָׁה טְפָחִים; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: רִאשׁוֹנָה - טֶפַח. שְׁנִיָּה - טְפָחַיִם. וּרְבִיעָה - שְׁלֹשָׁה טְפָחִים. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: אֵין לְךָ כָּל טֶפַח וְטֶפַח שֶׁיּוֹרֵד מִלְּמַעְלָה, שֶׁאֵין הָאָרֶץ פּוֹלֶטֶת כְּנֶגְדּוֹ טְפָחַיִם. וְכֵן הוּא אוֹמֵר (תְּהִלִּים מב, ח): "תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא" וְגוֹ', לָמָּה נִקְרָא רְבִיעָה? שֶׁרוֹבַעַת אֶת הָאָרֶץ.

ה. כְּשֶׁאָמְרוּ ׳אָסוּר בִּמְלָאכָה׳, לֹא אָמְרוּ אֶלָּא בָּעִיר, אֲבָל בַּדֶּרֶךְ מָתָר, כֵּיצַד? יוֹצֵא לַדֶּרֶךְ - נוֹעֵל, נוֹכֵס לָעִיר - חוֹלֵץ. וּכְשֶׁאָמְרוּ: ׳אָסוּר בִּרְחִיצָה׳ לֹא אָמְרוּ אֶלָּא

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

כָּל גּוּפוֹ, אֲבָל פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו - מֻתָּר. וְכֵן אַתָּה מוֹצֵא בִּמְנָדֶה וְאָבֵל. כָּל שֶׁאָמְרוּ ׳אוֹכְלִין וְשׁוֹתִין מִבְּעוֹד יוֹם׳ - אֲסוּרִין בִּמְלָאכָה, בִּרְחִיצָה, וּבְסִיכָה, בִּנְעִילַת הַסַּנְדָּל, בְּתַשְׁמִישׁ הַמִּטָּה, הַיּוֹם אָסוּר בִּמְלָאכָה, וְהַלַּיְלָה מֻתָּר. מִנַּיִן שֶׁהַיּוֹם הוֹלֵךְ אַחַר הַלַּיְלָה? שֶׁנֶּאֱמַר (אֶסְתֵּר ד, טז): ״לֵךְ כְּנוֹס אֶת כָּל הַיְּהוּדִים״ וְגוֹ'[10], כָּל אֵלּוּ שֶׁאָמְרוּ ׳אוֹכְלִין וְשׁוֹתִין מִשֶּׁחֲשֵׁכָה׳ - מֻתָּרִין בִּמְלָאכָה, בִּרְחִיצָה, וּבְסִיכָה, וּבִנְעִילַת הַסַּנְדָּל, בְּתַשְׁמִישׁ הַמִּטָּה, אוֹכְלִין וְשׁוֹתִין עַד שֶׁיַּעֲלֶה עַמּוּד הַשַּׁחַר; דִּבְרֵי רַבִּי. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: עַד קְרוֹת הַגֶּבֶר. יָשַׁן וְעָמַד - אָסוּר מִיָּד. כָּל אֵלּוּ שֶׁאָמְרוּ: ׳אֲסוּרִין בִּנְעִילַת הַסַּנְדָּל׳ - יָצָא מִן הַכְּרָךְ - נוֹעֵל. הִגִּיעַ לַכְּרָךְ - חוֹלֵץ. וְכֵן אַתָּה אוֹמֵר בִּמְנָדֶה וּבְאָבֵל.

ו. אֵיזֶהוּ יָחִיד? רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: לֹא כָּל הָרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת עַצְמוֹ יָחִיד - עוֹשֶׂה, עַצְמוֹ תַּלְמִיד חָכָם - עוֹשֶׂה, אֶלָּא כָּל שֶׁמְּנוּהוּ בֵּית דִּין פַּרְנָס עַל כָּךְ, שֶׁאֵרַע לָהֶם צַעַר וְנִזְקַק לָהֶם. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּדָבָר שֶׁל שַׁבָּח, אֲבָל בְּדָבָר שֶׁל צַעַר - עוֹשֶׂה, וְזָכוּר לַטּוֹב, שֶׁאֵין שַׁבָּח הוּא לוֹ אֶלָּא צַעַר הוּא לוֹ.

ז. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר מְשׁוּם רַבִּי מֵאִיר, וְכֵן הָיָה רַבִּי דּוֹסָא אוֹמֵר כִּדְבָרָיו: חֲצִי תִּשְׁרֵי, מַרְחֶשְׁוָן, וַחֲצִי כִּסְלָו - זֶרַע. חֲצִי כִּסְלָו, וְטֵבֵת, וּשְׁבַט - חֹרֶף. חֲצִי שְׁבָט, וַאֲדָר, וַחֲצִי נִיסָן - קֹר. חֲצִי נִיסָן, אִיָּר, וַחֲצִי סִיוָן - קָצִיר. חֲצִי סִיוָן, תַּמּוּז, וַחֲצִי אָב - קַיִץ. חֲצִי אָב, אֱלוּל, וַחֲצִי תִּשְׁרֵי - חֹם. רַבִּי יְהוּדָה הָיָה מוֹנֶה מִמַּרְחֶשְׁוָן. רַבִּי שִׁמְעוֹן מוֹנֶה מִתִּשְׁרֵי.

---

[10] וְשָׁם כָּתוּב: ״וְצוּמוּ עָלַי וְאַל תֹּאכְלוּ וְאַל תִּשְׁתּוּ שִׁלְשֶׁת יָמִים לַיְלָה וְיוֹם״ - מַשְׁמַע שֶׁהַלַּיְלָה בָּא לִפְנֵי הַיּוֹם.

הַשָּׁלֵם

ח. סֵדֶר תַּעֲנִיּוֹת כֵּיצַד? מוֹצִיאִין אֶת הַתֵּבָה לְרְחוּבָהּ שֶׁל עִיר, וְנוֹתְנִין עָלֶיהָ אֵפֶר מְקֻלֶּה, וְלֹא הָיוּ מִתְעַלְּפִין עָלֶיהָ, אֶלָּא אֶחָד יוֹשֵׁב וּמְשַׁמְּרָהּ כָּל הַיּוֹם. זָקֵן שֶׁבָּהֶם אוֹמֵר לִפְנֵיהֶם דִּבְרֵי כִבּוּשִׁין: בָּנַי! יִתְבַּיֵּשׁ אָדָם מֵחֲבֵרוֹ וְאַל יִתְבַּיֵּשׁ אָדָם מִמַּעֲשָׂיו, מוּטָב יִתְבַּיֵּשׁ אָדָם מֵחֲבֵרוֹ וּמִמַּעֲשָׂיו, וְאַל יְהֵא הוּא וּבָנָיו נֶעֱצָבִין בָּרָעָב, וְכֵן הוּא אוֹמֵר (יְשַׁעְיָה נח, ג): ״לָמָּה צַמְנוּ וְלֹא רָאִיתָ, עִנִּינוּ נַפְשֵׁנוּ וְלֹא תֵדָע״; מַה הוּא מְשִׁיבוֹ? - ״הֵן בְּיוֹם צֹמְכֶם״ וְגוֹ'. אָדָם שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ עֲבֵרָה וּמִתְוַדֶּה, וְאֵינוֹ חוֹזֵר בָּהּ, לְמַה הַדָּבָר דּוֹמֶה? לְאָדָם שֶׁתּוֹפֵשׂ שֶׁרֶץ בְּיָדוֹ וְטוֹבֵל, שֶׁאֲפִילּוּ טוֹבֵל בְּכָל מֵימוֹת שֶׁבָּעוֹלָם - לֹא עָלְתָה לוֹ טְבִילָה. זָרְקוֹ מִיָּדוֹ, כֵּיוָן שֶׁטָּבַל בְּאַרְבָּעִים סְאָה - מִיָּד עָלְתָה לוֹ טְבִילָה, שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי כח, יג): ״וּמוֹדֶה וְעֹזֵב יְרֻחָם״, וְאוֹמֵר (אֵיכָה ג, מא): ״נִשָּׂא לְבָבֵנוּ אֶל כַּפָּיִם אֶל אֵל בַּשָּׁמָיִם״.

ט. אוֹמֵר לִפְנֵיהֶם עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע בְּרָכוֹת, שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה שֶׁבְּכָל יוֹם, וְשֵׁשׁ הָיוּ מוֹסִיפִין. עַל הַשְּׁבִיעִית הוּא אוֹמֵר: ״בָּרוּךְ מְרַחֵם עַל הָאָרֶץ״. מְשׁוּם סוּמְכוֹס אָמְרוּ: ״בָּרוּךְ מַשְׁפִּיל הָרָמִים״, וְאוֹתָן שֵׁשׁ הֵיכָן אֲמָרָן? בֵּין ׳גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל׳ לִ׳רוֹפֵא חוֹלִים׳. וּמֵאֲרִיךְ בַּגְּאֻלָּה, וְהֵן עוֹנִין אַחֲרָיו. עוֹנִין ׳אָמֵן׳ עַל כָּל בְּרָכָה וּבְרָכָה, וְכָךְ הָיוּ נוֹהֲגִין בַּגְּבוּלִין, אֲבָל בַּמִּקְדָּשׁ הָיוּ אוֹמְרִין: ״בָּרוּךְ אַתָּה ה׳ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם בָּרוּךְ גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל״, וְלֹא הָיוּ עוֹנִין אַחֲרָיו ׳אָמֵן׳, וְכָל כָּךְ לָמָּה? לְפִי שֵׁאֵין עוֹנִין אָמֵן בַּמִּקְדָּשׁ; מִנַּיִן שֵׁאֵין עוֹנִין אָמֵן בַּמִּקְדָּשׁ? שֶׁנֶּאֱמַר (נְחֶמְיָה ט, ה): ״קוּמוּ בָּרְכוּ אֶת ה׳ אֱלֹהֵיכֶם מִן הָעוֹלָם עַד הָעוֹלָם, וִיבָרְכוּ אֶת שֵׁם כְּבוֹדֶךָ וּמְרוֹמָם עַל כָּל בְּרָכָה וּתְהִלָּה״ - ׳עַל כָּל בְּרָכָה וּבְרָכָה תֵּן לוֹ תְּהִלָּה׳.

י. עַל הָרִאשׁוֹנוֹת הוּא אוֹמֵר: ״בָּרוּךְ ה׳ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם, בָּרוּךְ גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל״, וְהֵן עוֹנִין אַחֲרָיו: ״בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד״. וְחַזָּן

תּוֹסֶפְתָּא

הַכְּנֶסֶת אוֹמֶרֶ לָהֶם: "תִּקְעוּ הַכֹּהֲנִים, תִּקְעוּ!" וְחוֹזֶר וְאוֹמֶר לָהֶם: "מִי שֶׁעָנָה אֶת אַבְרָהָם בְּהַר הַמּוֹרִיָּה, הוּא יַעֲנֶה אֶתְכֶם וְיִשְׁמַע בְּקוֹל צַעֲקַתְכֶם הַיּוֹם הַזֶּה". וְהֵן תּוֹקְעִין וּמְרִיעִין וְתוֹקְעִין. וְעַל הַשֵּׁנִיָּה הוּא אוֹמֶר: "בָּרוּךְ ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם בָּרוּךְ זוֹכֵר הַנִּשְׁכָּחוֹת". וְהֵן עוֹנִין אַחֲרָיו: "בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ". וְחַזַּן הַכְּנֶסֶת אוֹמֶר לָהֶם: "הָרִיעוּ בְּנֵי אַהֲרֹן, הָרִיעוּ!", וְחוֹזֶר וְאוֹמֶר לָהֶם: "מִי שֶׁעָנָה אֶת אֲבוֹתֵינוּ עַל יַם סוּף, הוּא יַעֲנֶה אֶתְכֶם, וְיִשְׁמַע קוֹל צַעֲקַתְכֶם בַּיּוֹם הַזֶּה". תּוֹקְעִין וּמְרִיעִין וְתוֹקְעִין אַחַת. וְכֵן בְּכָל בְּרָכָה וּבְרָכָה, בְּאַחַת אוֹמֵר: 'תִּקְעוּ', וּבְאַחַת אוֹמֵר: 'הָרִיעוּ', עַד שֶׁיִּגְמֹר אֶת הַבְּרָכוֹת כֻּלָּן. וְכָךְ הָנְהִיג רַבִּי חֲלַפְתָּא בְּצִפּוֹרִי, וְרַבִּי חֲנִינָא בֶּן תְּרַדְיוֹן בְּסִכְנִי, וּכְשֶׁבָּא הַדָּבָר אֵצֶל חֲכָמִים, אָמְרוּ: לֹא הָיוּ נוֹהֲגִין כֵּן אֶלָּא בְּשַׁעֲרֵי מִזְרָח וּבְהַר הַבַּיִת בִּלְבַד.

מַסֶּכֶת תַּעֲנִית פֶּרֶק שֵׁנִי

א. אַרְבָּעָה מִשְׁמָרוֹת עָלוּ מִן הַגּוֹלָה: יְדַעְיָה, חָרוּם, פַּשְׁחוּר וְאִימֵּר. עָמְדוּ נְבִיאִים שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם, וְחִלְּקוּם וְהֶעֱמִידוּם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה מִשְׁמָרוֹת, וּבִלְּלוּם, וְהִטִּילוּם לְתוֹךְ הַקֻּלְפִּי, וּבָא יְדַעְיָה וְנָטַל חָמֵשׁ וְהוּא - הֲרֵי כָּאן שֵׁשׁ. בָּא חָרוּם וְנָטַל חָמֵשׁ וְהוּא - הֲרֵי שֵׁשׁ. בָּא פַּשְׁחוּר וְנָטַל חָמֵשׁ וְהוּא - הֲרֵי שֵׁשׁ. בָּא אִימֵּר וְנָטַל חָמֵשׁ וְהוּא - הֲרֵי כָּאן שֵׁשׁ. וְכָךְ הִתְנוּ עִמָּהֶם הַנְּבִיאִים, שֶׁאֲפִילוּ יְהוֹיָרִיב רֹאשׁ מִשְׁמָרוֹת עוֹלֶה מִן הַגּוֹלָה - לֹא יִדָּחֶה יְדַעְיָה מִמְּקוֹמוֹ, אֶלָּא יְדַעְיָה עִקֵּר וְיהוֹיָרִיב טָפֵל לוֹ. עָמְדוּ רָאשֵׁי מִשְׁמָרוֹת, וְקִבְּעוּ אֶת עַצְמָן בִּבְתֵּי אָבוֹת.

ב. כָּל מִשְׁמָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַרְבָּעָה, חֲמִשָּׁה, שִׁשָּׁה, שִׁבְעָה, שְׁמוֹנָה, תִּשְׁעָה. מִשְׁמָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַרְבָּעָה - שְׁלֹשָׁה מַקְרִיבִין שְׁנֵי יָמִים, וְאֶחָד מַקְרִיב יוֹם אֶחָד. מִשְׁמָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ חֲמִשָּׁה - שְׁלֹשָׁה מַקְרִיבִין שְׁנֵי יָמִים, וּשְׁנַיִם מַקְרִיבִין יוֹם אֶחָד. מִשְׁמָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שִׁשָּׁה - חֲמִשָּׁה מַקְרִיבִין חֲמִשָּׁה יָמִים, וְאֶחָד מַקְרִיב יוֹם אֶחָד. מִשְׁמָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שִׁבְעָה - כָּל אֶחָד וְאֶחָד מַקְרִיב יוֹמוֹ. מִשְׁמָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שְׁמוֹנָה - שִׁשָּׁה מַקְרִיבִין שִׁשָּׁה יָמִים, וּשְׁנַיִם מַקְרִיבִין יוֹם אֶחָד. מִשְׁמָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תִּשְׁעָה - חֲמִשָּׁה מַקְרִיבִין חֲמִשָּׁה יָמִים, וְאַרְבָּעָה מַקְרִיבִין שְׁנֵי יָמִים. יֵשׁ מֵהֶן שֶׁקִּבְּעוּ עַצְמָן לְעוֹלָם: הַבָּא בַּשַּׁבָּת - בָּא בַּשַּׁבָּת לְעוֹלָם. לְאַחַר הַשַּׁבָּת - לְאַחַר הַשַּׁבָּת לְעוֹלָם. יֵשׁ מֵהֶן שֶׁמַּגְרִילִין פַּעַם אַחַת בַּחֹדֶשׁ, יֵשׁ מֵהֶן שֶׁמַּגְרִילִין פַּעַם אַחַת בַּשַּׁבָּת, יֵשׁ מֵהֶן שֶׁמַּגְרִילִין פַּעַם אַחַת בַּשָּׁבוּעַ, וְיֵשׁ מֵהֶם שֶׁמַּגְרִילִין בְּכָל שַׁבּוּעַ וְשַׁבּוּעַ.

ג. כָּל שֶׁמַּכִּיר אֶת מִשְׁמַרְתּוֹ וְאֶת בֵּית אָב שֶׁלּוֹ, וְהוּא מִבְּתֵּי אָבוֹת קְבוּעִין - אֵין אָסוּר אֶלָּא אוֹתוֹ יוֹם בִּלְבַד. כָּל שֶׁמַּכִּיר אֶת מִשְׁמַרְתּוֹ וְאֵין מַכִּיר אֶת בֵּית אָב שֶׁלּוֹ, וְהוּא מִבְּתֵּי אָבוֹת קְבוּעִין - אָסוּר כָּל אוֹתָהּ שַׁבָּת. כָּל שֶׁאֵין מַכִּיר, לֹא אֶת מִשְׁמַרְתּוֹ, וְלֹא אֶת בֵּית אָב שֶׁלּוֹ, וְהוּא מִבְּתֵּי אָבוֹת קְבוּעִין - אָסוּר כָּל חֹדֶשׁ. רַבִּי אוֹמֵר: אוֹמֵר אֲנִי, שֶׁיְּהֵא זֶה אָסוּר לְעוֹלָם, אֶלָּא שֶׁתַּקָּנָתוֹ קִלְקֻלָּתוֹ.

ד. מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ אַנְשֵׁי מִשְׁמָר מַתְרִין לִשְׁתּוֹת יַיִן בַּלֵּילוֹת, אֲבָל לֹא בַּיָּמִים? שֶׁמָּא תִּכְבַּד הָעֲבוֹדָה עַל אַנְשֵׁי בֵּית אָב, וְיָבֹאוּ וְיִסְיְעוּ לָהֶן. וּמִפְּנֵי מָה אָמְרוּ אַנְשֵׁי בֵּית אָב לֹא בַּיּוֹם וְלֹא בַּלַּיְלָה? מִפְּנֵי שֶׁהֵן עֲסוּקִין תָּמִיד בָּעֲבוֹדָה. מִכָּאן אָמְרוּ: כָּל כֹּהֵן שֶׁמַּכִּיר מִשְׁמַרְתּוֹ, וּמִשְׁמֶרֶת בֵּית אָב שֶׁלּוֹ, וְיוֹדֵעַ שֶׁבְּתֵּי אֲבוֹתָיו קְבוּעִין שָׁם - אָסוּר לִשְׁתּוֹת יַיִן כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם. מַכִּיר מִשְׁמַרְתּוֹ, וְאֵינוֹ מַכִּיר מִשְׁמֶרֶת בֵּית אָב שֶׁלּוֹ, וְיוֹדֵעַ שֶׁבְּתֵּי אֲבוֹתָיו קְבוּעִין שָׁם - אָסוּר לִשְׁתּוֹת יַיִן כָּל אוֹתָהּ שַׁבָּת. אֵין מַכִּיר מִשְׁמַרְתּוֹ, וְאֵין מַכִּיר מִשְׁמֶרֶת בֵּית אָב שֶׁלּוֹ, וְיוֹדֵעַ שֶׁבְּתֵּי אֲבוֹתָיו קְבוּעִין שָׁם - אָסוּר לִשְׁתּוֹת יַיִן כָּל הַשָּׁנָה. רַבִּי אוֹמֵר: אוֹמֵר אֲנִי, אָסוּר לִשְׁתּוֹת יַיִן לְעוֹלָם, אֲבָל מַה אֶעֱשֶׂה? שֶׁתַּקָּנָתוֹ קִלְקֻלָּתוֹ.

הַשָּׁלֵם

תוֹסֶפְתָּא

ה. אַנְשֵׁי מִשְׁמָר וְאַנְשֵׁי מַעֲמָד - אֲסוּרִין לְסַפֵּר וּלְכַבֵּס, בֵּין מִשֶּׁחָרַב הַבַּיִת וּבֵין עַד שֶׁלֹּא חָרַב הַבַּיִת. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מִשֶּׁחָרַב הַבַּיִת מֻתָּרִין, מִפְּנֵי שֶׁאֵבֶל הוּא לָהֶם; יוֹם שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי הוּחַדּוּ לְתַעֲנִית צִבּוּר, וּבָהֶן נִכְנָסִין בָּתֵּי דִינִים יוֹשְׁבִין בַּעֲיָרוֹת, וּבָהֶן נִכְנָסִין לְבָתֵּי כְנֵסִיּוֹת וְקוֹרִין, וּבָהֶן מַקְדִּימִין לְמִקְרָא מְגִלָּה.

ו. מַה בֵּין תַּעֲנִית צִבּוּר לְתַעֲנִית יָחִיד? תַּעֲנִית צִבּוּר - אוֹכְלִין וְשׁוֹתִין מִבְעוֹד יוֹם, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּתַעֲנִית יָחִיד. תַּעֲנִית צִבּוּר - אֲסוּרִין בִּמְלָאכָה, בִּרְחִיצָה וּבְסִיכָה, וּבִנְעִילַת הַסַּנְדָּל וּבְתַשְׁמִישׁ הַמִּטָּה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּתַעֲנִית יָחִיד. תַּעֲנִית צִבּוּר - נִכְנָסִין לְבָתֵּי כְנֵסִיּוֹת, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּתַעֲנִית יָחִיד. תַּעֲנִית צִבּוּר - מוֹצִיאִין אֶת הַתֵּבָה לְרִחוּבָה שֶׁל עִיר, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּתַעֲנִית יָחִיד. תַּעֲנִית צִבּוּר - מִתְפַּלְּלִין עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע בְּרָכוֹת, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּתַעֲנִית יָחִיד. תַּעֲנִית צִבּוּר - כֹּהֲנִים נוֹשְׂאִים כַּפֵּיהֶם, אַרְבַּע פְּעָמִים בַּיּוֹם, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּתַעֲנִית יָחִיד. תַּעֲנִית צִבּוּר - אֵין מַפְסִיקִין לְיָמִים טוֹבִים הַכְּתוּבִים בְּמְגִלָּה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּתַעֲנִית יָחִיד. מַעֲשֶׂה וְגָזְרוּ תַּעֲנִית בַּחֲנֻכָּה בְּלוּד, וְיָרַד רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרָחַץ, רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְסִפֵּר. וְאָמַר לָהֶם: "צְאוּ וְהִתְעַנּוּ עַל מַה שֶּׁהִתְעַנִּיתֶם". כָּל זְמַן שֶׁהָיָה רַבָּן גַּמְלִיאֵל קַיָּם - הָיְתָה הֲלָכָה נוֹהֶגֶת כִּדְבָרָיו, לְאַחַר מִיתָתוֹ שֶׁל רַבָּן גַּמְלִיאֵל - בִּקֵּשׁ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לְבַטֵּל אֶת דְּבָרָיו. עָמַד רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי עַל רַגְלָיו, וְאָמַר: 'חֲזִי אֲנָא, בְּתַר רֵישָׁא גּוּפָא אָזִיל, כָּל זְמַן שֶׁהָיָה רַבָּן גַּמְלִיאֵל קַיָּם - הָיְתָה הֲלָכָה נוֹהֶגֶת כִּדְבָרָיו, עַכְשָׁו שֶׁמֵּת, אַתֶּם מְבַקְּשִׁים לְבַטֵּל אֶת דְּבָרָיו'? אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: 'אֲנוּ שׁוֹמְעִין לְךָ'! נִקְבְּעָה הֲלָכָה כְּדִבְרֵי רַבָּן גַּמְלִיאֵל, וְלֹא עִרְעֵר אָדָם עַל דְּבָרָיו.

ז. הַיָּמִים הָאֵלֶּה הַכְּתוּבִין בְּמְגִלַּת תַּעֲנִית, לְפָנֵיהֶם וּלְאַחֲרֵיהֶם אֲסוּרִין. בַּשַּׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים - הֵם אֲסוּרִין, לְפָנֵיהֶם וּלְאַחֲרֵיהֶם מֻתָּרִין. וּמַה הֶפְרֵשׁ בֵּין זֶה לָזֶה? הַלְלוּ דִּבְרֵי

הַשָּׁלֵם

תּוֹרָה, וְדִבְרֵי תּוֹרָה אֵין צְרִיכִים חִזּוּק. וְהַלָּלוּ דִּבְרֵי סוֹפְרִין, וְדִבְרֵי סוֹפְרִין צְרִיכִין חִזּוּק; אַבָּא יוֹסֵי בֶּן דּוֹסַאי אוֹמֵר מִשֵּׁם רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי: נִשְׁבַּע שֶׁיִּתְעַנֶּה בְּעֶרֶב שַׁבָּת - הֲרֵי זֶה שְׁבוּעַת שֶׁקֶר.

ח. וְתִשְׁעָה בְּאָב שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּעֶרֶב שַׁבָּת, אוֹכֵל אָדָם כַּבִּיצָה וְשׁוֹתֶה אָדָם כַּבִּיצָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִכָּנֵס לָהּ כְּשֶׁהוּא מְעֻנֶּה; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: הֲרֵי זֶה מִתְעַנֶּה וּמַשְׁלִים. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי: אִי אַתָּה מוֹדֶה בְּתִשְׁעָה בְּאָב שֶׁחָל לִהְיוֹת אַחַר הַשַּׁבָּת, שֶׁאוֹכְלִין וְשׁוֹתִין מִבְעוֹד יוֹם, מַה לִּי נִכְנַס לָהּ מְעֻנֶּה, מַה לִּי יוֹצֵא הֵימֶנָּה מְעֻנֶּה? אָמַר לוֹ: לֹא! אִם אָמַרְתָּ בָּזֶה, שֶׁאוֹכְלִין וְשׁוֹתִין כָּל הַיּוֹם, תֹּאמַר בָּזֶה, שֶׁאֵין אוֹכְלִין וְשׁוֹתִין אֶלָּא מִשֶּׁחֲשֵׁכָה?

ט. כְּשֵׁם שֶׁמַּתְרִיעִין עַל הַגְּשָׁמִים בִּשְׁאָר שְׁנֵי שְׁבוּעַ - כָּךְ מַתְרִיעִין עֲלֵיהֶם בַּשְּׁבִיעִית מִפְּנֵי פַּרְנָסַת אֲחֵרִים. מַתְרִיעִין עַל הָאִילָנוֹת בִּפְרֹס הַפֶּסַח, עַל הַבּוֹרוֹת וְעַל הַשִּׁיחִין וְעַל הַמְּעָרוֹת, אֲפִילּוּ בִּפְרֹס הֶחָג. וְעַל כֻּלָּן, אִם אֵין לָהֶם מַיִם לִשְׁתּוֹת - מַתְרִיעִין עֲלֵיהֶן מִיָּד, וְאֵיזֶהוּ מִיָּד שֶׁלָּהֶן? יוֹם שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי וְשֵׁנִי. וְעַל כֻּלָּן, אֵין מַתְרִיעִין עֲלֵיהֶן אֶלָּא בְּאַפְּרָכְיָא שֶׁלָּהֶן.

י. אִסְכָּרָה, בִּזְמַן שֶׁיֵּשׁ בָּהּ מִיתָה - מַתְרִיעִין עָלֶיהָ, בִּזְמַן שֶׁאֵין בָּהּ מִיתָה - אֵין מַתְרִיעִין עָלֶיהָ, מַתְרִיעִין עַל הַגּוּבְאֵי בְּכָל שֶׁהוּא, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אַף עַל הַחֲגָב. חֶרֶב שֶׁאָמְרוּ, אֵין צָרִיךְ לוֹמַר חֶרֶב שֶׁאֵינוֹ שֶׁל שָׁלוֹם, אֶלָּא אֲפִילּוּ חֶרֶב שֶׁל שָׁלוֹם, שֶׁאֵין לְךָ חֶרֶב שֶׁל שָׁלוֹם יוֹתֵר מִפְּרִעָה נְכֹה, וְאַף עַל פִּי כֵן נִכְשַׁל בָּהּ הַמֶּלֶךְ יֹאשִׁיָּהוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (דִּבְרֵי הַיָּמִים-ב לה, כא): "וַיִּשְׁלַח אֵלָיו מַלְאָכִים לֵאמֹר, מַה לִּי וָלָךְ מֶלֶךְ יְהוּדָה, לֹא עָלֶיךָ אַתָּה הַיּוֹם כִּי אֶל בֵּית מִלְחַמְתִּי, וֵאלֹהִים אָמַר לְבַהֲלֵנִי, חֲדַל לְךָ מֵאֱלֹהִים אֲשֶׁר עִמִּי וְאַל יַשְׁחִיתֶךָּ, וְלֹא הֵסֵב יֹאשִׁיָּהוּ פָּנָיו מִמֶּנּוּ כִּי לְהִלָּחֶם בּוֹ הִתְחַפֵּשׂ וְגוֹ'. וַיִּרְו הַיֹּרִים לַמֶּלֶךְ יֹאשִׁיָּהוּ וְגוֹ', הָיוּ מִתְאַבְּלִין עַל

תּוֹסֶפְתָּא

יֹאשִׁיָּהוּ וְגוֹ׳, וַיְקוֹנֵן יִרְמְיָהוּ עַל יֹאשִׁיָּהוּ, הֵיכָן פֵּרוּשׁוֹ שֶׁל דָּבָר? (אֵיכָה ד, כ): ״רוּחַ אַפֵּינוּ מְשִׁיחַ ה׳״ וְגוֹ׳. וְעַל כֻּלָּם, אֵין מַתְרִיעִין עֲלֵיהֶן אֶלָּא בְּאוֹתָהּ הִפְרָכְיָא בִּלְבַד, הָיָה בְּסוּרְיָא - אֵין מַתְרִיעִין עֲלֵיהֶן.

יא. עִיר שֶׁהִקִּיפוּהָ עוֹבְדֵי כוֹכָבִים אוֹ נָהָר, וְאֶחָד סְפִינָה הַמְטַרֶפֶת בַּיָּם, וְאֶחָד יָחִיד שֶׁנִּדְרַךְ מִפְּנֵי עוֹבְדֵי כוֹכָבִים, אוֹ מִפְּנֵי לִסְטִים וְרוּחַ רָעָה, עַל כֻּלָּן - יָחִיד רַשַּׁאי לְסַגֵּף עַצְמוֹ בְּתַעֲנִית - שֶׁלֹּא לְשַׁבֵּר אֶת כֹּחָן. וְכֵן הָיָה רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אֵין הַיָּחִיד רַשַּׁאי לְסַגֵּף אֶת עַצְמוֹ בְּתַעֲנִית וְיִצְטָרֵךְ לַבְּרִיּוֹת, וְאֵין הַבְּרִיּוֹת מְרַחֲמוֹת עָלָיו. שֶׁאֲלוּ אֶת רַבִּי אֶלְיעֶזֶר: עַד הֵיכָן גְּשָׁמִים יוֹרְדִין, וְיִתְפַּלְּלוּ שֶׁלֹּא יֵרְדוּ? אָמַר לָהֶם: כְּדֵי שֶׁיַּעֲמֹד אָדָם בְּקֶרֶן אֹפֶל וִישַׁכְשֵׁךְ רַגְלוֹ בְּמַיִם. מַעֲשֶׂה וְאָמְרוּ לְחָסִיד אֶחָד: ׳הִתְפַּלֵּל וְיֵרְדוּ גְּשָׁמִים׳! הִתְפַּלֵּל וְיָרְדוּ גְּשָׁמִים. אָמְרוּ לוֹ: ׳כְּשֵׁם שֶׁהִתְפַּלַּלְתָּ שֶׁיֵּרְדוּ גְּשָׁמִים, כָּךְ הִתְפַּלֵּל שֶׁיֵּלְכוּ לָהֶם׳. אָמַר לָהֶם: ׳צְאוּ וּרְאוּ, אִם עוֹמֵד אָדָם בְּקֶרֶן אֹפֶל וִישַׁכְשֵׁךְ רַגְלוֹ בְּמַיִם׳. אָנוּ מִתְפַּלְּלִין שֶׁלֹּא יֵרְדוּ גְּשָׁמִים, אֲבָל בְּטוּחִים אָנוּ שֶׁאֵין הַמָּקוֹם מֵבִיא מַבּוּל לָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית ט, טו): ״וְלֹא יִהְיֶה עוֹד הַמַּיִם לְמַבּוּל״ וְגוֹ׳. (יְשַׁעְיָה נד, ט): ״כִּי מֵי נֹחַ זֹאת לִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי״ וְגוֹ׳. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: מַבּוּל שֶׁל מַיִם אֵין מֵבִיא - אֲבָל מַבּוּל שֶׁל אֵשׁ וְשֶׁל גָּפְרִית יֵשׁ, כְּדֶרֶךְ שֶׁהֵבִיא עַל הַסְּדוֹמִיִּים שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית יט, כד): ״וַה׳ הִמְטִיר עַל סְדוֹם״ וְגוֹ׳. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מַבּוּל שֶׁל כָּל בָּשָׂר - אֵין מֵבִיא, אֲבָל מַבּוּל שֶׁל יְחִידִים יֵשׁ. כֵּיצַד? נָפַל לַיָּם, טָבְעָה סְפִינָתוֹ בַּיָּם, וּמֵת - הֲרֵי הוּא מַבּוּלוֹ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מַבּוּל שֶׁל מַיִם - אֵין מֵבִיא, אֲבָל מַבּוּל שֶׁל דֶּבֶר לְעוֹבְדֵי כוֹכָבִים לִימוֹת הַמָּשִׁיחַ יֵשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר (זְכַרְיָה יא, ט): ״וְאֶקַּח אֶת מַקְלִי אֶת נֹעַם״ וְגוֹ׳. מַהוּ אוֹמֵר? - ״וַתִּפַּר בַּיּוֹם הַהוּא״.

יב. הָעֲבֵרוֹת וְהַמִּינִיקוֹת מִתְעַנִּים בְּתִשְׁעָה בְּאָב, וּבְיוֹם הַכִּפּוּרִים וּבְשָׁלֹשׁ תַּעֲנִיּוֹת שֶׁל צִבּוּר, וּשְׁאָר תַּעֲנִיּוֹת - לֹא הָיוּ מִתְעַנּוֹת, וְלֹא

הַשָּׁלֵם

שֶׁיִּעַנְּגוּ אֶת עַצְמָן בְּתַפְנוּקִין, אֶלָּא שֶׁאוֹכְלוֹת וְשׁוֹתוֹת כְּדֵי קִיּוּם הַוָּלָד. מִי שֶׁהָיָה מִתְעַנֶּה עַל הַצָּרָה וְעָבְרָה, עַל הַחוֹלֶה וְנִתְרַפֵּא - הֲרֵי זֶה מִתְעַנֶּה וּמְשַׁלִּים. הַהוֹלֵךְ מִמָּקוֹם שֶׁאֵין מִתְעַנִּין לְמָקוֹם שֶׁמִּתְעַנִּין - הֲרֵי זֶה מִתְעַנֶּה עִמָּהֶם. מִמָּקוֹם שֶׁמִּתְעַנִּין לְמָקוֹם שֶׁאֵין מִתְעַנִּין - הֲרֵי זֶה מִתְעַנֶּה וּמְשַׁלִּים. שָׁכַח וְאָכַל - אַל יִתְרָאֶה בִּפְנֵי הַצִּבּוּר, וְאַל יִנָּהֵג עַדְוִנִּין בְּעַצְמוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית מב, א): ״וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לָמָּה תִתְרָאוּ״, אָמַר לָהֶם יַעֲקֹב לְבָנָיו: ׳אַל תִּתְרָאוּ עַצְמְכֶם כְּשֶׁאַתֶּם שְׁבֵעִי בִּפְנֵי יִשְׁמָעֵאל, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְקַנְּאוּ בָּכֶם. אֵיזֶהוּ הַלֵּל הַגָּדוֹל? (תְּהִלִּים קלו, ב): ״הוֹדוּ לֵאלֹהֵי הָאֱלֹהִים, הוֹדוּ לַאֲדֹנֵי הָאֲדוֹנִים״ וְגוֹ׳.

מַסֶּכֶת תַּעֲנִית פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. בִּשְׁלֹשָׁה פְּרָקִים בַּשָּׁנָה כֹּהֲנִים נוֹשְׂאִין כַּפֵּיהֶן, אַרְבַּע פְּעָמִים בַּיּוֹם: בַּשַּׁחֲרִית, בַּחֲצוֹת, בַּמִּנְחָה, בַּנְּעִילָה; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: בַּמִּנְחָה וּבַנְּעִילָה לֹא הָיָה שָׁם נְשִׂיאַת כַּפַּיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים יח, ה): ״לַעֲמֹד לְשָׁרֵת בְּשֵׁם ה׳ הוּא וּבָנָיו״, מַקִּישׁ בָּנָיו לוֹ׳לוֹ׳, מַה הוּא - מְעֻמָּד וּנְשִׂיאוּת כַּפַּיִם בַּבֹּקֶר, אַף בָּנָיו - מְעֻמָּד וּנְשִׂיאוּת כַּפַּיִם בַּבֹּקֶר.

ב. שְׁמוֹנָה מִשְׁמָרוֹת תִּקֵּן מֹשֶׁה לַכְּהֻנָּה, וּשְׁמוֹנָה לַלְוִיִּם, מִשֶּׁעָמַד דָּוִד וּשְׁמוּאֵל הָרוֹאֶה - עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע מִשְׁמָרוֹת כְּהוּנָה, וְעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע מִשְׁמָרוֹת לַלְוִיִּם, שֶׁנֶּאֱמַר (דִּבְרֵי הַיָּמִים-א ט, כב): ״הֵמָּה יָסַד דָּוִיד וּשְׁמוּאֵל הָרוֹאֶה בֶּאֱמוּנָתָם״ - אֵלּוּ מִשְׁמָרוֹת כְּהוּנָה וּלְוִיָּה, עָמְדוּ נְבִיאִים שֶׁבְּיִרוּשָׁלַיִם וְקָבְעוּ שָׁם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה מַעֲמָדוֹת, כְּנֶגֶד עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע מִשְׁמָרוֹת כְּהוּנָה וּלְוִיָּה, שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבַּר כח, ב): ״צַו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי״, אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר ׳כָּל יִשְׂרָאֵל׳, אֶלָּא מִלַּמֵּד שֶׁשְּׁלוּחוֹ שֶׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ.

ג. הִגִּיעַ זְמַן הַמִּשְׁמָר, כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם עוֹלִים לִירוּשָׁלַיִם, וְיִשְׂרְאֵל שֶׁבְּאוֹתוֹ מִשְׁמָר, שֶׁאֵין

תּוֹסֶפְתָּא

יְכוֹלִים לַעֲלוֹת לִירוּשָׁלַיִם, מִתְכַּנְּסִים לְעָרֵיהֶן, וְקוֹרִין בְּמַעֲשֶׂה בְרֵאשִׁית, וּבְטַלִּים מִן הַמְּלָאכָה כָּל אוֹתָהּ שַׁבָּת. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: כֹּהֲנִים וּלְוִיִּם, וּכְלֵי הַשִּׁיר - מְעַכְּבִין אֶת הַקָּרְבָּן. בְּאֶחָד בְּנִיסָן אֵין בּוֹ מִנְחָה וּנְעִילָה, מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ קָרְבָּן מוּסָף וְקָרְבַּן עֲצִים.

ד. פָּרָשָׁה גְּדוֹלָה קוֹרִין אוֹתָהּ בְּשָׁנַיִם, וּקְטַנָּה בְּיָחִיד, בְּשַׁחֲרִית וּבְמוּסָף; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: כָּל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מוּסָף - קוֹרִין בּוֹ מוּסָף. וְכָל שֶׁאֵין בּוֹ מוּסָף - אֵין קוֹרִין בּוֹ מוּסָף. בְּשַׁחֲרִית וּבְמוּסָף נִכְנָסִין לְבֵית הַכְּנֶסֶת, וְקוֹרִין כְּדַרְכָּן שְׁקוֹרִין כָּל הַשָּׁנָה, וּבְמִנְחָה - יָחִיד קוֹרֵא אוֹתָהּ עַל פֶּה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: וְכִי יָחִיד יָכוֹל לְקָרוֹת דִּבְרֵי תוֹרָה עַל פֶּה בְּצִבּוּר? אֶלָּא כֵּלָּן נִכְנָסִין וְקוֹרִין אוֹתָהּ עַל פֶּה כְּקוֹרִין אֶת שְׁמַע.

ה. מַה רָאוּ זְמַן עֲצֵי כֹּהֲנִים וְהָעָם לְמָנוֹת? אָמְרוּ: כְּשֶׁעָלוּ בְּנֵי הַגּוֹלָה, לֹא מָצְאוּ עֵצִים בַּלִּשְׁכָּה, עָמְדוּ אֵלּוּ וְהִתְנַדְּבוּ עֵצִים מִשֶּׁל עַצְמָן וּמָסְרוּ לַצִּבּוּר, וְכֵן הִתְנוּ עַמָּהֶן הַנְּבִיאִים, שֶׁאֲפִלּוּ לִשְׁכָּה מְלֵאָה עֵצִים, וַאֲפִלּוּ עֵצִים מִשֶּׁל צִבּוּר, וְעָמְדוּ אֵלּוּ וְהִתְנַדְּבוּ עֵצִים מִשֶּׁל עַצְמָן - לֹא יְהֵא קָרְבָּן מִתְקָרֵב אֶלָּא מִשֶּׁלָּהֶם תְּחִלָּה! שֶׁנֶּאֱמַר (נְחֶמְיָה י, לה): "וְהַגּוֹרָלוֹת הִפַּלְנוּ עַל קָרְבַּן עֵצִים הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְהָעָם, לְהָבִיא לְבֵית אֱלֹהֵינוּ לְבֵית אֲבוֹתֵינוּ לְעִתִּים מְזֻמָּנִים שָׁנָה בְּשָׁנָה, לִבְעֵר עַל מִזְבַּח ה' אֱלֹהֵינוּ כַּכָּתוּב בַּתּוֹרָה", וְאוֹמֵר (עֶזְרָא ז, י): "כִּי עֶזְרָא הֵכִין לְבָבוֹ" וְגוֹ'.

ו. אוֹתָן יָמִים אֲסוּרִים בְּהֶסְפֵּד וְתַעֲנִית, בֵּין עַד שֶׁלֹּא חָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בֵּין מִשֶּׁחָרַב הַבַּיִת. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מִשֶּׁחָרַב הַבַּיִת - מֻתָּרִין, מִפְּנֵי שֶׁאֵבֶל הוּא לָהֶם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר צָדוֹק: אֲנִי הָיִיתִי מִבְּנֵי בָנָיו שֶׁל סַנְאָב בֶּן בִּנְיָמִין, וְחָל תִּשְׁעָה בְּאָב לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת, וְדָחִינוּהוּ לְאַחַר הַשַּׁבָּת, וְהָיִינוּ מִתְעַנִּין וְלֹא מַשְׁלִימִים, מִפְּנֵי שֶׁיּוֹם-טוֹב שֶׁלָּנוּ הוּא.

הַשָּׁלֵם

ז. מַה הָיָה בְּנֵי גוֹנְבֵי עֲלִי וּבְנֵי קוֹצְעֵי קְצִיעוֹת? אָמְרוּ: פַּעַם אַחַת גְּזְרוּ גְּזֵרָה עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא יָבִיאוּ עֵצִים לַמַּעֲרָכָה, וְשֶׁלֹּא יָבִיאוּ בִּכּוּרִים לִירוּשָׁלַיִם, וְהוֹשִׁיבוּ פְּרוֹזְדָאוֹת עַל הַדְּרָכִים, כְּדֶרֶךְ שֶׁהוֹשִׁיב יָרָבְעָם בֶּן נְבָט - שֶׁלֹּא יַעֲלוּ יִשְׂרָאֵל לָרֶגֶל. מַה עָשׂוּ כְּשֵׁרִין שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדּוֹר וְיִרְאֵי הַחֵטְא? הֵבִיאוּ סַלֵּי בִּכּוּרִים וְחִפּוּם בְּקְצִיעוֹת, וּנְטָלוּם, וְעָלוּ עַל כְּתֵפֵיהֶם, וְכֵיוָן שֶׁהִגִּיעוּ אֵצֶל פְּרוֹזְדָאוֹת. אָמְרוּ לָהֶם: לְהֵיכָן אַתֶּם הוֹלְכִים? אוֹמְרִים לָהֶם: לַעֲשׂוֹת שְׁנֵי עִגּוּלֵי דְּבֵלָה בְּמַכְתֶּשֶׁת שֶׁלְּפָנֵינוּ, וּבָעֲלִי שֶׁעַל כְּתֵפֵנוּ, כֵּיוָן שֶׁעָבְרוּ מֵהֶם - עִטְרוּם בְּסַלִּים וְהֵבִיאוּם לִירוּשָׁלַיִם.

ח. מַה הֵן בְּנֵי סַלְמַאי הַנְּטוֹפָתִי? אָמְרוּ, פַּעַם אַחַת גְּזְרוּ גְּזֵרָה עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא יָבִיאוּ עֵצִים לַמַּעֲרָכָה, וְהוֹשִׁיבוּ פְּרוֹזְדָאוֹת עַל הַדְּרָכִים, כְּדֶרֶךְ שֶׁהוֹשִׁיב יָרָבְעָם בֶּן נְבָט - שֶׁלֹּא יַעֲלוּ יִשְׂרָאֵל לָרֶגֶל. מַה עָשׂוּ יִרְאֵי חֵטְא שֶׁבְּאוֹתוֹ הַדּוֹר? הֵבִיאוּ גְּזִירֵיהֶן וְעָשׂוּ סוּלָּמוֹת וְהִנִּיחוּ עַל כְּתֵפֵיהֶן וְהָלְכוּ לָהֶן. כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעוּ אֵצֶל, אָמְרוּ לָהֶן: לְהֵיכָן אַתֶּם הוֹלְכִין? אָמְרוּ לָהֶן: לְהָבִיא גּוּלְגָּלוֹת מִשּׁוּבָךְ שֶׁלְּפָנֵינוּ וּבְסוּלָּמוֹת שֶׁעַל כְּתֵפֵינוּ, כֵּיוָן שֶׁעָבְרוּ מֵהֶם - פָּרְקוּן וְהֵבִיאוּם וְהֶעֱלוּם לִירוּשָׁלַיִם. וּלְפִי שֶׁמָּסְרוּ עַצְמָן עַל הַתּוֹרָה וְעַל הַמִּצְוֹת, לְפִיכָךְ נִמְצָא לָהֶם שָׁם טוֹב וְזֵכֶר טוֹב בָּעוֹלָם, וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (מִשְׁלֵי י, ז): "זֵכֶר צַדִּיק לִבְרָכָה", וְעַל יָרָבְעָם בֶּן נְבָט וַחֲבֵרָיו נֶאֱמַר (שָׁם): "וְשֵׁם רְשָׁעִים יִרְקָב".

ט. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: מְגַלְגְּלִין זְכוּת לְיוֹם זַכַּאי, וְחוֹבָה לְיוֹם חַיָּב. אָמְרוּ: כְּשֶׁחָרַב הַבַּיִת בָּרִאשׁוֹנָה, אוֹתוֹ הַיּוֹם עֶרֶב תִּשְׁעָה בְּאָב הָיָה, וּמוֹצָאֵי שַׁבָּת הָיָה, וּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית הָיָה, וּמִשְׁמַרְתּוֹ שֶׁל יְהוֹיָרִיב הָיְתָה. הָיוּ אוֹמְרִים שִׁירָה וְעוֹמְדִים עַל דּוּכָנָם. וּמַה שִׁירָה הָיוּ אוֹמְרִים? (תְּהִלִּים צד, כג): "וַיָּשֶׁב עֲלֵיהֶם אֶת אוֹנָם וּבְרָעָתָם יַצְמִיתֵם", וְלֹא הִסְפִּיקוּ לוֹמַר: "יַצְמִיתֵם ה' אֱלֹקֵינוּ", עַד שֶׁבָּאוּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּבְכָשׁוּם, לְמָחָר כְּשֶׁיִּבָּנֶה הַבַּיִת, מַה הוּא אוֹמֵר? (תְּהִלִּים קו,

תּוֹסֶפְתָּא

מח): ״בָּרוּךְ ה׳ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם״, ״וּבָרוּךְ ה׳ אֱלֹקִים אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל עֹשֵׂה נִפְלָאוֹת לְבַדּוֹ וּבָרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ״ וְגוֹ׳ (תְּהִלִּים עב, יח-יט).

י. בְּתִשְׁעָה בְּאָב חָרַב הַבַּיִת בָּרִאשׁוֹנָה, דִּכְתִיב (מְלָכִים-ב כה, ח): ״וּבַחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי בְּשִׁבְעָה לַחֹדֶשׁ הִיא שְׁנַת תְּשַׁע עֶשְׂרֵה לַמֶּלֶךְ נְבוּכַדְנֶצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל בָּא נְבוּזַרְאָדָן רַב טַבָּחִים עָמַד לִפְנֵי מֶלֶךְ בָּבֶל בִּירוּשָׁלָיִם וְגוֹ׳. אִי אֶפְשָׁר לוֹמַר ׳בְּשִׁבְעָה׳, שֶׁהֲרֵי כְּבָר נֶאֱמַר ׳בֶּעָשׂוֹר׳, וְאִי אֶפְשָׁר לוֹמַר ׳בֶּעָשׂוֹר׳ שֶׁהֲרֵי כְּבָר נֶאֱמַר ׳בְּשִׁבְעָה׳. הָא כֵּיצַד? בְּשִׁבְעָה נִכְנְסוּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים לַהֵיכָל, וְנָטְלוּ אֶת הָעַמּוּדִים וְאֶת הַיָּם וְאֶת הַמְּכוֹנוֹת, וְאָכְלוּ, וְקִלְקְלוּ בּוֹ: שְׁבִיעִי, שְׁמִינִי, וּתְשִׁיעִי סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה. וְכֵן הוּא אוֹמֵר (יִרְמְיָה ו, ד): ״אוֹי לָנוּ כִּי פָּנָה הַיּוֹם כִּי יִנָּטוּ צִלְלֵי עֶרֶב״; לְעִתּוֹתֵי עֶרֶב הִצִּיתוּ בּוֹ אֶת הָאוּר, וְנִשְׂרַף עִם שְׁקִיעַת הַחַמָּה בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ.

יא. כָּל שֶׁהוּא מִשּׁוּם תִּשְׁעָה בְּאָב - אָסוּר לֶאֱכֹל בָּשָׂר וְלִשְׁתּוֹת יַיִן, וְאָסוּר לֶאֱכֹל שְׁנֵי תַּבְשִׁילִים, וְאָסוּר לִרְחֹץ. כָּל שֶׁאֵינוֹ מִשּׁוּם תִּשְׁעָה בְּאָב - מֻתָּר לִשְׁתּוֹת יַיִן וְלֶאֱכֹל בָּשָׂר, וְאָסוּר לִרְחֹץ וְלָסוּךְ. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר מִשֵּׁם אָבִיו: כָּל שָׁעָה שֶׁמֻּתָּר לֶאֱכֹל בָּשָׂר - מֻתָּר לִרְחֹץ פָּנָיו יָדָיו וְרַגְלָיו, וְאֵין שְׁאֵלַת שָׁלוֹם לַחֲבֵרִים בְּתִשְׁעָה בְּאָב. וְלַהֲדִיוֹט - בְּשָׁפָה רָפָה. מְתַקְּנִין בְּתִשְׁעָה בְּאָב לְמוֹצָאֵי תִּשְׁעָה בְּאָב. עָבַר תִּשְׁעָה בְּאָב - מֻתָּר בְּכֻלָּם.

יב. תִּשְׁעָה בְּאָב שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת, וְכֵן עֶרֶב תִּשְׁעָה בְּאָב שֶׁחָל לִהְיוֹת בַּשַּׁבָּת - אוֹכֵל אָדָם כָּל צָרְכּוֹ וְשׁוֹתֶה כָּל צָרְכּוֹ, וּמַעֲלֶה עַל שֻׁלְחָנוֹ כִּסְעֻדַּת שְׁלֹמֹה בְּשָׁעָתוֹ, וְאֵין מוֹנְעַ מֵעַצְמוֹ כְּלוּם. וְאָסוּר לְסַפֵּר וּלְכַבֵּס מֵרֹאשׁ הַחֹדֶשׁ וְעַד הַתַּעֲנִית; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כָּל הַחֹדֶשׁ כֻּלּוֹ אָסוּר. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵינוֹ אָסוּר אֶלָּא אוֹתוֹ שַׁבָּת בִּלְבַד.

הַשָּׁלֵם

יג. אוֹתָן יָמִים עֲתִידִין לִהְיוֹת יָמִים טוֹבִים לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁנֶּאֱמַר (זְכַרְיָה ח, יט): ״כֹּה אָמַר ה׳ צְבָאוֹת צוֹם הָרְבִיעִי״ וְגוֹ׳. וְכָל הַמִּתְאַבְּלִים עָלֶיהָ בָּעוֹלָם הַזֶּה - שְׂמָחִים הֵם עִמָּהּ לָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁנֶּאֱמַר (יְשַׁעְיָה סו, י): ״שִׂמְחוּ אֶת יְרוּשָׁלַיִם וְגִילוּ בָהּ כָּל אֹהֲבֶיהָ״ וְגוֹ׳.

מלכים ב פרק ד

א וְאִשָּׁה אַחַת מִנְּשֵׁי בְנֵי־הַנְּבִיאִים צָעֲקָה אֶל־
אֱלִישָׁע לֵאמֹר עַבְדְּךָ אִישִׁי מֵת וְאַתָּה יָדַעְתָּ כִּי
עַבְדְּךָ הָיָה יָרֵא אֶת־יְהוָה וְהַנֹּשֶׁה בָּא לָקַחַת אֶת־
שְׁנֵי יְלָדַי לוֹ לַעֲבָדִים: **ב** וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אֱלִישָׁע מָה
אֶעֱשֶׂה־לָּךְ הַגִּידִי לִי מַה־יֶּשׁ־לכי (לָךְ) בַּבַּיִת
וַתֹּאמֶר אֵין לְשִׁפְחָתְךָ כֹל בַּבַּיִת כִּי אִם־אָסוּךְ
שָׁמֶן: **ג** וַיֹּאמֶר לְכִי שַׁאֲלִי־לָךְ כֵּלִים מִן־הַחוּץ
מֵאֵת כָּל־שכנכי (שְׁכֵנָיִךְ) כֵּלִים רֵקִים אַל־
תַּמְעִיטִי: **ד** וּבָאת וְסָגַרְתְּ הַדֶּלֶת בַּעֲדֵךְ וּבְעַד־
בָּנַיִךְ וְיָצַקְתְּ עַל כָּל־הַכֵּלִים הָאֵלֶּה וְהַמָּלֵא
תַּסִּיעִי: **ה** וַתֵּלֶךְ מֵאִתּוֹ וַתִּסְגֹּר הַדֶּלֶת בַּעֲדָהּ
וּבְעַד בָּנֶיהָ הֵם מַגִּישִׁים אֵלֶיהָ וְהִיא מיצקת
(מוֹצֶקֶת): **ו** וַיְהִי | כִּמְלֹאת הַכֵּלִים וַתֹּאמֶר אֶל־
בְּנָהּ הַגִּישָׁה אֵלַי עוֹד כֶּלִי וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אֵין עוֹד
כֶּלִי וַיַּעֲמֹד הַשָּׁמֶן: **ז** וַתָּבֹא וַתַּגֶּד לְאִישׁ הָאֱלֹהִים
וַיֹּאמֶר לְכִי מִכְרִי אֶת־הַשָּׁמֶן וְשַׁלְּמִי אֶת־נשיכי
(נִשְׁיֵךְ) וְאַתְּ בניכי (וּבָנַיִךְ) תִּחְיֵי בַּנּוֹתָר: {פ}
ח וַיְהִי הַיּוֹם וַיַּעֲבֶר אֱלִישָׁע אֶל־שׁוּנֵם וְשָׁם אִשָּׁה
גְּדוֹלָה וַתַּחֲזֶק־בּוֹ לֶאֱכָל־לָחֶם וַיְהִי מִדֵּי עָבְרוֹ יָסֵר
שָׁמָּה לֶאֱכָל־לָחֶם: **ט** וַתֹּאמֶר אֶל־אִישָׁהּ הִנֵּה־נָא
יָדַעְתִּי כִּי אִישׁ אֱלֹהִים קָדוֹשׁ הוּא עֹבֵר עָלֵינוּ
תָּמִיד: **י** נַעֲשֶׂה־נָּא עֲלִיַּת־קִיר קְטַנָּה וְנָשִׂים לוֹ
שָׁם מִטָּה וְשֻׁלְחָן וְכִסֵּא וּמְנוֹרָה וְהָיָה בְּבֹאוֹ אֵלֵינוּ
יָסוּר שָׁמָּה: **יא** וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹא שָׁמָּה וַיָּסַר אֶל־
הָעֲלִיָּה וַיִּשְׁכַּב־שָׁמָּה: **יב** וַיֹּאמֶר אֶל־גֵּיחֲזִי נַעֲרוֹ
קְרָא לַשּׁוּנַמִּית הַזֹּאת וַיִּקְרָא־לָהּ וַתַּעֲמֹד
לְפָנָיו: **יג** וַיֹּאמֶר לוֹ אֱמָר־נָא אֵלֶיהָ הִנֵּה חָרַדְתְּ |
אֵלֵינוּ אֶת־כָּל־הַחֲרָדָה הַזֹּאת מֶה לַעֲשׂוֹת לָךְ
הֲיֵשׁ לְדַבֶּר־לָךְ אֶל־הַמֶּלֶךְ אוֹ אֶל־שַׂר הַצָּבָא
וַתֹּאמֶר בְּתוֹךְ עַמִּי אָנֹכִי יֹשֶׁבֶת: **יד** וַיֹּאמֶר וּמֶה
לַעֲשׂוֹת לָהּ וַיֹּאמֶר גֵּיחֲזִי אֲבָל בֵּן אֵין־לָהּ וְאִישָׁהּ
זָקֵן: **טו** וַיֹּאמֶר קְרָא־לָהּ וַיִּקְרָא־לָהּ וַתַּעֲמֹד
בַּפֶּתַח: **טז** וַיֹּאמֶר לַמּוֹעֵד הַזֶּה כָּעֵת חַיָּה אתי
(אַתְּ) חֹבֶקֶת בֵּן וַתֹּאמֶר אַל־אֲדֹנִי אִישׁ הָאֱלֹהִים
אַל־תְּכַזֵּב בְּשִׁפְחָתֶךָ: **יז** וַתַּהַר הָאִשָּׁה וַתֵּלֶד בֵּן
לַמּוֹעֵד הַזֶּה כָּעֵת חַיָּה אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֵלֶיהָ
אֱלִישָׁע: **יח** וַיִּגְדַּל הַיֶּלֶד וַיְהִי הַיּוֹם וַיֵּצֵא אֶל־אָבִיו
אֶל־הַקֹּצְרִים: **יט** וַיֹּאמֶר אֶל־אָבִיו רֹאשִׁי | רֹאשִׁי
וַיֹּאמֶר אֶל־הַנַּעַר שָׂאֵהוּ אֶל־אִמּוֹ: **כ** וַיִּשָּׂאֵהוּ
וַיְבִיאֵהוּ אֶל־אִמּוֹ וַיֵּשֶׁב עַל־בִּרְכֶּיהָ עַד־הַצָּהֳרַיִם
וַיָּמֹת: **כא** וַתַּעַל וַתַּשְׁכִּבֵהוּ עַל־מִטַּת אִישׁ
הָאֱלֹהִים וַתִּסְגֹּר בַּעֲדוֹ וַתֵּצֵא: **כב** וַתִּקְרָא אֶל־
אִישָׁהּ וַתֹּאמֶר שִׁלְחָה נָּא לִי אֶחָד מִן־הַנְּעָרִים
וְאַחַת הָאֲתֹנוֹת וְאָרוּצָה עַד־אִישׁ הָאֱלֹהִים
וְאָשׁוּבָה: **כג** וַיֹּאמֶר מַדּוּעַ אתי (אַתְּ) הלכתי
(הֹלֶכֶת) אֵלָיו הַיּוֹם לֹא־חֹדֶשׁ וְלֹא שַׁבָּת וַתֹּאמֶר
שָׁלוֹם: **כד** וַתַּחֲבֹשׁ הָאָתוֹן וַתֹּאמֶר אֶל־נַעֲרָהּ נְהַג
וָלֵךְ אַל־תַּעֲצָר־לִי לִרְכֹּב כִּי אִם־אָמַרְתִּי
לָךְ: **כה** וַתֵּלֶךְ וַתָּבֹא אֶל־אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל־הַר
הַכַּרְמֶל וַיְהִי כִּרְאוֹת אִישׁ־הָאֱלֹהִים אֹתָהּ מִנֶּגֶד
וַיֹּאמֶר אֶל־גֵּיחֲזִי נַעֲרוֹ הִנֵּה הַשּׁוּנַמִּית
הַלָּז: **כו** עַתָּה רוּץ־נָא לִקְרָאתָהּ וֱאֱמָר־לָהּ
הֲשָׁלוֹם לָךְ הֲשָׁלוֹם לְאִישֵׁךְ הֲשָׁלוֹם לַיֶּלֶד וַתֹּאמֶר
שָׁלוֹם: **כז** וַתָּבֹא אֶל־אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל־הָהָר
וַתַּחֲזֵק בְּרַגְלָיו וַיִּגַּשׁ גֵּיחֲזִי לְהָדְפָּהּ וַיֹּאמֶר אִישׁ
הָאֱלֹהִים הַרְפֵּה־לָהּ כִּי־נַפְשָׁהּ מָרָה־לָּהּ וַיהוָה
הֶעְלִים מִמֶּנִּי וְלֹא הִגִּיד לִי: **כח** וַתֹּאמֶר הֲשָׁאַלְתִּי
בֵן מֵאֵת אֲדֹנִי הֲלֹא אָמַרְתִּי לֹא תַשְׁלֶה

אֹתִי: **כט** וַיֹּאמֶר לְגֵיחֲזִי חֲגֹר מָתְנֶיךָ וְקַח מִשְׁעַנְתִּי בְיָדְךָ וָלֵךְ כִּי־תִמְצָא אִישׁ לֹא תְבָרְכֶנּוּ וְכִי־יְבָרֶכְךָ אִישׁ לֹא תַעֲנֶנּוּ וְשַׂמְתָּ מִשְׁעַנְתִּי עַל־פְּנֵי הַנָּעַר: **ל** וַתֹּאמֶר אֵם הַנַּעַר חַי־יְהוָה וְחֵי־נַפְשְׁךָ אִם־אֶעֱזָבֶךָ וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אַחֲרֶיהָ: **לא** וְגֵחֲזִי עָבַר לִפְנֵיהֶם וַיָּשֶׂם אֶת־הַמִּשְׁעֶנֶת עַל־פְּנֵי הַנַּעַר וְאֵין קוֹל וְאֵין קָשֶׁב וַיָּשָׁב לִקְרָאתוֹ וַיַּגֶּד־לוֹ לֵאמֹר לֹא הֵקִיץ הַנָּעַר: **לב** וַיָּבֹא אֱלִישָׁע הַבַּיְתָה וְהִנֵּה הַנַּעַר מֵת מֻשְׁכָּב עַל־מִטָּתוֹ: **לג** וַיָּבֹא וַיִּסְגֹּר הַדֶּלֶת בְּעַד שְׁנֵיהֶם וַיִּתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה: **לד** וַיַּעַל וַיִּשְׁכַּב עַל־הַיֶּלֶד וַיָּשֶׂם פִּיו עַל־פִּיו וְעֵינָיו עַל־עֵינָיו וְכַפָּיו עַל־כַּפָּיו וַיִּגְהַר עָלָיו וַיִּחַם בְּשַׂר הַיֶּלֶד: **לה** וַיָּשָׁב וַיֵּלֶךְ בַּבַּיִת אַחַת הֵנָּה וְאַחַת הֵנָּה וַיַּעַל וַיִּגְהַר עָלָיו וַיְזוֹרֶר הַנַּעַר עַד־שֶׁבַע פְּעָמִים וַיִּפְקַח הַנַּעַר אֶת־עֵינָיו: **לו** וַיִּקְרָא אֶל־גֵּיחֲזִי וַיֹּאמֶר קְרָא אֶל־הַשֻּׁנַמִּית הַזֹּאת וַיִּקְרָאֶהָ וַתָּבֹא אֵלָיו וַיֹּאמֶר שְׂאִי בְנֵךְ: **לז** וַתָּבֹא וַתִּפֹּל עַל־רַגְלָיו וַתִּשְׁתַּחוּ אָרְצָה וַתִּשָּׂא אֶת־בְּנָהּ וַתֵּצֵא: {פ}

לח וֶאֱלִישָׁע שָׁב הַגִּלְגָּלָה וְהָרָעָב בָּאָרֶץ וּבְנֵי הַנְּבִיאִים יֹשְׁבִים לְפָנָיו וַיֹּאמֶר לְנַעֲרוֹ שְׁפֹת הַסִּיר הַגְּדוֹלָה וּבַשֵּׁל נָזִיד לִבְנֵי הַנְּבִיאִים: **לט** וַיֵּצֵא אֶחָד אֶל־הַשָּׂדֶה לְלַקֵּט אֹרֹת וַיִּמְצָא גֶּפֶן שָׂדֶה וַיְלַקֵּט מִמֶּנּוּ פַּקֻּעֹת שָׂדֶה מְלֹא בִגְדּוֹ וַיָּבֹא וַיְפַלַּח אֶל־סִיר הַנָּזִיד כִּי־לֹא יָדָעוּ: **מ** וַיִּצְקוּ לָאֲנָשִׁים לֶאֱכוֹל וַיְהִי כְּאָכְלָם מֵהַנָּזִיד וְהֵמָּה צָעָקוּ וַיֹּאמְרוּ מָוֶת בַּסִּיר אִישׁ הָאֱלֹהִים וְלֹא יָכְלוּ לֶאֱכֹל: **מא** וַיֹּאמֶר וּקְחוּ־קֶמַח וַיַּשְׁלֵךְ אֶל־הַסִּיר וַיֹּאמֶר צַק לָעָם וְיֹאכֵלוּ וְלֹא הָיָה דָבָר רָע בַּסִּיר: {ס} **מב** וְאִישׁ בָּא מִבַּעַל שָׁלִשָׁה וַיָּבֵא לְאִישׁ הָאֱלֹהִים לֶחֶם בִּכּוּרִים עֶשְׂרִים־לֶחֶם שְׂעֹרִים וְכַרְמֶל בְּצִקְלֹנוֹ וַיֹּאמֶר תֵּן לָעָם וְיֹאכֵלוּ: **מג** וַיֹּאמֶר מְשָׁרְתוֹ מָה אֶתֵּן זֶה לִפְנֵי מֵאָה אִישׁ וַיֹּאמֶר תֵּן לָעָם וְיֹאכֵלוּ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אָכוֹל וְהוֹתֵר: **מד** וַיִּתֵּן לִפְנֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיּוֹתִרוּ כִּדְבַר יְהוָה: {פ}

מלכים ב פרק ה

א וְנַעֲמָן שַׂר־צְבָא מֶלֶךְ־אֲרָם הָיָה אִישׁ גָּדוֹל לִפְנֵי אֲדֹנָיו וּנְשֵׂא פָנִים כִּי־בוֹ נָתַן־יְהוָה תְּשׁוּעָה לַאֲרָם וְהָאִישׁ הָיָה גִּבּוֹר חַיִל מְצֹרָע: **ב** וַאֲרַם יָצְאוּ גְדוּדִים וַיִּשְׁבּוּ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נַעֲרָה קְטַנָּה וַתְּהִי לִפְנֵי אֵשֶׁת נַעֲמָן: **ג** וַתֹּאמֶר אֶל־גְּבִרְתָּהּ אַחֲלֵי אֲדֹנִי לִפְנֵי הַנָּבִיא אֲשֶׁר בְּשֹׁמְרוֹן אָז יֵאָסֵף אֹתוֹ מְצָרַעְתּוֹ: **ד** וַיָּבֹא וַיַּגֶּד לַאדֹנָיו לֵאמֹר כָּזֹאת וְכָזֹאת דִּבְּרָה הַנַּעֲרָה אֲשֶׁר מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל: **ה** וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־אֲרָם לֵךְ־בֹּא וְאֶשְׁלְחָה סֵפֶר אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיֵּלֶךְ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ עֶשֶׂר כִּכְּרֵי־כֶסֶף וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים זָהָב וְעֶשֶׂר חֲלִיפוֹת בְּגָדִים: **ו** וַיָּבֵא הַסֵּפֶר אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר וְעַתָּה כְּבוֹא הַסֵּפֶר הַזֶּה אֵלֶיךָ הִנֵּה שָׁלַחְתִּי אֵלֶיךָ אֶת־נַעֲמָן עַבְדִּי וַאֲסַפְתּוֹ מִצָּרַעְתּוֹ: **ז** וַיְהִי כִּקְרֹא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַסֵּפֶר וַיִּקְרַע בְּגָדָיו וַיֹּאמֶר הַאֱלֹהִים אָנִי לְהָמִית וְלְהַחֲיוֹת כִּי־זֶה שֹׁלֵחַ אֵלַי לֶאֱסֹף אִישׁ מְצָרַעְתּוֹ כִּי אַךְ־דְּעוּ־נָא וּרְאוּ כִּי־מִתְאַנֶּה הוּא לִי: **ח** וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ | אֱלִישָׁע אִישׁ־הָאֱלֹהִים כִּי־קָרַע מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶת־בְּגָדָיו וַיִּשְׁלַח אֶל־הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר לָמָּה קָרַעְתָּ בְגָדֶיךָ יָבֹא־נָא אֵלַי וְיֵדַע כִּי יֵשׁ נָבִיא בְּיִשְׂרָאֵל: **ט** וַיָּבֹא נַעֲמָן בְּסוּסוֹ וּבְרִכְבּוֹ וַיַּעֲמֹד פֶּתַח־הַבַּיִת לֶאֱלִישָׁע: **י** וַיִּשְׁלַח אֵלָיו אֱלִישָׁע מַלְאָךְ לֵאמֹר הָלוֹךְ וְרָחַצְתָּ שֶׁבַע־

פְּעָמִים בַּיַּרְדֵּן וְיָשֹׁב בְּשָׁרְךָ לְךָ וּטְהָר: **יא** וַיִּקְצֹף נַעֲמָן וַיֵּלֶךְ וַיֹּאמֶר הִנֵּה אָמַרְתִּי אֵלַי | יֵצֵא יָצוֹא וְעָמַד וְקָרָא בְּשֵׁם־יְהוָה אֱלֹהָיו וְהֵנִיף יָדוֹ אֶל־ הַמָּקוֹם וְאָסַף הַמְצֹרָע: **יב** הֲלֹא טוֹב אבנה (אֲמָנָה) וּפַרְפַּר נַהֲרוֹת דַּמֶּשֶׂק מִכֹּל מֵימֵי יִשְׂרָאֵל הֲלֹא־אֶרְחַץ בָּהֶם וְטָהֵרְתִּי וַיִּפֶן וַיֵּלֶךְ בְּחֵמָה: **יג** וַיִּגְּשׁוּ עֲבָדָיו וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ אָבִי דָּבָר גָּדוֹל הַנָּבִיא דִּבֶּר אֵלֶיךָ הֲלוֹא תַעֲשֶׂה וְאַף כִּי־אָמַר אֵלֶיךָ רְחַץ וּטְהָר: **יד** וַיֵּרֶד וַיִּטְבֹּל בַּיַּרְדֵּן שֶׁבַע פְּעָמִים כִּדְבַר אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיָּשָׁב בְּשָׂרוֹ כִּבְשַׂר נַעַר קָטֹן וַיִּטְהָר: **טו** וַיָּשָׁב אֶל־אִישׁ הָאֱלֹהִים הוּא וְכָל־מַחֲנֵהוּ וַיָּבֹא וַיַּעֲמֹד לְפָנָיו וַיֹּאמֶר הִנֵּה־נָא יָדַעְתִּי כִּי אֵין אֱלֹהִים בְּכָל־הָאָרֶץ כִּי אִם־בְּיִשְׂרָאֵל וְעַתָּה קַח־נָא בְרָכָה מֵאֵת עַבְדֶּךָ: **טז** וַיֹּאמֶר חַי־יְהוָה אֲשֶׁר־עָמַדְתִּי לְפָנָיו אִם־אֶקָּח וַיִּפְצַר־בּוֹ לָקַחַת וַיְמָאֵן: **יז** וַיֹּאמֶר נַעֲמָן וְלֹא יֻתַּן־נָא לְעַבְדְּךָ מַשָּׂא צֶמֶד־פְּרָדִים אֲדָמָה כִּי לוֹא־יַעֲשֶׂה עוֹד עַבְדְּךָ עֹלָה וָזֶבַח לֵאלֹהִים אֲחֵרִים כִּי אִם־לַיהוָה: **יח** לַדָּבָר הַזֶּה יִסְלַח יְהוָה לְעַבְדֶּךָ בְּבוֹא אֲדֹנִי בֵית־רִמּוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֹת שָׁמָּה וְהוּא | נִשְׁעָן עַל־יָדִי וְהִשְׁתַּחֲוֵיתִי בֵּית רִמֹּן בְּהִשְׁתַּחֲוָתִי בֵּית רִמֹּן יִסְלַח־נא ( ) יְהוָה לְעַבְדְּךָ בַּדָּבָר הַזֶּה: **יט** וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ לְשָׁלוֹם וַיֵּלֶךְ מֵאִתּוֹ כִּבְרַת־אָרֶץ: {ס} **כ** וַיֹּאמֶר גֵּיחֲזִי נַעַר אֱלִישָׁע אִישׁ־הָאֱלֹהִים הִנֵּה | חָשַׂךְ אֲדֹנִי אֶת־ נַעֲמָן הָאֲרַמִּי הַזֶּה מִקַּחַת מִיָּדוֹ אֶת אֲשֶׁר־הֵבִיא חַי־יְהוָה כִּי־אִם־רַצְתִּי אַחֲרָיו וְלָקַחְתִּי מֵאִתּוֹ מְאוּמָה: **כא** וַיִּרְדֹּף גֵּיחֲזִי אַחֲרֵי נַעֲמָן וַיַּרְא נַעֲמָן רָץ אַחֲרָיו וַיִּפֹּל מֵעַל הַמֶּרְכָּבָה לִקְרָאתוֹ וַיֹּאמֶר הֲשָׁלוֹם: **כב** וַיֹּאמֶר | שָׁלוֹם אֲדֹנִי שְׁלָחַנִי לֵאמֹר הִנֵּה עַתָּה זֶה בָּאוּ אֵלַי שְׁנֵי־נְעָרִים מֵהַר אֶפְרַיִם מִבְּנֵי הַנְּבִיאִים תְּנָה־נָּא לָהֶם כִּכַּר־כֶּסֶף וּשְׁתֵּי חֲלִפוֹת בְּגָדִים: **כג** וַיֹּאמֶר נַעֲמָן הוֹאֶל קַח כִּכָּרָיִם וַיִּפְרָץ־בּוֹ וַיָּצַר כִּכְּרַיִם כֶּסֶף בִּשְׁנֵי חֲרִטִים וּשְׁתֵּי חֲלִפוֹת בְּגָדִים וַיִּתֵּן אֶל־שְׁנֵי נְעָרָיו וַיִּשְׂאוּ לְפָנָיו: **כד** וַיָּבֹא אֶל־הָעֹפֶל וַיִּקַּח מִיָּדָם וַיִּפְקֹד בַּבָּיִת וַיְשַׁלַּח אֶת־הָאֲנָשִׁים וַיֵּלֵכוּ: **כה** וְהוּא־בָא וַיַּעֲמֹד אֶל־אֲדֹנָיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֶלִישָׁע מאן (מֵאַיִן) גֵּחֲזִי וַיֹּאמֶר לֹא־הָלַךְ עַבְדְּךָ אָנָה וָאָנָה: **כו** וַיֹּאמֶר אֵלָיו לֹא־לִבִּי הָלַךְ כַּאֲשֶׁר הֻפַךְ־אִישׁ מֵעַל מֶרְכַּבְתּוֹ לִקְרָאתֶךָ הֲעֵת לָקַחַת אֶת־הַכֶּסֶף וְלָקַחַת בְּגָדִים וְזֵיתִים וּכְרָמִים וְצֹאן וּבָקָר וַעֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת: **כז** וְצָרַעַת נַעֲמָן תִּדְבַּק־בְּךָ וּבְזַרְעֲךָ לְעוֹלָם וַיֵּצֵא מִלְפָנָיו מְצֹרָע כַּשָּׁלֶג:

מלכים ב פרק ו

א וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי־הַנְּבִיאִים אֶל־אֱלִישָׁע הִנֵּה־נָא הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ יְשְׁבִים שָׁם לְפָנֶיךָ צַר מִמֶּנּוּ: **ב** נֵלְכָה־נָּא עַד־הַיַּרְדֵּן וְנִקְחָה מִשָּׁם אִישׁ קוֹרָה אֶחָת וְנַעֲשֶׂה־לָּנוּ שָׁם מָקוֹם לָשֶׁבֶת שָׁם וַיֹּאמֶר לֵכוּ: **ג** וַיֹּאמֶר הָאֶחָד הוֹאֶל נָא וְלֵךְ אֶת־ עֲבָדֶיךָ וַיֹּאמֶר אֲנִי אֵלֵךְ: **ד** וַיֵּלֶךְ אִתָּם וַיָּבֹאוּ הַיַּרְדֵּנָה וַיִּגְזְרוּ הָעֵצִים: **ה** וַיְהִי הָאֶחָד מַפִּיל הַקּוֹרָה וְאֶת־הַבַּרְזֶל נָפַל אֶל־הַמָּיִם וַיִּצְעַק וַיֹּאמֶר אֲהָהּ אֲדֹנָי וְהוּא שָׁאוּל: **ו** וַיֹּאמֶר אִישׁ־הָאֱלֹהִים אָנָה נָפָל וַיַּרְאֵהוּ אֶת־הַמָּקוֹם וַיְקַצֵּב־עֵץ וַיַּשְׁלֵךְ־ שָׁמָּה וַיָּצֶף הַבַּרְזֶל: **ז** וַיֹּאמֶר הָרֶם לָךְ וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיִּקָּחֵהוּ: {פ}

ח וּמֶלֶךְ אֲרָם הָיָה נִלְחָם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּוָּעַץ אֶל־ עֲבָדָיו לֵאמֹר אֶל־מְקוֹם פְּלֹנִי אַלְמֹנִי

תַּחֲנֹתָי: **ט** וַיִּשְׁלַח אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל־מֶלֶךְ
יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הִשָּׁמֶר מֵעֲבֹר הַמָּקוֹם הַזֶּה כִּי־שָׁם
אֲרָם נְחֹתִים: **י** וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶל־הַמָּקוֹם
אֲשֶׁר אָמַר־לוֹ אִישׁ־הָאֱלֹהִים וְהִזְהִירֵהוּ וְנִשְׁמַר
שָׁם לֹא אַחַת וְלֹא שְׁתָּיִם: **יא** וַיִּסְעַר לֵב מֶלֶךְ־
אֲרָם עַל־הַדָּבָר הַזֶּה וַיִּקְרָא אֶל־עֲבָדָיו וַיֹּאמֶר
אֲלֵיהֶם הֲלוֹא תַּגִּידוּ לִי מִי מִשָּׁלָנוּ אֶל־מֶלֶךְ
יִשְׂרָאֵל: **יב** וַיֹּאמֶר אַחַד מֵעֲבָדָיו לוֹא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ
כִּי־אֱלִישָׁע הַנָּבִיא אֲשֶׁר בְּיִשְׂרָאֵל יַגִּיד לְמֶלֶךְ
יִשְׂרָאֵל אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תְּדַבֵּר בַּחֲדַר
מִשְׁכָּבֶךָ: **יג** וַיֹּאמֶר לְכוּ וּרְאוּ אֵיכֹה הוּא וְאֶשְׁלַח
וְאֶקָּחֵהוּ וַיַּגֶּד־לוֹ לֵאמֹר הִנֵּה בְדֹתָן: **יד** וַיִּשְׁלַח־
שָׁמָּה סוּסִים וְרֶכֶב וְחֵיל כָּבֵד וַיָּבֹאוּ לַיְלָה וַיַּקִּפוּ
עַל־הָעִיר: **טו** וַיַּשְׁכֵּם מְשָׁרֵת אִישׁ הָאֱלֹהִים לָקוּם
וַיֵּצֵא וְהִנֵּה־חַיִל סוֹבֵב אֶת־הָעִיר וְסוּס וָרָכֶב
וַיֹּאמֶר נַעֲרוֹ אֵלָיו אֲהָהּ אֲדֹנִי אֵיכָה
נַעֲשֶׂה: **טז** וַיֹּאמֶר אַל־תִּירָא כִּי רַבִּים אֲשֶׁר אִתָּנוּ
מֵאֲשֶׁר אוֹתָם: **יז** וַיִּתְפַּלֵּל אֱלִישָׁע וַיֹּאמַר יְהוָה
פְּקַח־נָא אֶת־עֵינָיו וְיִרְאֶה וַיִּפְקַח יְהוָה אֶת־עֵינֵי
הַנַּעַר וַיַּרְא וְהִנֵּה הָהָר מָלֵא סוּסִים וְרֶכֶב אֵשׁ
סְבִיבֹת אֱלִישָׁע: **יח** וַיֵּרְדוּ אֵלָיו וַיִּתְפַּלֵּל אֱלִישָׁע
אֶל־יְהוָה וַיֹּאמַר הַךְ־נָא אֶת־הַגּוֹי־הַזֶּה בַּסַּנְוֵרִים
וַיַּךְ בַּסַּנְוֵרִים כִּדְבַר אֱלִישָׁע: **יט** וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
אֱלִישָׁע לֹא זֶה הַדֶּרֶךְ וְלֹא זֹה הָעִיר לְכוּ אַחֲרַי
וְאוֹלִיכָה אֶתְכֶם אֶל־הָאִישׁ אֲשֶׁר תְּבַקְּשׁוּן וַיֹּלֶךְ
אוֹתָם שֹׁמְרוֹנָה: **כ** וַיְהִי כְּבֹאָם שֹׁמְרוֹן וַיֹּאמֶר
אֱלִישָׁע יְהוָה פְּקַח אֶת־עֵינֵי־אֵלֶּה וְיִרְאוּ וַיִּפְקַח
יְהוָה אֶת־עֵינֵיהֶם וַיִּרְאוּ וְהִנֵּה בְתוֹךְ
שֹׁמְרוֹן: **כא** וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶל־אֱלִישָׁע
כִּרְאֹתוֹ אוֹתָם הַאַכֶּה אַכֶּה אָבִי: **כב** וַיֹּאמֶר לֹא
תַּכֶּה הַאֲשֶׁר שָׁבִיתָ בְּחַרְבְּךָ וּבְקַשְׁתְּךָ אַתָּה מַכֶּה
שִׂים לֶחֶם וָמַיִם לִפְנֵיהֶם וְיֹאכְלוּ וְיִשְׁתּוּ וְיֵלְכוּ אֶל־
אֲדֹנֵיהֶם: **כג** וַיִּכְרֶה לָהֶם כֶּרֶה גְּדוֹלָה וַיֹּאכְלוּ
וַיִּשְׁתּוּ וַיְשַׁלְּחֵם וַיֵּלְכוּ אֶל־אֲדֹנֵיהֶם וְלֹא־יָסְפוּ עוֹד
גְּדוּדֵי אֲרָם לָבוֹא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל: {פ}
כד וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַיַּקְבֵּץ בֶּן־הֲדַד מֶלֶךְ־אֲרָם אֶת־
כָּל־מַחֲנֵהוּ וַיַּעַל וַיָּצַר עַל־שֹׁמְרוֹן: **כה** וַיְהִי רָעָב
גָּדוֹל בְּשֹׁמְרוֹן וְהִנֵּה צָרִים עָלֶיהָ עַד הֱיוֹת רֹאשׁ־
חֲמוֹר בְּשְׁמֹנִים כֶּסֶף וְרֹבַע הַקַּב חרי (דִּב־) יוֹנִים
בַּחֲמִשָּׁה־כֶסֶף: **כו** וַיְהִי מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל עֹבֵר עַל־
הַחֹמָה וְאִשָּׁה צָעֲקָה אֵלָיו לֵאמֹר הוֹשִׁיעָה אֲדֹנִי
הַמֶּלֶךְ: **כז** וַיֹּאמֶר אַל־יוֹשִׁעֵךְ יְהוָה מֵאַיִן אוֹשִׁיעֵךְ
הֲמִן־הַגֹּרֶן אוֹ מִן־הַיָּקֶב: **כח** וַיֹּאמֶר־לָהּ הַמֶּלֶךְ
מַה־לָּךְ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הַזֹּאת אָמְרָה אֵלַי תְּנִי
אֶת־בְּנֵךְ וְנֹאכְלֶנּוּ הַיּוֹם וְאֶת־בְּנִי נֹאכַל
מָחָר: **כט** וַנְּבַשֵּׁל אֶת־בְּנִי וַנֹּאכְלֵהוּ וָאֹמַר אֵלֶיהָ
בַּיּוֹם הָאַחֵר תְּנִי אֶת־בְּנֵךְ וְנֹאכְלֶנּוּ וַתַּחְבֵּא אֶת־
בְּנָהּ: **ל** וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ הַמֶּלֶךְ אֶת־דִּבְרֵי הָאִשָּׁה
וַיִּקְרַע אֶת־בְּגָדָיו וְהוּא עֹבֵר עַל־הַחֹמָה וַיַּרְא
הָעָם וְהִנֵּה הַשַּׂק עַל־בְּשָׂרוֹ מִבָּיִת: **לא** וַיֹּאמֶר
כֹּה־יַעֲשֶׂה־לִּי אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסִף אִם־יַעֲמֹד רֹאשׁ
אֱלִישָׁע בֶּן־שָׁפָט עָלָיו הַיּוֹם: **לב** וֶאֱלִישָׁע יֹשֵׁב
בְּבֵיתוֹ וְהַזְּקֵנִים יֹשְׁבִים אִתּוֹ וַיִּשְׁלַח אִישׁ מִלְפָנָיו
בְּטֶרֶם יָבוֹא הַמַּלְאָךְ אֵלָיו וְהוּא | אָמַר אֶל־
הַזְּקֵנִים הַרְאִיתֶם כִּי־שָׁלַח בֶּן־הַמְרַצֵּחַ הַזֶּה
לְהָסִיר אֶת־רֹאשִׁי רְאוּ | כְּבֹא הַמַּלְאָךְ סִגְרוּ
הַדֶּלֶת וּלְחַצְתֶּם אֹתוֹ בַּדֶּלֶת הֲלוֹא קוֹל רַגְלֵי אֲדֹנָיו
אַחֲרָיו: **לג** עוֹדֶנּוּ מְדַבֵּר עִמָּם וְהִנֵּה הַמַּלְאָךְ יֹרֵד
אֵלָיו וַיֹּאמֶר הִנֵּה־זֹאת הָרָעָה מֵאֵת יְהוָה מָה־
אוֹחִיל לַיהוָה עוֹד: {פ}

מלכים ב פרק ז

א וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע שִׁמְעוּ דְּבַר־יְהוָה כֹּה | אָמַר יְהוָה כָּעֵת | מָחָר סְאָה־סֹלֶת בְּשֶׁקֶל וְסָאתַיִם שְׂעֹרִים בְּשֶׁקֶל בְּשַׁעַר שֹׁמְרוֹן: **ב** וַיַּעַן הַשָּׁלִישׁ אֲשֶׁר־לַמֶּלֶךְ נִשָּׁעָן עַל־יָדוֹ אֶת־אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר הִנֵּה יְהוָה עֹשֶׂה אֲרֻבּוֹת בַּשָּׁמַיִם הֲיִהְיֶה הַדָּבָר הַזֶּה וַיֹּאמֶר הִנְּךָ רֹאֶה בְּעֵינֶיךָ וּמִשָּׁם לֹא תֹאכֵל: {פ}

ג וְאַרְבָּעָה אֲנָשִׁים הָיוּ מְצֹרָעִים פֶּתַח הַשָּׁעַר וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ מָה אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים פֹּה עַד־מָתְנוּ: **ד** אִם־אָמַרְנוּ נָבוֹא הָעִיר וְהָרָעָב בָּעִיר וָמַתְנוּ שָׁם וְאִם־יָשַׁבְנוּ פֹּה וָמָתְנוּ וְעַתָּה לְכוּ וְנִפְּלָה אֶל־מַחֲנֵה אֲרָם אִם־יְחַיֵּנוּ נִחְיֶה וְאִם־יְמִיתֻנוּ וָמָתְנוּ: **ה** וַיָּקֻמוּ בַנֶּשֶׁף לָבוֹא אֶל־מַחֲנֵה אֲרָם וַיָּבֹאוּ עַד־קְצֵה מַחֲנֵה אֲרָם וְהִנֵּה אֵין־שָׁם אִישׁ: **ו** וַאדֹנָי הִשְׁמִיעַ | אֶת־מַחֲנֵה אֲרָם קוֹל רֶכֶב קוֹל סוּס קוֹל חַיִל גָּדוֹל וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־אָחִיו הִנֵּה שָׂכַר־עָלֵינוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת־מַלְכֵי הַחִתִּים וְאֶת־מַלְכֵי מִצְרַיִם לָבוֹא עָלֵינוּ: **ז** וַיָּקוּמוּ וַיָּנוּסוּ בַנֶּשֶׁף וַיַּעַזְבוּ אֶת־אָהֳלֵיהֶם וְאֶת־סוּסֵיהֶם וְאֶת־חֲמֹרֵיהֶם הַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר־הִיא וַיָּנֻסוּ אֶל־נַפְשָׁם: **ח** וַיָּבֹאוּ הַמְצֹרָעִים הָאֵלֶּה עַד־קְצֵה הַמַּחֲנֶה וַיָּבֹאוּ אֶל־אֹהֶל אֶחָד וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם כֶּסֶף וְזָהָב וּבְגָדִים וַיֵּלְכוּ וַיַּטְמֻנוּ וַיָּשֻׁבוּ וַיָּבֹאוּ אֶל־אֹהֶל אַחֵר וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם וַיֵּלְכוּ וַיַּטְמֻנוּ: **ט** וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ לֹא־כֵן | אֲנַחְנוּ עֹשִׂים הַיּוֹם הַזֶּה יוֹם־בְּשֹׂרָה הוּא וַאֲנַחְנוּ מַחְשִׁים וְחִכִּינוּ עַד־אוֹר הַבֹּקֶר וּמְצָאָנוּ עָוֹן וְעַתָּה לְכוּ וְנָבֹאָה וְנַגִּידָה בֵּית הַמֶּלֶךְ: **י** וַיָּבֹאוּ וַיִּקְרְאוּ אֶל־שֹׁעֵר הָעִיר וַיַּגִּידוּ לָהֶם לֵאמֹר בָּאנוּ אֶל־מַחֲנֵה אֲרָם וְהִנֵּה אֵין־שָׁם אִישׁ וְקוֹל אָדָם כִּי אִם־הַסּוּס אָסוּר וְהַחֲמוֹר אָסוּר וְאָהֳלִים כַּאֲשֶׁר־הֵמָּה: **יא** וַיִּקְרָא הַשֹּׁעֲרִים וַיַּגִּידוּ בֵּית הַמֶּלֶךְ פְּנִימָה: **יב** וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ לַיְלָה וַיֹּאמֶר אֶל־עֲבָדָיו אַגִּידָה־נָּא לָכֶם אֵת אֲשֶׁר־עָשׂוּ לָנוּ אֲרָם יָדְעוּ כִּי־רְעֵבִים אֲנַחְנוּ וַיֵּצְאוּ מִן־הַמַּחֲנֶה לְהֶחָבֵה בהשדה (בַּשָּׂדֶה) לֵאמֹר כִּי־יֵצְאוּ מִן־הָעִיר וְנִתְפְּשֵׂם חַיִּים וְאֶל־הָעִיר נָבֹא: **יג** וַיַּעַן אֶחָד מֵעֲבָדָיו וַיֹּאמֶר וְיִקְחוּ־נָא חֲמִשָּׁה מִן־הַסּוּסִים הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר נִשְׁאֲרוּ־בָהּ הִנָּם כְּכָל־ההמון (הֲמוֹן) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִשְׁאֲרוּ־בָהּ הִנָּם כְּכָל־הֲמוֹן יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר תַּמּוּ וְנִשְׁלְחָה וְנִרְאֶה: **יד** וַיִּקְחוּ שְׁנֵי רֶכֶב סוּסִים וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ אַחֲרֵי מַחֲנֵה־אֲרָם לֵאמֹר לְכוּ וּרְאוּ: **טו** וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵיהֶם עַד־הַיַּרְדֵּן וְהִנֵּה כָל־הַדֶּרֶךְ מְלֵאָה בְגָדִים וְכֵלִים אֲשֶׁר־הִשְׁלִיכוּ אֲרָם בהחפזם (בְּחָפְזָם) וַיָּשֻׁבוּ הַמַּלְאָכִים וַיַּגִּדוּ לַמֶּלֶךְ: **טז** וַיֵּצֵא הָעָם וַיָּבֹזּוּ אֵת מַחֲנֵה אֲרָם וַיְהִי סְאָה־סֹלֶת בְּשֶׁקֶל וְסָאתַיִם שְׂעֹרִים בְּשֶׁקֶל כִּדְבַר יְהוָה: **יז** וְהַמֶּלֶךְ הִפְקִיד אֶת־הַשָּׁלִישׁ אֲשֶׁר־נִשְׁעָן עַל־יָדוֹ עַל־הַשַּׁעַר וַיִּרְמְסֵהוּ הָעָם בַּשַּׁעַר וַיָּמָת כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּרֶדֶת הַמֶּלֶךְ אֵלָיו: **יח** וַיְהִי כְּדַבֶּר אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל־הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר סָאתַיִם שְׂעֹרִים בְּשֶׁקֶל וְסְאָה־סֹלֶת בְּשֶׁקֶל יִהְיֶה כָּעֵת מָחָר בְּשַׁעַר שֹׁמְרוֹן: **יט** וַיַּעַן הַשָּׁלִישׁ אֶת־אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר וְהִנֵּה יְהוָה עֹשֶׂה אֲרֻבּוֹת בַּשָּׁמַיִם הֲיִהְיֶה כַּדָּבָר הַזֶּה וַיֹּאמֶר הִנְּךָ רֹאֶה בְּעֵינֶיךָ וּמִשָּׁם לֹא תֹאכֵל: **כ** וַיְהִי־לוֹ כֵּן וַיִּרְמְסוּ אֹתוֹ הָעָם בַּשַּׁעַר וַיָּמֹת: {ס}

מלכים ב פרק ח

א וֶאֱלִישָׁע דִּבֶּר אֶל־הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־הֶחֱיָה אֶת־
בְּנָהּ לֵאמֹר קוּמִי וּלְכִי אַתְּ (אַתִּ) וּבֵיתֵךְ וְגוּרִי
בַּאֲשֶׁר תָּגוּרִי כִּי־קָרָא יְהוָה לָרָעָב וְגַם־בָּא אֶל־
הָאָרֶץ שֶׁבַע שָׁנִים: **ב** וַתָּקָם הָאִשָּׁה וַתַּעַשׂ כִּדְבַר
אִישׁ הָאֱלֹהִים וַתֵּלֶךְ הִיא וּבֵיתָהּ וַתָּגָר בְּאֶרֶץ־
פְּלִשְׁתִּים שֶׁבַע שָׁנִים: **ג** וַיְהִי מִקְצֵה שֶׁבַע שָׁנִים
וַתָּשָׁב הָאִשָּׁה מֵאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וַתֵּצֵא לִצְעֹק אֶל־
הַמֶּלֶךְ אֶל־בֵּיתָהּ וְאֶל־שָׂדֶהָ: **ד** וְהַמֶּלֶךְ מְדַבֵּר
אֶל־גֵּחֲזִי נַעַר אִישׁ־הָאֱלֹהִים לֵאמֹר סַפְּרָה־נָּא לִי
אֵת כָּל־הַגְּדֹלוֹת אֲשֶׁר־עָשָׂה אֱלִישָׁע: {ס} **ה** וַיְהִי
הוּא מְסַפֵּר לַמֶּלֶךְ אֵת אֲשֶׁר־הֶחֱיָה אֶת־הַמֵּת
וְהִנֵּה הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־הֶחֱיָה אֶת־בְּנָהּ צֹעֶקֶת אֶל־
הַמֶּלֶךְ עַל־בֵּיתָהּ וְעַל־שָׂדֶהָ וַיֹּאמֶר גֵּחֲזִי אֲדֹנִי
הַמֶּלֶךְ זֹאת הָאִשָּׁה וְזֶה־בְּנָהּ אֲשֶׁר־הֶחֱיָה
אֱלִישָׁע: **ו** וַיִּשְׁאַל הַמֶּלֶךְ לָאִשָּׁה וַתְּסַפֶּר־לוֹ וַיִּתֶּן־
לָהּ הַמֶּלֶךְ סָרִיס אֶחָד לֵאמֹר הָשֵׁיב אֶת־כָּל־
אֲשֶׁר־לָהּ וְאֵת כָּל־תְּבוּאֹת הַשָּׂדֶה מִיּוֹם עָזְבָהּ
אֶת־הָאָרֶץ וְעַד־עָתָּה: {פ}
ז וַיָּבֹא אֱלִישָׁע דַּמֶּשֶׂק וּבֶן־הֲדַד מֶלֶךְ־אֲרָם חֹלֶה
וַיֻּגַּד־לוֹ לֵאמֹר בָּא אִישׁ הָאֱלֹהִים עַד־
הֵנָּה: **ח** וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־חֲזָהאֵל קַח בְּיָדְךָ
מִנְחָה וְלֵךְ לִקְרַאת אִישׁ הָאֱלֹהִים וְדָרַשְׁתָּ אֶת־
יְהוָה מֵאוֹתוֹ לֵאמֹר הַאֶחְיֶה מַחֳלִי זֶה: **ט** וַיֵּלֶךְ
חֲזָאֵל לִקְרָאתוֹ וַיִּקַּח מִנְחָה בְּיָדוֹ וְכָל־טוּב דַּמֶּשֶׂק
מַשָּׂא אַרְבָּעִים גָּמָל וַיָּבֹא וַיַּעֲמֹד לְפָנָיו וַיֹּאמֶר
בִּנְךָ בֶן־הֲדַד מֶלֶךְ־אֲרָם שְׁלָחַנִי אֵלֶיךָ לֵאמֹר
הַאֶחְיֶה מַחֳלִי זֶה: **י** וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֱלִישָׁע לֵךְ
אֱמָר־לוֹ (לֹו) חָיֹה תִּחְיֶה וְהִרְאַנִי יְהוָה כִּי־מוֹת
יָמוּת: **יא** וַיַּעֲמֶד אֶת־פָּנָיו וַיָּשֶׂם עַד־בּוֹשׁ וַיִּבְךְּ
אִישׁ הָאֱלֹהִים: **יב** וַיֹּאמֶר חֲזָאֵל מַדּוּעַ אֲדֹנִי בֹכֶה
וַיֹּאמֶר כִּי־יָדַעְתִּי אֵת אֲשֶׁר־תַּעֲשֶׂה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל
רָעָה מִבְצְרֵיהֶם תְּשַׁלַּח בָּאֵשׁ וּבַחֲרִיהֶם בַּחֶרֶב
תַּהֲרֹג וְעֹלְלֵיהֶם תְּרַטֵּשׁ וְהָרֹתֵיהֶם
תְּבַקֵּעַ: **יג** וַיֹּאמֶר חֲזָהאֵל כִּי מָה עַבְדְּךָ הַכֶּלֶב כִּי
יַעֲשֶׂה הַדָּבָר הַגָּדוֹל הַזֶּה וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע הִרְאַנִי
יְהוָה אֹתְךָ מֶלֶךְ עַל־אֲרָם: **יד** וַיֵּלֶךְ | מֵאֵת
אֱלִישָׁע וַיָּבֹא אֶל־אֲדֹנָיו וַיֹּאמֶר לוֹ מָה־אָמַר לְךָ
אֱלִישָׁע וַיֹּאמֶר אָמַר לִי חָיֹה תִּחְיֶה: **טו** וַיְהִי
מִמָּחֳרָת וַיִּקַּח הַמַּכְבֵּר וַיִּטְבֹּל בַּמַּיִם וַיִּפְרֹשׂ עַל־
פָּנָיו וַיָּמֹת וַיִּמְלֹךְ חֲזָהאֵל תַּחְתָּיו: {פ}
טז וּבִשְׁנַת חָמֵשׁ לְיוֹרָם בֶּן־אַחְאָב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
וִיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ יְהוֹרָם בֶּן־יְהוֹשָׁפָט
מֶלֶךְ יְהוּדָה: **יז** בֶּן־שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה הָיָה
בְּמָלְכוֹ וּשְׁמֹנֶה שנה (שָׁנִים) מָלַךְ
בִּירוּשָׁלִָם: **יח** וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ | מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר
עָשׂוּ בֵּית אַחְאָב כִּי בַת־אַחְאָב הָיְתָה לוֹ לְאִשָּׁה
וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה: **יט** וְלֹא־אָבָה יְהוָה
לְהַשְׁחִית אֶת־יְהוּדָה לְמַעַן דָּוִד עַבְדּוֹ כַּאֲשֶׁר
אָמַר־לוֹ לָתֵת לוֹ נִיר לְבָנָיו כָּל־הַיָּמִים: **כ** בְּיָמָיו
פָּשַׁע אֱדוֹם מִתַּחַת יַד־יְהוּדָה וַיַּמְלִכוּ עֲלֵיהֶם
מֶלֶךְ: **כא** וַיַּעֲבֹר יוֹרָם צָעִירָה וְכָל־הָרֶכֶב עִמּוֹ
וַיְהִי־הוּא קָם לַיְלָה וַיַּכֶּה אֶת־אֱדוֹם הַסֹּבֵב אֵלָיו
וְאֵת שָׂרֵי הָרֶכֶב וַיָּנָס הָעָם לְאָהָלָיו: **כב** וַיִּפְשַׁע
אֱדוֹם מִתַּחַת יַד־יְהוּדָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה אָז תִּפְשַׁע
לִבְנָה בָּעֵת הַהִיא: **כג** וְיֶתֶר דִּבְרֵי יוֹרָם וְכָל־אֲשֶׁר
עָשָׂה הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים
לְמַלְכֵי יְהוּדָה: **כד** וַיִּשְׁכַּב יוֹרָם עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר
עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד וַיִּמְלֹךְ אֲחַזְיָהוּ בְנוֹ תַּחְתָּיו:

{פ}

כה בִּשְׁנַת שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְיוֹרָם בֶּן־אַחְאָב
מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל מָלַךְ אֲחַזְיָהוּ בֶן־יְהוֹרָם מֶלֶךְ
יְהוּדָה: **כו** בֶּן־עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה אֲחַזְיָהוּ
בְּמָלְכוֹ וְשָׁנָה אַחַת מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ
עֲתַלְיָהוּ בַּת־עָמְרִי מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל: **כז** וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ
בֵּית אַחְאָב וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כְּבֵית אַחְאָב
כִּי חֲתַן בֵּית־אַחְאָב הוּא: **כח** וַיֵּלֶךְ אֶת־יוֹרָם בֶּן־
אַחְאָב לַמִּלְחָמָה עִם־חֲזָאֵל מֶלֶךְ־אֲרָם בְּרָמֹת
גִּלְעָד וַיַּכּוּ אֲרַמִּים אֶת־יוֹרָם: **כט** וַיָּשָׁב יוֹרָם
הַמֶּלֶךְ לְהִתְרַפֵּא בְיִזְרְעֶאל מִן־הַמַּכִּים אֲשֶׁר יַכֻּהוּ
אֲרַמִּים בָּרָמָה בְּהִלָּחֲמוֹ אֶת־חֲזָהאֵל מֶלֶךְ אֲרָם
וַאֲחַזְיָהוּ בֶן־יְהוֹרָם מֶלֶךְ יְהוּדָה יָרַד לִרְאוֹת אֶת־
יוֹרָם בֶּן־אַחְאָב בְּיִזְרְעֶאל כִּי־חֹלֶה הוּא: {פ}

מלכים ב פרק ט

א וֶאֱלִישָׁע הַנָּבִיא קָרָא לְאַחַד מִבְּנֵי הַנְּבִיאִים
וַיֹּאמֶר לוֹ חֲגֹר מָתְנֶיךָ וְקַח פַּךְ הַשֶּׁמֶן הַזֶּה בְּיָדֶךָ
וְלֵךְ רָמֹת גִּלְעָד: **ב** וּבָאתָ שָּׁמָּה וּרְאֵה־שָׁם יֵהוּא
בֶּן־יְהוֹשָׁפָט בֶּן־נִמְשִׁי וּבָאתָ וַהֲקֵמֹתוֹ מִתּוֹךְ אֶחָיו
וְהֵבֵיאתָ אוֹתוֹ חֶדֶר בְּחָדֶר: **ג** וְלָקַחְתָּ פַּךְ־הַשֶּׁמֶן
וְיָצַקְתָּ עַל־רֹאשׁוֹ וְאָמַרְתָּ כֹּה־אָמַר יְהוָה
מְשַׁחְתִּיךָ לְמֶלֶךְ אֶל־יִשְׂרָאֵל וּפָתַחְתָּ הַדֶּלֶת
וְנַסְתָּה וְלֹא תְחַכֶּה: **ד** וַיֵּלֶךְ הַנַּעַר הַנַּעַר הַנָּבִיא
רָמֹת גִּלְעָד: **ה** וַיָּבֹא וְהִנֵּה שָׂרֵי הַחַיִל יֹשְׁבִים
וַיֹּאמֶר דָּבָר לִי אֵלֶיךָ הַשָּׂר וַיֹּאמֶר יֵהוּא אֶל־מִי
מִכֻּלָּנוּ וַיֹּאמֶר אֵלֶיךָ הַשָּׂר: **ו** וַיָּקָם וַיָּבֹא הַבַּיְתָה
וַיִּצֹק הַשֶּׁמֶן אֶל־רֹאשׁוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה־אָמַר יְהוָה
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מְשַׁחְתִּיךָ לְמֶלֶךְ אֶל־עַם יְהוָה אֶל־
יִשְׂרָאֵל: **ז** וְהִכִּיתָה אֶת־בֵּית אַחְאָב אֲדֹנֶיךָ
וְנִקַּמְתִּי דְמֵי | עַבְדַי הַנְּבִיאִים וּדְמֵי כָּל־עַבְדֵי
יְהוָה מִיַּד אִיזֶבֶל: **ח** וְאָבַד כָּל־בֵּית אַחְאָב
וְהִכְרַתִּי לְאַחְאָב מַשְׁתִּין בְּקִיר וְעָצוּר וְעָזוּב
בְּיִשְׂרָאֵל: **ט** וְנָתַתִּי אֶת־בֵּית אַחְאָב כְּבֵית
יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט וּכְבֵית בַּעְשָׁא בֶן־אֲחִיָּה: **י** וְאֶת־
אִיזֶבֶל יֹאכְלוּ הַכְּלָבִים בְּחֶלְקַת יִזְרְעֶאל וְאֵין קֹבֵר
וַיִּפְתַּח הַדֶּלֶת וַיָּנָס: **יא** וְיֵהוּא יָצָא אֶל־עַבְדֵי
אֲדֹנָיו וַיֹּאמֶר לוֹ הֲשָׁלוֹם מַדּוּעַ בָּא־הַמְשֻׁגָּע הַזֶּה
אֲלֶיךָ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם אַתֶּם יְדַעְתֶּם אֶת־הָאִישׁ
וְאֶת־שִׂיחוֹ: **יב** וַיֹּאמְרוּ שֶׁקֶר הַגֶּד־נָא לָנוּ וַיֹּאמֶר
כָּזֹאת וְכָזֹאת אָמַר אֵלַי לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה
מְשַׁחְתִּיךָ לְמֶלֶךְ אֶל־יִשְׂרָאֵל: **יג** וַיְמַהֲרוּ וַיִּקְחוּ
אִישׁ בִּגְדּוֹ וַיָּשִׂימוּ תַחְתָּיו אֶל־גֶּרֶם הַמַּעֲלוֹת
וַיִּתְקְעוּ בַשּׁוֹפָר וַיֹּאמְרוּ מָלַךְ יֵהוּא: **יד** וַיִּתְקַשֵּׁר
יֵהוּא בֶּן־יְהוֹשָׁפָט בֶּן־נִמְשִׁי אֶל־יוֹרָם וְיוֹרָם הָיָה
שֹׁמֵר בְּרָמֹת גִּלְעָד הוּא וְכָל־יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי חֲזָאֵל
מֶלֶךְ־אֲרָם: **טו** וַיָּשָׁב יְהוֹרָם הַמֶּלֶךְ לְהִתְרַפֵּא
בְיִזְרְעֶאל מִן־הַמַּכִּים אֲשֶׁר יַכֻּהוּ אֲרַמִּים בְּהִלָּחֲמוֹ
אֶת־חֲזָאֵל מֶלֶךְ אֲרָם וַיֹּאמֶר יֵהוּא אִם־יֵשׁ
נַפְשְׁכֶם אַל־יֵצֵא פָלִיט מִן־הָעִיר לָלֶכֶת לגיד
(לְהַגִּיד) בְּיִזְרְעֶאל: **טז** וַיִּרְכַּב יֵהוּא וַיֵּלֶךְ
יִזְרְעֶאלָה כִּי יוֹרָם שֹׁכֵב שָׁמָּה וַאֲחַזְיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה
יָרַד לִרְאוֹת אֶת־יוֹרָם: **יז** וְהַצֹּפֶה עֹמֵד עַל־הַמִּגְדָּל
בְּיִזְרְעֶאל וַיַּרְא אֶת־שִׁפְעַת יֵהוּא בְּבֹאוֹ וַיֹּאמֶר
שִׁפְעַת אֲנִי רֹאֶה וַיֹּאמֶר יְהוֹרָם קַח רַכָּב וְשְׁלַח
לִקְרָאתָם וְיֹאמַר הֲשָׁלוֹם: **יח** וַיֵּלֶךְ רֹכֵב הַסּוּס
לִקְרָאתוֹ וַיֹּאמֶר כֹּה־אָמַר הַמֶּלֶךְ הֲשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר
יֵהוּא מַה־לְּךָ וּלְשָׁלוֹם סֹב אֶל־אַחֲרָי וַיַּגֶּד הַצֹּפֶה
לֵאמֹר בָּא־הַמַּלְאָךְ עַד־הֵם וְלֹא־שָׁב: **יט** וַיִּשְׁלַח
רֹכֵב סוּס שֵׁנִי וַיָּבֹא אֲלֵהֶם וַיֹּאמֶר כֹּה־אָמַר

הַמֶּלֶךְ שָׁלוֹם וַיֹּאמֶר יֵהוּא מַה־לְּךָ וּלְשָׁלוֹם סֹב
אֲל־אַחֲרָי: **כ** וַיַּגֶּד הַצֹּפֶה לֵאמֹר בָּא עַד־אֲלֵיהֶם
וְלֹא־שָׁב וְהַמִּנְהָג כְּמִנְהַג יֵהוּא בֶּן־נִמְשִׁי כִּי
בְשִׁגָּעוֹן יִנְהָג: **כא** וַיֹּאמֶר יְהוֹרָם אֱסֹר וַיֶּאְסֹר
רִכְבּוֹ וַיֵּצֵא יְהוֹרָם מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַאֲחַזְיָהוּ מֶלֶךְ־
יְהוּדָה אִישׁ בְּרִכְבּוֹ וַיֵּצְאוּ לִקְרַאת יֵהוּא וַיִּמְצָאֵהוּ
בְּחֶלְקַת נָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי: **כב** וַיְהִי כִּרְאוֹת יְהוֹרָם
אֶת־יֵהוּא וַיֹּאמֶר הֲשָׁלוֹם יֵהוּא וַיֹּאמֶר מָה הַשָּׁלוֹם
עַד־זְנוּנֵי אִיזֶבֶל אִמְּךָ וּכְשָׁפֶיהָ הָרַבִּים: **כג** וַיַּהֲפֹךְ
יְהוֹרָם יָדָיו וַיָּנָס וַיֹּאמֶר אֶל־אֲחַזְיָהוּ מִרְמָה
אֲחַזְיָה: **כד** וְיֵהוּא מִלֵּא יָדוֹ בַּקֶּשֶׁת וַיַּךְ אֶת־
יְהוֹרָם בֵּין זְרֹעָיו וַיֵּצֵא הַחֵצִי מִלִּבּוֹ וַיִּכְרַע
בְּרִכְבּוֹ: **כה** וַיֹּאמֶר אֶל־בִּדְקַר שָׁלִשָׁה שָׂא
הַשְׁלִכֵהוּ בְּחֶלְקַת שְׂדֵה נָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי כִּי־זָכֹר
אֲנִי וָאַתָּה אֵת רֹכְבִים צְמָדִים אַחֲרֵי אַחְאָב אָבִיו
וַיהוָה נָשָׂא עָלָיו אֶת־הַמַּשָּׂא הַזֶּה: **כו** אִם־לֹא
אֶת־דְּמֵי נָבוֹת וְאֶת־דְּמֵי בָנָיו רָאִיתִי אֶמֶשׁ נְאֻם־
יְהוָה וְשִׁלַּמְתִּי לְךָ בַּחֶלְקָה הַזֹּאת נְאֻם־יְהוָה
וְעַתָּה שָׂא הַשְׁלִכֵהוּ בַּחֶלְקָה כִּדְבַר
יְהוָה: **כז** וַאֲחַזְיָה מֶלֶךְ־יְהוּדָה רָאָה וַיָּנָס דֶּרֶךְ
בֵּית הַגָּן וַיִּרְדֹּף אַחֲרָיו יֵהוּא וַיֹּאמֶר גַּם־אֹתוֹ הַכֵּהוּ
אֶל־הַמֶּרְכָּבָה בְּמַעֲלֵה־גוּר אֲשֶׁר אֶת־יִבְלְעָם וַיָּנָס
מְגִדּוֹ וַיָּמָת שָׁם: **כח** וַיִּרְכְּבוּ אֹתוֹ עֲבָדָיו
יְרוּשָׁלָמָה וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בִּקְבֻרָתוֹ עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר
דָּוִד: {פ}

כט וּבִשְׁנַת אַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְיוֹרָם בֶּן־אַחְאָב
מָלַךְ אֲחַזְיָה עַל־יְהוּדָה: **ל** וַיָּבוֹא יֵהוּא יִזְרְעֶאלָה
וְאִיזֶבֶל שָׁמְעָה וַתָּשֶׂם בַּפּוּךְ עֵינֶיהָ וַתֵּיטֶב אֶת־
רֹאשָׁהּ וַתַּשְׁקֵף בְּעַד הַחַלּוֹן: **לא** וְיֵהוּא בָּא
בַּשָּׁעַר וַתֹּאמֶר הֲשָׁלוֹם זִמְרִי הֹרֵג
אֲדֹנָיו: **לב** וַיִּשָּׂא פָנָיו אֶל־הַחַלּוֹן וַתֹּאמֶר מִי אִתִּי
מִי וַיַּשְׁקִיפוּ אֵלָיו שְׁנַיִם שְׁלִשָׁה
סָרִיסִים: **לג** וַיֹּאמֶר שמטהו (שִׁמְטוּהָ) וַיִּשְׁמְטוּהָ
וַיִּז מִדָּמָהּ אֶל־הַקִּיר וְאֶל־הַסּוּסִים
וַיִּרְמְסֶנָּה: **לד** וַיָּבֹא וַיֹּאכַל וַיֵּשְׁתְּ וַיֹּאמֶר פִּקְדוּ־נָא
אֶת־הָאֲרוּרָה הַזֹּאת וְקִבְרוּהָ כִּי בַת־מֶלֶךְ
הִיא: **לה** וַיֵּלְכוּ לְקָבְרָהּ וְלֹא־מָצְאוּ בָהּ כִּי אִם־
הַגֻּלְגֹּלֶת וְהָרַגְלַיִם וְכַפּוֹת הַיָּדָיִם: **לו** וַיָּשֻׁבוּ וַיַּגִּידוּ
לוֹ וַיֹּאמֶר דְּבַר־יְהוָה הוּא אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד־עַבְדּוֹ
אֵלִיָּהוּ הַתִּשְׁבִּי לֵאמֹר בְּחֶלֶק יִזְרְעֶאל יֹאכְלוּ
הַכְּלָבִים אֶת־בְּשַׂר אִיזֶבֶל: **לז** והית (וְהָיְתָה)
נִבְלַת אִיזֶבֶל כְּדֹמֶן עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה בְּחֶלֶק יִזְרְעֶאל
אֲשֶׁר לֹא־יֹאמְרוּ זֹאת אִיזֶבֶל: {ס}

מלכים ב פרק י

א וּלְאַחְאָב שִׁבְעִים בָּנִים בְּשֹׁמְרוֹן וַיִּכְתֹּב יֵהוּא
סְפָרִים וַיִּשְׁלַח שֹׁמְרוֹן אֶל־שָׂרֵי יִזְרְעֶאל הַזְּקֵנִים
וְאֶל־הָאֹמְנִים אַחְאָב לֵאמֹר: **ב** וְעַתָּה כְּבֹא
הַסֵּפֶר הַזֶּה אֲלֵיכֶם וְאִתְּכֶם בְּנֵי אֲדֹנֵיכֶם וְאִתְּכֶם
הָרֶכֶב וְהַסּוּסִים וְעִיר מִבְצָר וְהַנָּשֶׁק: **ג** וּרְאִיתֶם
הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר מִבְּנֵי אֲדֹנֵיכֶם וְשִׂמְתֶּם עַל־כִּסֵּא
אָבִיו וְהִלָּחֲמוּ עַל־בֵּית אֲדֹנֵיכֶם: **ד** וַיִּרְאוּ מְאֹד
מְאֹד וַיֹּאמְרוּ הִנֵּה שְׁנֵי הַמְּלָכִים לֹא עָמְדוּ לְפָנָיו
וְאֵיךְ נַעֲמֹד אֲנָחְנוּ: **ה** וַיִּשְׁלַח אֲשֶׁר־עַל־הַבַּיִת
וַאֲשֶׁר עַל־הָעִיר וְהַזְּקֵנִים וְהָאֹמְנִים אֶל־יֵהוּא |
לֵאמֹר עֲבָדֶיךָ אֲנַחְנוּ וְכֹל אֲשֶׁר־תֹּאמַר אֵלֵינוּ
נַעֲשֶׂה לֹא־נַמְלִךְ אִישׁ הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ
עֲשֵׂה: **ו** וַיִּכְתֹּב אֲלֵיהֶם סֵפֶר | שֵׁנִית לֵאמֹר אִם־
לִי אַתֶּם וּלְקֹלִי | אַתֶּם שִׁמְעִים קְחוּ אֶת־רָאשֵׁי
אַנְשֵׁי בְנֵי־אֲדֹנֵיכֶם וּבֹאוּ אֵלַי כָּעֵת מָחָר יִזְרְעֶאלָה

וּבְנֵי הַמֶּלֶךְ שִׁבְעִים אִישׁ אֶת־גְּדֹלֵי הָעִיר מְגַדְּלִים
אוֹתָם: **ז** וַיְהִי כְּבֹא הַסֵּפֶר אֲלֵיהֶם וַיִּקְחוּ אֶת־בְּנֵי
הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁחֲטוּ שִׁבְעִים אֵישׁ וַיָּשִׂימוּ אֶת־
רָאשֵׁיהֶם בַּדּוּדִים וַיִּשְׁלְחוּ אֵלָיו
יִזְרְעֶאלָה: **ח** וַיָּבֹא הַמַּלְאָךְ וַיַּגֶּד־לוֹ לֵאמֹר הֵבִיאוּ
רָאשֵׁי בְנֵי־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר שִׂימוּ אֹתָם שְׁנֵי צִבֻּרִים
פֶּתַח הַשַּׁעַר עַד־הַבֹּקֶר: **ט** וַיְהִי בַבֹּקֶר וַיֵּצֵא
וַיַּעֲמֹד וַיֹּאמֶר אֶל־כָּל־הָעָם צַדִּקִים אַתֶּם הִנֵּה אֲנִי
קָשַׁרְתִּי עַל־אֲדֹנִי וָאֶהْרְגֵהוּ וּמִי הִכָּה אֶת־כָּל־
אֵלֶּה: **י** דְּעוּ אִפּוֹא כִּי לֹא יִפֹּל מִדְּבַר יְהוָה אַרְצָה
אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה עַל־בֵּית אַחְאָב וַיהוָה עָשָׂה אֵת
אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד עַבְדּוֹ אֵלִיָּהוּ: **יא** וַיַּךְ יֵהוּא אֵת
כָּל־הַנִּשְׁאָרִים לְבֵית־אַחְאָב בְּיִזְרְעֶאל וְכָל־גְּדֹלָיו
וּמְיֻדָּעָיו וְכֹהֲנָיו עַד־בִּלְתִּי הִשְׁאִיר־לוֹ
שָׂרִיד: **יב** וַיָּקָם וַיָּבֹא וַיֵּלֶךְ שֹׁמְרוֹן הוּא בֵּית־עֵקֶד
הָרֹעִים בַּדָּרֶךְ: **יג** וְיֵהוּא מָצָא אֶת־אֲחִי אֲחַזְיָהוּ
מֶלֶךְ־יְהוּדָה וַיֹּאמֶר מִי אַתֶּם וַיֹּאמְרוּ אֲחֵי אֲחַזְיָהוּ
אֲנַחְנוּ וַנֵּרֶד לִשְׁלוֹם בְּנֵי־הַמֶּלֶךְ וּבְנֵי
הַגְּבִירָה: **יד** וַיֹּאמֶר תְּפְשֻׂום חַיִּים וַיִּתְפְּשׂוּם חַיִּים
וַיִּשְׁחָטוּם אֶל־בּוֹר בֵּית־עֵקֶד אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם
אִישׁ וְלֹא־הִשְׁאִיר אִישׁ מֵהֶם: {ס} **טו** וַיֵּלֶךְ מִשָּׁם
וַיִּמְצָא אֶת־יְהוֹנָדָב בֶּן־רֵכָב לִקְרָאתוֹ וַיְבָרְכֵהוּ
וַיֹּאמֶר אֵלָיו הֲיֵשׁ אֶת־לְבָבְךָ יָשָׁר כַּאֲשֶׁר לְבָבִי
עִם־לְבָבֶךָ וַיֹּאמֶר יְהוֹנָדָב יֵשׁ וְיֵשׁ תְּנָה אֶת־יָדֶךָ
וַיִּתֶּן יָדוֹ וַיַּעֲלֵהוּ אֵלָיו אֶל־הַמֶּרְכָּבָה: **טז** וַיֹּאמֶר
לְכָה אִתִּי וּרְאֵה בְּקִנְאָתִי לַיהוָה וַיַּרְכִּבוּ אֹתוֹ
בִּרְכְבּוֹ: **יז** וַיָּבֹא שֹׁמְרוֹן וַיַּךְ אֶת־כָּל־הַנִּשְׁאָרִים
לְאַחְאָב בְּשֹׁמְרוֹן עַד־הִשְׁמְדוֹ כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר
דִּבֶּר אֶל־אֵלִיָּהוּ: {פ}
יח וַיְקַבֵּץ יֵהוּא אֶת־כָּל־הָעָם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
אַחְאָב עָבַד אֶת־הַבַּעַל מְעָט יֵהוּא יַעַבְדֶנּוּ
הַרְבֵּה: **יט** וְעַתָּה כָּל־נְבִיאֵי הַבַּעַל כָּל־עֹבְדָיו
וְכָל־כְּהֲנָיו קִרְאוּ אֵלַי אִישׁ אַל־יִפָּקֵד כִּי זֶבַח גָּדוֹל
לִי לַבַּעַל כֹּל אֲשֶׁר־יִפָּקֵד לֹא יִחְיֶה וְיֵהוּא עָשָׂה
בְעָקְבָּה לְמַעַן הַאֲבִיד אֶת־עֹבְדֵי הַבָּעַל: **כ** וַיֹּאמֶר
יֵהוּא קַדְּשׁוּ עֲצָרָה לַבַּעַל וַיִּקְרָאוּ: **כא** וַיִּשְׁלַח
יֵהוּא בְּכָל־יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹאוּ כָּל־עֹבְדֵי הַבַּעַל וְלֹא־
נִשְׁאַר אִישׁ אֲשֶׁר לֹא־בָא וַיָּבֹאוּ בֵּית הַבַּעַל
וַיִּמָּלֵא בֵית־הַבַּעַל פֶּה לָפֶה: **כב** וַיֹּאמֶר לַאֲשֶׁר
עַל־הַמֶּלְתָּחָה הוֹצֵא לְבוּשׁ לְכֹל עֹבְדֵי הַבָּעַל וַיּוֹצֵא
לָהֶם הַמַּלְבּוּשׁ: **כג** וַיָּבֹא יֵהוּא וְיהוֹנָדָב בֶּן־רֵכָב
בֵּית הַבָּעַל וַיֹּאמֶר לְעֹבְדֵי הַבַּעַל חַפְּשׂוּ וּרְאוּ פֶּן־
יֵשׁ־פֹּה עִמָּכֶם מֵעַבְדֵי יְהוָה כִּי אִם־עֹבְדֵי הַבַּעַל
לְבַדָּם: **כד** וַיָּבֹאוּ לַעֲשׂוֹת זְבָחִים וְעֹלוֹת וְיֵהוּא
שָׂם־לוֹ בַחוּץ שְׁמֹנִים אִישׁ וַיֹּאמֶר הָאִישׁ אֲשֶׁר־
יִמָּלֵט מִן־הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא עַל־יְדֵיכֶם
נַפְשׁוֹ תַּחַת נַפְשׁוֹ: **כה** וַיְהִי כְּכַלֹּתוֹ | לַעֲשׂוֹת
הָעֹלָה וַיֹּאמֶר יֵהוּא לָרָצִים וְלַשָּׁלִשִׁים בֹּאוּ הַכּוּם
אִישׁ אַל־יֵצֵא וַיַּכּוּם לְפִי־חָרֶב וַיַּשְׁלִכוּ הָרָצִים
וְהַשָּׁלִשִׁים וַיֵּלְכוּ עַד־עִיר בֵּית־הַבָּעַל: **כו** וַיֹּצִאוּ
אֶת־מַצְּבוֹת בֵּית־הַבַּעַל וַיִּשְׂרְפוּהָ: **כז** וַיִּתְּצוּ אֵת
מַצֶּבֶת הַבָּעַל וַיִּתְּצוּ אֶת־בֵּית הַבַּעַל וַיְשִׂמֻהוּ
למחראות (לְמוֹצָאוֹת) עַד־הַיּוֹם: **כח** וַיַּשְׁמֵד
יֵהוּא אֶת־הַבַּעַל מִיִּשְׂרָאֵל: **כט** רַק חַטֹּאֵי יָרָבְעָם
בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל לֹא־סָר יֵהוּא
מֵאַחֲרֵיהֶם עֶגְלֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר בֵּית־אֵל וַאֲשֶׁר בְּדָן:
{פ}
ל וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יֵהוּא יַעַן אֲשֶׁר־הֵטִיבֹתָ
לַעֲשׂוֹת הַיָּשָׁר בְּעֵינַי כְּכֹל אֲשֶׁר בִּלְבָבִי עָשִׂיתָ
לְבֵית אַחְאָב בְּנֵי רִבֹּעִים יֵשְׁבוּ לְךָ עַל־כִּסֵּא

יִשְׂרָאֵל: **לא** וַיהוָה לֹא שָׁמַר לָלֶכֶת בְּתוֹרַת־יְהוָה
אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל בְּכָל־לִבָּם לֹא סָר מֵעַל חַטֹּאות
יָרָבְעָם אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל: **לב** בַּיָּמִים
הָהֵם הֵחֵל יְהוָה לְקַצּוֹת בְּיִשְׂרָאֵל וַיַּכֵּם חֲזָאֵל
בְּכָל־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל: **לג** מִן־הַיַּרְדֵּן מִזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ
אֵת כָּל־אֶרֶץ הַגִּלְעָד הַגָּדִי וְהָרְאוּבֵנִי וְהַמְנַשִּׁי
מֵעֲרֹעֵר אֲשֶׁר־עַל־נַחַל אַרְנֹן וְהַגִּלְעָד
וְהַבָּשָׁן: **לד** וְיֶתֶר דִּבְרֵי יֵהוּא וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה
וְכָל־גְּבוּרָתוֹ הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי
הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל: **לה** וַיִּשְׁכַּב יֵהוּא עִם־
אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְּשֹׁמְרוֹן וַיִּמְלֹךְ יְהוֹאָחָז בְּנוֹ
תַּחְתָּיו: **לו** וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ יֵהוּא עַל־יִשְׂרָאֵל
עֶשְׂרִים־וּשְׁמֹנֶה שָׁנָה בְּשֹׁמְרוֹן: {פ}

לוח מוהרא"ש

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב - עיר השמחה

פרשת כי תשא

יום **ראשון**	**ט** / 9	**לימוד יומי:** **בבלי:** סנהדרין פ"ב **ירושלמי:** חגיגה י"ז **תוספתא:** יום טוב (ביצה) ג **נ"ך:** מלכים ב ד **משניות:** שבועות ג **זהר:** חלק ב עמ' קז-קח	**עלות השחר** (72 דק) ... 4:44 | **סו"ז תפילה** ..... 9:51 **נץ החמה** ..... 5:56 | **חצות היום** ..... 11:48 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:07 | **שקיעה** ..... 5:40 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 8:52 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 6:53
יום **שני**	**י** / 10	**לימוד יומי:** **בבלי:** סנהדרין פ"ג **ירושלמי:** חגיגה י"ח **תוספתא:** יום טוב (ביצה) ד **נ"ך:** מלכים ב ה **משניות:** שבועות ד **זהר:** חלק ב עמ' קט-קי	**עלות השחר** (72 דק) ... 4:42 | **סו"ז תפילה** ..... 9:51 **נץ החמה** ..... 5:55 | **חצות היום** ..... 11:48 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:06 | **שקיעה** ..... 5:41 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 8:51 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 6:54
יום **שלישי**	**יא** / 11	**לימוד יומי:** **בבלי:** סנהדרין פ"ד **ירושלמי:** חגיגה י"ט **תוספתא:** ראש השנה א **נ"ך:** מלכים ב ו **משניות:** שבועות ה **זהר:** חלק ב עמ' קיא-קיב	**עלות השחר** (72 דק) ... 4:41 | **סו"ז תפילה** ..... 9:50 **נץ החמה** ..... 5:53 | **חצות היום** ..... 11:48 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:06 | **שקיעה** ..... 5:42 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 8:51 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 6:55
יום **רביעי**	**יב** / 12	**לימוד יומי:** **בבלי:** סנהדרין פ"ה **ירושלמי:** חגיגה כ' **תוספתא:** ראש השנה ב **נ"ך:** מלכים ב ז **משניות:** שבועות ו **זהר:** חלק ב עמ' קיג-קיד	**עלות השחר** (72 דק) ... 4:40 | **סו"ז תפילה** ..... 9:49 **נץ החמה** ..... 5:52 | **חצות היום** ..... 11:48 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:05 | **שקיעה** ..... 5:43 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 8:50 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 6:56
יום **חמישי**	**יג** / 13	**לימוד יומי:** **בבלי:** סנהדרין פ"ו **ירושלמי:** חגיגה כ"א **תוספתא:** תענית א **נ"ך:** מלכים ב ח **משניות:** שבועות ז **זהר:** חלק ב עמ' קטו-קטז	**תענית אסתר** **עלות השחר** (72 דק) ... 4:39 | **סו"ז תפילה** ..... 9:49 **נץ החמה** ..... 5:51 | **חצות היום** ..... 11:47 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:04 | **שקיעה** ..... 5:43 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 8:49 | **צאת הכוכבים** 5:58
יום **שישי**	**יד** / 14	**לימוד יומי:** **בבלי:** סנהדרין פ"ז **ירושלמי:** חגיגה כ"ב **תוספתא:** תענית ב **נ"ך:** מלכים ב ט **משניות:** שבועות ח **זהר:** חלק ב עמ' קיז-קיח	**פורים** **עלות השחר** (72 דק) ... 4:37 | **סו"ז תפילה** ..... 9:48 **נץ החמה** ..... 5:50 | **חצות היום** ..... 11:47 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:03 | **שקיעה** ..... 5:44 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 8:48 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 6:57 **הדלקת נרות** (40 דק): **5:04** (20 דק): **5:24**
שב"ק	**טו** / 15	**לימוד יומי:** **בבלי:** סנהדרין פ"ח **ירושלמי:** מועד קטן א' **תוספתא:** תענית ג **נ"ך:** מלכים ב י **משניות:** עדיות א **זהר:** חלק ב עמ' קיט-קכ	**שבת קודש פרשת כי תשא, שושן פורים משולש** **עלות השחר** (72 דק) ... 4:36 | **סו"ז תפילה** ..... 9:47 **נץ החמה** ..... 5:48 | **חצות היום** ..... 11:47 **סו"ז קר"ש - מג"א** ... 8:02 | **שקיעה** ..... 5:45 **סו"ז קר"ש - גר"א** .... 8:48 | **צה"כ לשיטת ר"ת** .. 6:58 **מוצש"ק לשיטת ר"ת: 6:58**

בִּשְׁעַת קְרִיאַת הַמְּגִלָּה נִפְתָּחִים שַׁעֲרֵי גַּן עֵדֶן, וְיֶשְׁנָה עֵת רָצוֹן גָּדוֹל מְאֹד בַּשָּׁמַיִם לִפְעֹל דְּבָרִים גְּדוֹלִים מְאֹד, רַק עַל יְדֵי שֶׁקּוֹרִין אֶת הַמְּגִלָּה, אוֹ שׁוֹמְעִים אֶת קְרִיאָתָהּ, וְזוֹכִים לְכָל מִינֵי פְּקִידוֹת טוֹבוֹת הֵן בְּרוּחָנִיּוּת וְהֵן בְּגַשְׁמִיּוּת ! (משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)